

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ

***ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ - ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ &
ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ***

Περίληψη

Αθήνα 2007

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	7
Στόχος Μελέτης	9
Σύνθεση Ομάδας Έργου	10
ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ.....	21
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Ηλείας.....</i>	<i>22</i>
<i>Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα</i>	<i>23</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι</i>	<i>27</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά Έργα.....</i>	<i>27</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία Υδατικών πόρων</i>	<i>30</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών.....</i>	<i>34</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα</i>	<i>37</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας</i>	<i>37</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας</i>	<i>39</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών</i>	<i>41</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία</i>	<i>44</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 5: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία.....</i>	<i>45</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)..</i>	<i>48</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες</i>	<i>50</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση</i>	<i>50</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό.....</i>	<i>52</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση.....</i>	<i>56</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία</i>	<i>56</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας.....</i>	<i>58</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές.....</i>	<i>59</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς</i>	<i>59</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί.....</i>	<i>63</i>
<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Ηλείας</i>	<i>65</i>
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.....	66
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Μεσσηνίας</i>	<i>67</i>
<i>Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα</i>	<i>67</i>
<i>Προτεραιότητα: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι</i>	<i>71</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα.....</i>	<i>71</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών Πόρων.....</i>	<i>74</i>
<i>ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών.....</i>	<i>78</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....</i>	<i>80</i>

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	80
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας.....	82
ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών.....	84
ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	86
ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία.....	87
ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης– Νέοι Γεωργοί)...	89
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες</i>	<i>91</i>
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	91
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό.....	93
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση</i>	<i>95</i>
ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	95
ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας.....	97
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές.....</i>	<i>98</i>
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθηση/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	98
ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί.....	101
<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Μεσσηνίας.....</i>	<i>103</i>
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ.....	104
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Αχαΐας.....</i>	<i>105</i>
<i>Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα</i>	<i>105</i>
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι</i>	<i>109</i>
ΔΡΑΣΗ 1. Αντιδιαβρωτικά έργα.....	109
ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών πόρων.....	111
ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών	116
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα</i>	<i>118</i>
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	118
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας.....	120
ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών.....	122
ΔΡΑΣΗ 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία.....	124
ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία.....	125
ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης– Νέοι Γεωργοί). 127	
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες</i>	<i>129</i>
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	129
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό.....	131
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση</i>	<i>133</i>
ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	133
ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας.....	135
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές.....</i>	<i>136</i>
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθηση/διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	136
ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών (μετεωρολογικοί σταθμοί).....	139

<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Αχαΐας</i>	141
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	142
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Κορινθίας</i>	143
<i>Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα</i>	143
<i>Προτεραιότητα: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι</i>	146
ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα	146
ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία Υδατικών πόρων	148
ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών	152
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα</i>	154
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	154
ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	156
ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών	158
ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	160
ΔΡΑΣΗ 5: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	161
ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)	163
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση - Υπηρεσίες</i>	165
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	165
ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	167
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση</i>	169
ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	169
ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας	171
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές</i>	172
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	172
ΔΡΑΣΗ 2: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί	175
<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Κορινθίας</i>	177
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	178
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Αρκαδίας</i>	179
<i>Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα</i>	179
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι</i>	183
ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα	183
ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία Υδατικών Πόρων	186
ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών	190
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα</i>	193
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	193
ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	195
ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών	197
ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	199
ΔΡΑΣΗ 5: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	200
ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)	202

<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</i>	204
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	204
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό.....	206
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση</i>	208
ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	208
ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας.....	210
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές</i>	211
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθηση/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	211
ΔΡΑΣΗ 2: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί).....	214
<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Αρκαδίας</i>	216
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	217
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Λακωνίας</i>	218
<i>Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα</i>	218
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι</i>	222
ΔΡΑΣΗ 1. Αντιδιαβρωτικά έργα.....	222
ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία υδατικών πόρων	225
ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών.....	229
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα</i>	231
ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	231
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας.....	233
ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρώδων καλλιεργειών.....	235
ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	237
ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία.....	238
ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί) 240	
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες</i>	242
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	242
ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό.....	244
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση</i>	246
ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	246
ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας.....	248
<i>ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές</i>	249
ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθηση/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	249
ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί.....	252
<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Λακωνίας</i>	254
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	255
<i>Η φυσιογνωμία του Νομού Εύβοιας</i>	256
<i>Οι πυρόπληκτες περιοχές του Νομού</i>	256

<i>Γενικά στοιχεία για τον πληθυσμό του Νομού Εύβοιας και των πυρόπληκτων περιοχών</i>	259
<i>Ο πρωτογενής τομέας</i>	261
<i>Ζημιές στον πρωτογενή τομέα</i>	262
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι	265
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα</i>	265
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία Υδατικών Πόρων</i>	268
<i>ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών</i>	272
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα	275
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας</i>	275
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας</i>	278
<i>ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών</i>	280
<i>ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία</i>	283
<i>ΔΡΑΣΗ 5: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία</i>	284
<i>ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)</i> 288	
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες	290
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση</i>	290
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών στον Αγροτουρισμό</i>	292
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση	294
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία</i>	294
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας</i>	296
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές	297
<i>ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης / διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς</i>	297
<i>ΔΡΑΣΗ 2: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)</i>	300
<i>Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για τον Νομό Ευβοίας</i>	302
ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	303
<i>ΔΡΑΣΗ 1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ -ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ</i>	303
<i>ΔΡΑΣΗ 2. ΟΙ ΜΗ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΩΣ ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ</i>	308
<i>ΔΡΑΣΗ 3. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ</i> 312	
<i>ΔΡΑΣΗ 4. ΑΜΕΣΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ</i>	313
<i>ΔΡΑΣΗ 5. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ</i>	315
<i>ΔΡΑΣΗ 6. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΤΡΟΦΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΖΩΩΝ ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ</i>	326
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	329
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ.....	330
ΜΗ ΕΓΓΥΗΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	333
ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΕΛ.Γ.Α.....	334
ΑΞΙΑ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΩΝ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ ΕΤΗΣΙΩΣ*.....	335

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ‘ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ’ 336

Εισαγωγή

Οι μεγάλες πυρκαγιές του περασμένου καλοκαιριού, οι οποίες ειδικά στην Πελοπόννησο έλαβαν διαστάσεις εθνικής τραγωδίας, ανέδειξαν πολλά χρόνια προβλήματα που αφορούν γενικότερες πολιτικές και κοινωνικές παραμέτρους που υπερβαίνουν κατά πολύ την τοπική κλίμακα. Το κράτος και η δημόσια διοίκηση καθόλη τη μεταπολιτευτική περίοδο, παρά τις επί μέρους προόδους σε θέματα οργάνωσης και συγκρότησης της περιφερειακής και αγροτικής οικονομίας, δεν επέλυσαν ακόμα θεμελιώδη ζητήματα τα οποία αποτελούν προϋπόθεση της βιώσιμης ανάπτυξης της υπαίθρου στην πλειονότητα των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έλλειψη ενός εγκεκριμένου εθνικού χωροταξικού σχεδίου όπου με σαφήνεια θα ορίζονται οι χρήσεις γης και συνακόλουθα η ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων, καθώς και η βραδύτητα των διαδικασιών κατάρτισης του Κτηματολογίου, υποδηλώνουν εγγενείς ανεπάρκειες της σύγχρονης Ελλάδας και επιβάλλουν την ταχεία υπέρβασή τους, ώστε να συνεχιστεί απρόσκοπτα και με σεβασμό στο περιβάλλον ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

Ξεχωριστή νότα αισιοδοξίας για την αντιμετώπιση του μεγάλου τραύματος που άφησαν οι πυρκαγιές, είναι η ομοθυμία που επεδείχθη τόσο από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, όσο και από ανεξάρτητους ιδιώτες. Ομοθυμία, που αναμφίβολα δημιουργεί ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των πολλαπλών προβλημάτων που προέκυψαν. Με την πρωτοβουλία, την ενθάρρυνση και την εμπιστοσύνη του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Α. Κοντού, καθώς και την ευγενική προσφορά του Ιδρύματος Λάτση, σύμφωνα η επιστημονική κοινότητα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Γ.Π.Α.), με τη συνεργασία της Γεωπονικής Σχολής και Δασολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) και του ελληνικού τμήματος του W.W.F., από την πρώτη στιγμή έθεσε τις υπηρεσίες της αφιλοκερδώς στη διάθεση της Πολιτείας, και ανέλαβε, κατόπιν αναθέσεως του Υπουργείου, την εκπόνηση μελέτης για τη θεραπεία επείγουσών αναγκών αποκατάστασης ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς, μέσα στο διάστημα ενός μηνός.

Για την εκπόνηση των μελετών αποκατάστασης (μια για κάθε πληγέντα νομό) συγκροτήθηκαν δεκαπέντε ερευνητικές ομάδες, στις οποίες συμμετείχαν 160 περίπου επιστήμονες, οι οποίοι για πολλές μέρες όργωσαν τις πληγείσες περιοχές συγκεντρώνοντας πρωτογενή και δευτερογενή δεδομένα και συμμετέχοντας σε πολλές συσκέψεις με τα ηγετικά στελέχη και το επιστημονικό δυναμικό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, της Νομαρχιακής και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Καρπό της εργώδους αυτής προσπάθειας αποτελεί η παρούσα μελέτη, που είναι το ουσιαστικό περίγραμμα μιας επεξεργασμένης και τεκμηριωμένης ερευνητικής προσπάθειας, που θα υλοποιηθεί στις συγκεκριμένες περιοχές από την ίδια ερευνητική ομάδα που είχε την ευθύνη της σύνταξης της, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Μια κατάσταση κρίσης, όπως αυτή των πυροπλήκτων περιοχών, δεν αντιμετωπίζεται με συμβατικούς τρόπους, γιατί οι συνθήκες που βιώνουν οι παθούσες και οι παθόντες δεν είναι οι συνήθειες. Αν και η επιστημονική δεοντολογία επιβάλλει την ενδελεχή μελέτη και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό για την εξασφάλιση μακροχρόνιας ανάπτυξης των περιοχών, η

σκληρή πραγματικότητα θέτει με πρωτόγνωρο και βίαιο τρόπο ερωτήματα που απαιτούν άμεσες απαντήσεις. Αυτό και έγινε. Οι εκπονηθείσες μελέτες επιχειρούν να δώσουν συγκεκριμένες λύσεις στα άμεσα– πειστικά προβλήματα που προέκυψαν μετά τις πυρκαγιές και θέτουν τις βάσεις για ένα μεσομακροπρόθεσμο σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη των περιοχών αυτών.

Ένας από τους σημαντικότερους, ίσως, λόγους της τεράστιας έκτασης των καταστροφών που υπέστησαν οι πυρόπληκτες περιοχές, έγκειται στο γεγονός ότι, κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή αναπτυξιακών πολιτικών συνήθως απουσιάζουν ολοκληρωμένες αντιλήψεις, με αποτέλεσμα οι εφαρμοζόμενες παρεμβάσεις να έχουν εκ των πραγμάτων αποσπασματικό χαρακτήρα. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η διαχείριση των δασών και η σχέση τους με την κτηνοτροφική δραστηριότητα. Επίσης, η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, ως διαδικασία αλληλεξάρτησης κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων, συνήθως απουσιάζει από τον σχεδιασμό, ή, ακόμα χειρότερα, θεωρείται από ορισμένους ως τροχοπέδη στην αναπτυξιακή διαδικασία μιας περιοχής. Γι' αυτό, αποτελεί ιστορική ευκαιρία η προσέγγιση που θα ακολουθηθεί να υιοθετεί μια συνολική αντιμετώπιση των προβλημάτων, θέτοντας στο επίκεντρο της προσοχής τη βέλτιστη αξιοποίηση των ανθρώπινων και φυσικών πόρων κι έτσι να υπερβαίνει μια στενά «τομεακή» αναπτυξιακή λογική. Πέραν τούτου, ζωτικής σημασίας θα αποδειχθεί ο συντονισμός των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης, ώστε τα προγράμματα που θα ακολουθήσουν να υπερβούν μονομερείς στόχους και εφαρμογές. Εξυπακούεται, ότι χωρίς την κριτική αξιολόγηση του αναπτυξιακού αποτελέσματος των μέχρι σήμερα εφαρμοσθέντων προγραμμάτων, επί των οποίων, ούτως ή άλλως, θα οικοδομηθεί η προσπάθεια ανασυγκρότησης των πυροπλήκτων περιοχών, θα περιοριστούν τα αναμενόμενα οφέλη από την υιοθέτηση όσων διαπιστώνονται και προτείνονται στην παρούσα μελέτη.

Στόχος Μελέτης

Ο στόχος της όλης προσπάθειας είναι η εκπόνηση ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αποκατάστασης και Διαχείρισης των επτά (7) εξεταζόμενων νομών και των πυρόπληκτων περιοχών τους.

Η επίτευξη του στόχου αυτού κλιμακώνεται σε τρεις φάσεις:

- A. Αναλυτική αποτύπωση της προϋπάρχουσας και υφιστάμενης κατάστασης.

- B. Διατύπωση κοστολογημένων προτάσεων ανασυγκρότησης σε επιμέρους τομείς [περιβάλλον (προστασία εδαφών, προστασία υδατικών πόρων, αποκατάσταση και προστασία δασών), παραγωγικό σύστημα πρωτογενούς παραγωγής (αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας, αμπελουργίας, λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών, μελισσοκομίας και κτηνοτροφίας, καθώς επίσης και βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων), μεταποίηση-υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό, υποδομές, κ.λπ.]

- Γ. Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη κάθε νομού με βάση τα αποτελέσματα των δύο προηγούμενων φάσεων.

Σύνθεση Ομάδας Έργου

Οι ερευνητικές ομάδες που ανέλαβαν την εκπόνηση των μελετών στα επιμέρους θεματικά πεδία συγκροτούνται από τους ακόλουθους επιστήμονες:

ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

<i>Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου:</i>	Ζέρβας Γ., Πρύτανης Γ.Π.Α.
<i>Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου:</i>	Πολυσίου Μ., Αντιπρύτανης Γ.Π.Α.
<i>Υπεύθυνος Οικονομικού Προγραμματισμού:</i>	Λουλούδης Λ., Αντιπρύτανης Γ.Π.Α.
<i>Συντονιστής Συνεργασίας με το Α.Π.Θ.:</i>	Ελευθεροχωρινός Ηλ., Καθηγητής Α.Π.Θ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

<i>Τμήμα Φυτικής Παραγωγής:</i>	Σταυρακάκης Μ., Καθηγητής Γ.Π.Α Τζάμος Ε., Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Τμήμα Ζωικής Παραγωγής:</i>	Φεγγερός Κ., Αναπλ. Καθηγητής Γ.Π.Α Μπιζέλης Ιωσ., Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας:</i>	Τσιμπούκας Κ., Αναπλ. Καθηγητής Γ.Π.Α Μαρτίνος Ν., Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Τμήμα Αξιοποίησης & Φυσικών Πόρων:</i>	Κοσμάς Κ., Καθηγητής Γ.Π.Α Καραντούνιας Γ., Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Τμήμα Επιστήμης & Τεχνολογίας Τροφίμων:</i>	Τσακαλίδου Ευθ., Αναπλ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α Γιαννιώτης Στ., Αναπλ. Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Τμήμα Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας:</i>	Μπουράνης Δ., Αναπλ. Καθηγητής Γ.Π.Α Χατζηπαυλίδης Ι., Λέκτορας Γ.Π.Α.
<i>Γενικό Τμήμα:</i>	Χρονοπούλου- Σερελή Αικ., Καθηγήτρια Γ.Π.Α Μιγκίρος Γ., Καθηγητής Γ.Π.Α

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Υπεύθυνη Γραμματείας: Σεργιάννη Δ., Γεωπόνος MSc
Αναπληρωτής Υπεύθυνος Γραμματείας: Γούσιος Γ., Ε.Ε.ΔΙ.Π. Γ.Π.Α.
Δεφίγγου Ό., Μεταπτυχ. φοιτήτρια Γ.Π.Α.

ΟΜΑΔΕΣ ΥΠΟΕΡΓΩΝ

Νομός Αρκαδίας, Λακωνίας

Υπεύθυνη Υποέργου: Ευστράτογλου Σ., Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
Αναπληρ. Υπεύθυνος Υποέργου: Καζακόπουλος Λ., Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες: Γιαννάκης Η., Υποψήφιος Διδάκτωρ Γ.Π.Α.
Οικονομοπούλου Ελπ., Ε.Ε.ΔΙ.Π. Γ.Π.Α.
Μανουσόπουλος Στ., Γεωπόνος

Νομός Αχαΐας, Κορινθίας

Υπεύθυνος Υποέργου: Μαρτίνος Ν., Καθηγητής Γ.Π.Α.
Αναπληρ. Υπεύθυνος Υποέργου: Δαμιανός Δ., Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες: Γούσιος Γ., Ε.Ε.ΔΙ.Π. Γ.Π.Α.
Σεργιάννη Δ., MSc. Γεωπόνος

Νομός Ηλείας, Μεσσηνίας

Υπεύθυνος Υποέργου: Τσιμπούκας Κ., Αναπλ. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Αναπληρ. Υπεύθυνος Υποέργου: Παπαγεωργίου Κ. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες: Γιαννουζάκου Αλ., MSc. Γεωπόνος
Κοπανιτσάνος Γ., Γεωπόνος
Νικολάου Λ., MSc. Γεωπόνος
Λιανός Δ., MSc. Περιφερειολόγος

Νομός Εύβοιας

<i>Υπεύθυνος Υποέργου:</i>	Μάττας Κ., Καθηγητής Α.Π.Θ.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Υποέργου:</i>	Τσακιρίδου Ε., Λέκτορας Α.Π.Θ.
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Μποτωνάκη Α., Υποψήφια Διδάκτωρ Καρελάκης Χ., Δόκτωρ Αγροτ. Οικονομίας Νάτος Δ., Υποψήφιος Διδάκτωρ και MSc Τσακίρη Μ., Υποψήφια Διδάκτωρ και MSc

ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ: Αντιδιαβρωτικά Έργα

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Κοσμάς Κ., Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Μουστάκας Ν., Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Γιάσογλου Ν. , Ομότιμος Καθηγητής Γ.Π.Α. Καϊρης Ορ., Γεωπόνος Λύσσαρη Δ., Γεωπόνος Φασούλη Β., Γεωπόνος Κουναλάκη Αικ., Δημόσιες Σχέσεις Χαϊντούτη Κων., Καθηγήτρια Γ.Π.Α.

ΔΡΑΣΗ: Προστασία Υδάτινων Πόρων

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Μιγκίρος Γ., Καθηγητής Γ.Π.Α.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Παυλόπουλος Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Γκάρτζος Ευθ., Καθηγητής Γ.Π.Α. Λαμπράκης Ν., Αν. Καθηγ. Πανεπ. Πατρών Σταμάτης Γ., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α Τσαγγαλίδης Αν., Επίκ. Καθηγητής Γ.Π.Α. Λόζιος Στ., Επίκουρος Καθηγητής ΕΚΠΑ Σερέλης Κ., Λέκτορας Γ.Π.Α.

Αντωνίου Βαρ., Δρ Γεωλόγος
Ψωμιάδης Ε., MSc. Γεωπόνος
Παπανικολάου Ι., Δρ Γεωλόγος
Χαραλαμπίδης Σ., Δρ Γεωλόγος
Αντωνίου Βασ., MSc. Γεωλόγος
Γουλιώτης Λεων., MSc. Γεωλόγος
Καραμουσαλής Θεοδ., MSc. Γεωλόγος
Τροικίλη Ειρ., MSc. Γεωλόγος
Τεχνίτης, Γ., Πτυχιούχος Γεωγραφίας

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Τσιουβάρας Κ., Καθηγητής Α.Π.Θ.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Παπαχρήστου Θ., Δ/ντης Ι.Δ.Ε- ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Πλατής Π., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. Σπανός Ι., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. Ραδόγλου Κ., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. Οικονόμου Α., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. Μπαλούτσος Γ., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. Αϊναλής Α., Δασολόγος

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

Φυτική παραγωγή

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Σταυρακάκης Εμμαν., Καθηγητής Γ.Π.Α.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Τζάμος Ελ., Καθηγητής Γ.Π.Α.

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών Αμπελοργίας

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Σταυρακάκης Εμμαν., Καθηγητής Γ.Π.Α.
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Συμινής Χ., Λέκτορας Γ.Π.Α. Μπινιάρη Αικ., Λέκτορας Γ.Π.Α. Ζαχαράκης Κ., Ε.Τ.Ε.Π. Γ.Π.Α.

Παπαδάκης Γ., Ε.Τ.Ε.Π. Γ.Π.Α.
Μπιτσάκος Μ. Υ.Α.Α.& Τ.
Αλεξόπουλος Δ., Γεωπόνος Υ.Α.Α.& Τ.
Παναγόπουλος Δ., Γεωπόνος Υ.Α.Α.& Τ.
Καφείρα Σ., Γεωπόνος Υ.Α.Α.& Τ.
Ν.Ηλείας
Κουμαδωράκης Σ.,
Γεωπόνος Υ.Α.Α.& Τ. Ν.Ηλείας
Μαυραγάνης Σπ.,
Γεωπόνος, Ειδικός Αμπελουργίας
Αναγνωστόπουλος Ι., Γεωπόνος
Λυμπέρη Μ., Γεωπόνος ΣΚΟΣ – ΑΣΕ
Σταυρακάκη Μ., Μεταπτ. φοιτήτρια Γ.Π.Α.

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών Ελαιοκαλλιέργειας

Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:

Μετζιδάκης Γ., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

Ειδικοί Συνεργάτες:

Βέμμος Σ., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.

Τσαντίλη Ε., Επικ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α.

Χατζηδημητρίου Μ., Επικ. Καθηγήτρια
Γ.Π.Α.

Τζουτζούκου Χ., Λέκτορας Γ.Π.Α.

Ρούσσοσ Π., Λέκτορας Γ.Π.Α.

Κουμπούρης Γ., Γεωπόνος, ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

*Συνεργάστηκαν οι «επί πτυχίω φοιτητές»:
Πουλημένος Κ. και Στράγκας Ι.*

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών Λοιπών Δενδρωδών Καλλιέργειών

Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:

Βέμμος Σ., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.

Ειδικοί Συνεργάτες:

Τσαντίλη Ε., Επικ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α.

Χατζηδημητρίου Μ., Επικ. Καθηγήτρια
Γ.Π.Α.

Τζουτζούκου Χ., Λέκτορας Γ.Π.Α.

Ρούσσοσ Π., Λέκτορας Γ.Π.Α.

*Συνεργάστηκαν οι «επί πτυχίω φοιτητές»:
Πουλημένος Κ. και Στράγκας Ι.*

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών στη Μελισσοκομία

Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης: Χαριζάνης Π., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες: Χατζίνα Φ., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.
Χαριστός Λ.
Λαζαράκης Δ., Ε.Ε.ΔΙ.Π Γ.Π.Α.
Γουνάρη Σ.

ΔΡΑΣΗ: Περιβάλλον, Φυτοπροστασία, Λοιπές καλλιέργειες

Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης: Εμμανουήλ Ν., Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες: Μέλη αντίστοιχων εργαστηρίων Γ.Π.Α

Ζωική Παραγωγή

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Υπεύθυνος Δράσης: Φεγγερός Κ., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης: Μπιζέλης Ιωσήφ, Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες: Γεωργακάκης Δ, Καθηγητής Γ.Π.Α
Χατζηγεωργίου Ι., Λέκτορας Γ.Π.Α.
Κουτσούλη Π., Λέκτορας Γ.Π.Α.
Θεσσαλός Κ., Υ.Α.Α.& Τ.
Παπαθεοδώρου Α., Υ.Α.Α.& Τ.
Τσάτσκου Χ., Υ.Α.Α.& Τ.
Κεμινά Μ., Υ.Α.Α.& Τ.
Νικολάου Κ., Υ.Α.Α.& Τ.
Πλατής Π., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

ΔΡΑΣΗ : Βελτίωση των Γεωργικών Διαρθρώσεων

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Καρανικόλας Π., Λέκτορας Γ.Π.Α Κλωνάρης Σ., Λέκτορας Γ.Π.Α
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Μπιζέλης Ιωσήφ, Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α.
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Γιαννουζάκου Α., MSc Γεωπόνος Νέλλας Ελ., Ε.Ε.ΔΙ.Π Γ.Π.Α. Τζιάκου Ζ., Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Γ.Π.Α. Κόλλα Μ., Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Γ.Π.Α. Βαρότσος Κ., Μεταπτυχιακός φοιτητής Γ.Π.Α. Ρήγου Α., Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Γ.Π.Α.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών στη Μεταποίηση

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Τσακαλίδου Έυθ, Αν. Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Γιαννιώτης Σ., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Αθανασόπουλος Π., Ομότιμος Καθηγητής Γ.Π.Α. Μαντάλα Ι., Λέκτορας Γ.Π.Α. Μασούρας Θ., Λέκτορας Γ.Π.Α. Κοτσερίδης Γ., Λέκτορας Γ.Π.Α. Παπανικολάου Σ., Λέκτορας Γ.Π.Α. Πανάγου Ε., Λέκτορας Γ.Π.Α. Σκανδάμης Π., Λέκτορας Γ.Π.Α

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών στον Αγροτουρισμό

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Γιδαράκου Ισαβ., Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Κουτσούρης Α., Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Δημοπούλου Ελένη, MSc Γεωπόνος

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ: Αποκατάσταση ζημιών στις Υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ Διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Καραντούνιας Γ., Καθηγητής Γ.Π.Α
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνοι Δράσης:</i>	Μιμίδης Θ. και Δέρκας Ν., Επικ. Καθηγητές Γ.Π.Α
<i>Ειδικοί Συνεργάτες:</i>	Βαρότσου Α., MSc Περ/λοντικού Δικαίου Πετρόπουλος Γ., MSc. Γεωπόνος-Τηλεπισκόπηση Κατσίρης Ι., MSc. Πολιτικός Μηχανικός Γκατζηρούλη Σ., Γεωπόνος Λόκκα Ε., Γεωπόνος Καστριώτης Ε., Φοιτητής Γ.Π.Α. Κυπριώτη Α., Αρχιτέκτων Τοπίου Αντωνίου Μ., Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός Τσίτου Α., Πτυχιούχος Μεσογειακών Σπουδών Ζέρβας Α., MSc. Γεωπόνος Παπουτσόγλου Γ., MSc. Γεωπόνος Τσερπέλης Α., MSc. Αρχιτέκτων Τοπίου Λάζος Μ, MSc. Φυσικός Πριγκηπάκη Α., MSc. Βιολόγος – Βιοτεχνολογίας Κοντογιώργου Α., Φοιτήτρια Γ.Π.Α. Ρίζος Σπ., Ε.Ε.ΔΙ.Π. Γ.Π.Α. Παπάζογλου Ελ., Ε.Ε.ΔΙ.Π. Γ.Π.Α.

**ΔΡΑΣΗ: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων–
Μετεωρολογικοί Σταθμοί**

<i>Υπεύθυνος Δράσης:</i>	Αικ. Χρονοπούλου-Σερέλη, Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
<i>Αναπληρ. Υπεύθυνοι Δράσης:</i>	Καμούτσης Αθ., Λέκτορας Γ.Π.Α.

Ειδικοί Συνεργάτες:	Τσίρος Ι., Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α. Δρ. Ματσούκης Αρ., Ε.Ε.ΔΙ.Π Γ.Π.Α. Δρ. Γκούμα Βασ., Δασολόγος- Μετεωρολόγος, ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε Χαραλαμπίδης Ι., MSc Γεωπόνος- Μετεωρολόγος Μανώλη Ε., Γεωπόνος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Γ.Π.Α Παγώνης Μ., Τεχνίτης Εργαστηρίου Γ.Π.Α Σκέντερ-Ιωάννου Μ., Τελειόφοιτος Τεχν. Γεωπονίας
----------------------------	--

ΟΜΑΔΕΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΔΡΑΣΗ: Πληθυσμιακά – Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

Υπεύθυνος Δράσης:	Κασίμης Χ., Καθηγητής Γ.Π.Α
Αναπληρ. Υπεύθυνοι Δράσης:	Ζωγραφάκης Σ, Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες:	Παπαδόπουλος Α, Επικ. Καθηγητής Χαροκοπείου Πανεπιστημίου Παππάς Κ, Υποψήφιος Διδάκτωρ Χαλκιάς Χ, Επικ. Καθηγητής Χαροκοπείου Πανεπιστημίου Κυριαζή-Άλλισον Ε, Ε.Λ.Ε Α΄ Βαθμίδας Ε.Κ.Κ.Ε. Δημοπούλου Μ, Γεωπόνος

ΔΡΑΣΗ: Απασχόληση

Υπεύθυνη Δράσης:	Ευστράτογλου Σ., Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
Αναπληρ. Υπεύθυνος Δράσης:	Τσιμπούκας Κ., Αναπλ. Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ειδικοί Συνεργάτες:	Γιαννάκης Η., Υποψήφιος Διδάκτωρ Γ.Π.Α.

ΔΡΑΣΗ: Περιβάλλον – Προστατευόμενες Περιοχές

Υπεύθυνος Δράσης:	Μπεόπουλος Ν., Καθηγητής Γ.Π.Α
--------------------------	--------------------------------

Ειδικοί Συνεργάτες:

Βλάχος Γ., Υποψήφιος Διδάκτωρ Γ.Π.Α.
Λιαρικός Κ., Συνεργάτης WWF
Μαραγκού Π., Συνεργάτης WWF
Κατσαδωράκης Γ., Συνεργάτης WWF
Γίτας Γ., Εργαστήριο Δασικής Διαχείρισης
και Τηλεπισκόπησης Α.Π.Θ.

ΔΡΑΣΗ: Γεωργική Εκπαίδευση

Υπεύθυνος Δράσης:

Κουτσούρης Αλ., Επικ. Καθηγητής Γ.Π.Α

Αναπληρ. Υπεύθυνοι Δράσης:

Γιδαράκου Ι., Καθηγήτρια Γ.Π.Α.

Ειδικοί Συνεργάτες:

Γότης Χ., Γεωπόνος

**ΔΡΑΣΗ: Δημιουργία Σταθμού Εξυγίανσης και
Φυσιοπαθολογίας της Αναπαραγωγής μικρών μηρυκαστικών**

Υπεύθυνος Δράσης:

Κυριάκης Σ., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

Ειδικοί Συνεργάτες:

Μενεγάτος Ιωαν., Αν. Καθηγητής Γ.Π.Α.

Οικονομόπουλος Ιωάν., Λέκτορας Γ.Π.Α.

Λυμπερόπουλος Α. ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

Παπασίρος Β., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

Φθενάκης Γ., Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αμοιρίδης Γ., Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αθανασοπούλου Φ., Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ρόδη Αγγ., Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γκόβαρης Α., Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γιάννενας Η., Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Χριστοδουλόπουλος Γ., Τμήμα
Κτηνιατρικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ορισμός πυροπλήκτων περιοχών

Το πεδίο αναφοράς της μελέτης είναι οι πυρόπληκτες περιοχές στους 7 νομούς της χώρας με τις μεγαλύτερες καταστροφές στο φυσικό και οικιστικό τους περιβάλλον όπως επίσης και στην διάρθρωση της πρωτογενούς τους παραγωγής. Ειδικότερα, για την κατάρτιση του καταλόγου με τα πληγέντα Δημοτικά/Κοινοτικά Διαμερίσματα (Δ.Δ.) στους νομούς: Αρκαδίας, Αχαΐας, Εύβοιας, Ηλείας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας, η ερευνητική ομάδα βασίστηκε:

- Στην Κοινή Υπουργική Απόφαση οριοθέτησης των πληγεισών περιοχών του Υ.Π.ΧΩ.Δ.Ε. όπου περιλαμβάνονται τα Δ.Δ. στα οποία σημειώθηκαν ζημιές σε κατοικίες και κτήρια
- Στις δηλώσεις των πυροπλήκτων αγροτών στον ΕΛ.Γ.Α όπου καταγράφονται οι ζημιές στο φυτικό και ζωικό κεφάλαιο
- Στις τοπικές Διευθύνσεις Δασών
- Στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η προσπάθεια που καταβλήθηκε είχε σαν στόχο να καταγράψει το σύνολο των Δ.Δ. που επλήγησαν, ανεξαρτήτως του μεγέθους της καταστροφής. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ο αριθμός των πυρόπληκτων ΔΔ να ανέλθει σε 502.

NOMOS ΗΛΕΙΑΣ

Η φυσιογνωμία του Νομού Ηλείας

Ο Ν. Ηλείας βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και έχει έκταση 2.681 km². Ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και διαιρείται σε 22 Δήμους.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε κατά 8,1% (σε τρέχουσες τιμές) την περίοδο 1995-2004 έναντι 11,5% στο σύνολο της χώρας, με συνέπεια ενώ το 1995 το μέσο κατά κεφαλή προϊόν στην Ηλεία να αντιστοιχούσε στο 66,7% του μέσου όρου, το 2004 να μειωθεί και να αντιστοιχεί στο 53%.

Η αύξηση του προϊόντος του γεωργικού τομέα (μαζί με την κτηνοτροφία) την περίοδο 2000-2004 ήταν μόλις 0,4%, έναντι αύξησης 1,1% στο σύνολο της χώρας. Τα τελευταία 3 χρόνια (2002-2004) το προϊόν σε τρέχουσες τιμές έχει μειωθεί, ενώ σε πραγματικές τιμές η μείωση είναι ακόμα μεγαλύτερη. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2004, ο πρωτογενής τομέας συμβάλει κατά 20% στο ακαθάριστο προϊόν του

Στο Νομό παράγεται το 4,7% της αγροτικής παραγωγής, το 35% της παραγωγής καρπουζιών, το 13,6% της παραγωγής πατάτας και το 11,3% της παραγωγής τομάτας, το 3,9% της παραγωγής γάλακτος, το 6% της παραγωγής εσπεριδοειδών, το 4% της παραγωγής τυριού και το 5,4% της παραγωγής ελαιολάδου της χώρας, για το 2004.

Στο Νομό Ηλείας κατοικούν 193.288 άτομα που αντιστοιχούν 1,8% του πληθυσμού της χώρας. Παρατηρείται σημαντική αύξηση του πληθυσμού στους παραθαλάσσιους Δήμους του Νομού, ενώ αντίθετα, οι ορεινοί Δήμοι παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση, αναδεικνύοντας το έλλειμμα ανάπτυξης των ορεινών περιοχών. Επίσης, παρατηρείται αύξηση του παραγωγικού πληθυσμού 15-65 αλλά μεγαλύτερη γήρανση και φυσική μείωση του πληθυσμού

Το ποσοστό των απασχολούμενων ως μισθωτοί είναι υψηλό (51,1%), ενώ το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (35,1%) είναι υπερδιπλάσιο του εθνικού μέσου (14%).

Η ανεργία (17,4%) είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό με πτωτική πορεία τα τελευταία χρόνια.

Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα

Στο Νομό Ηλείας χαρακτηρίστηκαν πυρόπληκτα 168 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δ.Δ. ΑΛΙΦΕΙΡΑΣ, ΑΜΥΓΔΑΛΛΕΩΝ, ΒΡΕΣΤΟΥ, ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, ΛΙΒΑΔΑΚΙΟΥ, ΜΥΡΩΝΙΩΝ του Δήμου Αλιφείρας.

Δ.Δ. ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ, ΑΜΠΕΛΟΚΑΜΠΟΥ, ΑΥΓΕΙΟΥ, ΓΕΡΑΚΙΟΥ, ΔΑΦΝΗΣ, ΔΑΦΝΙΩΤΙΣΣΗΣ, ΔΟΥΝΑΙΚΩΝ, ΚΕΡΑΜΙΔΙΑΣ, ΚΡΥΟΝΕΡΟΥ, ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ, ΣΑΒΑΛΙΩΝ, ΧΑΒΑΡΙΟΥ του Δήμου Αμαλιάδος.

Δ.Δ. ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΗΣ, ΔΑΦΝΟΥΛΑΣ, ΔΡΑΓΩΓΙΟΥ, ΘΕΙΣΘΑΣ, ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ, ΛΙΝΙΣΤΑΙΝΗΣ, ΜΑΤΕΣΙΟΥ, ΡΟΒΙΩΝ, ΣΕΚΟΥΛΑ, ΦΑΝΑΡΙΟΥ του Δήμου Ανδριτσαίνης.

Δ.Δ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ, ΒΑΣΙΛΑΚΙΟΥ, ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ, ΚΑΜΕΝΗΣ, ΚΑΥΚΩΝΙΑΣ, ΚΛΑΔΕΟΥ, ΚΟΣΚΙΝΑ, ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΛΙΝΑΡΙΑΣ, ΛΟΥΒΡΟΥ, ΜΑΓΕΙΡΑ, ΜΙΡΑΚΑΣ, ΜΟΥΡΙΑΣ, ΠΕΛΟΠΙΟΥ, ΠΕΥΚΩΝ, ΠΛΑΤΑΝΟΥ, ΠΟΥΡΝΑΡΙΟΥ, ΣΜΙΛΑΣ, ΣΤΡΕΦΙΟΥ, ΦΛΟΚΑ, ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΥ του Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας.

Δ.Δ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ, ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΜΥΡΤΟΥΝΙΩΝ, ΛΥΓΙΑΣ του Δήμου Βαρθολομιού.

Δ.Δ. ΑΕΤΟΡΑΧΗΣ, ΒΑΡΔΑΣ, ΞΕΝΙΩΝ του Δήμου Βουπρασίας.

Δ.Δ. ΑΛΦΕΙΟΥΣΣΗΣ, ΕΠΙΤΑΛΙΟΥ του Δήμου Βόλακος.

Δ.Δ. ΚΑΒΑΣΙΑ, ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ του Δήμου Γαστούνης.

Δ.Δ. ΑΓΙΟΥ ΗΛΙΑ, ΑΝΗΛΙΟΥ, ΑΡΗΝΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ, ΓΙΑΝΝΙΤΣΟΧΩΡΙΟΥ, ΖΑΧΑΡΩΣ, ΚΑΚΟΒΑΤΟΥ, ΚΑΛΙΔΟΝΗΣ, ΛΕΠΡΕΟΥ, ΜΑΚΙΣΤΟΥ, ΜΗΛΕΑΣ, ΜΙΝΘΗΣ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ, ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ, ΠΡΑΣΙΔΑΚΙΟΥ, ΡΟΔΙΝΩΝ, ΣΜΕΡΝΑΣ, ΣΧΙΝΩΝ, ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ, ΧΡΥΣΟΧΩΡΙΟΥ του Δήμου Ζαχάρως.

Δ.Δ. ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, ΑΛΠΟΧΩΡΙΟΥ, ΒΟΥΝΑΡΓΟΥ, ΒΡΟΧΙΤΣΗΣ, ΚΑΤΣΑΡΟΥ, ΚΟΥΡΥΦΗΣ, ΕΥΛΟΚΕΡΑΣ, ΠΡΑΣΙΝΟΥ, ΦΟΝΑΙΤΙΚΩΝ του Δήμου Ιαρδανού.

Δ.Δ. ΑΝΤΡΩΝΙΟΥ του Δήμου Λασιώνος.

Δ.Δ. ΜΕΛΙΣΣΗΣ, ΜΠΟΡΣΙΟΥ του Δήμου Λεχαινών.

Δ.Δ. ΑΓΝΑΝΤΩΝ, ΑΓΡΑΠΙΔΟΧΩΡΙΟΥ, ΑΝΘΩΝΟΣ, ΑΥΓΗΣ, ΒΕΛΑΝΙΔΙΟΥ, ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ, ΕΦΥΡΑΣ, ΚΑΜΠΟΥ, ΛΑΓΑΝΑ, ΛΑΤΑ, ΛΟΥΚΑ, ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ, ΟΙΝΟΗΣ, ΡΟΔΙΑΣ, ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΚΛΙΒΑΣ του Δήμου Πηνείας.

Δ.Δ. ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΗΛΙΑ ΠΥΡΓΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΑΜΠΕΛΩΝΟΣ, ΒΑΡΒΑΣΑΙΝΗΣ, ΕΛΑΙΩΝΟΣ, ΚΑΤΑΚΟΛΟΥ, ΚΟΛΙΡΙΟΥ, ΛΑΣΤΑΪΚΩΝ, ΠΑΛΑΙΟΒΑΡΒΑΣΑΙΝΗΣ, ΠΥΡΓΟΥ, ΣΑΛΜΩΝΗΣ, ΣΚΑΦΙΔΙΑΣ, ΣΚΟΥΡΟΧΩΡΙΟΥ του Δήμου Πύργου.

Δ.Δ. ΒΡΙΝΑΣ, ΓΡΑΙΚΑ, ΓΡΥΛΛΟΥ, ΔΙΑΣΕΛΛΩΝ, ΚΑΛΛΙΚΩΜΟΥ, ΚΑΛΥΒΑΚΙΩΝ, ΚΑΤΩ ΣΑΜΙΚΟΥ, ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ, ΜΑΚΡΙΣΙΩΝ, ΠΛΑΤΙΑΝΑΣ, ΠΛΟΥΤΟΧΩΡΙΟΥ, ΡΑΧΩΝ, ΣΑΜΙΚΟΥ, ΣΚΙΛΛΟΥΝΤΙΑΣ, ΤΡΥΠΗΤΗΣ, ΦΡΙΞΗΣ του Δήμου Σκιλλούντος.

Δ.Δ. ΤΡΑΓΑΝΟΥ του Δήμου Τραγανού.

Δ.Δ. ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΝΕΑΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ, ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ, ΣΤΟΜΙΟΥ, ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ του Δήμου Φιγαλείας.

Δ.Δ. ΑΧΛΑΔΙΝΗΣ, ΔΟΥΚΑ, ΚΟΥΜΑΝΗ, ΛΑΛΑ, ΜΗΛΕΩΝ, ΝΕΜΟΥΤΑΣ, ΝΕΡΑΙΔΑΣ, ΠΕΡΣΑΙΝΗΣ, ΦΟΛΟΗΣ του Δήμου Φολόης.

Δ.Δ. ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ, ΑΡΒΑΝΙΤΗ, ΓΟΥΜΕΡΟΥ, ΚΑΡΑΤΟΥΛΑ, ΚΑΡΥΑΣ, ΚΛΙΝΔΙΑΣ, ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ, ΛΑΝΘΙΟΥ, ΛΑΤΖΟΙΟΥ, ΜΑΓΟΥΛΑΣ, ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ, ΠΕΥΚΗΣ, ΣΟΠΙΟΥ, ΧΑΡΙΑΣ, ΧΕΙΜΑΔΙΟΥ, ΩΛΕΝΗΣ του Δήμου Ωλένης.

Η συνολική έκταση των πυρόπληκτων Δ.Δ. είναι 1.994 km² και καταλαμβάνουν το 76% της συνολικής έκτασης του νομού. Ο πληθυσμός τους αποτελεί το 80% του νομού (λόγω και του Δ.Δ. Πύργου) και εμφανίζουν πληθυσμιακή αύξηση, περιορισμένα ποσοστά νέων αντίθετα με αυτά των ατόμων που βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση. Η απασχόληση κατά κλάδο στα πυρόπληκτα Δ.Δ. χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των υπηρεσιών (49,1%), ενώ παράλληλα η εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα είναι εξαιρετικά σημαντική (32% των απασχολούμενων). Σημαντικό ποσοστό μισθωτών σε πολλά πυρόπληκτα Δ.Δ (52,4%) που χαρακτηρίζονται περισσότερο από αστικές αγορές εργασίας. Παράλληλα, το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων παραμένει σημαντικό (28%) και αντανakλά τη σημαντική βαρύτητα των αγροτών στις πυρόπληκτες περιοχές. Το ποσοστό ανεργίας είναι αρκετά σημαντικό (16,2%), με σοβαρή διαφοροποίηση μεταξύ των Δ.Δ.

Η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε **916,15** χιλιάδες στρ. δηλαδή το **75,3%** της συνολικής ΧΓΕ του νομού.

Στον Ν. Ηλείας οι αιτήσεις για καταστροφή από πυρκαγιά ανήλθαν στις 24.314 τις περισσότερες από οποιονδήποτε άλλον από τους υπό εξέταση νομούς κάτι φυσιολογικό αφού ο συγκεκριμένος νόμος υπέστη και τις σοβαρότερες σε έκταση ζημιές. Οι αιτήσεις αφορούσαν καταστροφές στο φυτικό κεφάλαιο έκτασης 174.210 στρεμμάτων δηλαδή ποσοστό **14,3%** της συνολικής ΧΓΕ. Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καταστροφής στην φυτική παραγωγή είναι μεγαλύτερο από ότι εμφανίζεται λόγω του ότι οι κοινοτικοί βοσκότοποι που καλύπτουν σημαντική έκταση της ΧΓΕ, και έχουν υποστεί καταστροφές από στους πυρκαγιές, δεν έχουν δηλωθεί στον ΕΛΓΑ για αποζημίωση.

Αναλυτικότερα, από το σύνολο των στρεμμάτων που κάηκαν και αφορούσαν την φυτική παραγωγή, η καλλιέργεια της ελιάς έχει υποστεί την μεγαλύτερη σε έκταση καταστροφές (157.112 στρ.) δηλαδή ποσοστό 90,2% του συνόλου των κατεστραμμένων εκτάσεων. Οι υπόλοιπες καλλιέργειες που έχουν υποστεί ζημιά είναι αυτές των οινοποιήσιμων αμπελών (6.113 στρ. και ποσοστό 3,5% των συνολικών κατεστραμμένων εκτάσεων), της καλλιέργειας κορινθιακής σταφίδας σε ποσοστό (5.033 στρ. και ποσοστό 3%) και στους καλλιέργειας καρυδιών και αμυγδάλων (2.482 στρ.) με ποσοστό 1,4%.

Το ποσοστό καταστροφής για την καλλιέργεια της ελιάς στο σύνολο του νομού ανέρχεται στο **37,8%**. Οι μεγαλύτερες καταστροφές στην καλλιέργεια ελιάς εντοπίζονται στους Δήμους Πύργου (ΔΔ Πύργου), Αλιφείρας (ΔΔ. Καλλιθέας), Σκιλλούντος (ΔΔ Πλατανιάς και Διασέλλων), Φιγαλείας (ΔΔ. Στους Φιγαλείας) και Ωλένης (ΔΔ. Γούμερου).

Όσον αφορά τις ποικιλίες οινοποιίας το ποσοστό καταστροφής ανέρχεται στο **20%** καλλιεργούμενων και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Ωλένης (ΔΔ Γούμερου, Κουτσοχέρας, Χειμαδίου, Λατζοίου και Ωλένης), Αλιφείρας (ΔΔ. Καλλιθέας, Αμυγδαλέων και Βρεστού), Αμαλιάδος (ΔΔ Περιστερίου), Ιάρδανου (ΔΔ Βροχίτσας και Κορυφής) και Πύργου (ΔΔ Πύργου και Αμπελώνος). Μεγαλύτερο είναι το ποσοστό καταστροφής των αμπελώνων της κορινθιακής σταφίδας (**31,2%** των συνολικά καλλιεργούμενων εκτάσεων στο νομό). Οι πληγείσες αμπελοαγρικές περιοχές με κορινθιακή σταφίδα είναι κατά κύριο λόγο τα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Ωλένης (το ποσοστό καταστροφής ανέρχεται στο 50% του συνόλου),

του Δήμου Πύργου (Πύργου και Ελαιώνας), Δήμος Αμαλιάδος (Περισερίου) και του Δήμου Ιάρδανου (Βροχίτσας και Κορυφής).

Η καλλιέργεια ακροδρύων (καρυδιές και αμυγδαλιές), αν και εμφανίζεται ότι υπέστη ολοκληρωτική καταστροφή με ποσοστό **100%**, θα πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί αφού και στις δηλώσεις του ΕΛΓΑ εμφανίζονται περισσότερα στρέμματα στους συγκεκριμένης καλλιέργειας από αυτή που προκύπτει από τα δεδομένα της ενιαίας ενίσχυσης (ΟΣΔΕ). Οι μεγαλύτερες σε έκταση ζημιές στην καλλιέργεια ακροδρύων εντοπίζεται στο Δήμο Αλιφείρας (ΔΔ Καλλιθέας, Αμυγδαλέας και Βρεστού) και στο Δήμο Ωλένης (ΔΔ. Αγ. Άννας, Γούμερου, Μουζακίου και Πεύκης).

Το ποσοστό καταστροφής στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ανέρχεται σε **4,4%** και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Ωλένης (ΔΔ Γούμερου, Κουτσοχέρας, Πεύκης και Χειμαδιού), Αλιφείρας (ΔΔ Αλιφείρας Βρεστού και Μυρωνίων) Ζαχάρως (ΔΔ Ανηλίου και Ξηροχωρίου) Πύργου (ΔΔ Πύργου), Φιγαλείας (ΔΔ Ν. Φιγαλείας) και Φολόης (ΔΔ. Μηλέων). Τέλος το ποσοστό καταστροφής στο βοοτροφικό τομέα ανέρχεται στο **9,3%** και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Αλιφείρας (ΔΔ Βρεστού), Σκιλλούντος (ΔΔ Φρίξης) και Πηνειάς (ΔΔ Λαγανά)

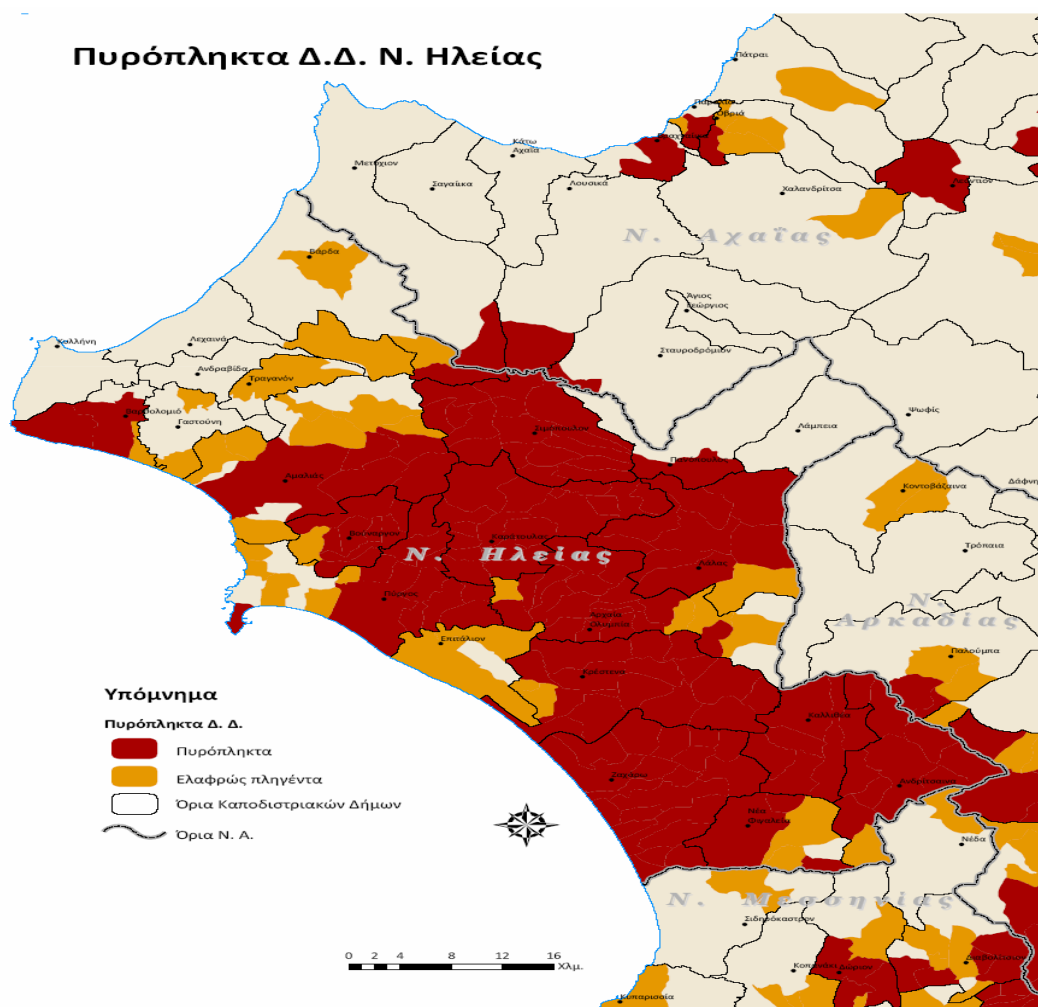
Τέλος, η δασική έκταση που κάηκε ήταν 352.800 στρ. και αποτελεί το **38,9%** των δασικών εκτάσεων του νομού (906.000 στρ.).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο χάρτης των «πυρόπληκτων» και «ελαφρώς πληγέντων» Δ.Δ. του Νομού Ηλείας.

Για την ερμηνεία του παρακάτω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από τη μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν τη μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα, μελίτσια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρ., είτε
- ο αριθμός των ζώων που κάηκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίτσια.

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Το πρόγραμμα που ακολουθεί, χωρίζεται στις προτεραιότητες *περιβάλλον, παραγωγικό σύστημα, μεταποίηση και υπηρεσίες, απασχόληση και υποδομές*. Ακολουθεί η περιγραφή του προγράμματος με μορφή κειμένου και πίνακα ανά Δράση. Μετά την παρουσίαση όλων των Νομών ακολουθούν οι οριζόντιες δράσεις (κοινές και για τους επτά εξεταζόμενους Νομούς).

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά Έργα

Τα εδάφη των πυρόπληκτων περιοχών του Ν. Ηλείας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος των κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος εδάφους, (δ) η αργιλώδης κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη και (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω της καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές.

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 806.325 στρ. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α) σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β) στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ) σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις **γεωργικές περιοχές** προτείνονται:

1. Αποφυγή άροσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης, η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θεική αμμωνία, νιτρική αμμωνία για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι ενωρίς την άνοιξη για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και την μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για την σπορά αγροστωδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Κατασκευή μικρών αναβαθμών γύρω από τον κορμό των δένδρων σε κεκλιμένο έδαφος μόνον όταν τούτο είναι τελείως απαραίτητο και με την ελάχιστη διαταραχή του εδάφους.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις **δασικές περιοχές** προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.
2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και την μείωση της διαβρωτικής ενέργειάς των.
3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.

4. Εφαρμογή αναχλώσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφανείας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για την δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με τη ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δενδροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στην ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφανείας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους **βοσκοτόπους** προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα και ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοϊκανότητα του βοσκοτόπου.

Τέλος προτείνονται **μέτρα ελέγχου της διάβρωσης**:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας.
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δενδροφύτευση ή αναχλόαση με αγρωστώδη ή ψυχανθή.
3. Εγκατάσταση πέντε (5) αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών ανέρχεται σε **45.622.806 €**, και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδάσωσης, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)															
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	Διάβρωση των εδαφών: Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	1. Αναχλόαση των αγρών 2. Δενδροφύτευση των φυσικών περιοχών (περιλαμβανομένων και των αναδασώσεων)	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	13.153.908														
	<table border="1"> <tr> <td>Κίνδυνος διάβρωσης</td> <td>Συνολική Εκταση (στρ.)</td> </tr> <tr> <td>Κανένας</td> <td>58.627,4</td> </tr> <tr> <td>Ασθενής</td> <td>44.847,5</td> </tr> <tr> <td>Μέτριος</td> <td>337.279,7</td> </tr> <tr> <td>Μεγάλος</td> <td>321.915,5</td> </tr> <tr> <td>Πολύ μεγάλος</td> <td>147.130,0</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>909.800,1</td> </tr> </table>		Κίνδυνος διάβρωσης	Συνολική Εκταση (στρ.)	Κανένας	58.627,4	Ασθενής	44.847,5	Μέτριος	337.279,7	Μεγάλος	321.915,5	Πολύ μεγάλος	147.130,0	Σύνολο	909.800,1	3. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα	Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης
	Κίνδυνος διάβρωσης	Συνολική Εκταση (στρ.)																
	Κανένας	58.627,4																
	Ασθενής	44.847,5																
	Μέτριος	337.279,7																
	Μεγάλος	321.915,5																
	Πολύ μεγάλος	147.130,0																
Σύνολο	909.800,1																	
	1. Παρακολούθηση των μέτρων προστασίας	Εκτάσεις με πολύ μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	11.476.140															
			5 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	48.750														
		Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	19.500															
		Σύνολο	45.622.806															

ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία Υδατικών πόρων**Κύριες Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές**

Η πυρόπληκτη περιοχή έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τα επιφανειακά νερά των υδρολογικών λεκανών Αλφειού και Πηνειού. Συνοπτικά, παρατηρείται ή πρόκειται να παρατηρηθεί:

- Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 15% και μείωση της ικανότητας κατείσδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.
- Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα και ένταση. Η πυκνότητα και η συχνότητά τους χαρακτηρίζεται ως μεγάλη. Άμεσα προβλήματα αστοχιών απαντώνται σε έκταση 128 km² (δηλ. στο 14% της πυρόπληκτης περιοχής, με ποσοστό καταστροφής >70%). Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επιδεινωθεί άμεσα. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης περιοχής περιοχή, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλιωνα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους.
- Η μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης του μεγαλύτερου μέρους των πηγών (>30%) εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.
- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης, μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου και σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμύρων - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει σημαντικά και τις κατάντη περιοχές. Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Ο συνολικός συντελεστής κατείσδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές αναμένεται να μειωθεί, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χάρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.
- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρύπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Εργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές.

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)

Το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, χωρίς εξαιρέσεις (στο 100%) και η κατάσταση προβλέπεται να επιδεινωθεί. Προτείνεται:

- ο *Προμήθεια αποθήκης νερού*, σε όγκο ανάλογου με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2 L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Ο χρόνος ανάγκης προμήθειας νερού υπολογίζεται σε 6 μήνες. Το κόστος πρέπει να προϋπολογιστεί ανάλογα με το πλήθος των ζώων στην πυρόπληκτη περιοχή. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 5.000 m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατ' εκτίμηση **100.000 €**.

Για την αντιμετώπιση της μείωσης και υποβάθμισης νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις

Εξαιτίας της αισθητής μείωσης της παροχής των πηγών -μέχρι και 40%- κοντά στα μαντριά και της καταστροφής υδρομαστεύσεων στους βοσκοτόπους, το νερό που χρησιμοποιείται για την καθαριότητα και λοιπές χρήσεις στη κτηνοτροφία παρουσιάζει δυσκολία αναπλήρωσης], απαιτείται αναπλήρωση του νερού αυτού, αλλά και η ανάγκη κάλυψης της κτηνοτροφίας στο σύνολο των αναγκών σε νερό (αιγοπρόβατα 15 L/ημέρα). Είναι απαραίτητα:

- ο *Έργα αποκατάστασης 45 υδρομαστεύσεων πηγών* στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **2.250.000 €**.
- ο *Κατασκευή 10 συνολικά μικρών φραγμάτων συγκράτησης νερού* σε ρέματα, υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500 m³, τα οποία θα καταναμεθθούν ανάλογα με τις ανάγκες στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **600.000 €**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων και κτηνοτροφικών μονάδων

(που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

- ο *Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης*. Ο αριθμός των έργων¹ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 32

¹ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

km², ήτοι το 3,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ., και συνολικά **3.840.000 €**.

Για την αντιμετώπιση έλλειψης νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά

(όπου η ύδρευση είναι αδύνατη εξαιτίας της μειωμένης παροχής των πηγών και της κακής ποιότητας του νερού εξαιτίας των πυρκαγιών), προτείνεται άμεσα:

- *Παροχή πόσιμου νερού στα μικρά ορεινά χωριά με μεταφορά και αποθήκευση στις δεξαμενές τους, αφού πρώτα καθαριστούν. Το κόστος, συνολικά για το νομό και για τους επόμενους 6 μήνες, ανέρχεται σε **200.000€**.*

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης, επιβάλλονται²:

- *Αποκατάσταση 55 υδρομαστευτικών έργων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200m, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **2.750.000€**.*
- *Διάνοιξη 16 γεωτρήσεων (μέσο βάθος διάτρησης 200 m) σε υψόμετρα <300m, (κόστους 40.000€/γεώτρ.), συνολικού κόστους **640.000€**.*
- *Κατασκευή 40 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα καταναμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **2.400.000€**.*

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

- *Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων³ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 94 km², ήτοι το 20% στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής (914 km²). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 120€/στρ., και συνολικά **11.280.000€**.*

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

- *Έργα⁴ (μελέτη και κατασκευή) για 40 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής (914 km²). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€, ήτοι συνολικά **6.000.000€**.*

Συνολικό Κόστος προτεινόμενων παρεμβάσεων – έργων ανέρχεται σε 30.060.000 €

² Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

³ Όπως προηγούμενη υποσημείωση

⁴ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων*	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 2. Προστασία Υδατικών Πόρων	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων).	Προμήθεια δεξαμενών αποθήκευσης νερού ποτίσματος ζώων, για κάλυψη 5.000m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες	100.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις.	1. Αποκατάσταση 45 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία. 2. Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500 m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000€	2.250.000 600.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 2. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 3. Έργα αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 32 km ² ήτοι το 3,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Τιμή μονάδας 120 €/στρ.	3.840.000
	Έλλειψη νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά	Μεταφορά & αποθήκευση νερού σε δεξαμενές για 6 μήνες	200.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης.	1. Έργα αποκατάστασης 55 υδρομαστεύσεων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200 m, με κόστος μονάδας 50.000 € 2. Διάνοιξη 16 γεωτρήσεων σε περιοχές με υψόμετρα < 300 m, μέσου βάθους 200 m, με 40.000 €/γεώτρ. 3. Κατασκευή 40 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500 m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000 €	2.750.000 640.000 2.400.000
	Ολισθήσεις γεωργικής γης	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 94 km ² (ήτοι το 20% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120 €/στρ.	11.280.000
	Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 40 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής (914 km ²). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€	6.000.000
	ΣΥΝΟΛΟ		30.060.000

*Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 μ.). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 μ. υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκόμενες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων αειφύλλων πλατυφύλλων ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αείφυλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Όσον αφορά τα θερμόβια δάση κωνοφόρων (χαλεπίου πεύκης και κουκουναριάς) το μεγαλύτερο ποσοστό κάηκε στο νομό Ηλείας και αποτελούσε το 61.6% της συνολικής έκτασης της παραπάνω κατηγορίας (35.080.000 στρ.) και στους επτά πυρόπληκτους νομούς. Επίσης, η Ηλεία, όπως και η Αρκαδία, αποτελεί ένα από τους νομούς που κάηκαν οι μεγαλύτερες εκτάσεις από τα δάση φυλλοβόλων πλατυφύλλων.

Στις άμεσες ενέργειες σε **Δάση και Δασικές Εκτάσεις** περιλαμβάνονται:

- (α) η κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) η σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) η σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδομητα ή λιθόδομητα φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων. Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπερικλείουν τα παρακάτω μέτρα.

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,
- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),

(δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)

(ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκότοπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας.

Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωικού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουργαριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Στον προϋπολογισμό κόστους περιλαμβάνονται έργα δασικής οδοποιίας, αντιπυρικών ζωνών και καθαρισμού. Οι υπόλοιπες κατηγορίες έργων που ενδείκνυται για την ανόρθωση και αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων, προβλέπονται σε επί μέρους τμήματα της συνολικής μελέτης που υποβάλλεται για τις πυρόπληκτες περιοχές από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, αλλά η υλοποίηση αυτών των έργων θα πραγματοποιηθεί αποκλειστικά από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€) *	
Δράση 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων (σε στρ.) που κήληκαν:		- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	5.000.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)	216.000	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	3.000.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	6.000		
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	8.000		
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)	122.800	- Αναδασώσεις	10.000.000
	Σύνολο	352.800	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	5.000.000
			23.000.000 €	

*Δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για κατασκευή κορμοφραγμάτων – κορμοδεμάτων , οι οποίες έχουν περιληφθεί στη δράση ‘Αντιδιαβρωτικά έργα’

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγείσες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργιας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι. Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **157.112 στρ.** (ή **37,8%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **44,6%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιοδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιόδεντρων:

- A. Ελαφριές ζημιές:** Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,
- B. Μέτριου βαθμού ζημιές:** Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,
- Γ. Σοβαρές ζημιές:** Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 14% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (A), όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (B) χαρακτηρίστηκε το 20,8%, όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 65,2% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (58,7% των πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Κουτσουρελιά, Μαστοειδής κλπ.), (6,5% των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιοδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **81.969.490 €**.

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
<p>Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας</p>	<p>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν: 157.112 στρ. (το 37,8% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 44,6% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> στο 14% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), στο 20,8% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), στο 58,7% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν – καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) <p>και στο 6,5% των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ)</p>	<p>Α. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης,</p> <p>Β. Στα ελαιόδεντρα με μέτριο βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό,</p> <p>Γ. Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ'εκ): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε</p> <p>(Γ'εμ): η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιοδέντρων: 28.897.250 € Κόστος ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής: 53.072.240 € <p style="text-align: right;">ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: 81.969.490</p>

ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας

Στο Νομό Ηλείας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 60.654,8 στρ.. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 11.344,9 στρ. (18,7%). Πιο αναλυτικά 5.033,4 στρ. καλλιεργούνται με την κορινθιακή σταφίδα, 6.152,9 στρ. καταλαμβάνουν οι ποικιλίες οινοποιίας, ενώ τέλος 130,5 και 28,2 στρ. αφορούν την σουλτανίνα και τις λοιπές επιτραπέζιες ποικιλίες. Το 22,5% των αμπελώνων (2.552,9 στρ.) υπέστησαν σοβαρές ζημιές και επιβάλλεται αντικατάσταση (μερική ή ολική), στο 57,5% οι ζημιές είναι μικρότερες και δεν απαιτείται πλήρης αντικατάσταση (6.522 στρ.), ενώ τέλος, στο υπόλοιπο 20% οι ζημιές είναι σημαντικά μικρότερες (2.270 στρ.).

Ζημιά τύπου Α. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά. Προϋποθέσεις μιας ορθής και ολοκληρωμένης αναμπελώσης είναι α) η χρησιμοποίηση ταυτοποιημένου, γνήσιου και υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού β) η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου και γ) η εφαρμογή των νέων συστημάτων μόρφωσης των πρέμων και δομής των αμπελώνων (όπου αυτό είναι εφικτό)

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπελώση των αμπελώνων.
- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπελώση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

- ÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διαφόρου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ. Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμων κατά το χειμωνιάτικο κλάδεμα καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης ανέρχεται σε **28.909.258€**.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)																					
Δράση 2.1 Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	Εκτάσεις αμπελώνων κατά κατηγορία ζημιάς <table border="1" data-bbox="443 667 778 1030"> <thead> <tr> <th>Κατηγορία ζημιάς</th> <th>Έκταση (στρ)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>2.552,9</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>6.522,0</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>2.270,0</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>11.344,9</td> </tr> </tbody> </table>	Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρ)	Ζημιά τύπου Α	2.552,9	Ζημιά τύπου Β	6.522,0	Ζημιά τύπου Γ	2.270,0	Σύνολο	11.344,9	<table border="1" data-bbox="805 593 1056 1086"> <tr> <td>Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν</td> </tr> <tr> <td>Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμων εξαρχής</td> </tr> <tr> <td>Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες</td> </tr> </table>	Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν	Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμων εξαρχής	Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες	<table border="1" data-bbox="1093 840 1444 1030"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>4.339.443</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>3.229.056</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>466.051</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>8.034.550</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	4.339.443	Ζημιά τύπου Β	3.229.056	Ζημιά τύπου Γ	466.051	Σύνολο	8.034.550
		Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρ)																					
		Ζημιά τύπου Α	2.552,9																					
		Ζημιά τύπου Β	6.522,0																					
		Ζημιά τύπου Γ	2.270,0																					
Σύνολο	11.344,9																							
Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν																								
Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμων εξαρχής																								
Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες																								
Ζημιά τύπου Α	4.339.443																							
Ζημιά τύπου Β	3.229.056																							
Ζημιά τύπου Γ	466.051																							
Σύνολο	8.034.550																							
Δράση 2.2 Ενίσχυση αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων για απώλεια παραγωγής	Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελουργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.	Η αποζημίωση των αμπελουργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.	<table border="1" data-bbox="1093 1496 1428 1713"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>8.168.364</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>10.437.354</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>2.268.990</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>20.874.708</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	8.168.364	Ζημιά τύπου Β	10.437.354	Ζημιά τύπου Γ	2.268.990	Σύνολο	20.874.708													
			Ζημιά τύπου Α	8.168.364																				
			Ζημιά τύπου Β	10.437.354																				
			Ζημιά τύπου Γ	2.268.990																				
Σύνολο	20.874.708																							
Γενικό Σύνολο			28.909.258																					

ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρώδων καλλιεργειών

Το σύνολο των ζημιωθεισών εκτάσεων στο Νομό Ηλείας ανέρχεται στα 4.536 στρ. περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρτημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%). Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι τα ακρόδρυα που αποτελούν το 54,3% περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερη από πλευράς έκτασης είδος δενδρώδους καλλιέργειας που επλήγη τις πορτοκαλιές (22,3 %).

Παρόμοια περίπου εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Στην περίπτωση αυτή το ποσοστό των ακροδρύων επί του συνόλου είναι σχετικά μικρότερο (34,5%) από αυτό της έκτασης, γιατί τα ακρόδρυα έχουν μεγάλες αποστάσεις φύτευσης μεταξύ τους σε σχέση με τα άλλα δέντρα. Υψηλότερο στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται, στην περίπτωση του Νομού Ηλείας, το ποσοστό των δέντρων πορτοκαλιάς (35,1%) που ελαφρά υπερέχει των ακροδρύων. Ακόμη παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (άνω του 76%) ανήκει στην κατηγορία (Γ), ενώ πολύ μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες (Α και Β).

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δενδρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δενδρώνων με επαναφύτευση.

Στην περίπτωση της ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δενδρώνων emπίπτει μια σειρά περιπτώσεων, όπως: (α) η περίπτωση των δένδρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β), κατά την οποία συνιστάται κλάδευμα, εκτιμώντας κατά περίπτωση το χρόνο εφαρμογής του και τον τρόπο κλαδέματος, (β) η διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης. Στην περίπτωση καμένου κορμού συνιστάται παρατόμηση κοντά στο έδαφος ή εναλλακτικά επαναφύτευση μεταξύ των γραμμών των δένδρων. (γ) η αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων, όπως είναι η περίπτωση των δέντρων νεαρής ηλικίας (<3 ετών), των δέντρων μεγάλης ηλικίας (γέρικα δέντρα), των δέντρων που δύσκολα ανανεώνονται από τους βραχίονες(π.χ. κερασιά) ή και δέντρων που εμφανίζουν δυσκολίες εμβολιασμού (π.χ. καρυδιά), ενώ ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην περίπτωση των τομών κλαδέματος, (δ) η μέριμνα για τη λίπανση των δέντρων που θα πρέπει να γίνει προς το τέλος χειμώνα-αρχές άνοιξης και πάντοτε ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών και (ε) οι προφυλάξεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την κατεργασία του εδάφους. Οι παραγωγοί δεν πρέπει να εφαρμόσουν οργώματα ή άλλης μορφής κατεργασία εδάφους μέχρι τα μέσα-τέλη χειμώνα οπότε θα έχει αναπτυχθεί ετήσια βλάστηση.

Η επαναφύτευση (εγκατάσταση νέων δέντρων) στο ίδιο κτήμα προϋποθέτει τη θεώρηση μιας σειράς παραμέτρων που αφορούν την εγκατάσταση ενός σύγχρονου οπωρώνα (τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες, ιστορικό καλλιέργειας κ.λ.π.), προβλήματα σχετικά με την επαναφύτευση του ίδιου είδους (αξιοποίηση κατάλληλων υποκειμένων), θέματα σχετικά με την εκρίζωση των δέντρων, το χρόνο εκρίζωσης – επαναφύτευσης και πλευρές της ειδικής φροντίδας που θα πρέπει να καταβληθεί στην περίπτωση των φυλλοβόλων, των αιθαλών δέντρων και της συκιάς. Ακόμη, ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί για τη μελέτη μιας σειράς παραγόντων πριν την επαναφύτευση που έχουν σχέση κυρίως με το κλίμα (θερμοκρασία, ύψος βροχοπτώσεων κ.λ.π.), το έδαφος (βάθος εδάφους, κλίση και προσανατολισμός κ.λ.π.) αλλά και άλλες παραμέτρους της επαναφύτευσης (υψόμετρο, επιλογή ποικιλίας, επιλογή υποκειμένου κ.λ.π.).

Η περίπτωση ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών στις πυρόπληκτες περιοχές χρήζει μελέτης, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση των ορεινών περιοχών όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της καρδιάς και της καστανιάς. Η υιοθέτηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειάς τους στις περιοχές αυτές μπορεί να αποβεί πολλαπλά ωφέλιμη (αύξηση εισοδημάτων, προώθηση αειφορίας και δυνατότητες συνδυασμού με αγροτουριστικές δραστηριότητες).

Τέλος σημειώνεται ότι στο συνολικό κόστος ανασύστασης των δενδρώνων δεν περιλαμβάνεται η ανηρτημένη εσοδεία των δέντρων παρά μόνο η ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου. Αναλυτικότερα το κόστος κατά είδος δέντρου και κατηγορία ζημιάς εμφανίζεται στο σχετικό παράρτημα για τις Λοιπές Δενδρώδεις Καλλιέργειες που περιλαμβάνεται στην ευρύτερη μελέτη που εκπονήθηκε για τη φυτική παραγωγή στους πυρόπληκτους νομούς.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός
<p>Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δένδρων καλλιέργειών</p>	<p>Έκταση λοιπών δένδρων καλλιέργειών που επλήγησαν: 4.536 στρ.. Τα δύο κύρια είδη δένδρων που επλήγησαν με βάση την έκτασή τους ήταν: (α) τα ακρόδρυα (54,3% της συνολικά πληγείσας έκτασης) και (β) οι πορτοκαλιές (22,3% της συνολικά πληγείσας έκτασης).</p> <p>II. Ο συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά στις λοιπές δεντρώδεις καλλιέργειες εκτιμάται στα 94.516 δέντρα. Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως επλήγησαν οι πορτοκαλιές, που αντιπροσωπεύουν το 35,1% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δένδρων ακολουθούμενες από τα ακρόδρυα (34,5% αντίστοιχα). Από τις πορτοκαλιές ένα ποσοστό 8,7% εμφάνιζε μικρό ποσοστό ζημιάς (<u>κατηγορία Α</u>), ένα άλλο ποσοστό (14,6%) παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο (<u>κατηγορία Β</u>) και το μεγαλύτερο ποσοστό τους (76,7%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (<u>κατηγορία Γ</u>). Για τα ακρόδρυα η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 8,4% (Α), 8,4% (Β) και 83,2% (Γ)</p>	<p>I. Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων</p> <p>α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β).</p> <p>β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης</p> <p>γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων.</p> <p>δ. Λίπανση δέντρων</p> <p>ε. Κατεργασία εδάφους</p> <p>II. Προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.)</p> <p>III. Προοπτικές ανάπτυξης</p>	<p>Το συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερθεί ανέρχεται για το Ν. Ηλείας στο ποσό 1.481.567 Ευρώ.</p>

ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των 47.030 μελισσιών του νομού, κήκαν από τις πυρκαγιές τα 7.948 (16,9% του συνόλου), από τα οποία τα 5.299 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 2.649 διώροφα. Επίσης, 10.000 μελίτσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους. Τα μελίτσια που δεν υπέστησαν ζημιές είναι 29.082.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίτσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίτσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1. Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέκταρ και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.
2. Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρηνή των αγροτικών δρόμων.
3. Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.
4. Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.

Τέλος, το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε **1.419.683 €**.

Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
4.1. Αποκατάσταση καμένων Μελισσοσμηνών	7.948 καμμένα Μελισσοσμήνη (16,9% του συνόλου)	Αγορά νέων Μελισσοσμηνών	Μονώροφα μελίτσια: 5.299*100 € = 529.900 €
			Διώροφα μελίτσια: 2.649*150 € = 397.350 €
4.2. Ενδυνάμωση – Διατροφή Μελισσοσμηνών	Περιορισμός των δυνατοτήτων διατροφής των μελισσιών από τη φυσική χλωρίδα	Χορήγηση τροφής στα ζημιωθέντα & εναπομείναντα μελίτσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους	Πρωτεϊνική τροφή: 1 κιλό/μελίτσιο * 3 €/κιλό = 117.246 €
			Υδατανθρακούχα τροφή: 12 κιλά/μελίτσιο * 0,8 €/κιλό = 375.187 €
			ΣΥΝΟΛΟ: 1.419.683 €

ΔΡΑΣΗ 5: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 13.606 κεφαλές αιγοπροβάτων, 136 κεφαλές βοοειδών, 65 κεφαλές μονόπλων, 840 στάβλους (συνολικής επιφάνειας 18.627 τ.μ.), 223 σταβλο-υπόστεγα (συνολικής επιφάνειας 4.438 τ.μ.), σε 8 αιγοπροβατοστάσια (συνολικής επιφάνειας 590 τ.μ.). Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 122.800 στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απολεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 1.911.616 € ετησίως. Τέλος η απώλεια των βοσκήσιμων εκτάσεων ανέρχεται σε 82% των υπάρχουσών πριν τις πυρκαγιές, δηλαδή θα έχουν αναλογικό πρόβλημα πλήρους βόσκησης 220.944 αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Συνεπώς οι ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνας ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκοτόπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απολεσθέντων αιγοπροβάτων συστήνεται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποίμνια της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οποσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποίμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα έκαστος).

Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές.

Τέλος προτείνεται όπως σε κάθε Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση των ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχονται σε **60.914.254 €**.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)	
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	-Καταστροφές (με βάση τις δηλώσεις ΕΛ.ΓΑ.): 13.606 κεφαλές αιγοπροβάτων 136 κεφαλές βοοειδών 65 κεφαλές μονόπλων 840 στάβλοι (18.627 τ.μ.) 223 σταβλο-υπόστεγα (4.438 τ.μ.) 8 αιγοπροβατοστάσια (590 τ.μ.) 122.800 στρ. βοσκοτόπων (Από στοιχεία υπηρεσιών του Νομού) -Απώλεια Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (γάλακτος και κρέατος) ετησίως: 1.911.616 € -Απαγόρευση βοσκής σε 220.944 αιγοπρόβατα τουλάχιστον για 2 χρόνια, για το 82% των βοσκήσιμων εκτάσεων τους	-Αντικατάσταση ζώων με εγχώριες φυλές (πρόβατα-Καραγκούνικη και Μυτιλήνης, αίγες-Σκοπέλου) -Ανακατασκευή (και αναβάθμιση) σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών -Διανομή ζωοτροφών λόγω απαγόρευσης της βοσκής -Εγκατάσταση καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών	Αντικατάσταση απωλεσθέντων ζώων	1.564.690
			Ανακατασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	7.669.592
			Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)	35.411.205
			Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (**)	16.268.767
			Σύνολο	60.914.254

(*) Το ποσό αυτό μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 75% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 77% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα.

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης*: Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, αυτοί ανέρχονται σε 6.000 περίπου άτομα στο σύνολο του νομού και 4.300 περίπου στις πυρόπληκτες περιοχές.
- *Νέοι Γεωργοί*: Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων. Ο πληθυσμός αυτός, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2001, για το σύνολο του νομού ανέρχεται σε 68.801 άτομα, από τα οποία τα 52.790 βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης*: Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 66.776 € για το σύνολο του νομού και 63.811 € για τις πυρόπληκτες

περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 40.076 €.

- *Νέοι Γεωργοί*: Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 14.856 € για το σύνολο του νομού και στα 15.317 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προϋπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχους πυρόπληκτες περιοχές στο σύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	130.840	63.811	143.747	66.776
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			87.282	40.076
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	4.300		6.000	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		15.317		14.856

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση

Ο αριθμός των τυροκομείων στο Νομό Ηλείας ανέρχεται σε 14 και κανένα από αυτά δεν υπέστη κάποια άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα τυροκομεία του Νομού ανέρχονται στα 730.680 Ευρώ εξαιτίας της μείωσης της γαλακτοπαραγωγής κατά 7.306,8 τόνους αιγοπρόβειου γάλακτος και 340 τόνους αγελαδινού λόγω καταστροφής του ζωικού κεφαλαίου και μείωσης της βοσκήσιμης ύλης. Δεδομένου ότι αρκετά από τα τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.

Στα 83 ελαιουργεία του Νομού Ηλείας επίσης δεν κατεγράφη καμία άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα ελαιουργεία του Νομού ανέρχονται στα 956.400 Ευρώ. Λόγω των έμμεσων αυτών απωλειών προτείνεται η οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγθέντων περιοχών προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές προτείνεται η προώθηση: α) της μετακίνησης των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών, β) του εκσυγχρονισμού των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης και γ) της εφαρμογής από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων

Τέλος δεν αναφέρονται απώλειες ως προς τα οινοποιεία του Νομού.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την ενίσχυση της μεταποίησης στο Νομό Ηλείας ανέρχεται σε **1.687.080 Ευρώ**.

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Γενικών Προτάσεων	Προϋπολο- γισμός (€)												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) Μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="469 495 898 555"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>7.306,8 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>340,0 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="469 636 962 831"> <tr> <td>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</td> <td>Αριθμός τυροκομείων</td> <td>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</td> </tr> <tr> <td>730.680</td> <td>14</td> <td>52.191</td> </tr> </table>	Αιγοπρόβατα	7.306,8 τόνοι	Βοοειδή	340,0 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	730.680	14	52.191	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p>	730.680		
Αιγοπρόβατα	7.306,8 τόνοι														
Βοοειδή	340,0 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
730.680	14	52.191													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="469 913 906 1088"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>83</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>142</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>8,5</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>4,6</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε €</p> <table border="1" data-bbox="469 1200 906 1312"> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)</td> <td>956.400</td> </tr> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)</td> <td>11.500</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	83	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	142	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	8,5	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	4,6	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	956.400	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	11.500	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	956.400
Αριθμός ελαιουργείων	83														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	142														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	8,5														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	4,6														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	956.400														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	11.500														
Οινοποιεία	<p>Μικρής κλίμακας έμμεσες απώλειες σε τέσσερα (4) οινοποιεία των πυρόπληκτων περιοχών που οφείλονται κυρίως σε απώλειες πρώτης ύλης (ζημιές στους αμπελώνες)</p>	<p>Προτείνεται σε γενικό πλαίσιο:</p> <p>1. Εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών</p> <p>2. Δημιουργία επισκέψιμων μονάδων</p> <p>3. Δημιουργία οινικών ζωνών και αν είναι δυνατό ΟΠΑΠ</p> <p>4. Επιλογή ποικιλιών με βάση την προσαρμογή τους στην περιοχή και την εμπορική τους αξία</p> <p>5. Οργάνωση σεμιναρίων εκπαίδευσης των αμπελουργών, οινοποιών κλπ.</p>													
Σύνολο			1.687.080 €												

*Δεν αναφέρονται ζημιές σε οινοποιεία του Νομού Ηλείας

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό

Στο νομό Ηλείας και για την Γ΄ Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 50 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 6 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ του Ε.Π.Α.Α.Υ. (Άξονας 7), τα 32 στη Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader + και τα 12 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Συγκεντρωτικά στο νομό Ηλείας οι επενδύσεις που ενσωματώνονται στο γενικότερο πλαίσιο του αγροτουρισμού και έχουν υποστεί ζημία σύμφωνα με την Αναπτυξιακή Ολυμπιάς είναι:

- ◇ Τέσσερις επενδύσεις οι οποίες έχουν υποστεί άμεση ζημία από τις πυρκαγιές και είχαν επιχορηγηθεί συνολικά με το ποσό **147.776,30** ευρώ (χωρίς τιμαριθμική αναπροσαρμογή και Φ.Π.Α.). Με σημερινές τιμές το ποσό διαμορφώνεται σε **162.377,14** ευρώ. Συμπληρωματικά, για την αποκατάσταση των επιπτώσεων ώστε να καταστούν οι επιχειρήσεις ικανές να επαναλειτουργήσουν ή να εξασφαλίσουν τη βιώσιμη λειτουργία τους εκτιμάται ότι πρέπει να ενισχυθούν με το ποσό των **272.200** ευρώ.
- ◇ Τρεις επενδύσεις, εκ των οποίων η μία έχει υποστεί και άμεση ζημία, δεν εμφανίζουν καταστροφές αλλά έχουν πληγεί έμμεσα και για την ασφαλή λειτουργία τους απαιτείται να υλοποιηθούν έργα πυροπροστασίας, αντιστήριξης και αντιπλημμυρικά έργα συνολικού προϋπολογισμού **170.000** ευρώ.
- ◇ Πέντε επενδύσεις, εκ των οποίων οι τέσσερις έχουν υποστεί και άμεσες ή έμμεσες ζημίες, στις οποίες απαιτείται να υλοποιηθεί επιπρόσθετη επένδυση ώστε να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα της λειτουργίας τους. Το συνολικό κόστος αυτών των επενδύσεων ανέρχεται σε **1.137.500** ευρώ.

Συνολικά στην περιοχή, αναφέρονται 7 επενδύσεις που φαίνεται να ζημιώθηκαν είτε άμεσα ή/και έμμεσα ή ακόμα και να δυσχεραίνεται η βιωσιμότητά τους μετά τις πυρκαγιές.

Το συνολικό κόστος αποκατάστασης-ενίσχυσης αυτών ανέρχεται σε 1.742.077,14 ευρώ.

Οι πληροφορίες για το πλήθος των επενδύσεων με ζημίες, το είδος των καταστροφών (έμμεσες και άμεσες), οι περιπτώσεις όσων αντιμετωπίσουν ενδεχόμενα προβλήματα στη βιώσιμη λειτουργία τους στο άμεσο μέλλον και η εκτίμηση για την οικονομική υποστήριξή τους, παραχωρήθηκαν από την Αναπτυξιακή Ολυμπιάς (Κρέστενα – Ν. Ηλείας). Πληροφορίες για τις άμεσα ζημιωθείσες επενδύσεις παραχωρήθηκαν επίσης από την ειδική Γραμματεία Προγραμματισμού και Εφαρμογών του Γ΄ Κ.Π.Σ.

.Επιπλέον των μέτρων οικονομικής ενίσχυσης των επενδύσεων που αναφέρονται, σημαντικές ενέργειες σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις πληγείσες περιοχές, οι οποίες πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού ιστού των περιοχών είναι:

- ◇ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◇ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◇ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.
- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).
- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.
- ◇ Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως την πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

Σχετικά με τον πίνακα που ακολουθεί ισχύουν τα ακόλουθα:

- ◇ Οι προτάσεις για τις έμμεσα ζημιωθείσες επενδύσεις αγροτουρισμού (Β), αφορούν σε ενέργειες πυροπροστασίας, αντιπλημμυρικών έργων και έργων αντιστήριξης με σκοπό να προστατεύσουν τις επιχειρήσεις από τυχόν μελλοντικές καταστροφές όπως αυτές που μπορεί να επιφέρει η μεγάλη απώλεια δασικού πλούτου.
- ◇ Οι προτάσεις που αναφέρονται σε επιπρόσθετη επένδυση (Γ), βασίστηκαν σε ιδέες των επενδυτών ώστε να θωρακίσουν τις επιχειρήσεις τους έναντι των έμμεσων επιπτώσεων της καταστροφής, να αντιμετωπίσουν τη μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους καθιστώντας πιο ελκυστικές τις επενδύσεις τους και τελικά να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους μελλοντικά.

Η Αναπτυξιακή Ολυμπιάς κατέγραψε τις ανάγκες αυτές, προχώρησε σε κατάθεσή τους στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης της Κ.Π. Leader+ και αναμένει την έγκρισή τους.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων*	Προϋπολογισμός**
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	A. Άμεσες επιπτώσεις: Είδος επένδυσης & καταστροφές		
	1. «Εκσυγχρονισμός ξυλουργικής βιοτεχνίας παραδοσιακών κατασκευών (βαρέλια) και ειδών γεωργικού και οικοδομικού εξοπλισμού» στο δ.δ. Σιμόπουλου, Δ. Πηνειάς	1. Αποκατάσταση κατεστραμμένου μηχανολογικού εξοπλισμού που έχει επιδοτηθεί από τη Leader+ και 2. Εξοπλισμός που κρίνεται αναγκαίος για την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης	39.100,00 9.100,00
	Μερική καταστροφή (40,9%): Μηχανολογικός εξοπλισμός		
	2. «Βελτίωση υφιστάμενης υποδομής εστίασης» στο δ.δ. Μιράκα, Δ. Αρχ. Ολυμπίας	1. Αποκατάσταση μηχανολογικού & λοιπού εξοπλισμού, κτιριακών ζημιών, τα οποία έχουν επιδοτηθεί από τη Leader+ και 2. Αποκατάσταση κτιρίου, περιβάλλοντα χώρου & εξοπλισμού που <u>δεν</u> έχουν επιδοτηθεί	93.500,00 150.000,00
	Ολοσχερής καταστροφή (82,5%): Μηχανολογικός & λοιπός εξοπλισμός, ζημιές κτιρίου και περιβάλλοντα χώρου		
	3. «Επέκταση περιβαλλοντικού κατασκηνωτικού χώρου Ολυμπίας» στο δ.δ. Φρίξα, Δ. Σκιλλούντος Μερική καταστροφή (3,9%): Δίκτυο πυρόσβεσης, δίκτυο ποτίσματος, δίκτυο ηλεκτροφωτισμού, ηχητικής εγκατάστασης και περιφραξής	1. Αποκατάσταση ζημιών στο δίκτυο πυρόσβεσης, ποτίσματος & ηλεκτροφωτισμού, ηχητικής εγκατάστασης & περιφραξής τα οποία έχουν επιδοτηθεί από τη Leader+ και 2. Αποκατάσταση ζημιών σε περιβάλλοντα χώρο, εξοπλισμό, σπιτάκια, παιδική χαρά, δίκτυο προπανίου, κουζίνα τα οποία <u>δεν</u> έχουν επιδοτηθεί	16.900,00 113.100,00
	4. Τοπικό κέντρο οργάνωσης προβολής αγροτουρισμού στο δ.δ. Μουριά, Δ. Αρχ. Ολυμπίας Μερική καταστροφή (15,6%): Κατεστραμμένος εξοπλισμός & ζημιές στον περιβάλλοντα χώρο	Αποκατάσταση εξοπλισμού και ανάπλαση περιβάλλοντα χώρου τα έχουν επιδοτηθεί από τη Leader+	12.877,14
			ΣΥΝΟΛΟ A: 434.577,14
	B. Έμμεσες επιπτώσεις: Είδος επένδυσης	Είδος πρόσθετης επένδυσης***	
	1. «Άνθεια»- Εργαστήριο καλλυντικών στο δ.δ. Φρίξα, Δ. Σκιλλούντος	1.Εγκατάσταση συστήματος πυρανίχνευσης & πυρόσβεσης 2. Αντιπλημμυρικά έργα	50.000,00
	2. Επισκέψιμο αγρόκτημα στο δ.δ. Γερακίου, Δ. Αμαλιάδας	Έργα αντιπλημμυρικά & αντιστήριξης	50.000,00
	3. Επέκταση περιβαλλοντικού κατασκηνωτικού χώρου Ολυμπίας στο δ.δ. Φρίξα, Δ. Αρχ. Ολυμπίας	Έργα αντιπλημμυρικά & αντιστήριξης Έργα πυροπροστασίας	50.000,00 20.000,00
			ΣΥΝΟΛΟ B: 170.000,00
	Γ. Έμμεσες επιπτώσεις και ανάγκη στήριξης της βιωσιμότητας των επενδύσεων: Είδος επένδυσης	Είδος πρόσθετης επένδυσης***	
1. Μονάδα παραγωγής – τυποποίησης μελιού στο δ.δ. Σέκουλα, Δ. Ανδρίτσαινας	1.Προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού 2.Προμήθεια μηχανήματος μεταφοράς τροφών	42.500,00	
2. Κέντρο εναλλακτικού τουρισμού στο δ.δ. Μουριά, Δ. Αρχ. Ολυμπίας	1.Εγκατάσταση συστήματος πυρόσβεσης	5.000,00	

		2.Κατασκευή πσίνας για την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών λειτουργίας	60.000,00
		3. Εργασίες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου	20.000,00
	3. Εκσυγχρονισμός ξυλουργικής βιοτεχνίας παραδοσιακών κατασκευών (βαρέλια) και ειδών γεωργικού και οικοδομικού εξοπλισμού στο δ.δ. Σιμόπουλου, Δ. Πηνείας	Επιπλέον μηχανολογικός εξοπλισμός	110.000,00
	4. Επέκταση περιβαλλοντικού κατασκηνωτικού χώρου στο δ.δ. Φρίξα, Δ. Σκιλλούντος	1.Δημιουργία νέων εγκαταστάσεων αθλητικού προπονητικού χαρακτήρα 2.Εγκαταστάσεις φιλοξενίας συνεδριακού τουρισμού, τουρισμού νέων 3.Ανακατασκευή εστιατορίου 4.Προβολή - διαφήμιση	580.000,00
	5. «Άνθεια» - εργαστήριο καλλυντικών στο δ.δ. Φρίξα, Δ. Σκιλλούντος	1.Επέκταση κτιρίου καλλυντικών 2.Κατασκευή κτιρίου οινοπνεύματος 3.Κατασκευή στεγάστρου 4.Δεξαμενές 5.Ανελκυστήρας	320.000,00
			Σύνολο Γ: 1.137.500,00
			Γεν. Σύνολο (Α+Β+Γ): 1.742.077,14

* Προτάσεις της Αναπτυξιακής Ολυμπίας

** Εκτίμηση της Αναπτυξιακής Ολυμπίας

*** Προτάσεις των επενδυτών

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των

Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μονίμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 Ευρώ (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 Ευρώ).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας: Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεδουλευμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαιούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να εμπίπτουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να εμπίπτουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214 αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 Ευρώ.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε 73.440.000 Ευρώ. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού επιμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιών

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Ηλείας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Οι απαραίτητες υποδομές αποκατάστασης αναπτύσσονται στην παρ. 3. Εγγειοβελτιωτικά έργα.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 23.387.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Ηλείας (466.140 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσόν αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσόν αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσόν για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσόν των 315.000.000 €. Από το ποσόν αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Ηλείας ήταν τα μοναδικά εγγειοβελτιωτικά έργα που επλήγησαν από τις πυρκαγιές του θέρους 2007. Πρόκειται για τα έργα του ΓΟΕΒ Πηνειού-Αλφειού Νομού Ηλείας και ειδικότερα τα έργα του ΤΟΕΒ Πελοπίου, τα οποία καταστράφηκαν πρακτικά εξ ολοκλήρου. Στο κοστολόγιο αποκατάστασης των ζημιών περιλαμβάνονται τόσο οι άμεσες όσο και οι έμμεσες ζημιές. Ως έμμεσες ζημιές θεωρήθηκαν και τα ποσά τα οποία οφείλει ο πυρόπληκτος ΤΟΕΒ Πελοπίου στη ΔΕΗ και τα οποία λόγω της ολοκληρωτικής καταστροφής των αντιστοίχων έργων είναι πρακτικά αδύνατον να καταβληθούν από τους πυρόπληκτους στη ΔΕΗ. Στην ίδια κατηγορία των έμμεσων ζημιών έχουν περιληφθεί και οι δαπάνες συντήρησης των στραγγιστικών δικτύων, η λειτουργική κατάσταση των οποίων θα επιδεινωθεί από την συγκέντρωση των φερτών υλικών που θα προκληθούν από την έντονη διάβρωση των καμένων εκτάσεων. Η δαπάνη αποκατάστασης των εγγειοβελτιωτικών έργων ανέρχεται στο ποσό των 4.300.000 €.

Τα εγγειοβελτιωτικά έργα του Νομού Ηλείας αποτελούν τον βασικό παράγοντα στον οποίο στηρίζεται η πλούσια παραγωγή των αρδευόμενων πεδιάδων του Αλφειού και του Πηνειού.

Η πεδιάδα του Αλφειού αρδεύεται από φράγμα εκτροπής επί του ποταμού Αλφειού, ελαχίστης θερινής παροχής 15 κ.μ./δλ περίπου, με την οποία μπορούν να αρδευτούν περί τα 130.000 στρ. Η αντίστοιχη λεκάνη απορροής έχει καεί σε ποσοστό που εκτιμάται στα 60%. Η πεδιάδα του Πηνειού αρδεύεται από το φράγμα ταμίευσης του ποταμού Πηνειού με δυνατότητα άρδευσης 180.000 στρ. περίπου. Η αντίστοιχη λεκάνη απορροής έχει καεί σε ποσοστό που εκτιμάται στα 35%.

Τα αρδευτικά δίκτυα διανομής του νερού είναι κατά το πλείστον υπόγεια σωληνωτά και λειτουργούν με αντλιοστάσια και υδροληψίες εφοδιασμένες με υδρομετρητές και όργανα ρύθμισης της πίεσης και της παροχής. Το όλο σύστημα ήταν πρωτοποριακό για την δεκαετία του 1960, εποχή κατασκευής του έργου, κατά κύριο λόγο γιατί επιτρέπει την άρδευση με «ελεύθερη ζήτηση» και όχι σε εκ των πρότερων καθορισμένες περιόδους, όπως στα παραδοσιακά δίκτυα ανοικτών αγωγών.

Η σημασία της δυνατότητας αυτής είναι προφανής. Εάν π.χ. ο γεωργός περιμένει 20 μέρες τη σειρά του για να πορίσει και, ενδιάμεσα, εμφανίζονται πολύ υψηλές θερμοκρασίες με ισχυρούς ξηρούς ανέμους, η εξατμισοδιαπνοή των φυτών μπορεί να τα οδηγήσει στο «σημείο μόνιμης μάρανσης» με προφανή, δυσμενή οικονομικά αποτελέσματα. Είναι ευνόητη η μεγάλη οικονομία νερού η οποία επιτυγχάνεται με το σύστημα αυτό: αποφυγή απωλειών λόγω εξάτμισης από τις ανοικτές διώρυγες, καθώς και λόγω βαθείας διήθησης που προκαλείται κατά την επιφανειακή άρδευση.

Δυστυχώς τα έργα αυτά δεν έχουν τύχει της απαιτούμενης συντήρησης λόγω οικονομικής στενότητας των Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ) και του Γενικού Οργανισμού Εγγείων Βελτιώσεων (ΓΟΕΒ) Πηνειού, Αλφειού Νομού Ηλείας. Το αποτέλεσμα της ανεπαρκούς συντήρησης είναι η συνεχής απαξίωση των έργων αυτών η οποία θα επιταχυνθεί από τις πρόσφατες πυρκαγιές.

Ειδικότερα οι επιπτώσεις από τις πυρκαγιές είναι οι ακόλουθες:

A) Πρόσχωση φραγμάτων

Η έντονη διάβρωση του γυμνού μετά τις πυρκαγιές εδάφους θα αυξήσει δραματικά την ποσότητα φερτών υλών οι οποίες θα συσσωρευτούν ανάντη των φραγμάτων. Ο κίνδυνος αυτός είναι ιδιαίτερα έντονος στον ταμιευτήρα Πηνειού Ηλείας με αναμενόμενο αποτέλεσμα την επιτάχυνση της μείωσης της αποθηκευτικότητας του ομώνυμου ταμιευτήρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο φράγμα εκτιμάται ότι είναι ήδη σημαντικά προσχωμένο και συνιστάται η άμεση καταγραφή του μεγέθους και του μηχανισμού απόθεσης φερτών υλικών στον υπόψη ταμιευτήρα.

B) Προβλήματα στα αρδευτικά δίκτυα από τα αιωρούμενα υλικά

Τα αιωρούμενα στο νερό φερτά υλικά είναι επόμενο να προκαλέσουν ζημιές στα αντλιοστάσια και τις υδροληψίες των αρδευτικών δικτύων του ποταμού Αλφειού. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού θα πρέπει να εκπονηθεί σχετική μελέτη.

Γ) Μείωση της θερινής παροχής του ποταμού Αλφειού

Η θερινή παροχή του ποταμού Αλφειού τροφοδοτείται από τις πηγές που βρίσκονται στην ομώνυμη λεκάνη απορροής. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι η παροχή των πηγών θα μειωθεί λόγω αύξησης του συντελεστή απορροής των γυμνών μετά τις πυρκαγιές εδαφών και αντίστοιχης μείωσης της διήθησης και της κατείσδυσης.

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Έξι αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και

τηλεμετάδοση δεδομένων στις λεκάνες απορροής Πηνειού και Αλφειού Νομού Ηλείας, δαπάνης 400.000 €.

β) διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής Πηνειού και Αλφειού του Νομού Ηλείας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €

γ) μελέτη διαχείρισης των ομώνυμων εγχειοβελτιωτικών έργων με ειδικότερα αντικείμενα τον εντοπισμό την αξιολόγηση και τη μελέτη αποκατάστασης των ζημιών που έχουν υποστεί τα εγχειοβελτιωτικά έργα, καθώς και τη μελέτη εκσυγχρονισμού των έργων αυτών, δαπάνης 50.000 €.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟ

Το ποσό 2.900.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Ηλείας (1.725 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδα για την Εύβοια). Η Γεν. Δ/ση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠΑΝ.

Το ποσό των έργων εξηλεκτισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 1.750.000 € για το Νομό Ηλείας εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν άμεσες ζημιές από την πυρκαγιά σε δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνειάς με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνειάς και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Ηλείας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Ηλείας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος των έργων της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 29.937.000 €

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης/διαχείριση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)	
1.1: ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	---	0.00	
1.2: ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ • Αποζημίωση άμεσων και έμμεσων ζημιών στα έργα, δαπάνης 4.300.000 €. • Δημιουργία Υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Έξι αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής Πηνειού και Αλφειού Νομού Ηλείας, δαπάνης 400.000 €. • Μελέτη διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής Πηνειού και Αλφειού του Νομού Ηλείας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 € • Μελέτη διαχείρισης των ομώνυμων εγχειοβελτιωτικών έργων με ειδικότερα αντικείμενα τον εντοπισμό την αξιολόγηση και τη μελέτη αποκατάστασης των ζημιών που έχουν υποστεί τα εγχειοβελτιωτικά έργα, καθώς και τη μελέτη εκσυγχρονισμού των έργων αυτών, δαπάνης 50.000 €.	23.387.000	
1.3: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγχειοβελτιωτικά έργα στο Νομό		4.800.000	
1.4: ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 1725 στύλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιΐα	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠΙΑΝ	(2.900.000*)
1.5: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ**	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιΐα	Αποκατάσταση ζημιών	1.750.000	
1.6: ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00	
Σύνολο			29.937.000	

* Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης/στοιχεία ΔΕΗ

** Στοιχεία από Νομαρχίες και Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων.

*** Στοιχεία από ΕΛΓΑ.

**ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων–
Μετεωρολογικοί Σταθμοί**

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Όπως είναι γνωστό οι μετεωρολογικές παράμετροι υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου που καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Αυτές πρέπει να είναι αξιόπιστες και να προέρχονται από ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων μπορούν να αξιολογηθούν για την εκτίμηση και χαρτογράφηση του κινδύνου και σε ημερήσια βάση με τρέχουσες τιμές (real time). Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. Επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Γενικής και Γεωργικής Μετεωρολογίας) εξετάζονται τα σημερινά λειτουργικά προβλήματα του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων, που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και σε περιοχές για αντιπλημμυρική προστασία.. Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι οι διαδικασίες προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

Στο νομό Ηλείας δεν παρατηρήθηκαν καταστροφές στους υπάρχοντες Μετεωρολογικούς Σταθμούς. Ειδικότερα, για τη συντήρηση και την αναβάθμιση των τριών (3) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) απαιτούνται συνολικά 24.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά (ΜΣ) = 8.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση επτά (7) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (ΑΤΜΣ) απαιτούνται συνολικά 140.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά ΑΤΜΣ =20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση έξι (6) Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (ΑΤΣΜΥ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση σαράντα (40) Ψηφιακών Βροχογράφων (ΨΒ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος 3.000 €) και για τα σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων 50.000 €.

Το συνολικό κόστος για το νομό Ηλείας ανέρχεται σε 454.000 €.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός
Δράση 2: Υποδομές για την πρόβλεψη της εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (Κλιματολογικοί σταθμοί)		1. Προμήθεια και εγκατάσταση (7) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.)	7 Α.Τ.Μ.Σ. x 20.000€ = 140.000 €
		2. Συντήρηση και αναβάθμιση (3) υπαρχόντων Μετεωρολογικών Σταθμών (Μ.Σ.)	3 Μ.Σ. x 8.000 € = 24.000 €
		3. Προμήθεια και εγκατάσταση (6) Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)	6 Α.Τ.Σ.Μ.Υ. x 20.000 € = 120.000 €
		4. Προμήθεια και εγκατάσταση (40) ψηφιακών βροχογράφων (Ψ.Β.)	
		5. Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού	40 Ψ.Β. x 3.000 € = 120.000 €
			= 50.000 €
			ΣΥΝΟΛΟ = 454.000 €

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Ηλείας

Προτεραιότητα Περιβάλλον	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	45.622.806
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	30.060.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	23.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	98.682.806
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	81.969.490
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	28.909.258
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών	1.481.567
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	1.419.683
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	60.914.254
Δράση 6. Βελτίωση των γεωργικών διαθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης-Νέοι Γεωργοί)	-
ΣΥΝΟΛΟ	174.694.252
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	1.687.080
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	1.742.077
ΣΥΝΟΛΟ	3.429.157
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	29.937.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	454.000
ΣΥΝΟΛΟ	30.391.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	307.197.215

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Η φυσιογνωμία του Νομού Μεσσηνίας

Ο νομός Μεσσηνίας βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και καλύπτει μια έκταση 2.991 km². Ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και διαιρείται σε 29 Δήμους και 2 Κοινότητες.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 7,4% (σε τρέχουσες τιμές) την περίοδο 1995-2004 έναντι 11,5% στο σύνολο της χώρας, με συνέπεια η συμμετοχή του προϊόντος του Νομού στο συνολικό προϊόν της χώρας συνεχώς να περιορίζεται και από το 1,24% το 1995 να μειωθεί στο 0,88% το 2004, κατατάσσοντας τον νομό στην 44^η θέση στο σύνολο της χώρας με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Η συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα διαμορφώνεται στο 11%, έναντι 15,4% του προϊόντος στη μεταποίηση και 73,6% του προϊόντος στις υπηρεσίες.

Στο Νομό Μεσσηνίας κατοικούν 176.876 άτομα, με ποσοστό αύξησης του πραγματικού πληθυσμού που κυμαίνεται στα μέσα επίπεδα της χώρας και μικρότερη αύξηση στο μόνιμο πληθυσμό. Επιβαρημένοι εμφανίζονται οι δείκτες πληθυσμιακής γήρανσης και εξάρτησης

Το ποσοστό των απασχολούμενων ως μισθωτοί είναι υψηλό (51%), ενώ το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (30%) είναι υπερδιπλάσιο του εθνικού μέσου (14%).

Η ανεργία (10,6%) είναι χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο αλλά πλήττει κυρίως τις μικρότερες ηλικίες.

Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα

Στο Νομό Μεσσηνίας χαρακτηρίστηκαν πυρόπληκτα 90 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δ.Δ. ΑΒΙΑΣ, ΑΛΤΟΜΙΡΩΝ, ΔΟΛΩΝ, ΚΑΜΠΟΥ, ΚΕΝΤΡΟΥ, ΠΗΓΑΔΙΩΝ, ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟΥ, ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΩΝ του **Δήμου Αβίας**

Δ.Δ. ΑΕΤΟΥ, ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ, ΠΟΛΥΘΕΑΣ του **Δήμου Αετού**

Δ.Δ. ΧΡΑΝΩΝ του **Δήμου Αίπειας**

Δ.Δ. ΑΓΡΙΛΟΒΟΥΝΟΥ, ΔΕΣΥΛΛΑ, ΔΙΑΒΟΛΙΤΣΙΟΥ, ΗΛΕΚΤΡΑΣ, ΚΑΡΝΑΣΙΟΥ, ΚΑΤΩ ΜΕΛΠΕΙΑΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩΝ, ΜΑΛΤΑΣ, ΜΑΝΤΖΑΡΙΟΥ, ΠΑΡΑΠΟΥΓΚΙΟΥ του **Δήμου Ανδανίας**

Δ.Δ. ΑΜΦΙΘΕΑΣ του **Δήμου Ανδρούσας**

Δ.Δ. ΑΡΦΑΡΩΝ, ΒΡΟΜΟΒΡΥΣΗ του **Δήμου Αρφαρών**

Δ.Δ. ΑΥΛΩΝΑ του **Δήμου Αυλώνος**

Δ.Δ. ΒΛΑΣΗ, ΚΟΥΡΤΑΚΙΟΥ, ΜΗΛΙΩΤΙΟΥ του **Δήμου Βουφράδων**

Δ.Δ. ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ, ΠΥΡΓΟΥ του **Δήμου Γαργαλιάνων**

Δ.Δ. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ, ΔΩΡΙΟΥ, ΚΟΚΛΑ, ΜΑΛΘΗΣ, ΨΑΡΙΟΥ του **Δήμου Δωριού**

Δ.Δ. ΑΓΙΟΥ ΣΩΣΤΟΥ του **Δήμου Είρας**

Δ.Δ. ΘΟΥΡΙΑΣ, ΠΟΛΙΑΝΗΣ του **Δήμου Θουρίας**

Δ.Δ. ΒΑΛΥΡΑΣ του **Δήμου Ιθώμης**

Δ.Δ. ΑΛΑΓΟΝΙΑΣ, ΑΝΤΙΚΑΛΑΜΟΥ, ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ, ΒΕΡΓΑΣ, ΕΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ, ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ, ΚΑΡΒΕΛΙΟΥ, ΛΑΔΑ, ΝΕΔΟΥΣΗΣ, ΠΗΓΩΝ του Δήμου **Καλαμάτας**

Δ.Δ. ΒΑΣΙΛΙΤΣΙΟΥ, ΧΑΡΟΚΟΠΙΟΥ, ΧΡΥΣΟΚΕΛΛΑΡΙΑΣ του Δήμου **Κορώνης**

Δ.Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ του Δήμου **Κυπαρισσίας**

Δ.Δ. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΩΝΟΣ, ΕΞΩΧΩΡΙΟΥ, ΛΑΓΚΑΔΑΣ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ του Δήμου **Λεύκτρου**

Δ.Δ. ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΟΣ του Δήμου **Μεθώνης**

Δ.Δ. ΖΕΥΓΟΛΑΤΕΙΟΥ, ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ, ΜΕΛΙΓΑΛΑ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΙΘΩΜΗΣ, ΣΚΑΛΑΣ του Δήμου **Μελιγαλά**

Δ.Δ. ΑΒΡΑΜΙΟΥ, ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΥ, ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ ΠΑΜΙΣΟΥ του Δήμου **Μεσσήνης**

Δ.Δ. ΑΜΠΕΛΟΦΥΤΟΥ, ΜΕΤΑΞΑΔΑΣ, ΠΑΛΑΙΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ, ΦΛΕΣΙΑΔΟΣ, ΧΩΡΑΣ του Δήμου **Νέστορος**

Δ.Δ. ΑΝΔΑΝΙΑΣ, ΚΑΛΥΒΙΩΝ, ΚΑΤΣΑΡΟΥ, ΛΟΥΤΡΟΥ, ΜΕΡΟΠΗΣ, ΟΙΧΑΛΙΑΣ, ΠΕΥΚΟΥ, ΣΙΑΜΟΥ, ΣΟΛΑΚΙΟΥ, ΦΙΛΙΑ του Δήμου **Οιχαλίας**

Δ.Δ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ, ΜΑΝΙΑΚΙΟΥ, ΜΑΡΓΕΛΙΟΥ, ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ, ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ του Δήμου **Παπαφλέσσα**

Δ.Δ. ΠΛΑΤΗΣ, ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΗΣ του Δήμου **Φιλιατρών**

Η συνολική έκταση των πυρόπληκτων Δ.Δ. είναι 1.233,97 km² (41% της συνολικής έκτασης του νομού). Ο πληθυσμός τους αποτελεί το 59% του νομού και εμφανίζουν σημαντική πληθυσμιακή αύξηση. Τα ποσοστά των νέων είναι σχετικά αυξημένα όχι όμως και αυτών που βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση. Οι μετανάστες (5,5% του πληθυσμού) κατέχουν σημαντική θέση στην απασχόληση που διαφοροποιείται μεταξύ Δ.Δ. Η απασχόληση κατά κλάδο στα πυρόπληκτα Δ.Δ. χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των υπηρεσιών (56,6%), ενώ παράλληλα αρκετά από αυτά παρουσιάζουν σημαντική εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα (24%).

Η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε 437,66 χιλιάδες στρέμματα δηλαδή το **38,1%** της συνολικής ΧΓΕ του νομού.

Στον Ν. Μεσσηνίας οι αιτήσεις για καταστροφή από πυρκαγιά ανήλθαν στις 4.402. Οι αιτήσεις αφορούσαν καταστροφές στο φυτικό κεφάλαιο έκτασης 24.713,2 στρεμμάτων δηλαδή ποσοστό **2,1%** της συνολικής ΧΓΕ του νομού. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καταστροφής στην φυτική παραγωγή πιθανόν να είναι μεγαλύτερο από ότι εμφανίζεται λόγω του ότι οι βοσκότοποι που έχουν υποστεί καταστροφές από τις πυρκαγιές, δεν έχουν δηλωθεί στον ΕΛΓΑ για αποζημίωση.

Από το σύνολο των στρεμμάτων που έχουν υποστεί ζημιά και αφορούν την φυτική παραγωγή, η καλλιέργεια ακροδρύων (καρύδια και αμύγδαλα) εμφανίζεται με το μεγαλύτερο ποσοστό ζημιάς **59,2%** (1.243,1 στρ.). Οι λοιπές καλλιέργειες με έμφαση την καλλιέργεια σύκων φαίνεται να έχουν υποστεί μεγάλες σε έκταση καταστροφές αφού ποσοστό **6%** (1.593,1 στρ.) των καμένων εκτάσεων αφορούσε την συγκεκριμένη καλλιέργεια. Επίσης οι καλλιέργειες της ελιάς και των ποικιλιών οινοποιίας με ποσοστό **5,1%** (21.215 στρ.), και **1,8%** (560,5 στρ.) αντίστοιχα είναι οι καλλιέργειες που έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες ζημιές.

Οι μεγαλύτερες σε έκταση ζημιές στην καλλιέργεια ακροδρύων εντοπίζεται στο Δήμο Καλαμάτας (Δ.Δ. Αλαγονίας, Καλαμάτας, Αρτεμισίου, Ελαιοχωρίου, Καρβελίου, Λαδά και Πηγών). Αντίστοιχα οι ζημιές στην καλλιέργεια ελιάς εντοπίζεται στους Δήμους Καλαμάτας (Δ.Δ. Καλαμάτας, Αρτεμισίας, Ελαιοχωρίου, Καρβελίου και Αλαγονίας), Ανδανίας (Δ.Δ. Δεσύλλα και Καρνασίου), και Οιχαλίας (Δ.Δ. Μερόπης, Καλυβίων και Σιάμου).

Όσον αφορά τις ποικιλίες οινοποιίας η ζημιά εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Καλαμάτας (Δ.Δ. Λαδά, Καρβελίου και Ελαιοχωριού) Κορώνης (Δ.Δ. Χρυσοκελλαριάς) και Φιλιατρών (Δ.Δ. Χριστιανούπολης). Τέλος οι ζημιές στην καλλιέργεια σύκων εντοπίζεται κυρίως στον Δήμο Ανδανίας (Δ.Δ. Καρνασίου και Δεσύλλα) και δευτερευόντως στους Δήμους Οιχαλίας (Δ.Δ. Σιάμου) και Βουφράδων (Δ.Δ. Βλάση).

Το ποσοστό καταστροφής στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ανέρχεται σε **2%** και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Καλαμάτας (Δ.Δ. Καλαμάτας), Αβίας (Δ.Δ. Κέντρου Πηγαδιών και Κάμπου) και Αρφαρών (Δ.Δ. Αρφαρών και Βρομόβρυσης) ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ζημιάς στον βοοτροφικό τομέα υπολογίζεται στο **1,2%**.

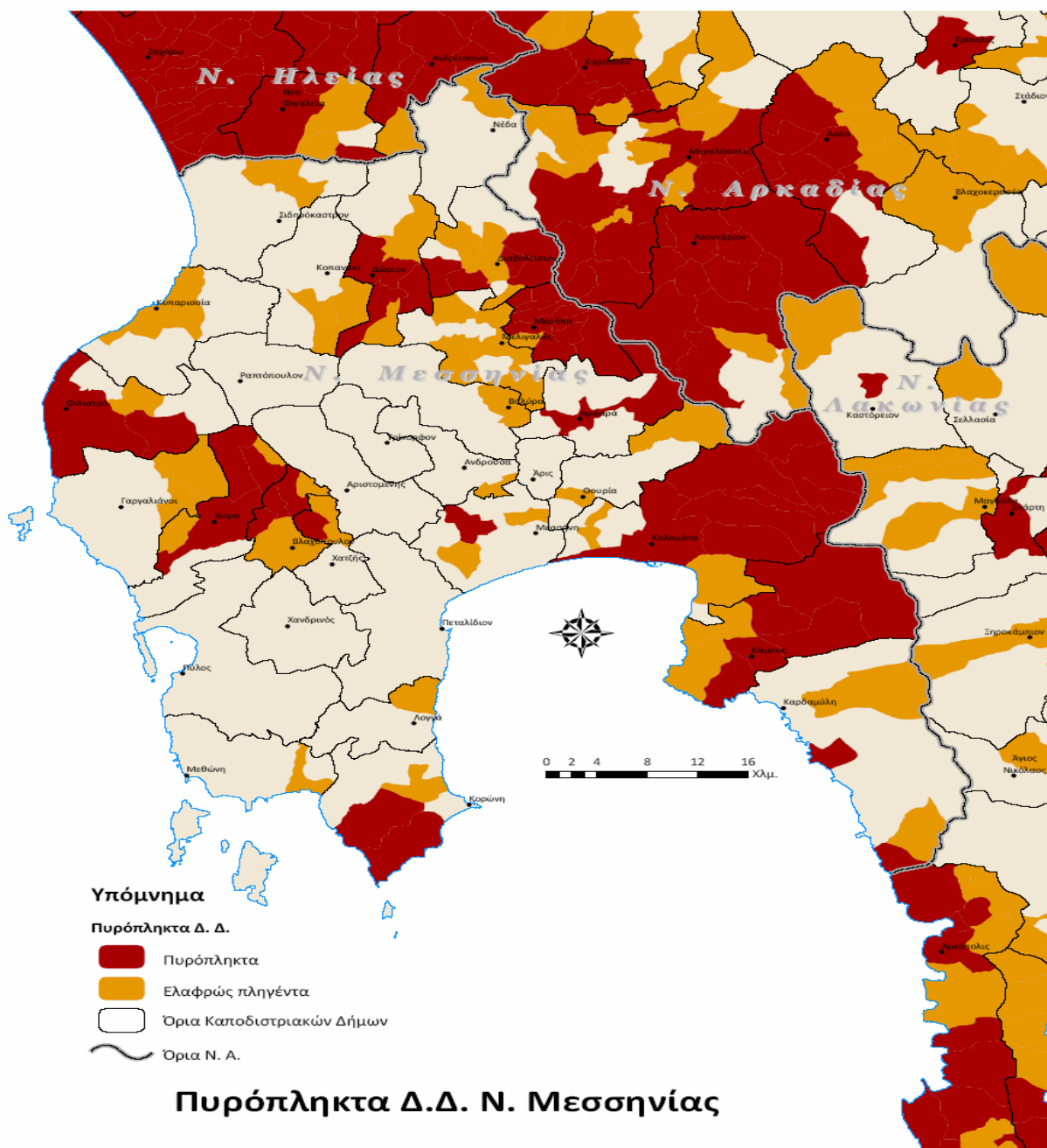
Τέλος, η δασική έκταση που κάηκε ήταν 201.500 στρέμματα και αποτελεί το **18,1%** των δασικών εκτάσεων του νομού (1.115.200 στρέμματα).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο χάρτης των «πυρόπληκτων» και «ελαφρώς πληγέντων» Δ.Δ. του Νομού Μεσσηνίας.

Για την ερμηνεία του παρακάτω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από την μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν την μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα, μελίσηια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρ., είτε
- ο αριθμός των ζώων που κάηκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίσηια.

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Το πρόγραμμα που ακολουθεί, χωρίζεται στις προτεραιότητες *περιβάλλον, παραγωγικό σύστημα, μεταποίηση και υπηρεσίες, απασχόληση και υποδομές*. Ακολουθεί η περιγραφή του προγράμματος με μορφή κειμένου και πίνακα ανά Δράση. Μετά την παρουσίαση όλων των Νομών ακολουθούν οι οριζόντιες δράσεις (κοινές και για τους επτά εξεταζόμενους Νομούς).

Προτεραιότητα: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα

Τα εδάφη των πυρόπληκτων περιοχών του Ν. Μεσσηνίας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης και ερημοποίησης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος εδάφους, (δ) η αργιλλώδη κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή του εδάφους ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη και (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές.

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 176.779 στρέμματα. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α)σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β)στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ)σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις γεωργικές περιοχές προτείνονται:

1. Αποφυγή άρωσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θειική αμμωνία, νιτρική αμμωνία για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι ενωρίς την άνοιξη για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και την μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για την σπορά αγροσταδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Προστασία των υπαρχόντων αναβαθμών (ξηρολιθιών) ιδιαίτερα στους ελαιώνες από την κατάρρευση.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις δασικές περιοχές προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.
2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και την μείωση της διαβρωτικής ενέργειας των.

3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.
4. Εφαρμογή αναχλοάσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφανείας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για την δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με την ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δεινροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στην ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφανείας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους βοσκοτόπους προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοϊκανότητα του βοσκοτόπου

Τέλος προτείνονται μέτρα ελέγχου της διάβρωσης:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας.
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δεινροφύτευση ή αναχλοάση με αγρωστώδη ή ψυχάνθη.
3. Εγκατάσταση 2 αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών ανέρχεται σε **8.726.433 €**, και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδασώσεων, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)			
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	Διάβρωση των εδαφών: Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αναχλόαση των αγρών 2. Δενδροφύτευση των φυσικών περιοχών (περιλαμβανομένων και των αναδασώσεων) 3. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα 4. Παρακολούθηση των μέτρων προστασίας 	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	4.186.833		
			Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	4.512.300		
			2 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	19.500		
			Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	7.800		
			Σύνολο	8.726.433		
			Κίνδυνος διάβρωσης	Συνολική Έκταση (στρ.)		
			Κανένας	13.518,4		
			Ασθενής	22.340,8		
Μέτριος	107.354,7					
Μεγάλος	69.424,0					
Πολύ μεγάλος	-					
Σύνολο	212.637,9					

ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών Πόρων**Κύριες Επιπτώσεις από τις Πυρκαγιές**

Η πυρόπληκτη περιοχή έχει επηρεάσει τις υδρολογικές λεκάνες του Πάμισου και του Νέδωνα που αποστραγγίζονται από τον άνω ρου του Νέδωνα και τον άνω ρου του Πάμισου. Συνοπτικά, παρατηρείται ή πρόκειται να παρατηρηθεί:

- Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 10% (και πάνω από 15% στην περιοχή Ταυγέτου) και μείωση της ικανότητας κατείσδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.
- Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα και ένταση. Η πυκνότητα και η συχνότητά τους χαρακτηρίζεται ως μεγάλη. Άμεσα προβλήματα αστοχιών απαντώνται σε έκταση 23 km² (δηλ. στο 14% της πυρόπληκτης περιοχής με ποσοστό καταστροφής >70%). Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επιδεινωθεί άμεσα. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης, περιοχή, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλινα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους.
- Μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης των πηγών εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, που προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του νερού τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.
- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης και μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου και σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμυρών - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει σημαντικά και τις κατάντη περιοχές. Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Μείωση του συνολικού συντελεστή κατείσδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.
- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρύπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Έργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των **απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων**, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές.

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)

Το νερό που χρησιμοποιείτο για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, χωρίς εξαιρέσεις (στο 100%) και η κατάσταση προβλέπεται να επιδεινωθεί. Προτείνεται:

- Προμήθεια αποθήκης νερού, σε όγκο ανάλογο με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Ο χρόνος ανάγκης προμήθειας νερού υπολογίζεται σε 6 μήνες. Το κόστος πρέπει να προϋπολογιστεί ανάλογα με το πλήθος των ζώων στην πυρόπληκτη περιοχή. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 5.000m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατ' εκτίμηση **100.000 €**.

Για την αντιμετώπιση της μείωσης & υποβάθμισης νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις

Εξαιτίας της αισθητής μείωσης της παροχής των πηγών -μέχρι και 40%- κοντά στα μαντριά και της καταστροφής υδρομαστεύσεων στους βοσκοτόπους, το νερό που χρησιμοποιείτο για την καθαριότητα και λοιπές χρήσεις στη κτηνοτροφία παρουσιάζει δυσκολία αναπλήρωσης), απαιτείται αναπλήρωση του νερού αυτού, αλλά και η ανάγκη κάλυψης της κτηνοτροφίας στο σύνολο των αναγκών σε νερό (αιγοπρόβατα 15L/ημέρα). Είναι απαραίτητα:

- Έργα αποκατάστασης 20 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **1.000.000€**.
- Κατασκευή 10 συνολικά μικρών φραγμάτων συγκράτησης νερού σε ρέματα, υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **600.000 €**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων

(που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

- ❖ Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων⁵ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 6km², (ήτοι το 3,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ., και συνολικά **720.000€**.

⁵ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

Για την αντιμετώπιση έλλειψης νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά (όπου η ύδρευση είναι αδύνατη εξαιτίας της μειωμένης παροχής των πηγών και της κακής ποιότητας του νερού εξαιτίας των πυρκαγιών), προτείνεται άμεσα:

- ❖ *Παροχή πόσιμου νερού στα μικρά ορεινά χωριά με μεταφορά και αποθήκευση στις δεξαμενές τους, αφού πρώτα καθαριστούν. Το κόστος, συνολικά για το νομό και για τους επόμενους 6 μήνες, ανέρχεται σε **80.000€**.*

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης, επιβάλλονται⁶:

- *Αποκατάσταση 20 υδρομαστευτικών έργων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200m, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **1.000.000€**.*
- *Διάνοιξη 8 γεωτρήσεων (μέσο βάθος διάτρησης 200m) σε υψόμετρα <300m, (κόστους 40.000€), συνολικού κόστους **320.000€**.*
- *Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα καταναμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες, με κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **600.000€**.*

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

- ❖ *Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων⁷ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 6km² (ήτοι το 3,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 120€/στρ., και συνολικά **720.000€**.*

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

- ❖ *Έργα⁸ (μελέτη και κατασκευή) για 6 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€, ήτοι συνολικά **900.000€**.*

Το συνολικό Κόστος προτεινόμενων παρεμβάσεων– έργων για το Ν. Μεσσηνίας ανέρχεται σε **6.040.000€**

⁶ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

⁷ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

⁸ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων*	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 2: Προστασία Υδατικών πόρων	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)	Προμήθεια δεξαμενών αποθήκευσης νερού ποτίσματος ζώων για κάλυψη 5.000m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες	100.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις	1. Αποκατάσταση 20 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία. 2. Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με τιμή μονάδος 60.000€.	1.000.000 600.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 2. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 3. Έργα αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 6 km ² , (ήτοι το 3,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Τιμή μονάδας 120 €/στρ.	720.000
	Έλλειψη νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά	Μεταφορά & αποθήκευση νερού σε δεξαμενές για 6 μήνες	80.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης.	1. Έργα αποκατάστασης 20 υδρομαστεύσεων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200 m (κόστος μονάδας 50.000 €) 2. Διάνοιξη 8 υδρογεωτρήσεων μέσου βάθους 200m σε περιοχές με υψόμετρα < 300m (40.000 €/γεώτρ.) 3. Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή (κόστος μονάδας 60.000 €)	1.000.000 320.000 600.000
	Ολισθήσεις γεωργικής γης	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 6 km ² , (ήτοι το 3,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ.	720.000
	Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων. Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 6 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Κόστος μονάδας 150.000 €.	900.000
	ΣΥΝΟΛΟ		6.040.000

*Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 μ.). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 μ. υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκόμενες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων αειφύλλων πλατυφύλλων ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αείφυλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Οι **άμεσες ενέργειες** σε Δάση και Δασικές Εκτάσεις περιλαμβάνουν:

- (α) κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδμητα ή λιθόδμητα φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων.

Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπερικλείουν τα παρακάτω μέτρα:

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,
- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),
- (δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)
- (ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκότοπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης

στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας.

Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωικού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουργαριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Οι προυπολογιζόμενες δαπάνες για κορμοφράγματα/ κορμοδέματα έχουν περιληφθεί στον προϋπολογισμό της Δράσης «Αντιδιαβρωτικά Έργα» αλλά θα πραγματοποιηθούν από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)*
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων σε στρέμματα που κάηκαν (στρ.):	- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	4.000.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	2.000.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	- Αναδασώσεις	12.000.000
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	5.000.000
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)		23.000.000 €
	Σύνολο	201.500 στρ.	

*Δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για κατασκευή κορμοφραγμάτων – κορμοδεμάτων , οι οποίες έχουν περιληφθεί στη δράση ‘Αντιδιαβρωτικά έργα’

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγέντες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργιας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **21.215 στρέμματα** (ή **5,1%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **6%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιοδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιόδεντρων:

A. Ελαφριές ζημιές: Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,

B. Μέτριου βαθμού ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,

Γ. Σοβαρές ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 19,8% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (A) όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (B) χαρακτηρίστηκε το 20,9% όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 59,2% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (54,5% των πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Καλαμών, Μαστοειδής κλπ), (4,7% των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιοδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **9.431.059 €**.

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία

ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
<p>Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας</p>	<p>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν: 21.215 στρέμματα (το 5,1% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 6% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> στο 19,8% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), στο 20,9% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), στο 54,5% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν – καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) και στο 4,7% των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ) 	<p>Α. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης,</p> <p>Β. Στα ελαιόδεντρα με μέτριου βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό,</p> <p>Γ. Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ εκ.): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε</p> <p>(Γ εμ): η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιοδέντρων: 2.639.560 Κόστος ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής: 6.791.499 € <p style="text-align: right;">ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: 9.431.059 €</p>

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας

Στον Νομό Μεσσηνίας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 55.660,3 στρέμματα. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 611 στρέμματα (1,1%). Από αυτά 13 στρέμματα αφορούν την σουλτανίνα, 37,4 στρέμματα καλλιεργούνται με την κορινθιακή σταφίδα, 15 στέμματα αφορούν επιτραπέζιες ποικιλίες και τέλος, 545,6 στέμματα καταλαμβάνουν οι ποικιλίες οινοποιίας. Το 22,5% των αμπελώνων (137 στρέμματα) υπέστησαν σοβαρές ζημιές και επιβάλλεται αντικατάσταση (μερική ή ολική), στο 57,5% οι ζημιές είναι μικρότερες και δεν απαιτείται πλήρης αντικατάσταση (351 στρέμματα), ενώ τέλος, στο υπόλοιπο 20% οι ζημιές είναι σημαντικά μικρότερες (123 στρέμματα).

Ζημιά τύπου Α. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά. Προϋποθέσεις μιας ορθής και ολοκληρωμένης αναμπέλωσης είναι: α) η χρησιμοποίηση ταυτοποιημένου, γνήσιου και υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού β) η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου και γ) η εφαρμογή των νέων συστημάτων μόρφωσης των πρέμνων και δομής των αμπελώνων (όπου αυτό είναι εφικτό).

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμνων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμνων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπέλωση των αμπελώνων.
- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμνων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπέλωση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμνων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

- ÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διάφορου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμνων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμνων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ. Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διάφορου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμνων κατά το χειμωνιάτικο κλάδεμα

καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης ανέρχεται σε **1.556.954€**.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός								
Δράση 2.1 Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	α) Εκτάσεις αμπελώνων κατά κατηγορία ζημιάς	Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμνων εξαρχής Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες	<table border="1"> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>233.708</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>173.906</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>25.100</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>432.714</td> </tr> </table>	Ζημιά τύπου Α	233.708	Ζημιά τύπου Β	173.906	Ζημιά τύπου Γ	25.100	Σύνολο	432.714
	Ζημιά τύπου Α			233.708							
	Ζημιά τύπου Β			173.906							
	Ζημιά τύπου Γ			25.100							
	Σύνολο			432.714							
Κατηγορία Ζημιάς	Έκταση (στρ.)										
Ζημιά τύπου Α	137										
Ζημιά τύπου Β	351										
Ζημιά τύπου Γ	123										
Σύνολο	611										
Δράση 2.2 Ενίσχυση αμπελουργικών εκμ/σεων για απώλεια παραγωγής	Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελουργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.	Η αποζημίωση των αμπελουργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.	<table border="1"> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>439.920</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>562.120</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>122.200</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>1.124.240</td> </tr> </table>	Ζημιά τύπου Α	439.920	Ζημιά τύπου Β	562.120	Ζημιά τύπου Γ	122.200	Σύνολο	1.124.240
Ζημιά τύπου Α	439.920										
Ζημιά τύπου Β	562.120										
Ζημιά τύπου Γ	122.200										
Σύνολο	1.124.240										
Γενικό Σύνολο			1.556.954								

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών

Το σύνολο των ζημιωθέντων εκτάσεων στο Νομό Μεσσηνίας ανέρχεται στα 2.535 στρέμματα περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρτημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%). Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι τα ακρόδρυα, που αποτελούν το 48,7 περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερο από πλευράς έκτασης είδος δενδρώδους καλλιέργειας που επλήγη τις συκιές (33,1%).

Παρόμοια εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Στην περίπτωση αυτή το ποσοστό των ακροδρύων επί του συνόλου είναι αρκετά μικρότερο (30,8%) από αυτό της έκτασης, γιατί τα ακρόδρυα έχουν μεγάλες αποστάσεις φύτευσης μεταξύ τους σε σχέση με τα άλλα δέντρα. Υψηλό στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται στην περίπτωση του Νομού Μεσσηνίας το ποσοστό των συκιών (50,3%) που υπερέρχει αισθητά των ακροδρύων. Ακόμη, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (**63,4%**) ανήκει στην κατηγορία (Γ), ενώ μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες.

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δενδρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δενδρώνων με επαναφύτευση.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών	<p>Έκταση λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών που επλήγησαν: 2.535 στρέμματα</p> <p>I. Τα δύο κύρια είδη δέντρων που επλήγησαν <u>με βάση την έκτασή τους</u> ήταν: (α) τα ακρόδρυα (48,7% της συνολικά πληγείσας έκτασης) και (β) οι συκιές (33,1% της συνολικά πληγείσας έκτασης).</p> <p>II. Ο <u>συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά</u> στις λοιπές δενδρώδεις καλλιεργειες εκτιμάται στα 54.969 δέντρα. Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως επλήγησαν οι συκιές που αντιπροσωπεύουν το 50,3% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δέντρων ακολουθούμενες από τα ακρόδρυα (30,8% αντίστοιχα). Από τις συκιές ένα ποσοστό 10% εμφάνιζε μικρό ποσοστό ζημιάς (<u>κατηγορία Α</u>), ένα άλλο ποσοστό (21,5%) παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο (<u>κατηγορία Β</u>) και το μεγαλύτερο ποσοστό τους (68,5%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (<u>κατηγορία Γ</u>). Για τα ακρόδρυα η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 8% (Α), 37% (Β) και 55% (Γ).</p>	<p>I. Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δενδρώνων</p> <p>α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β).</p> <p>β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης</p> <p>γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων.</p> <p>δ. Λίπανση δέντρων</p> <p>ε. Κατεργασία εδάφους</p> <p>II. Προτάσεις ανασύστασης δενδρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.)</p> <p>III. Προοπτικές ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών</p>	<p>Το συνολικό κόστος ανασύστασης των δενδρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερθεί ανέρχεται στο ποσό των:</p> <p>Σύνολο: 669.337 €</p>

ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των 24.197 μελισσιών του νομού, κήκαν από τις πυρκαγιές τα 1.810 (7,5% του συνόλου), από τα οποία τα 1.207 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 603 διώροφα. Επίσης, 400 μελίσσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους. Τα μελίσσια που δεν υπέστησαν ζημιές είναι 21.987.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίσσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1. *Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες επίπεδες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέκταρ και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.*
2. *Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρανή των αγροτικών δρόμων.*
3. *Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.*
4. *Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.*

Τέλος, το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε **457.407 €**.

Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
4.1. Αποκατάσταση καμένων Μελισσοσμηνών	1.810 καμμένα Μελισσοσμήνη (7,5% του συνόλου)	Αγορά νέων Μελισσοσμηνών	Μονώροφα μελίσσια: 1.207*100 € = 120.700 €
			Διώροφα μελίσσια: 603*150 € = 90.450 €
4.2. Ενδυνάμωση – Διατροφή Μελισσοσμηνών	Περιορισμός των δυνατοτήτων διατροφής των μελισσιών από τη φυσική χλωρίδα	Χορήγηση τροφής στα ζημιωθέντα & εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους	Πρωτεϊνική τροφή: 1 κιλό/μελίσι * 3 €/κιλό = 67.161 €
			Υδατανθρακούχα τροφή: 10 κιλά/μελίσι * 0,8 €/κιλό = 179.096 €
ΣΥΝΟΛΟ			457.407

ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 2.905 κεφαλές αιγοπροβάτων, 23 κεφαλές βοοειδών, 8 κεφαλές μονόπλων, 82 στάβλους (συνολικής επιφάνειας 4.145 τ.μ.), 92 σταβλο-υπόστεγα (συνολικής επιφάνειας 3.807 τ.μ.) και 3 αιγοπροβατοστάσια (συνολικής επιφάνειας 102 τ.μ.). Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 168.500 στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απολεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 405.430 €

ετησίως. Τέλος η απώλεια των βοσκήσιμων εκτάσεων ανέρχεται σε 25% των υπαρχουσών στο νομό πριν τις πυρκαγιές, δηλαδή θα έχουν αναλογικό πρόβλημα πλήρους βόσκησης 67.491 αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Συνεπώς οι ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνης ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκοτόπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απολεσθέντων αιγοπροβάτων συστήνεται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποίμνια της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οποσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποίμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα έκαστος). Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές.

Τέλος προτείνεται όπως σε κάθε Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση των ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχονται σε **7.035.300 €**.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)	
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	-Καταστροφές (με βάση τις δηλώσεις ΕΛ.ΓΑ.): 2.905 κεφαλές αιγοπροβάτων 23 κεφαλές βοοειδών 8 κεφαλές μονόπλων 82 στάβλοι (4.145 τ.μ.) 92 σταβλο-υπόστεγα (3.807 τ.μ.) 3 αιγοπροβατοστάσια (102 τ.μ.) 168.500 στρ. βοσκοτόπων (Από στοιχεία υπηρεσιών του Νομού)	-Αντικατάσταση ζώων με εγχώριες φυλές (πρόβατα-Καραγκούνικη και Μυτιλήνης, αίγες-Σκοπέλου) -Ανακατασκευή (και αναβάθμιση) σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών -Διανομή ζωοτροφών λόγω απαγόρευσης της βοσκής -Εγκατάσταση καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών	Αντικατάσταση απωλεσθέντων ζώων	305.025
		Ανακατασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	1.913.222	
		Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)	3.298.505	
		Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (**)	1.518.548	
		Σύνολο	7.035.300	
		-Απώλεια Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (γάλακτος και κρέατος) ετησίως: 405.430 € -Απαγόρευση βοσκής σε 67.491 αιγοπρόβατα τουλάχιστον για 2 χρόνια, για το 25% των βοσκήσιμων εκτάσεών τους		

(*) Το ποσό αυτό μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης– Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 75% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 77% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα.

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης*: Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, αυτοί ανέρχονται σε 6.000 περίπου άτομα στο σύνολο του νομού και 4.300 περίπου στις πυρόπληκτες περιοχές.
- *Νέοι Γεωργοί*: Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων. Ο πληθυσμός αυτός, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2001, για το σύνολο του νομού ανέρχεται σε 68.801 άτομα, από τα οποία τα 52.790 βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης*: Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 66.776 € για το σύνολο του νομού και 63.811 € για τις πυρόπληκτες περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 40.076 €.
- *Νέοι Γεωργοί*: Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 14.856 € για το σύνολο του νομού και στα 15.317 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προυπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχοστις πυρόπληκτες περιοχές στοσύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	130.840	63.811	143.747	66.776
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			87.282	40.076
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	4.300		6.000	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		15.317		14.856

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση

Ο αριθμός των τυροκομείων στο Νομό Μεσσηνίας ανέρχεται σε 14 και κανένα από αυτά δεν υπέστη κάποια άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα τυροκομεία του Νομού ανέρχονται στα 318.846 ευρώ εξαιτίας της μείωσης της γαλακτοπαραγωγής κατά 3.188,46 τόνους αιγοπρόβειου γάλακτος και 57,5 τόνους αγελαδινού λόγω καταστροφής του ζωικού κεφαλαίου και μείωσης της βοσκήσιμης ύλης. Δεδομένου ότι αρκετά από τα τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.

Στα 30 ελαιουργεία του Νομού Μεσσηνίας επίσης δεν κατεγράφη καμία άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα ελαιουργεία του Νομού ανέρχονται στα 127.000 ευρώ. Λόγω των έμμεσων αυτών απωλειών προτείνεται η οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγυσών περιοχών προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές προτείνεται η προώθηση: α) της μετακίνησης των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών, β) του εκσυγχρονισμού των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης και γ) της εφαρμογής από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων

Τέλος, ως προς τα οινοποιεία του Νομού Μεσσηνίας δεν κατέστη δυνατή η καταγραφή ζημιών.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την ενίσχυση της μεταποίησης στο Νομό Μεσσηνίας ανέρχεται σε **445.846 Ευρώ**.

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Γενικών Προτάσεων	Προϋπο- λογισμός (€)												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) Μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="475 465 906 533"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>3.188,46 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>57,5 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="475 622 975 846"> <thead> <tr> <th>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</th> <th>Αριθμός τυροκομείων ν</th> <th>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>318846</td> <td>14</td> <td>22775</td> </tr> </tbody> </table>	Αιγοπρόβατα	3.188,46 τόνοι	Βοοειδή	57,5 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	318846	14	22775	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p>	318.846		
Αιγοπρόβατα	3.188,46 τόνοι														
Βοοειδή	57,5 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
318846	14	22775													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="475 1014 914 1216"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>3,1</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>1,7</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε €</p> <table border="1" data-bbox="475 1361 914 1496"> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)</td> <td>127.000</td> </tr> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)</td> <td>4.200</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	30	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	52	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	3,1	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	1,7	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	127.000	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	4.200	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγυσών περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	127.000
Αριθμός ελαιουργείων	30														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	52														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	3,1														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	1,7														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	127.000														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	4.200														
Οινοποιεία	Δεν κατέστη δυνατή η καταγραφή ζημιών σε οινοποιεία του Νομού														
Σύνολο			445.846												

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό

Στο νομό Μεσσηνίας και για την Γ΄ Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 75 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 35 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ του Ε.Π.Α.Α.Υ. (Άξονας 7), και τα 40 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στην περιοχή έχουν καταγραφεί τρεις επενδύσεις στο πλαίσιο του αγροτουρισμού οι οποίες έχουν υποστεί ζημιές. Οι δύο από αυτές αφορούν στον ίδιο επενδυτή.

Το συνολικό ποσό αποκατάστασης των επιπτώσεων εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 58.273,05 ευρώ.

Επιπλέον των μέτρων οικονομικής ενίσχυσης των επενδύσεων που αναφέρονται, σημαντικές ενέργειες σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις περιοχές που επλήγησαν που πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού τους ιστού είναι:

- ◇ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◇ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◇ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.
- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία

θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).

- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.
- ◇ Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως η πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός* (€)
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	Άμεσες επιπτώσεις Είδος επένδυσης:		
	1. «Κατασκευή 4 τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών δυναμικότητας 20 κλινών» στο δ.δ. Αρτεμισίας, Δ. Καλαμάτας Μερική καταστροφή (11%): Ζημίες οικοδομικών υλικών στον περιβάλλοντα χώρο της επένδυσης	Αποκατάσταση των ζημιών	45.586,77
	2α. «Επισκευή - αναπαλαίωση παλαιού παραδοσιακού νερόμυλου – νεροτριβής» στο δ.δ. Αρτεμισίας, Δ. Καλαμάτας Μερική καταστροφή (19%): Ζημίες στον περιβάλλοντα χώρο της επένδυσης	Αποκατάσταση των ζημιών	7.451,79
	2β. «Αποκατάσταση υδροδότησης & ηλεκτροφωτισμού παλαιού παραδοσιακού νερόμυλου – νεροτριβής» στο δ.δ. Αρτεμισίας, Δ. Καλαμάτας Μερική καταστροφή (19%): Ζημίες στην υδροδότηση (υποδομές, π.χ. ρυάκια) & στις υποδομές ηλεκτροφωτισμού	Αποκατάσταση των ζημιών	5.234,5
			Σύνολο: 58.273,06

*Πρώτες εκτιμήσεις του Κέντρου Στρατηγικού Σχεδιασμού & Ανάπτυξης - Πελοπόννησος

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μονίμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 Ευρώ (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 Ευρώ).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας: Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεδειγμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαιούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να emπίπτουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να emπίπτουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214 αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 Ευρώ.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε 73.440.000 Ευρώ. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού emμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Μεσσηνίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων που προκαλούνται από την πυρκαγιά και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Δύο αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής των καμένων περιοχών του Νομού Μεσσηνίας, δαπάνης 150.000 €.

β) Διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής του Νομού Μεσσηνίας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 1.640.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Μεσσηνίας (32.680 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσόν αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσόν αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσόν για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσόν των 315.000.000 €. Από το ποσόν αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών.

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Μεσσηνίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε εγχειοβελτιωτικά έργα.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*

Το ποσό 300.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Μεσσηνίας (174 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδας για την Εύβοια). Η Γενική Διεύθυνση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠ.ΑΝ.

**Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης*

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 150.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Μεσσηνίας (29.100 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 3.000.000 €.

Οι συνολικές ζημιές στο αγροτικό οδικό δίκτυο των επτά πυρόπληκτων νομών έχουν εκτιμηθεί κατά προσέγγιση στα 3.000.000 €. Το ποσό 3.000.000 € εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν συνολικές ζημιές ύψους 1.750.000 €. Από το ποσό αυτό οι άμεσες από την πυρκαγιά ζημιές αφορούν δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνειάς με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και οι έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνειάς και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Μεσσηνίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Μεσσηνίας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος των έργων της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 1.990.000 €

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
1.1: ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση δύο σταθμών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων. Εκπόνηση Μελέτης διαχείρισης επιφανειακών υδατικών πόρων	200.000
1.2: ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί – γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ	1.640.000
1.3: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγγειοβελτιωτικά έργα στο Νομό	---	0.00
1.4: ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 174 στύλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠ.ΑΝ.	(300.000*)
1.5: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ**	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιία	Αποκατάσταση ζημιών	150.000
1.6: ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00
		Σύνολο	1.990.000

* Το ποσό των έργων εξηλεκτισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης/στοιχεία ΔΕΗ

** Στοιχεία από Νομαρχίες και Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων

*** Στοιχεία από ΕΛΓΑ

ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Όπως είναι γνωστό οι μετεωρολογικές παράμετροι υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου που καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Αυτές πρέπει να είναι αξιόπιστες και να προέρχονται από ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων μπορούν να αξιολογηθούν για την εκτίμηση και χαρτογράφηση του κινδύνου και σε ημερήσια βάση με τρέχουσες τιμές (real time). Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. Επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Γενικής και Γεωργικής Μετεωρολογίας) εξετάζονται τα σημερινά λειτουργικά προβλήματα του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και σε περιοχές για αντιπλημμυρική προστασία. Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι οι διαδικασίες προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

Στο νομό Μεσσηνίας δεν παρατηρήθηκαν καταστροφές στους υπάρχοντες Μετεωρολογικούς Σταθμούς. Ειδικότερα, για τη συντήρηση και την αναβάθμιση των έξι (6) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) απαιτούνται συνολικά 48.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά (ΜΣ) = 8.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση επτά (7) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (ΑΤΜΣ) απαιτούνται συνολικά 140.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά ΑΤΜΣ = 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση έξι (6) Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (ΑΤΣΜΥ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση τριάντα έξι (36) Ψηφιακών Βροχογράφων (ΨΒ) απαιτούνται συνολικά 108.000 € (μοναδιαίο κόστος 3.000 €) και για τα σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων 50.000 €.

Το συνολικό κόστος για το νομό Μεσσηνίας ανέρχεται στα 466.000 €.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 2: Υποδομές για την πρόβλεψη της εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (Κλιματολογικοί σταθμοί)		1. Προμήθεια και εγκατάσταση (7) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.)	7 Α.Τ.Μ.Σ. x 20.000€ = 140.000 €
		2. Συντήρηση και αναβάθμιση (6) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (Μ.Σ.)	6 Μ.Σ. x 8.000 € = 48.000 €
		3. Προμήθεια και εγκατάσταση (6) Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)	6 Α.Τ.Σ.Μ.Υ x 20.000 € = 120.000 €
		4. Προμήθεια και εγκατάσταση (36) ψηφιακών βροχογράφων (Ψ.Β.)	36 Ψ.Β. x 3.000 € = 108.000 €
		5. Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού	= 50.000 €
			ΣΥΝΟΛΟ = 466.000

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Μεσσηνίας

Δράσεις	Προϋπολογισμός (€)
Προτεραιότητα Περιβάλλον	
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	8.726.433
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	6.040.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	23.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	37.766.433
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	9.431.059
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	1.556.954
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιέργειών	669.337
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	457.407
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	7.035.300
Δράση 6. Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης-Νέοι Γεωργοί)	-
ΣΥΝΟΛΟ	19.150.057
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	445.846
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	58.273,06
ΣΥΝΟΛΟ	504.119,06
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	1.990.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	466.000
ΣΥΝΟΛΟ	2.456.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	59.876.609

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

Η φυσιολογία του Νομού Αχαΐας

Ο Νομός Αχαΐας έχει έκταση 3.271 km² και αποτελεί τη βασική πύλη σύνδεσης της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του λιμανιού της Πάτρας. Ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και διαιρείται σε 21 Δήμους και 2 Κοινότητες.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 8,1% (σε τρέχουσες τιμές) την περίοδο 1995-2004 έναντι 11,5% στο σύνολο της χώρας, με συνέπεια ενώ το 1995 το μέσο κατά κεφαλή προϊόν στην Αχαΐα να αντιστοιχούσε στο 95,1% του μέσου όρου, το 2004 να μειωθεί και να αντιστοιχεί στο 74,7%.

Το προϊόν του γεωργικού τομέα (μαζί με την κτηνοτροφία) σε τρέχουσες τιμές την περίοδο 2000-2004 μειώθηκε κατά 0,9%, έναντι αύξησης κατά 1,1% στο σύνολο της χώρας. Στο Νομό παράγεται το 2,7% της αγροτικής παραγωγής, το 16% της παραγωγής πατάτας, το 3% της παραγωγής τυριού, το 4,5% της παραγωγής κρέατος και το 1% της παραγωγής εσπεριδοειδών της χώρας για το 2004.

Ο πληθυσμός του νομού ανέρχεται σε 322.789 κατοίκους (2001), τα 2/3 του οποίου κατοικούν σε αστικές περιοχές ιδιαίτερα στους παραθαλάσσιους δήμους. Ο νέος σε ηλικία πληθυσμός παρουσιάζει σημαντική φυσική αύξηση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο.

Το ποσοστό των απασχολούμενων ως μισθωτοί στις μεταποιητικές βιομηχανίες, στο εμπόριο, στην εκπαίδευση, στις μεταφορές και στη δημόσια διοίκηση είναι υψηλό (70%), ενώ το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (12,3%) εμφανίζεται οριακά κάτω του εθνικού μέσου.

Η ανεργία (16,1%) παρουσιάζει μια κάμψη τα τελευταία τρία χρόνια αλλά εξακολουθεί να είναι πάνω από το εθνικό ποσοστό. Η αποβιομηχάνιση της δεκαετίας του '90 εξακολουθεί να σημαδεύει την αγορά εργασίας στο Νομό.

Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα

Στο Νομό Αχαΐας χαρακτηρίστηκαν πυρόπληκτα 40 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δ.Δ. ΕΛΙΚΙΣΤΡΑΣ του Δήμου Πατρέων,

Δ.Δ. ΑΙΓΙΟΥ, ΚΟΥΛΟΥΡΑΣ, ΚΟΥΝΙΝΑΣ, ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ, ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ, ΠΤΕΡΗΣ, ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΟΣ, ΤΕΜΕΝΗΣ του Δήμου Αιγίου

Δ.Δ. ΑΚΡΑΤΑΣ, ΒΟΥΤΣΙΜΟΥ, ΚΑΛΑΜΙΑΣ (Κ.ΠΟΤΑΜΙΑ), ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ, ΠΛΑΤΑΝΟΥ του Δήμου Ακράτας,

Δ.Δ. ΒΡΑΧΝΑΙΪΚΩΝ του Δήμου Βραχναϊϊκών,

Δ.Δ. ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ, ΑΝΩ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ, ΕΛΑΙΩΝΟΣ, ΕΛΙΚΗΣ, ΖΑΧΛΩΡΙΤΙΚΩΝ, ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ, ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ, ΜΑΜΟΥΣΙΑΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΚΩΝ, ΡΙΖΟΜΥΛΟΥ, ΡΟΔΙΑΣ, ΤΡΑΠΕΖΗΣ του Δήμου Διακοπτού,

Δ.Δ. ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ, ΦΛΑΜΠΟΥΡΩΝ του Δήμου Καλαβρύτων

Δ.Δ. ΒΕΛΙΤΣΩΝ του Δήμου Λαρισσού,

Δ.Δ. ΟΒΡΙΑΣ, ΘΕΑΣ, ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, ΚΡΗΝΗΣ του Δήμου Μεσσήτιδος,

Δ.Δ. ΜΙΝΤΙΛΟΓΛΙΟΥ, ΡΟΓΙΤΙΚΩΝ του Δήμου Παραλίας,

Δ.Δ. ΚΑΛΦΑ του Δήμου Τριταίας,

Δ.Δ. ΚΑΛΑΝΙΣΤΡΑΣ του Δήμου Φαρρών,

Δ.Δ. ΠΟΡΤΩΝ του Δήμου Ωλενίας,

Δ.Δ. ΛΕΟΝΤΙΟΥ του Δήμου Λεοντίου.

Η συνολική έκταση των πυρόπληκτων Δ.Δ. είναι 498,7 km² (15,2% της συνολικής επιφάνειας του νομού). Ο πληθυσμός τους αποτελεί το 17% του συνολικού πληθυσμού του νομού, εμφανίζει αξιόλογη αύξηση και αυξημένα ποσοστά νέων και αυτών που βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση. Επιπλέον, εμφανίζει σημαντική πληθυσμιακή γήρανση και εξάρτηση και παράλληλα σημαντική συμμετοχή των αλλοδαπών στις παραγωγικές ηλικίες των πυρόπληκτων Δ.Δ. Η απασχόληση στα πυρόπληκτα Δ.Δ. χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του τομέα των υπηρεσιών και την ισχυρή παρουσία του δευτερογενούς τομέα.

Η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε 211,2 χιλ. στρέμματα δηλαδή το 15,5% της συνολικής ΧΓΕ του νομού.

Οι αιτήσεις για καταστροφή από πυρκαγιά ανήλθαν στις 3,064 με τον κύριο όγκο των ζημιών να επικεντρώνονται κυρίως στους Δήμους του Αιγίου και του Διακοπτού και σε μικρότερο βαθμό στον Δ. Ακράτας. Οι αιτήσεις αφορούσαν καταστροφές στο φυτικό κεφάλαιο έκτασης 19,869 στρεμμάτων (1,45% της συνολικής ΧΓΕ). Θα πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καταστροφής στην φυτική παραγωγή είναι μεγαλύτερο από ότι εμφανίζεται λόγω του ότι οι κοινοτικοί βοσκότοποι που καλύπτουν σημαντική έκταση της ΧΓΕ, και έχουν υποστεί καταστροφές από τις πυρκαγιές, δεν έχουν δηλωθεί στον ΕΛΓΑ για αποζημίωση.

Από το σύνολο των στρεμμάτων που κάηκαν και αφορούσαν την φυτική παραγωγή, η καλλιέργεια της ελιάς έχει υποστεί την μεγαλύτερη σε έκταση καταστροφή (13.052 στρέμματα ή 65,6% του συνόλου των κατεστραμμένων εκτάσεων ή 5% στο σύνολο του νομού). Οι μεγαλύτερες καταστροφές στην καλλιέργεια της ελιάς εντοπίζονται στους Δήμους Αιγίου (ΔΔ Μαυρικού, Κουνινάς, Μελλισίων και Πτέρης), και Δήμο Διακοπτού (ΔΔ. Διακοπτού, Άνω Διακοπτού, Καθολικού, Κερύνειας και Μαμουσιάς). Οι υπόλοιπες καλλιέργειες που έχουν υποστεί ζημιά είναι αυτές των οινοποιήσιμων αμπέλων (2.124 στρ. και ποσοστό 11% των συνολικών κατεστραμμένων εκτάσεων) και της καλλιέργειας κορινθιακής σταφίδας (3.942 στρ. και ποσοστό 19,8%).

Όσον αφορά τις ποικιλίες οινοποιίας το ποσοστό καταστροφής ανέρχεται στο 3,5% των καλλιεργούμενων εκτάσεων του νομού και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Διακοπτού (Δ.Δ. Διακοπτού, Άνω Διακοπτού, Καθολικού, Κερύνειας και Μαμούσιας) και Δήμου Αιγίου (Δ.Δ. Πτέρης και Μελλισίων). Μεγαλύτερο είναι το ποσοστό καταστροφής των αμπελώνων της κορινθιακής σταφίδας (4% των συνολικά καλλιεργούμενων εκτάσεων στο νομό). Οι πληγείσες αμπελουργικές περιοχές με κορινθιακή σταφίδα είναι κατά κύριο λόγο τα Δ.Δ. του Δήμου Αιγίου (ΔΔ Κουνινά, Μελλισίων και κυρίως το ΔΔ Πτέρης) και του Δήμου Διακοπτού (Δ.Δ. Διακοπτού, Κυρύνειας, Άνω Διακοπτού και Μαμούσιας).

Το μεγαλύτερο ποσοστό ζημιάς (22,8%) από τις πυρκαγιές έχει υποστεί η καλλιέργεια ακροδρύων όπου οι ζημιές εντοπίζονται κυρίως στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Μαυρικού και Πτέρης του Δήμου Αιγίου και του Διακοπτού και Αν. Διακοπτού του Δήμου Διακοπτού.

Το ποσοστό καταστροφής τόσο στον αιγοπροβατοτροφικό όσο και τον βοοτροφικό τομέα ανέρχεται σε 0,4%. Οι ζημιές στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα εντοπίζονται κυρίως στους

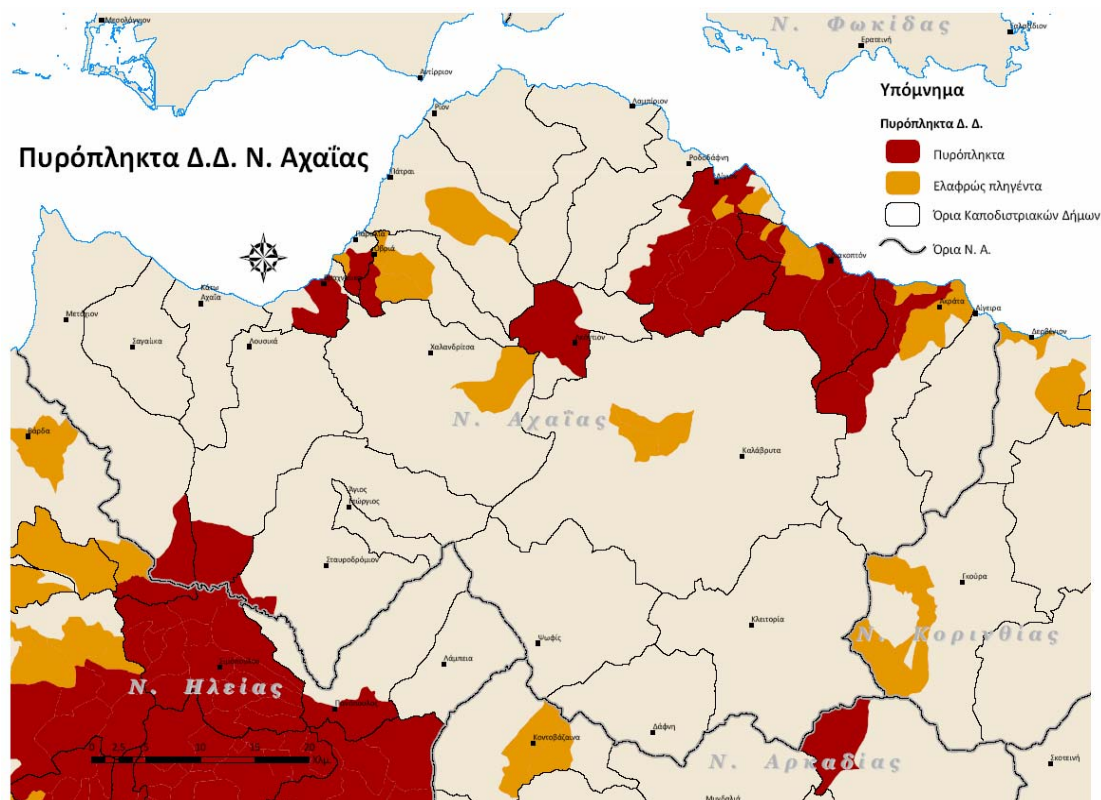
Δήμους Αιγίου (Δ.Δ. Πτέρης, Κουνινάς και Μελισσίου), Διακοπτού (ΔΔ Άνω Διακοπτού) Λαρισσού (Δ.Δ. Βελιστών) και Κοινότητα Λεοντίου.

Τέλος, η δασική έκταση που κάηκε ήταν 135.000 στρέμματα και αποτελεί το **7,8%** των δασικών εκτάσεων του νομού (1.721.600 στρέμματα).

Για την ερμηνεία του παρακάτω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από τη μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν τη μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα, μελίσσια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρέμματα, είτε
- ο αριθμός των ζώων που κάηκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίσσια

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγμένα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Το πρόγραμμα που ακολουθεί, χωρίζεται στις προτεραιότητες *περιβάλλον, παραγωγικό σύστημα, μεταποίηση και υπηρεσίες, απασχόληση και υποδομές.*

Ακολουθεί η περιγραφή του προγράμματος με μορφή κειμένου και πίνακα.

Μετά την παρουσίαση όλων των Νομών ακολουθούν οι οριζόντιες δράσεις (κοινές και για τους επτά εξεταζόμενους Νομούς).

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ 1. Αντιδιαβρωτικά έργα

Τα εδάφη των πυρόπληκτων περιοχών του Ν. Αχαΐας και ιδιαίτερα της περιοχής Αιγιαλείας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος εδάφους, (δ) η αργιλώδης κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή του εδάφους ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη, (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω της καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές και (η) η μερική καταστροφή της δομής στα δασικά εδάφη λόγω των υψηλών θερμοκρασιών που αναπτύχθηκαν κατά την πυρκαγιά ιδιαίτερα στην περιοχή της Αιγιαλείας

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 247.135 στρέμματα. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α)σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β)στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ)σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις γεωργικές περιοχές προτείνονται:

1. Αποφυγή άρωσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από τη διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θειϊκή αμμωνία, νιτρική αμμωνία για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι ενωρίς την άνοιξη για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και τη μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για την σπορά αγροστοδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Κατασκευή μικρών αναβαθμών γύρω από τον κορμό των δένδρων σε κεκλιμένο έδαφος μόνον όταν τούτο είναι τελείως απαραίτητο και με την ελάχιστη διαταραχή του εδάφους.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις δασικές περιοχές προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.

2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και την μείωση της διαβρωτικής ενέργειας των..
3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.
4. Εφαρμογή αναχλοάσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφάνειας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για τη δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με την ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δενδροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στη ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφάνειας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους βοσκοτόπους προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα και ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοϊκανότητα του βοσκοτόπου

Τέλος προτείνονται μέτρα ελέγχου της διάβρωσης:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας..
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δενδροφύτευση ή αναχλοάση με αγρωστώδη ή ψυχανθή.
3. Εγκατάσταση δύο (2) αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών ανέρχεται σε **12.342.313 €**, και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδασώσεων, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>			
Δράση 1. Προστασία εδαφών	α) Διάβρωση των εδαφών: Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	1. Αναχλόαση των αγρών 2. Δενδροφύτευση των φυσικών περιοχών (περιλαμβανομένων και των αναδασώσεων) 3. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα 4. Παρακολούθηση των μέτρων προστασίας	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	5.623.192 €		
			Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	6.691.822 €		
			2 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	19.500 €		
			Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	7.800 €		
			Σύνολο	12.342.313 €		
			Διάβρωση	Συνολική Έκταση		
			Κανένας	1.732,8		
			Ασθενής	15.465,8		
Μέτριος	144.184,4					
Μεγάλος	102.951,1					
Πολύ μεγάλος	3.476,9					
ΣΥΝΟΛΟ	267.811,0					

ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών πόρων

Κύριες Επιπτώσεις από τις Πυρκαγιές

Η πυρόπληκτη περιοχή, εξαιτίας της γεωμορφολογικής της θέσης έχει επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τα επιφανειακά νερά στις υδρολογικές λεκάνες του Σελινούντα, του Βουραϊκού και του Κράθι, με εκτάσεις που αποστραγγίζονται από το σύνολο σχεδόν του ρέματος της Ροδιάς και το δυτικό τμήμα του μέσου ρου του Σελινούντα (λεκάνη Σελινούντα), τον μέσο και κάτω ρου του Βουραϊκού και τον μέσο και κάτω ρου του Κράθι. Συνοπτικά, παρατηρείται ή πρόκειται να παρατηρηθεί:

➤ Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 10% και μείωση της ικανότητας κατείσδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.

➤ Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα. Η πυκνότητα και η συχνότητά τους χαρακτηρίζεται ως μεγάλη. Άμεσα προβλήματα αστοχιών απαντώνται σε έκταση 16 km² (δηλ. στο 16% της πυρόπληκτης περιοχής με ποσοστό καταστροφής >70%). Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επιδεινωθεί άμεσα. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης περιοχής περιοχή, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλινα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους.

➤ Η μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης του μεγαλύτερου μέρους των πηγών (>30%) εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.

- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης και μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου και σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμυρών - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει σημαντικά και τις κατάντη περιοχές (Ροδιάς, Διακοφτού και Ακράτας). Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων που εντοπίζονται στο δυτικό κυρίως τμήμα του Νομού, επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Ο συνολικός συντελεστής κατείδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές αναμένεται να μειωθεί, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.
- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρύπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Έργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των **απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων**, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές.

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)

Το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, χωρίς εξαιρέσεις (στο 100%) και η κατάσταση προβλέπεται να επιδεινωθεί.. Προτείνεται:

- Προμήθεια αποθήκης νερού, σε όγκο ανάλογου με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2 L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Ο χρόνος ανάγκης προμήθειας νερού υπολογίζεται σε 6 μήνες. Το κόστος πρέπει να προϋπολογιστεί ανάλογα με το πλήθος των ζώων στην πυρόπληκτη περιοχή. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 500m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατ' εκτίμηση **10.000 €**.

Για την αντιμετώπιση της μείωσης και υποβάθμισης νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις

(εξαιτίας της αισθητής μείωσης της παροχής των πηγών -μέχρι και 40%- κοντά στα μαντριά και της καταστροφής υδρομαστεύσεων στους βοσκοτόπους, το νερό που χρησιμοποιείται για την καθαριότητα και λοιπές χρήσεις στη κτηνοτροφία παρουσιάζει δυσκολία αναπλήρωσης), απαιτείται αναπλήρωση του νερού αυτού, αλλά και η ανάγκη κάλυψης της κτηνοτροφίας στο σύνολο των αναγκών σε νερό (αιγοπρόβατα 15 L/ημέρα). Είναι απαραίτητα:

- Έργα αποκατάστασης 10 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **500.000€**.
- Κατασκευή 2 συνολικά μικρών φραγμάτων συγκράτησης νερού σε ρέματα, υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **120.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων και κτηνοτροφικών μονάδων

(που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

- Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων⁹ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 2km² (ήτοι το 2% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ., και συνολικά **240.000€**.

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης, επιβάλλονται¹⁰:

- Αποκατάσταση 10 υδρομαστευτικών έργων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200m, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **500.000€**.
- Διάνοιξη 4 γεωτρήσεων (μέσο βάθος διάτρησης 200m) σε υψόμετρα <300m, (κόστους 40.000€/γεώτρ.), συνολικού κόστους **160.000€**.
- Κατασκευή 8 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **480.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

- Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων¹¹ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 7km² (ήτοι το 7% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 120€/στρ., και συνολικά **840.000€**.

⁹ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

¹⁰ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

¹¹ Το 30% των προτεινόμενων έργων ανά κατηγορία, θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

- Έργα¹² (μελέτη και κατασκευή) για 10 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής (102 km²). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€, ήτοι συνολικά **1.500.000€**.

Το συνολικό κόστος των προτεινόμενων παρεμβάσεων- έργων ανέρχεται σε 4.350.000€

¹² Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων*	Προϋπολογισμός (€)
<p>Δράση 2: Προστασία Υδατικών πόρων</p> <p>*Το 30% των προτεινόμενων έργων ανά κατηγορία θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.</p>	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων).	Προμήθεια δεξαμενών αποθήκευσης νερού ποτίσματος ζώων, για κάλυψη 500m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες	10.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λουιπές κτηνοτροφικές χρήσεις.	3. Αποκατάσταση 10 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία, με κόστος μονάδας 50.000€. 4. Κατασκευή 2 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 60.000€	500.000 120.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων και κτηνοτροφικών μονάδων	4. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 5. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 6. Έργα αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 2km ² (ήτοι το 2% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Τιμή μονάδας 120 €/στρ.	240.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης.	4. Έργα αποκατάστασης 10 υδρομαστεύσεων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200 m, με κόστος μονάδας 50.000€ 5. Διάνοιξη 4 υδρογεωτρήσεων σε περιοχές με υψόμετρα < 300m βάθους 200m, κόστους 40.000€/γεώτρ. 6. Κατασκευή 8 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα καταναμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000€	500.000 160.000 480.000
	Ολισθήσεις γεωργικής γης	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 7km ² (ήτοι το 7% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ.	840.000
	Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων. Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 10 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€.	1.500.000
	ΣΥΝΟΛΟ		4.350.000

*Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 μ.). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 μ. υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκομένες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων, αειφύλλων, πλατυφύλλων ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αείφυλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Οι άμεσες ενέργειες σε **Δάση και Δασικές Εκτάσεις** περιλαμβάνουν:

- (α) κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδημη ή λιθόδημη φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων.

Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπειρικλείουν τα παρακάτω μέτρα.

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,
- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),
- (δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)
- (ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκοτόπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη

περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας. Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωικού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουρναριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Οι προυπολογιζόμενες δαπάνες για κορμοφράγματα/ κορμοδέματα έχουν περιληφθεί στον προϋπολογισμό της Δράσης «Αντιδιαβρωτικά Έργα» αλλά θα πραγματοποιηθούν από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€) *
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων σε στρέμματα που κάηκαν (στρ.):	- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	3.200.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	1.500.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	- Αναδασώσεις	8.000.000
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	2.000.000
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)		14.700.000
	Σύνολο	135.000 στρέμματα	

* Δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για κατασκευή κορμοφραγμάτων – κορμοδεμάτων, οι οποίες έχουν περιληφθεί στη δράση ‘Αντιδιαβρωτικά έργα’

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγείσες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργειας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **13.052** στρέμματα (ή **5%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **21,7%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιοδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιόδεντρων:

Α. Ελαφριές ζημιές: Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,

Β. Μέτριου βαθμού ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,

Γ. Σοβαρές ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 20% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (Α), όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (Β) χαρακτηρίστηκε το 23,4%, όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 56,6% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (53,8% των πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Κουτσουρελιά, κ.λπ.), (2,8% των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιοδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **6.068.711 €**.

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες

περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	<p>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν: 13.052 στρέμματα (το 5% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 21,7% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> στο 20% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), στο 23,4% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχιόνες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), στο 53,8% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχιόνες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν –καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) και στο 2,8% των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ) 	<p>Α. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης,</p> <p>Β. Στα ελαιόδεντρα με μέτριου βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχιόνες ή στον κορμό,</p> <p>Γ. Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ εκ): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε</p> <p>(Γ εμ): η αναγέννηση με караτόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιόδέντρων: 1.967.250 € Κόστος ενισχύσεων για την απόλεια παραγωγής: 4.101.461 € <p>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: 6.068.711 €</p>

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας

Στον Νομό Αχαΐας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 103.569,1 στρέμματα. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 6.082 στρέμματα (5,9%). Τα 3.941,7 στρέμματα καλλιεργούνται με την κορινθιακή σταφίδα, 2.124,4 στρέμματα καταλαμβάνουν οι ποικιλίες οινοποιίας, ενώ τέλος 16,8 στρέμματα αφορούν την σουλτανίνα και τις λοιπές επιτραπέζιες ποικιλίες. Το 22,5% των αμπελώνων (1.369,9 στρέμματα) υπέστησαν σοβαρές ζημιές και επιβάλλεται αντικατάσταση (μερική ή ολική), στο 57,5% οι ζημιές είναι μικρότερες και δεν απαιτείται πλήρης αντικατάσταση (3.497 στρέμματα), ενώ τέλος, στο υπόλοιπο 20% οι ζημιές είναι σημαντικά μικρότερες (1.216 στρέμματα).

Ζημιά τύπου Α Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά. Προϋποθέσεις μιας ορθής και ολοκληρωμένης αναμπέλωσης είναι α) η χρησιμοποίηση ταυτοποιημένου, γνήσιου και υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού β) η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου και γ) η εφαρμογή των νέων συστημάτων μόρφωσης των πρέμων και δομής των αμπελώνων (όπου αυτό είναι εφικτό)

÷ Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπέλωση των αμπελώνων.

÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπέλωση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διαφόρου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ. Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμων κατά το χειμωνιάτικο κλάδεμα καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών

θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης ανέρχεται σε 15.500.476€.

Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)																		
2.1 Αποκατάσταση φυτικού κεφαλαίου	Εκτάσεις αμπελώνων κατά κατηγορία ζημιάς <table border="1" data-bbox="472 757 804 1122"> <thead> <tr> <th>Κατηγορία ζημιάς</th> <th>Έκταση (στρέμματα)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>1.368,9</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>3.497</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>1.216</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>6.082,9</td> </tr> </tbody> </table>	Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)	Ζημιά τύπου Α	1.368,9	Ζημιά τύπου Β	3.497	Ζημιά τύπου Γ	1.216	Σύνολο	6.082,9	Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμωνων εξαρχής Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες	<table border="1" data-bbox="1075 640 1402 920"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>2.326.709</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>1.731.345</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>249.886</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>4.307.940</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	2.326.709	Ζημιά τύπου Β	1.731.345	Ζημιά τύπου Γ	249.886	Σύνολο	4.307.940
Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)																				
Ζημιά τύπου Α	1.368,9																				
Ζημιά τύπου Β	3.497																				
Ζημιά τύπου Γ	1.216																				
Σύνολο	6.082,9																				
Ζημιά τύπου Α	2.326.709																				
Ζημιά τύπου Β	1.731.345																				
Ζημιά τύπου Γ	249.886																				
Σύνολο	4.307.940																				
2.2 Ενίσχυση αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων για απώλεια παραγωγής	Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελουργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.	Η αποζημίωση των αμπελουργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.	<table border="1" data-bbox="1075 1386 1402 1659"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>4.379.688</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>5.596.268</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>1.216.580</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>11.192.536</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	4.379.688	Ζημιά τύπου Β	5.596.268	Ζημιά τύπου Γ	1.216.580	Σύνολο	11.192.536										
Ζημιά τύπου Α	4.379.688																				
Ζημιά τύπου Β	5.596.268																				
Ζημιά τύπου Γ	1.216.580																				
Σύνολο	11.192.536																				
Γενικό Σύνολο			15.500.476																		

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιέργειών

Το σύνολο των ζημιωθεισών εκτάσεων στο Νομό Αχαΐας ανέρχεται στα 730,1 στρέμματα περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρτημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%). Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι τα ακρόδρυα που αποτελούν το 51,5% περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερο από πλευράς έκτασης είδος δενδρώδους καλλιέργειας που επλήγη τις λεμονιές (22,1%).

Παρόμοια εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Στην περίπτωση αυτή το ποσοστό των ακροδρύων επί του συνόλου είναι σχετικά μικρότερο (32,2%) από αυτό της έκτασης, γιατί τα ακρόδρυα έχουν μεγάλες αποστάσεις φύτευσης μεταξύ τους σε σχέση με τα άλλα δέντρα. Υψηλό στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται στην περίπτωση του Νομού Αχαΐας το ποσοστό των λεμονιών (35,4%) που διαμορφώνεται σε υψηλότερα επίπεδα από αυτό των ακροδρύων. Ακόμη, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (70,4%) ανήκει στην κατηγορία (Γ), ενώ μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες (Α και Β).

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση.

Στην περίπτωση της ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων εμπίπτει μια σειρά περιπτώσεων, όπως: (α) η περίπτωση των δένδρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β), κατά την οποία συνιστάται κλάδευμα, εκτιμώντας κατά περίπτωση το χρόνο εφαρμογής του και τον τρόπο κλαδέματος, (β) η διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης. Στην περίπτωση καμένου κορμού συνιστάται κατατόμηση κοντά στο έδαφος ή εναλλακτικά επαναφύτευση μεταξύ των γραμμών των δένδρων, ενώ στην περίπτωση ολικής καταστροφής του δέντρου συνιστάται εκρίζωση και φύτευση νέων δέντρων ή φύτευση μεταξύ των γραμμών των καμένων δέντρων χωρίς την εκρίζωση των παλιών, (γ) η αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων, όπως είναι η περίπτωση των δέντρων νεαρής ηλικίας (<3 ετών), των δέντρων μεγάλης ηλικίας (γέρικά δέντρα), των δέντρων που δύσκολα ανανεώνονται από τους βραχίονες (π.χ. κερασιά) ή και δέντρων που εμφανίζουν δυσκολίες εμβολιασμού (π.χ. καρυδιά), ενώ ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην περίπτωση των τομών κλαδέματος, (δ) η μέριμνα για τη λίπανση των δέντρων που θα πρέπει να γίνει προς το τέλος χειμώνα-αρχές άνοιξης και πάντοτε ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών και (ε) οι προφυλάξεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την κατεργασία του εδάφους. Οι παραγωγοί δεν πρέπει να εφαρμόσουν οργώματα ή άλλης μορφής κατεργασίας εδάφους μέχρι τα μέσα-τέλη χειμώνα οπότε θα έχει αναπτυχθεί ετήσια βλάστηση.

Η επαναφύτευση (εγκατάσταση νέων δέντρων) στο ίδιο κτήμα προϋποθέτει τη θεώρηση μιας σειράς παραμέτρων που αφορούν την εγκατάσταση ενός σύγχρονου οπωρώνα (τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες, ιστορικό καλλιέργειας κ.λ.π.), προβλήματα σχετικά με την επαναφύτευση του ίδιου είδους (αξιοποίηση κατάλληλων υποκειμένων), θέματα σχετικά με την εκρίζωση των δέντρων, το χρόνο εκρίζωσης – επαναφύτευσης και πλευρές της ειδικής φροντίδας που θα πρέπει να καταβληθεί στην περίπτωση των φυλλοβόλων, των αιθαλών δέντρων και της συκιάς. Ακόμη, ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί για τη μελέτη μιας σειράς παραγόντων πριν την επαναφύτευση που έχουν σχέση κυρίως με το

κλίμα (θερμοκρασία, ύψος βροχοπτώσεων κ.λ.π.), το έδαφος (βάθος εδάφους, κλίση και προσανατολισμός κ.λ.π.).αλλά και άλλες παραμέτρους της επαναφύτευσης (υψόμετρο, επιλογή ποικιλίας, επιλογή υποκειμένου κ.λ.π.)

Η περίπτωση ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών στις πυρόπληκτες περιοχές χρήζει μελέτης, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση των ορεινών περιοχών όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της καρυδιάς και της καστανιάς. Η υιοθέτηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειάς τους στις περιοχές αυτές μπορεί να αποβεί πολλαπλά επωφελής(αύξηση εισοδημάτων, προώθηση αειφορίας και δυνατότητες συνδυασμού με αγροτουριστικές δραστηριότητες).

Τέλος σημειώνεται ότι στο συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων δεν περιλαμβάνεται η ηρτημένη εσοδεία των δέντρων παρά μόνο η ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου. Αναλυτικότερα το κόστος κατά είδος δέντρου και κατηγορία ζημιάς εμφανίζεται στο σχετικό παράρτημα για τις Λοιπές Δενδρώδεις Καλλιέργειες που περιλαμβάνεται στην ευρύτερη μελέτη που εκπονήθηκε για τη φυτική παραγωγή στους πυρόπληκτους νομούς.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών	Έκταση λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών που επλήγησαν: 730,1 στρέμματα. I. Τα δύο κύρια είδη δέντρων που επλήγησαν <u>με βάση την έκτασή τους</u> ήταν: (α) τα ακρόδρυα (51,5% της συνολικά πληγείσας έκτασης) και (β) οι Λεμονιές (22.1% της συνολικά πληγείσας έκτασης). II. Ο συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά στις λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες εκτιμάται στα 13.706 δέντρα. Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως επλήγησαν οι λεμονιές που αντιπροσωπεύουν το 35,4% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δένδρων ακολουθούμενες από τα ακρόδρυα (32,2% αντίστοιχα). Από τις λεμονιές, ένα ποσοστό 3,5% εμφάνιζε μικρό ποσοστό ζημιάς (κατηγορία Α), ένα άλλο ποσοστό (7,1%) παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο (κατηγορία Β) και το μεγαλύτερο ποσοστό τους (24,8%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (κατηγορία Γ). Για τα ακρόδρυα η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 3,2.% (Α), 6,4.% (Β) και 22,5% (Γ)	I Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β). β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων. δ. Λίπανση δέντρων ε. Κατεργασία εδάφους II. Προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.) III. Προοπτικές ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών	Το συνολικό κόστος ανασύστα-σης των δεντρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερ-θεί ανέρχεται στο ποσό των 197.229 €.

ΔΡΑΣΗ 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των 16.000 μελισσιών του νομού, κάηκαν από τις πυρκαγιές τα 580 (3,6% του συνόλου), από τα οποία τα 175 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 405 διώροφα. Επίσης, 800 μελίσσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους. Τα μελίσσια που δεν υπέστησαν ζημιές είναι 14.620.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίσσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1..Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες επίπεδες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέктar και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.

2. Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρανή των αγροτικών δρόμων.

3. Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.

4. Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.

Τέλος, το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε 278.548 €.

Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός
4.1. Αποκατάσταση καμένων Μελισσοσμηνών	580 καμμένα Μελισσοσμήνη (3,6% του συνόλου)	Αγορά νέων Μελισσοσμηνών	Μονώροφα μελίσσια: 175*100 € = 17.500 € Διώροφα μελίσσια: 405*150 € = 60.750 €
4.2. Ενδυνάμωση – Διατροφή Μελισσοσμηνών	Περιορισμός των δυνατοτήτων διατροφής των μελισσιών από τη φυσική χλωρίδα	Χορήγηση τροφής στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους	Πρωτεϊνική τροφή: 1 κιλό/μελίσι * 3 €/κιλό = 46.260 € Υδατανθρακούχα τροφή: 12 κιλά/μελίσι * 0,8 €/κιλό = 148.038 €
4.3 Αποκατάσταση καμένων εγκαταστάσεων			6.000 €
			ΣΥΝΟΛΟ: 278.548 €

ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 1.870 κεφαλές αιγοπροβάτων, 4 κεφαλές βοοειδών, 8 κεφαλές μονόπλων, 75 στάβλους (συνολικής επιφάνειας 4.219 τ.μ.) και 3 σταβλο-υπόστεγα (συνολικής επιφάνειας 85 τ.μ.).

Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 41.000.στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απολεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 256.120 € ετησίως. Τέλος οι απολεσθείσες βοσκήσιμες εκτάσεις ανέρχονται σε 5% των υπαρχουσών στο Νομό πριν τις πυρκαγιές και συνεπώς θα έχουν αναλογικό πρόβλημα πλήρους βόσκησης 56.710.αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Οι αναλογικές ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνας ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκοτόπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απολεσθέντων αιγοπροβάτων συνιστάται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποίμνια της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οπωσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποίμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα έκαστος). Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές.

Τέλος προτείνεται όπως σε κάθε Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση των ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχονται σε 2.337.627 €.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>	
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	-Καταστροφές (με βάση τις δηλώσεις ΕΛ.Γ.Α.): 1.870 κεφαλές αιγοπροβάτων 4 κεφαλές βοοειδών 8 κεφαλές μονόπλων 75 στάβλοι (4.219 τ.μ.) 3 σταβλο-υπόστεγα (85 τ.μ.) 41.000 στρ. βοσκοτόπων (Από στοιχεία υπηρεσιών του Νομού) -Απώλεια Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (γάλακτος και κρέατος) ετησίως: 256.120 € -Απαγόρευση βοσκής σε 56.710 αιγοπρόβατα τουλάχιστον για 2 χρόνια, για το 5% των βοσκήσιμων εκτάσεων τους	-Αντικατάσταση ζώων με εγχώριες φυλές (πρόβατα-Καραγκούνικη και Μυτιλήνης, αίγες-Σκοπέλου) -Ανακατασκευή (και αναβάθμιση) σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών -Διανομή ζωοτροφών λόγω απαγόρευσης της βοσκής -Εγκατάσταση καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών	Αντικατάσταση απολεσθέντων ζώων	196.350 €
			Ανακατασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	1.327.194 €
			Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως(*)	558.888 €
			Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (**)	255.195 €
			Σύνολο	2.337.627 €

(*) Το ποσό αυτό μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης– Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 49% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 55% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα..

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, αυτοί ανέρχονται σε 4.200 περίπου άτομα στο σύνολο του νομού και 450 περίπου στις πυρόπληκτες περιοχές.
- *Νέοι Γεωργοί:* Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων. Ο πληθυσμός αυτός, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2001, για το σύνολο του νομού ανέρχεται σε 126.716 άτομα, από τα οποία τα 19.320 βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 76.329 € για το σύνολο του νομού και 39.308 € για τις πυρόπληκτες περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 33.044 €.
- *Νέοι Γεωργοί:* Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 16.782 € για το σύνολο του νομού και στα 17.123 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προυπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχοστις πυρόπληκτες περιοχές στοσύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	82.964	39.308	147.136	76.329
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			64.598	33.044
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	450		4.200	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		17.123		16.782

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση

Ο αριθμός των τυροκομείων στο Νομό Αχαΐας ανέρχεται σε 28 και κανένα από αυτά δεν υπέστη κάποια άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα τυροκομεία του Νομού ανέρχονται στα 974.426 € εξαιτίας της μείωσης της γαλακτοπαραγωγής κατά 9.744,26 τόνους αιγοπρόβειου γάλακτος και 10 τόνους αγελαδινού λόγω καταστροφής του ζωικού κεφαλαίου και μείωσης της βοσκήσιμης ύλης. Δεδομένου ότι αρκετά από τα τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους..

Στα 26 ελαιουργεία του Νομού Αχαΐας επίσης δεν κατεγράφη καμία άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα ελαιουργεία του Νομού ανέρχονται στα 81.000 €. Λόγω των έμμεσων αυτών απωλειών προτείνεται η οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές προτείνεται η προώθηση: α) της μετακίνησης των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών, β) του εκσυγχρονισμού των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης και γ) της εφαρμογής από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων

Ως προς τα οινοποιεία του Νομού Αχαΐας κατεγράφη η καταστροφή ενός οινοποιείου με το ύψος των ζημιών να κυμαίνεται στο 1.000.000 € και το κόστος ανακατασκευής του ανέρχεται στα 1.100.000. Παράλληλα η έμμεση απώλεια λόγω καταστροφής αμπελώνα ανέρχεται σε 820.000 €. Παράλληλα με την ανακατασκευή του οινοποιείου προτείνεται α) ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών, β) η δημιουργία επισκέψιμων μονάδων, γ) η δημιουργία οινικών ζωνών και αν δυνατό ΟΠΑΠ, δ) η επιλογή ποικιλιών με βάση την προσαρμογή τους στην περιοχή και την εμπορική τους αξία και ε) η οργάνωση σεμιναρίων εκπαίδευσης των αμπελουργών, οινοποιών κλπ.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την ενίσχυση της μεταποίησης στο Νομό Αχαΐας ανέρχεται σε 2.975.426 €.

Δράση 1. Αποκατάσταση η ζημιών στη μεταποίηση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Γενικών Προτάσεων	Προϋπολογισμοί ς												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) Μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="421 479 850 539"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>9.744,26 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>10 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="421 622 917 819"> <tr> <td>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</td> <td>Αριθμός τυροκομείων</td> <td>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</td> </tr> <tr> <td>974.426</td> <td>28</td> <td>34801</td> </tr> </table>	Αιγοπρόβατα	9.744,26 τόνοι	Βοοειδή	10 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	974.426	28	34801	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους..</p>	974.426 €		
Αιγοπρόβατα	9.744,26 τόνοι														
Βοοειδή	10 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
974.426	28	34801													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="421 913 860 1093"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>26</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>2,3</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>1,2</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε €</p> <table border="1" data-bbox="421 1200 860 1317"> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)</td> <td>81.000</td> </tr> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)</td> <td>3.100</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	26	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	38	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	2,3	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	1,2	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	81.000	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	3.100	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγθέντων περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών.</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	81.000 €
Αριθμός ελαιουργείων	26														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	38														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	2,3														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	1,2														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	81.000														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	3.100														
Οινοποιεία	<p>Άμεση επίπτωση:</p> <p>- καταστροφή ενός οινοποιείου (οι ζημιές που υπέστη το οινοποιείο ανέρχονται σε 1.000.000 €).</p> <p>Έμμεση επίπτωση:</p> <p>- 600 στρ. αμπελώνια πλήρως κατεστραμμένα.</p> <p>- 900 στρ. μερικώς κατεστραμμένα με ύπαρξη παραγωγής την επόμενη χρονιά</p> <p>- 1.500 στρ με περιορισμένη παραγωγή αλλά σε 1-2 χρόνια θα βρίσκονται στην κανονική τους κατάσταση</p> <p>Η έμμεση απώλεια εισοδήματος-κέρδους των οινοποιείων της περιοχής ανέρχεται στις 820.000 €.</p>	<p>-Ανακατασκευή οινοποιείου</p> <p>- Παράλληλα προτείνεται σε γενικό πλαίσιο:</p> <p>1..Εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών</p> <p>2. Δημιουργία επισκέψιμων μονάδων</p> <p>3. Δημιουργία οινικών ζωνών και αν είναι δυνατό ΟΠΑΠ</p> <p>4. Επιλογή ποικιλιών με βάση την προσαρμογή τους στην περιοχή και την εμπορική τους αξία</p> <p>5. Οργάνωση σεμιναρίων εκπαίδευσης των αμπελουργών, οινοποιών κλπ.</p>	<p>Κόστος ανακατασκευής οινοποιείου (κόστος εγκατάστασης και εξοπλισμού): 1.100.000 €</p> <p>820.000€</p>												
ΣΥΝΟΛΟ			2.975.426 €												

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό

Στο νομό Αχαΐας έχει καταγραφεί μία περίπτωση επένδυσης στο πλαίσιο του αγροτουρισμού, η οποία έχει υποστεί ζημιές. Πρόκειται για ένα οινοποιείο, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader+ και το είδος της επένδυσης αφορούσε στη «δημιουργία χώρου γευσιγνωσίας και προβολών και στη βελτίωση κάβας, κελαριού και μουσειακού χώρου στο οινοποιείο». Το ύψος της καταστροφής υπολογίζεται στα 105.134,77 € και έχει ήδη υπολογιστεί στον προϋπολογισμό των επιπτώσεων στη σχετική δράση της μεταποίησης η οποία παρουσιάζεται στην προηγούμενη ενότητα. Σημειώνεται επίσης ότι στο νομό έχει πραγματοποιηθεί ή βρίσκεται στη φάση της υλοποίησης σημαντικός αριθμός επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο του αγροτουριστικού προϊόντος.

Συγκεκριμένα στη Γ' Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 61 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 17 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ του Ε.Π.Α.Α.Υ. (Άξονας 7), τα 21 στη Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader + και τα 23 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Δ. Ελλάδας.

Το αγροτουριστικό προϊόν, κατανοούμενο ως πακέτο προσφοράς υπηρεσιών και αγαθών, συντίθεται από υποδομές και υπηρεσίες ιδιωτικού χαρακτήρα αλλά και δημόσιου, όπως τα δίκτυα προσπέλασης /διακίνησης προς και εντός του ευρύτερου τόπου παραμονής των επισκεπτών-αγροτουριστών, συντίθεται επίσης από υλικής αλλά και άυλης μορφής στοιχεία, όπως η αισθητική αξία του τοπίου η οποία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες διαστάσεις του αγροτουριστικού προϊόντος μιας περιοχής. Για τους λόγους αυτούς το προϊόν του αγροτουρισμού είναι εξαιρετικά ευαίσθητο σε μορφές κρίσης, όπως η εν λόγω φυσική καταστροφή, η οποία εκτός από πιθανές καταστροφές στις ιδιωτικού χαρακτήρα επενδύσεις παροχής αγαθών και υπηρεσιών προκαλεί φθορά στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα από τις οποίες ο αγροτουρισμός επωφελείται αλλά και μεγάλου βαθμού υποβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου των υποδομών αυτών και, το σημαντικότερο, υποβάθμιση της αισθητικής εικόνας του ευρύτερου φυσικού τοπίου. Στην αισθητική αξία του φυσικού τοπίου πρέπει να συνυπολογιστούν καταστροφές μνημειακού, θρησκευτικού, ιστορικού χαρακτήρα δημόσιων αγαθών (όπως παλαιά γεφύρια, νερόμυλοι, μονές κλπ) που ενδεχομένως έχουν καταστραφεί ή υποστεί ζημιές, υποβαθμίζοντας ακόμη περισσότερο την ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα της περιοχής.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν οι επιπτώσεις στο προϊόν του αγροτουρισμού στην εν λόγω περιοχή χαρακτηρίζονται έμμεσες και οδηγούν ως εκ τούτου με τη σειρά τους σε μία αναμφισβήτητη απώλεια εισοδήματος των εμπλεκόμενων επενδυτών και όλων των απασχολούμενων στις σχετικές επιχειρήσεις.

Συνεπώς, σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις περιοχές που επλήγησαν σημαντικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού τους ιστού είναι:

- ◇ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◇ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◇ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.
- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιολογία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).
- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.
- ◇ Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως την πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μονίμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 Ευρώ (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 Ευρώ).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας: Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεσμευμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαιούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να emπίπτουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να emπίπτουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214 αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 Ευρώ.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε 73.440.000 Ευρώ. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού επιμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα.Υποδομές παρακολούθησης/διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Αχαΐας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων που προκαλούνται από την πυρκαγιά και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Δύο αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής των καμένων περιοχών του Νομού Αχαΐας, δαπάνης 150.000 €.

β) Διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής του Νομού Αχαΐας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 1.996.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Αχαΐας (39.780 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσόν αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσόν αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσόν για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσόν των 315.000.000 €. Από το ποσόν αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Αχαΐας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε εγγαιοβελτιωτικά έργα.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*

Το ποσό 550.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Αχαΐας (310 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδας για την Εύβοια). Η Γεν. Δ/ση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠΙΑΝ.

*** Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης**

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 150.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Αχαΐας (39.780 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 3.000.000 €.

Οι συνολικές ζημιές στο αγροτικό οδικό δίκτυο των επτά πυρόπληκτων νομών έχουν εκτιμηθεί κατά προσέγγιση στα 3.000.000 €. Το ποσό 3.000.000 € εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν συνολικές ζημιές ύψους 1.750.000 €. Από το ποσό αυτό οι άμεσες από την πυρκαγιά ζημιές αφορούν δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνειάς με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και οι έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνειάς και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Αχαΐας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Αχαΐας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος των έργων της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 2.346.000 €

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές. Υποδομές παρακολούθησης	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
1.1: ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση δύο σταθμών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων. Εκπόνηση Μελέτης διαχείρισης επιφανειακών υδατικών πόρων	200.000
1.2: ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός-σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί – γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ	1.996.000
1.3: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγγειοβελτιωτικά έργα στο Νομό	---	0.00
1.4: ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 310 στύλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠΑΝ	(550.000*)
1.5: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ**	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιία	Αποκατάσταση ζημιών	150.000
1.6: ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00
		Σύνολο	2.346.000

* Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης/στοιχεία ΔΕΗ

** Στοιχεία από Νομαρχίες και Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων.

*** Στοιχεία από ΕΛΓΑ.

ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών (μετεωρολογικοί σταθμοί)

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Όπως είναι γνωστό οι μετεωρολογικές παράμετροι υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου που καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Αυτές πρέπει να είναι αξιόπιστες και να προέρχονται από ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων μπορούν να αξιολογηθούν για την εκτίμηση και χαρτογράφηση του κινδύνου και σε ημερήσια βάση με τρέχουσες τιμές (real time). Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Γενικής και Γεωργικής Μετεωρολογίας) εξετάζονται τα σημερινά λειτουργικά προβλήματα του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και σε περιοχές για αντιπλημμυρική προστασία. Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι οι διαδικασίες προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

Στο νομό Αχαΐας δεν παρατηρήθηκαν καταστροφές στους υπάρχοντες Μετεωρολογικούς Σταθμούς (ΜΣ). Ειδικότερα, για τη συντήρηση και την αναβάθμιση των πέντε (5) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) απαιτούνται συνολικά 40.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά (ΜΣ) = 8.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση τεσσάρων (4) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (ΑΤΜΣ) απαιτούνται συνολικά 80.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά ΑΤΜΣ = 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση δέκα (10) Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (ΑΤΣΜΥ) απαιτούνται συνολικά 200.000 € (μοναδιαίο κόστος 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση εξήντα (60) Ψηφιακών Βροχογράφων (ΨΒ) απαιτούνται συνολικά 180.000 € (μοναδιαίο κόστος 3.000 €) και για τα σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων 50.000 €.

Το **συνολικό κόστος** για το νομό Αχαΐας ανέρχεται στα **550.000 €**.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 2. Υποδομές για την πρόβλεψη της εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (κλιματολογικοί Σταθμοί)		1. Προμήθεια και εγκατάσταση (4) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.)	4 Α.Τ.Μ.Σ€ x20.000= 80.000 €
		2. Συντήρηση και αναβάθμιση (5) υπαρχόντων Μετεωρολογικών Σταθμών (Μ.Σ.)	5 Μ.Σ. x 80.000€ = 40.000 €
		3. Προμήθεια και εγκατάσταση (10) Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)	10 Α.Τ.Σ.Μ.Υ. x 20.000€.. = 200.000€
		4. Προμηθεια και εγκατάσταση (60) ψηφιακών βροχογράφων (Ψ.Β.)	60 Ψ.Β. x3.000€= 180.000 €
		5. Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού=.50.000 €
			ΣΥΝΟΛΟ. = 550.000€

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Αχαΐας

Προτεραιότητα Περιβάλλον	
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	12.342.313
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	4.350.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	14.700.000
ΣΥΝΟΛΟ	31.392.313
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	6.068.711
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	15.500.476
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιιεργειών	197.229
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	278.548
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	2.337.627
Δράση 6. Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης-Νέοι Γεωργοί)	-
ΣΥΝΟΛΟ	24.382.591
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	2.975.426
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	
ΣΥΝΟΛΟ	2.975.426
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	2.346.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	550.000
ΣΥΝΟΛΟ	2.896.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	61.646.330

ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Η φυσιογνωμία του Νομού Κορινθίας

Ο Νομός Κορινθίας έχει έκταση 2.290 km² και είναι ένας χαρακτηριστικός ημιορεινός νομός με μια χαρακτηριστική γεωγραφική ιδιαιτερότητα, τον Ισθμό της Κορίνθου. Ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και διαιρείται σε 15 Δήμους.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 11,5% (σε τρέχουσες τιμές) την περίοδο 1995-2004 όπως και στο σύνολο της χώρας, με συνέπεια να κατατάσσεται στην 4^η θέση στο σύνολο των νομών της χώρας, έναντι της 7^{ης} θέσης που κατείχε το 1995.

Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της πρωτογενούς παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, δάση) για το έτος 2003 ανέρχεται σε 203,18 εκατ. € και αντιπροσωπεύει το 7,9% της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στο νομό Κορινθίας, αποτελεί δε το 2,4% του πρωτογενούς τομέα σε εθνικό επίπεδο. Ο νομός Κορινθίας συγκεντρώνει επίσης, σημαντική βιομηχανική δραστηριότητα, που πλησιάζει το 37% της αξίας της συνολικής παραγωγής του νομού.

Ο Νομός Κορινθίας είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος νομός της Περιφέρειας Πελοποννήσου με 154.624 κατοίκους (2001), και παρουσιάζει πληθυσμιακή αύξηση της τάξης του 36,8%, από τη δεκαετία του '60 μέχρι σήμερα, ξεπερνώντας ακόμα και την πληθυσμιακή αύξηση σε εθνικό επίπεδο, κυρίως λόγω της εγγύτητας με την Αθήνα.

Το ποσοστό των απασχολούμενων ως μισθωτοί είναι υψηλό (52,5%), ενώ το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (31,8%) είναι υπερδιπλάσιο του εθνικού μέσου (14%) αλλά με μεγαλύτερη γήρανση.

Η ανεργία (8,4%) είναι χαμηλή συγκριτικά με αυτή της χώρας και με πτωτική πορεία, πλήττει όμως κυρίως τους νέους.

Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα

Στο Νομό Κορινθίας χαρακτηρίστηκαν πυρόπληκτα 22 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δ.Δ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, ΣΟΛΟΜΟΥ του Δήμου Κορινθίων,

Δ.Δ. ΖΕΥΓΟΛΑΤΕΙΟΥ, ΒΟΧΑΙΚΟΥ, ΣΟΥΛΗΝΑΡΙΟΥ, ΧΑΛΚΕΙΟΥ του Δήμου Βόχας,

Δ.Δ. ΔΕΡΒΕΝΙΟΥ, ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, ΠΥΡΓΟΥ του Δήμου Ευρωστίνης,

Δ.Δ. ΝΕΜΕΑΣ, ΑΡΧΑΙΑΣ ΝΕΜΕΑΣ, ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΛΕΩΝΩΝ του Δήμου Νεμέας,

Δ.Δ. ΠΙΤΣΩΝ του Δήμου Ξυλοκάστρου,

Δ.Δ. ΑΘΙΚΙΩΝ του Δήμου Σαρωνικού,

Δ.Δ. ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΜΙΚΡΟΥ ΒΑΛΤΟΥ του Δήμου Σικυωνίων,

Δ.Δ. ΣΟΦΙΚΟΥ του Δήμου Σολυγείας,

Δ.Δ. ΧΙΛΙΟΜΟΔΙΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΚΛΕΝΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΑ του Δήμου Τενέας,

Δ.Δ. ΑΡΧΑΙΟΥ ΦΕΝΕΟΥ του Δήμου Φενεού

Η συνολική έκταση των πυρόπληκτων Δ.Δ. είναι 629,2 km² (27,5% της συνολικής επιφάνειας του νομού). Ο πληθυσμός τους αποτελεί το 20% του νομού και εμφανίζει

σχετικά σημαντική πληθυσμιακή αύξηση. Υπερτερούν ελαφρά οι άνδρες (λόγω και αλλοδαπών), ενώ αυξημένα είναι τα ποσοστά των νέων και αυτών που βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση.

Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα πλησιάζει το μισό της συνολικής απασχόλησης, ενώ μαζί με αυτή στις υπηρεσίες ξεπερνούν το 80%.

Η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε **301,3** χιλιάδες στρέμματα δηλαδή το 38,4% της συνολικής ΧΓΕ του νομού.

Στον Ν. Κορινθίας οι αιτήσεις για καταστροφή από πυρκαγιά ανήλθαν στις 1.143, τις λιγότερες από οποιονδήποτε άλλον από τους υπό εξέταση νομούς. Σύμφωνα με τα δεδομένα του ΕΛΓΑ, οι ζημιές αφορούσαν καλλιεργήσιμες εκτάσεις κυρίως στους Δήμους Τενέας και Βόχας. Οι αιτήσεις αφορούσαν καταστροφές στο φυτικό κεφάλαιο έκτασης 7.152,9 στρεμμάτων δηλαδή ποσοστό **0,9%** της συνολικής ΧΓΕ. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καταστροφής στην φυτική παραγωγή είναι μεγαλύτερο από ότι εμφανίζεται λόγω του ότι οι κοινοτικοί βοσκότοποι που καλύπτουν σημαντική έκταση της ΧΓΕ, και έχουν υποστεί καταστροφές από τις πυρκαγιές, δεν έχουν δηλωθεί στον ΕΛΓΑ για αποζημίωση.

Από το σύνολο των στρεμμάτων που κάηκαν και αφορούσαν την φυτική παραγωγή, η καλλιέργεια της ελιάς έχει υποστεί την μεγαλύτερη σε έκταση καταστροφή (5.657 στρέμματα) δηλαδή ποσοστό 78,5% του συνόλου των κατεστραμμένων εκτάσεων.

Το ποσοστό καταστροφής για την καλλιέργεια της ελιάς στο σύνολο του νομού ανέρχεται στο **2,2%**. Οι μεγαλύτερες καταστροφές εντοπίζονται στους Δήμους Τενέας (Δ.Δ. Χιλιομοδίου και Κουταλά), και Βόχας (Δ.Δ. Ζευγολατειού, Σουλωναρίου και Χαλκείου).

Οι υπόλοιπες καλλιέργειες που έχουν υποστεί ζημιά είναι αυτές των επιτραπέζιων σταφυλιών (449 στρ. και ποσοστό 6,3% των συνολικά κατεστραμμένων εκτάσεων) και της σταφίδας σουλτανίνας (991 στρ. και ποσοστό 13,9% των συνολικά κατεστραμμένων εκτάσεων).

Όσον αφορά τα επιτραπέζια σταφύλια το ποσοστό καταστροφής ανέρχεται στο **0,7%** των συνολικά καλλιεργούμενων εκτάσεων στο νομό και εντοπίζεται κυρίως στο Δ.Δ. Κουταλά του Δήμου Τενέας. Μεγαλύτερο είναι το ποσοστό καταστροφής των αμπελώνων της σταφίδας σουλτανίνας (**5,3%** των συνολικά καλλιεργούμενων εκτάσεων στο νομό). Οι πληγείσες αμπελουργικές περιοχές με σταφίδα σουλτανίνα είναι κατά κύριο λόγο τα Δ.Δ. Ζευγολατειού, Σουλωναρίου και Χαλκείου του Δήμου Βόχας.

Το ποσοστό καταστροφής στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ανέρχεται σε **0,2%** και εντοπίζεται κυρίως στα δημοτικά διαμερίσματα Ζευγολατειού και Κουταλά.

Τέλος, η δασική έκταση που κάηκε ήταν 30.000 στρέμματα και αποτελεί το **2,4%** των δασικών εκτάσεων του νομού (1.256.470 στρέμματα).

Για την ερμηνεία του παρακάτω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από τη μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν τη μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα, μελίτσια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρέμματα, είτε

- ο αριθμός των ζώων που κήηκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίσσια

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Το πρόγραμμα που ακολουθεί, χωρίζεται στις προτεραιότητες *περιβάλλον, παραγωγικό σύστημα, μεταποίηση και υπηρεσίες, απασχόληση και υποδομές*.

Ακολουθεί η περιγραφή του προγράμματος με μορφή κειμένου και πίνακα.

Μετά την παρουσίαση όλων των Νομών ακολουθούν οι οριζόντιες δράσεις (κοινές και για τους επτά εξεταζόμενους Νομούς).

Προτεραιότητα: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα

Τα εδάφη των πυρόπληκτων περιοχών του Ν. Κορινθίας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης και ερημοποίησης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση και υποβάθμιση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος των κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος του εδάφους, (δ) η αργιλώδης κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή του εδάφους ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη, (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω της καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές και (η) το ξηροθερμικό κλίμα.

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 41.693 στρέμματα. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α)σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β)στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ)σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις γεωργικές περιοχές προτείνονται:

1. Αποφυγή άροσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από τη διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θειϊκή αμμωνία, νιτρική αμμωνία για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι ενωρίς την άνοιξη για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και τη μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για την σπορά αγροσταδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Κατασκευή μικρών αναβαθμών γύρω από τον κορμό των δένδρων σε κεκλιμένο έδαφος μόνον όταν τούτο είναι τελείως απαραίτητο και με την ελάχιστη διαταραχή του εδάφους.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις δασικές περιοχές προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από τη διάβρωση.

2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και τη μείωση της διαβρωτικής ενέργειας των.
3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.
4. Εφαρμογή αναχλοάσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφανείας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για τη δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με την ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δενδροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στη ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφανείας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους βοσκοτόπους προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοϊκανότητα του βοσκοτόπου

Τέλος προτείνονται μέτρα ελέγχου της διάβρωσης:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας.
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δενδροφύτευση ή αναχλοάση με αγρωστώδη ή ψυχανθή.
3. Εγκατάσταση δύο (2) αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών ανέρχεται σε **1.952.423€**, και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδασώσεων, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>															
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά Έργα	α) Διάβρωση των εδαφών: Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	1. Αναγλόαση των αγρών 2. Δενδροφύτευση των φυσικών περιοχών (περιλαμβανομένων και των αναδασώσεων) 3. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα 4. Παρακολούθηση των μέτρων προστασίας	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	1.177.363														
	<table border="1"> <tr> <td>Κίνδυνος Διάβρωσης</td> <td>Έκταση (στρέμματα)</td> </tr> <tr> <td>Κανένας</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Ασθενής</td> <td>2.620,8</td> </tr> <tr> <td>Μέτριος</td> <td>30.188,8</td> </tr> <tr> <td>Μεγάλος</td> <td>11.504,0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ μεγάλος</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>ΣΥΝΟΛΟ</td> <td>44.313,6</td> </tr> </table>		Κίνδυνος Διάβρωσης	Έκταση (στρέμματα)	Κανένας	-	Ασθενής	2.620,8	Μέτριος	30.188,8	Μεγάλος	11.504,0	Πολύ μεγάλος	-	ΣΥΝΟΛΟ	44.313,6	Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	747.760
	Κίνδυνος Διάβρωσης		Έκταση (στρέμματα)															
	Κανένας		-															
	Ασθενής		2.620,8															
	Μέτριος		30.188,8															
	Μεγάλος		11.504,0															
Πολύ μεγάλος	-																	
ΣΥΝΟΛΟ	44.313,6																	
	2 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	19.500																
	Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	7.800																
	Σύνολο	1.952.423																

ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών πόρων

Κύριες Επιπτώσεις από τις Πυρκαγιές

Η πυρόπληκτη περιοχή έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τα επιφανειακά νερά στις υδρολογικές λεκάνες της Ζαπάντης και της Ραχιάννης. Το Β και Δ της πυρόπληκτης έκτασης ανήκει στην υδρολογική λεκάνη του υδρορεύματος Ζαπάντης, ενώ το ΝΑ ανήκει στη λεκάνη του υδρορεύματος Ποταμιά. Συνοπτικά, παρατηρείται ή πρόκειται να παρατηρηθεί:

- Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 15% και μείωση της ικανότητας κατείσδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.
- Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα και ένταση. Η πυκνότητα και η συχνότητά τους χαρακτηρίζεται ως μεγάλη. Άμεσα προβλήματα αστοχιών απαντώνται σε έκταση 6 km² (δηλ. στο 18% της πυρόπληκτης περιοχής με ποσοστό καταστροφής >70%). Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επιδεινωθεί άμεσα. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης περιοχής περιοχή, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλινα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους.
- Η μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης του μεγαλύτερου μέρους των πηγών (>30%) εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.
- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης, μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου και σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμυρών - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει

σημαντικά και τις κατάντη περιοχές. Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.

- Ο συνολικός συντελεστής κατείδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές αναμένεται να μειωθεί, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.
- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρύπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Έργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των **απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων**, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)

Το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, χωρίς εξαιρέσεις (στο 100%) και η κατάσταση προβλέπεται να επιδεινωθεί.. Προτείνεται:

- *Προμήθεια αποθήκης νερού*, σε όγκο ανάλογου με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2 L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Ο χρόνος ανάγκης προμήθειας νερού υπολογίζεται σε 6μήνες. Το κόστος πρέπει να προϋπολογιστεί ανάλογα με το πλήθος των ζώων στην πυρόπληκτη περιοχή. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 200m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατ' εκτίμηση **4.000 €**.

Για την αντιμετώπιση της μείωσης και υποβάθμισης νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις

(εξαιτίας της αισθητής μείωσης της παροχής των πηγών -μέχρι και 40%- κοντά στα μαντριά και της καταστροφής υδρομασεύσεων στους βοσκότοπους, το νερό που χρησιμοποιείται για την καθαριότητα και λοιπές χρήσεις στη κτηνοτροφία παρουσιάζει δυσκολία αναπλήρωσης), απαιτείται αναπλήρωση του νερού αυτού, αλλά και η ανάγκη κάλυψης της κτηνοτροφίας στο σύνολο των αναγκών σε νερό (αιγοπρόβατα 15L/ημέρα). Είναι απαραίτητα:

- Έργα αποκατάστασης 5 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **250.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων (που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

❖ Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων¹³ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 0,400km² (ήτοι το 1,2% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ., και συνολικά **48.000€**.

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης, επιβάλλονται¹⁴:

- Αποκατάσταση 5 υδρομαστευτικών έργων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200m, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **250.000€**.
- Διάνοιξη 8 υδρογεωτρήσεων (μέσο βάθος διάτρησης 200m) σε υψόμετρα <300m, (κόστους 40.000€/γεώτρ.), συνολικού κόστους **320.000€**.
- Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα καταμετρηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **600.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

❖ Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων¹⁵ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 2,64 km² (ήτοι το 7,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 120€/στρ., και συνολικά **317.000€**.

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

❖ Έργα¹⁶ (μελέτη και κατασκευή) για 5 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€, ήτοι συνολικά **750.000€**.

Το συνολικό κόστος των προτεινόμενων παρεμβάσεων– έργων ανέρχεται σε 2.539.000 €

¹³ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

¹⁴ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

¹⁵ Το 30% των προτεινόμενων έργων ανά κατηγορία, θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

¹⁶ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων*	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων *Το 30% των προτεινόμενων έργων ανά κατηγορία θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων).	Προμήθεια αποθήκης νερού ποτίσματος ζώων για κάλυψη 200m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες.	4.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις.	Αποκατάσταση 5 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία.	250.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων	7. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 8. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 9. Έργα αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 0,400 km ² (ήτοι το 1,2% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Τιμή μονάδας 120 €/στρ.	48.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης.	7. Έργα αποκατάστασης 5 υδρομαστευτικών έργων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή (περιοχές με υψόμετρο > 200m), με κόστος μονάδας 50.000 € 8. Διάνοξη 8 υδρογεωτρήσεων σε περιοχές με υψόμετρα < 300m, μέσου βάθους 200m (40.000€/γεώτρ.) 9. Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000 €	250.000 320.000
	Ολισθήσεις γεωργικής γης	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 2,64 km ² , (ήτοι το 7,5% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120 €/στρ.	600.000 317.000
	Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων. Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 5 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€.	750.000
	ΣΥΝΟΛΟ		2.539.000

*Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 μ.). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 μ. υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκομένες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων, αειφύλλων, πλατυφύλλων, ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αειφύλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Οι άμεσες ενέργειες σε **Δάση και Δασικές Εκτάσεις** περιλαμβάνουν:

- (α) κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδημητα ή λιθόδημητα φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων.

Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπειρικλείουν τα παρακάτω μέτρα.

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,
- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),
- (δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)
- (ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκοτόπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη

περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας. Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωικού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουρναριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Οι προυπολογιζόμενες δαπάνες για κορμοφράγματα/ κορμοδέματα έχουν περιληφθεί στον προυπολογισμό της Δράσης «Αντιδιαβρωτικά Έργα» αλλά θα πραγματοποιηθούν από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων σε στρέμματα που κάηκαν (στρ.):	- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	1.550.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	1.000.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	- Αναδασώσεις	
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	800.000
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)		1.000.000
	Σύνολο		4.350.000

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγείσες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργειας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **5.657 στρέμματα** (ή **2,2%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **9,4%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιοδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιόδεντρων:

A. Ελαφριές ζημιές: Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,

B. Μέτριου βαθμού ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,

Γ. Σοβαρές ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 17,9% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (A), όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (B) χαρακτηρίστηκε το 26%, όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 56,1% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (53,3% των πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Κουτσουρελιά, Μανάκι κλπ), (2,8% των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιοδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **2.644.989 €**.

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες

περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	<p>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν: 5.657 στρέμματα (το 2,2% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 9,4% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> στο 17,9% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), στο 26% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), στο 53,3% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν – καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) και στο 2,8% των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ) 	<p>A. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, B. Στα ελαιόδεντρα με μέτριου βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό,</p> <p>Γ . Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ εκ.): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε (Γ εμ): η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιοδέντρων: 853.940 € Κόστος ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής: 1.791.049 € <p>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: 2.644.989 €</p>

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας

Στον Νομό Κορινθίας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 160.599 στρέμματα. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 1.440,5 στρέμματα (0,9%). Πιο αναλυτικά, 882,1 στρέμματα καλλιεργούνται με την σουλτανίνα, 109,2 στέμματα με την κορινθιακή σταφίδα, 300,6 στέμματα αφορούν τις επιτραπέζιες ποικιλίες και τέλος, 148,6 στέμματα καταλαμβάνουν οι ποικιλίες οινοποιίας. Το 22,5% των αμπελώνων (324 στρέμματα) υπέστησαν σοβαρές ζημιές και επιβάλλεται αντικατάσταση (μερική ή ολική), στο 57,5% οι ζημιές είναι μικρότερες και δεν απαιτείται πλήρης αντικατάσταση (828,5 στρέμματα), ενώ τέλος, στο υπόλοιπο 20% οι ζημιές είναι σημαντικά μικρότερες (288 στρέμματα).

Ζημιά τύπου Α. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά. Προϋποθέσεις μιας ορθής και ολοκληρωμένης αναμπέλωσης είναι α) η χρησιμοποίηση ταυτοποιημένου, γνήσιου και υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού β) η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου και γ) η εφαρμογή των νέων συστημάτων μόρφωσης των πρέμων και δομής των αμπελώνων (όπου αυτό είναι εφικτό)

Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπέλωση των αμπελώνων.

÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπέλωση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διαφόρου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ. Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμων κατά το χειμωνιάτικο κλάδεμα καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών

θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης ανέρχεται σε 3.670.689€.

Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελοργίας	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)																		
2.1 Αποκατάσταση φυτικού κεφαλαίου	Εκτάσεις αμπελώνων κατά κατηγορία ζημιάς <table border="1" data-bbox="472 763 802 1043"> <thead> <tr> <th>Κατηγορία ζημιάς</th> <th>Έκταση (στρέμματα)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>324</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>828.5</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>288</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>1.440,5</td> </tr> </tbody> </table>	Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)	Ζημιά τύπου Α	324	Ζημιά τύπου Β	828.5	Ζημιά τύπου Γ	288	Σύνολο	1.440,5	Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμων εξαρχής Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες	<table border="1" data-bbox="1075 674 1390 891"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>550.991</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>410.002</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>59.176</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>1.020.169</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	550.991	Ζημιά τύπου Β	410.002	Ζημιά τύπου Γ	59.176	Σύνολο	1.020.169
Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)																				
Ζημιά τύπου Α	324																				
Ζημιά τύπου Β	828.5																				
Ζημιά τύπου Γ	288																				
Σύνολο	1.440,5																				
Ζημιά τύπου Α	550.991																				
Ζημιά τύπου Β	410.002																				
Ζημιά τύπου Γ	59.176																				
Σύνολο	1.020.169																				
2.2 Ενίσχυση αμπελοργικών εκμεταλλεύσεων για απώλεια παραγωγής	Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελοργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.	Η αποζημίωση των αμπελοργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.	<table border="1" data-bbox="1075 1413 1390 1630"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>1.037.160</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>1.325.260</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>288.100</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>2.650.520</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	1.037.160	Ζημιά τύπου Β	1.325.260	Ζημιά τύπου Γ	288.100	Σύνολο	2.650.520										
Ζημιά τύπου Α	1.037.160																				
Ζημιά τύπου Β	1.325.260																				
Ζημιά τύπου Γ	288.100																				
Σύνολο	2.650.520																				
Γενικό Σύνολο			3.670.689																		

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιέργειών

Το σύνολο των ζημιωθεισών εκτάσεων στο Νομό Κορινθίας ανέρχεται στα 68,4 στρέμματα περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρτημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%).

Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι τα ακρόδρυα που αποτελούν το 55,1% περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερη από πλευράς έκτασης είδος δενδρώδους καλλιέργειας που επλήγη τις βερυκοκιές (33,3%).

Παρόμοια εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Στην περίπτωση αυτή το ποσοστό των ακροδρύων επί του συνόλου είναι αρκετά μικρότερο (37,3%) από αυτό της έκτασης, γιατί τα ακρόδρυα έχουν μεγάλες αποστάσεις φύτευσης μεταξύ τους σε σχέση με τα άλλα δέντρα. Υψηλότερο στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται στην περίπτωση του Νομού Κορινθίας το ποσοστό των βερυκοκιών (44,9%) που υπερέχει των ακροδρύων. Ακόμη, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (78,2%) ανήκει στην κατηγορία (Γ), ενώ μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες (Α και Β).

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση.

Στην περίπτωση της ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων emπίπτει μια σειρά περιπτώσεων, όπως: (α) η περίπτωση των δένδρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β), κατά την οποία συνιστάται κλάδευμα, εκτιμώντας κατά περίπτωση το χρόνο εφαρμογής του και τον τρόπο κλαδέματος, (β) η διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης. Στην περίπτωση καμένου κορμού συνιστάται καρατόμηση κοντά στο έδαφος ή εναλλακτικά επαναφύτευση μεταξύ των γραμμών των δένδρων, ενώ στην περίπτωση ολικής καταστροφής του δέντρου συνιστάται εκρίζωση και φύτευση νέων δέντρων ή φύτευση μεταξύ των γραμμών των καμένων δέντρων χωρίς την εκρίζωση των παλιών, (γ) η αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων, όπως είναι η περίπτωση των δέντρων νεαρής ηλικίας (<3 ετών), των δέντρων μεγάλης ηλικίας (γέρικά δέντρα), των δέντρων που δύσκολα ανανεώνονται από τους βραχίονες (π.χ. κερασιά) ή και δέντρων που εμφανίζουν δυσκολίες εμβολιασμού (π.χ. καρυδιά), ενώ ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην περίπτωση των τομών κλαδέματος, (δ) η μέριμνα για τη λίπανση των δέντρων που θα πρέπει να γίνει προς το τέλος χειμώνα-αρχές άνοιξης και πάντοτε ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών και (ε) οι προφυλάξεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την κατεργασία του εδάφους. Οι παραγωγοί δεν πρέπει να εφαρμόσουν οργώματα ή άλλης μορφής κατεργασίας εδάφους μέχρι τα μέσα-τέλη χειμώνα οπότε θα έχει αναπτυχθεί ετήσια βλάστηση.

Η επαναφύτευση (εγκατάσταση νέων δέντρων) στο ίδιο κτήμα προϋποθέτει τη θεώρηση μιας σειράς παραμέτρων που αφορούν την εγκατάσταση ενός σύγχρονου οπωρώνα (τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες, ιστορικό καλλιέργειας κ.λ.π.), προβλήματα σχετικά με την επαναφύτευση του ίδιου είδους (αξιοποίηση κατάλληλων υποκειμένων), θέματα σχετικά με την εκρίζωση των δέντρων, το χρόνο εκρίζωσης – επαναφύτευσης και πλευρές της ειδικής φροντίδας που θα πρέπει να καταβληθεί στην περίπτωση των φυλλοβόλων, των αιθαλών δέντρων και της συκιάς. Ακόμη, ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί για τη μελέτη μιας σειράς παραγόντων πριν την επαναφύτευση που έχουν σχέση κυρίως με το

κλίμα (θερμοκρασία, ύψος βροχοπτώσεων κ.λ.π.), το έδαφος (βάθος εδάφους, κλίση και προσανατολισμός κ.λ.π.) αλλά και άλλες παραμέτρους της επαναφύτευσης (υψόμετρο, επιλογή ποικιλίας, επιλογή υποκειμένου κ.λ.π.)

Η περίπτωση ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών στις πυρόπληκτες περιοχές χρήζει μελέτης, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση των ορεινών περιοχών, όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της καρυδιάς και της καστανιάς. Η υιοθέτηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειάς τους στις περιοχές αυτές μπορεί να αποβεί πολλαπλά οφέλιμη (αύξηση εισοδημάτων, προώθηση αειφορίας και δυνατότητες συνδυασμού με αγροτουριστικές δραστηριότητες).

Τέλος σημειώνεται ότι στο συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων δεν περιλαμβάνεται η ανηρτημένη εσοδεία των δέντρων παρά μόνο η ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου. Αναλυτικότερα το κόστος κατά είδος δέντρου και κατηγορία ζημιάς εμφανίζεται στο σχετικό παράρτημα για τις Λοιπές Δενδρώδεις Καλλιέργειες που περιλαμβάνεται στην ευρύτερη μελέτη που εκπονήθηκε για τη φυτική παραγωγή στους πυρόπληκτους νομούς.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών	Έκταση λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών που επλήγησαν: 68,4 στρέμματα. I. Τα δύο κύρια είδη δέντρων που επλήγησαν <u>με βάση την έκτασή τους</u> ήταν: (α) τα ακρόδρυα (55,1% της συνολικά πληγείσας έκτασης) και (β) οι βερικοκιές (33,3% της συνολικά πληγείσας έκτασης). II. Ο <u>συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά</u> στις λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες εκτιμάται στα 1.228 δέντρα . Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως πλήγηκαν οι βερικοκιές που αντιπροσωπεύουν το 44,9% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δένδρων, ακολουθούμενες από τα ακρόδρυα (37,3% αντίστοιχα). Από τις βερυκκιές ένα ποσοστό 5,8% παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο (<u>κατηγορία Β</u>) και το μεγαλύτερο ποσοστό τους (39,2%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (<u>κατηγορία Γ</u>). Για τα ακρόδρυα η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 3,6% (Α), 8% (Β) και 25,7% (Γ)	I. Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β). β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων. δ. Λίπανση δέντρων ε. Κατεργασία εδάφους II. Προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.) III. Προοπτικές ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών	Το συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερθεί ανέρχεται στο ποσό των 17.830 €.

ΔΡΑΣΗ 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των 14.187 μελισσιών του νομού, κήκαν από τις πυρκαγιές μόνο τα 28 (0,2% του συνόλου), από τα οποία τα 19 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 9 διώροφα. Επίσης, 40 μελίσσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους. Τα μελίσσια που δεν υπέστησαν ζημιές είναι 14.119.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίσσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1. Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες επίπεδες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέκταρ και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.
2. Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρανή των αγροτικών δρόμων.
3. Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.
4. Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.

Τέλος, το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε 158.999 €.

Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός
4.1. Αποκατάσταση καμένων Μελισσοσμηνών	28 καμμένα Μελισσοσμήνη (0,2% του συνόλου)	Αγορά νέων Μελισσοσμηνών	Μονώροφα μελίσσια: 19*100 € = 1.900 €
			Διώροφα μελίσσια: 9*150 € = 1.350 €
4.2. Ενδυνάμωση – Διατροφή Μελισσοσμηνών	Περιορισμός των δυνατοτήτων διατροφής των μελισσιών από τη φυσική χλωρίδα	Χορήγηση τροφής στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους	Πρωτεϊνική τροφή: 1 κιλό/μελίσι * 3 €/κιλό = 42.477 €
			Υδατανθρακούχα τροφή: 10 κιλά/μελίσι * 0,8 €/κιλό = 113.272 €
			ΣΥΝΟΛΟ: 158.999 €

ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 263 κεφαλές αιγοπροβάτων, 3 κεφαλές βοοειδών και 10 στάβλους (συνολικής επιφάνειας 440 τ.μ.).

Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 15.000 στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απολεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 57.120 € ετησίως. Τέλος οι απολεσθείσες βοσκήσιμες εκτάσεις ανέρχονται σε 3 % των υπαρχουσών στο Νομό πριν τις πυρκαγιές και ως εκ τούτου θα έχουν αναλογικό πρόβλημα βόσκησης 43.786 αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Συνεπώς, οι αναλογικές ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνας ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκοτόπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απολεσθέντων αιγοπροβάτων συνιστάται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποίμνια της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οπωσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποίμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα έκαστος). Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές.

Τέλος προτείνεται όπως σε κάθε Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση των ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχονται σε 545.899 €.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>	
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	-Καταστροφές (με βάση τις δηλώσεις ΕΛ.Γ.Α.): 263 κεφαλές αιγοπροβάτων 3 κεφαλές βοοειδών 10 στάβλοι (440 τ.μ.) 15.000 στρ. βοσκοτόπων (Από στοιχεία υπηρεσιών του Νομού)	-Αντικατάσταση ζώων με εγχώριες φυλές (πρόβατα-Καραγκούνικη και Μυτιλήνης, αίγες-Σκοπέλου) -Ανακατασκευή (και αναβάθμιση) σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	Αντικατάσταση απολεσθέντων ζώων	28.930 €
	-Απώλεια Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (γάλακτος και κρέατος) ετησίως: 57.120 €	-Διανομή ζωοτροφών λόγω απαγόρευσης της βοσκής	Ανακατασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	141.440 €
	-Απαγόρευση βοσκής σε 43.786 αιγοπρόβατα τουλάχιστον για 2 χρόνια, για το 3% των βοσκήσιμων εκτάσεων τους	-Εγκατάσταση καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών	Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως(*)	257.307 €
			Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (**)	118.222 €
			Σύνολο	545.899 €

(*) Το ποσό αυτό μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 45% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 52% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα.

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, αυτοί ανέρχονται σε 3.800 περίπου άτομα στο σύνολο του νομού και 1.400 περίπου στις πυρόπληκτες περιοχές.
- *Νέοι Γεωργοί:* Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων. Ο πληθυσμός αυτός, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2001, για το σύνολο του νομού ανέρχεται σε 54.736 άτομα, από τα οποία τα 10.274 βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 83.079 € για το σύνολο του νομού και 64.433 € για τις πυρόπληκτες περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 41.747 €.
- *Νέοι Γεωργοί:* Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 16.602 € για το σύνολο του νομού και στα 14.753 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προϋπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχοστις πυρόπληκτες περιοχές στοσύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	138.819	64.433	167.246	83.079
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			78.454	41.747
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	1.400		3.800	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		14.753		16.602

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση - Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση

Ο αριθμός των τυροκομείων στο Νομό Κορινθίας ανέρχεται σε 9 και κανένα από αυτά δεν υπέστη κάποια άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα τυροκομεία του Νομού ανέρχονται στα 264.472 € εξαιτίας της μείωσης της γαλακτοπαραγωγής κατά 2.644,72 τόνους αιγοπρόβειου γάλακτος και 7,5 τόνους αγελαδινού λόγω καταστροφής του ζωικού κεφαλαίου και μείωσης της βοσκήσιμης ύλης. Δεδομένου ότι αρκετά από τα τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.

Στα 5 ελαιουργεία του Νομού Κορινθίας επίσης δεν κατεγράφη καμία άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα ελαιουργεία του Νομού ανέρχονται στα 34.000 €. Λόγω των έμμεσων αυτών απωλειών προτείνεται η οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές προτείνεται η προώθηση: α) της μετακίνησης των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών, β) του εκσυγχρονισμού των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης και γ) της εφαρμογής από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων

Τέλος δεν αναφέρονται απώλειες ως προς τα οινοποιεία του Νομού.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την ενίσχυση της μεταποίησης στο Νομό Κορινθίας ανέρχεται σε 298.472 €.

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Γενικών Προτάσεων	Προϋπολ ογισμός												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) Μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="435 465 863 528"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>2644,72 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοειδή</td> <td>7,5 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="435 611 938 808"> <tr> <td>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</td> <td>Αριθμός τυροκομείων</td> <td>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</td> </tr> <tr> <td>264.472</td> <td>9</td> <td>29386</td> </tr> </table>	Αιγοπρόβατα	2644,72 τόνοι	Βοειδή	7,5 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	264.472	9	29386	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p>	264.472 €		
Αιγοπρόβατα	2644,72 τόνοι														
Βοειδή	7,5 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
264.472	9	29386													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων λόγω:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="435 891 874 1061"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>83</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>2,7</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε €</p> <table border="1" data-bbox="435 1173 874 1285"> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)</td> <td>34.000</td> </tr> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)</td> <td>6.800</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	5	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	83	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	5	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	2,7	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	34.000	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	6.800	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	34.000 €
Αριθμός ελαιουργείων	5														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	83														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	5														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	2,7														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	34.000														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	6.800														
ΣΥΝΟΛΟ			298.472 €												

*Δεν αναφέρονται ζημιές σε οινοποιεία του Νομού Κορινθίας

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό

Στο νομό Κορινθίας δεν έχουν καταγραφεί άμεσες επιπτώσεις στο πλαίσιο των επενδύσεων αγροτουρισμού. Παρά ταύτα είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι στην περιοχή έχει πραγματοποιηθεί ή βρίσκεται στη φάση της υλοποίησης σημαντικός αριθμός επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο του αγροτουριστικού προϊόντος.

Συγκεκριμένα στη Γ΄ Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 52 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 23 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ του Ε.Π.Α.Α.Υ. (Άξονας 7), τα 12 στην Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader + και τα 17 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Το αγροτουριστικό προϊόν, κατανοούμενο ως πακέτο προσφοράς υπηρεσιών και αγαθών, συντίθεται από υποδομές και υπηρεσίες ιδιωτικού χαρακτήρα αλλά και δημόσιου, όπως τα δίκτυα προσπέλασης /διακίνησης προς και εντός του ευρύτερου τόπου παραμονής των επισκεπτών-αγροτουριστών, συντίθεται επίσης από υλικής αλλά και άυλης μορφής στοιχεία, όπως η αισθητική αξία του τοπίου η οποία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες διαστάσεις του αγροτουριστικού προϊόντος μιας περιοχής. Για τους λόγους αυτούς το προϊόν του αγροτουρισμού είναι εξαιρετικά ευαίσθητο σε μορφές κρίσης, όπως η εν λόγω φυσική καταστροφή, η οποία εκτός από πιθανές καταστροφές στις ιδιωτικού χαρακτήρα επενδύσεις παροχής αγαθών και υπηρεσιών προκαλεί φθορά στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα από τις οποίες ο αγροτουρισμός επωφελείται αλλά και μεγάλου βαθμού υποβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου των υποδομών αυτών και, το σημαντικότερο, υποβάθμιση της αισθητικής εικόνας του ευρύτερου φυσικού τοπίου. Στην αισθητική αξία του φυσικού τοπίου πρέπει να συνυπολογιστούν καταστροφές μνημειακού, θρησκευτικού, ιστορικού χαρακτήρα δημόσιων αγαθών (όπως παλαιά γεφύρια, νερόμυλοι, μονές κλπ) που ενδεχομένως έχουν καταστραφεί ή υποστεί ζημιές, υποβαθμίζοντας ακόμη περισσότερο την ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα της περιοχής.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν οι επιπτώσεις στο προϊόν του αγροτουρισμού στην εν λόγω περιοχή χαρακτηρίζονται έμμεσες και οδηγούν ως εκ τούτου με τη σειρά τους σε μία αναμφισβήτητη απώλεια εισοδήματος των εμπλεκόμενων επενδυτών και όλων των απασχολούμενων στις σχετικές επιχειρήσεις.

Συνεπώς, σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις περιοχές που επλήγησαν σημαντικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού τους ιστού είναι:

- ◇ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◇ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◇ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ τα οποία μπορούν

να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.

- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).
- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.

Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως την πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μόνιμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 € (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 €).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας: Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεδειγμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαιούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να επιπτώσουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να επιπτώσουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214 αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 €.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε 73.440.000 €. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού επιμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Κορινθίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων που προκαλούνται από την πυρκαγιά και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Δύο αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής των καμένων περιοχών του Νομού Κορινθίας, δαπάνης 150.000 €.

β) Διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής του Νομού Κορινθίας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 768.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Κορινθίας (15.300 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσόν αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσόν αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσόν για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσόν των 315.000.000 €. Από το ποσόν αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Κορινθίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε εγγειοβελτιωτικά έργα.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*

Το ποσό 150.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Κορινθίας (86 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδας για την Εύβοια). Η Γεν. Δ/ση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠΙΑΝ.

*** Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης**

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 50.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Κορινθίας (15.300 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 3.000.000 €.

Οι συνολικές ζημιές στο αγροτικό οδικό δίκτυο των επτά πυρόπληκτων νομών έχουν εκτιμηθεί κατά προσέγγιση στα 3.000.000 €. Το ποσό 3.000.000 € εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν συνολικές ζημιές ύψους 1.750.000 €. Από το ποσό αυτό οι άμεσες από την πυρκαγιά ζημιές αφορούν δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνείας με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και οι έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνείας και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Κορινθίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Κορινθίας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος των έργων της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 1.018.000 €

Δράση 1: Αποκατάσταση ζημιών στις λοιπές υποδομές. Υποδομές παρακολούθησης/διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
1.1: ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση δύο σταθμών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων. Εκπόνηση Μελέτης διαχείρισης επιφανειακών υδατικών πόρων	200.000
1.2: ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός-σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί – γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ	768.000
1.3: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγγειοβελτιωτικά έργα στο Νομό	---	0.00
1.4: ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 86 στύλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠΑΝ	(150.000*)
1.5: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ**	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιία	Αποκατάσταση ζημιών	50.000
1.6: ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00
Σύνολο			1.018.000

* Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης/στοιχεία ΔΕΗ

** Στοιχεία από Νομαρχίες και Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων.

*** Στοιχεία από ΕΛΓΑ.

ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Όπως είναι γνωστό οι μετεωρολογικές παράμετροι υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου που καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Αυτές πρέπει να είναι αξιόπιστες και να προέρχονται από ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων μπορούν να αξιολογηθούν για την εκτίμηση και χαρτογράφηση του κινδύνου και σε ημερήσια βάση με τρέχουσες τιμές (real time). Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Μετεωρολογίας), εξετάζονται τα σημερινά προβλήματα λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών, σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και σε περιοχές για αντιπλημμυρική προστασία. Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι οι διαδικασίες προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

Στο νομό Κορινθίας δεν παρατηρήθηκαν καταστροφές στους υπάρχοντες Μετεωρολογικούς Σταθμούς. Ειδικότερα, για τη συντήρηση και την αναβάθμιση των τεσσάρων (4) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) απαιτούνται συνολικά 32.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά (ΜΣ) = 8.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση τεσσάρων (4) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (ΑΤΜΣ) απαιτούνται συνολικά 80.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά ΑΤΜΣ =20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση τεσσάρων (4) Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (ΑΤΣΜΥ) απαιτούνται συνολικά 80.000 € (μοναδιαίο κόστος 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση σαράντα (40) Ψηφιακών Βροχογράφων (ΨΒ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος 3.000 €) και για τα σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων 50.000 €.

Το συνολικό κόστος για το νομό Κορινθίας ανέρχεται στα 362.000 €.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 2: Υποδομές για την πρόβλεψη της εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)		1. Προμήθεια και εγκατάσταση (4) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.)	4 Α.Τ.Μ.Σ. x 20.000€ = 80.000 €
		2. Συντήρηση και αναβάθμιση (4) υπαρχόντων Μετεωρολογικών Σταθμών (Μ.Σ.)	4 Μ.Σ. x 8.000 € = 32.000 €
		3. Προμήθεια και εγκατάσταση (4) Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)	4 Α.Τ.Σ.Μ.Υ x 20.000 € = 80.000 €
		4. Προμήθεια και εγκατάσταση (40) ψηφιακών βροχογράφων (Ψ.Β.)	40 Ψ.Β. x 3.000 € = 120.000 €
		5. Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού	= 50.000 €
ΣΥΝΟΛΟ			= 362.000 €

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Κορινθίας

Προτεραιότητα Περιβάλλον	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	1.952.423
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	2.539.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	4.350.000
ΣΥΝΟΛΟ	8.841.423
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	2.644.989
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	3.670.689
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιέργειών	17.830
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	158.999
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	545.899
Δράση 6. Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης-Νέοι Γεωργοί)	-
ΣΥΝΟΛΟ	7.038.406
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	298.472
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	
ΣΥΝΟΛΟ	298.472
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	-
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω τυρκαγιάς	1.018.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης τυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	362.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.380.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	17.558.301

ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Η φυσιογνωμία του Νομού Αρκαδίας

Ο Νομός Αρκαδίας έχει έκταση 4.419 km², με τα 3/5 της συνολικής του έκτασης να καταλαμβάνονται από ορεινές περιοχές. Ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και χωρίζεται σε τέσσερις επαρχίες, 22 δήμους και 1 κοινότητα.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 9,7% (σε τρέχουσες τιμές) την περίοδο 1995-2004, έναντι 11,5% στο σύνολο της χώρας, με συνέπεια το 1995 το μέσο κατά κεφαλή προϊόν στην Αρκαδία να αντιστοιχούσε στο 94,2% του μέσου όρου της χώρας, ενώ το 2004 να αντιστοιχεί στο 88,4%.

Το 2004 η συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα διαμορφώνεται στο 6,4%, έναντι 35,2% του προϊόντος στη μεταποίηση και 58,4% του προϊόντος στις υπηρεσίες. Παρατηρείται μια υψηλή συμμετοχή της μεταποίησης στο συνολικό προϊόν (δεκαπέντε ποσοστιαίες μονάδες από το ποσοστό συμμετοχής της μεταποίησης στο σύνολο της χώρας) και αυτό οφείλεται κυρίως στο σταθμό της ΔΕΗ στην περιοχή της Μεγαλόπολης. Πάντως, η συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα είναι ελαφρώς μεγαλύτερη από την αντίστοιχη συμμετοχή στο σύνολο της χώρας.

Στο Νομό Αρκαδίας κατοικούν 102.035 άτομα και ενώ ο πραγματικός πληθυσμός στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε μεταξύ 1991 και 2001 κατά 6,86%, στο Νομό Αρκαδίας σημειώθηκε μείωση κατά 3,06%. Μάλιστα, αν εξετάσουμε το μόνιμο πληθυσμό, η παραπάνω μείωση είναι ακόμα μεγαλύτερη (4,81%).

Η κατανομή της απασχόλησης στο Νομό Αρκαδίας σε σχέση με την αντίστοιχη στο σύνολο της χώρας δεν φαίνεται να διαφέρει σημαντικά, εκτός του μεγαλύτερου ποσοστού στη γεωργία (23,1%).

Τα τελευταία χρόνια (2004-2006) το ποσοστό των ανέργων στο Νομό Αρκαδίας συνεχώς αυξάνεται. Το 2004 ήταν 9,9%, το 2005 αυξήθηκε στο 10,2% και το 2006 έφθασε το 12,2%.

Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα

Στο Νομό Αρκαδίας χαρακτηρίστηκαν πυρόπληκτα 84 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δ.Δ. ΑΓΡΙΑΚΟΝΑΣ, ΑΘΗΝΑΙΟΥ, ΑΜΠΕΛΑΚΙΟΥ, ΑΡΑΧΑΜΙΤΩΝ, ΑΣΕΑΣ, ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ, ΔΟΡΙΖΑ, ΚΕΡΑΣΤΑΡΗ, ΜΑΝΑΡΗ, ΠΑΛΑΙΟΧΟΥΝΗΣ, ΠΑΠΑΡΗ του Δήμου Βαλτετσίου

Δ.Δ. ΠΡΑΣΤΟΥ του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας

Δ.Δ. ΑΤΣΙΧΟΛΟΥ, ΒΛΑΧΟΡΡΑΠΤΗ, ΖΩΝΗΣ, ΚΑΡΙΤΑΙΝΗΣ, ΚΑΤΣΙΜΠΑΛΗ, ΚΟΥΡΟΥΝΙΟΥ, ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΩΝ, ΚΩΤΙΛΙΟΥ, ΜΑΥΡΙΩΝ, ΣΑΡΑΚΙΝΙΟΥ του Δήμου Γόρτυνος

Δ.Δ. ΡΙΖΟΣΠΗΛΙΑΣ του Δήμου Δημητσάνης

Δ.Δ. ΚΑΚΟΥΡΑΪΚΩΝ, ΚΟΚΚΟΡΑ, ΠΑΛΟΥΜΠΑΣ, ΡΑΦΤΗ του Δήμου Ηραίας

Δ.Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ, ΚΟΝΤΟΒΑΖΑΙΝΗΣ του Δήμου Κοντοβαζαίνης

Δ.Δ. ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ του Δήμου Κορυθίου

Δ.Δ. ΔΑΡΑ του Δήμου Λεβιδίου

Δ.Δ. ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΥ του Δήμου Μαντίνειας

Δ.Δ. ΑΝΘΟΧΩΡΙΟΥ, ΑΝΩ ΚΑΡΥΩΝ, ΓΕΦΥΡΑΣ, ΙΣΑΡΗ, ΙΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΡΥΩΝ, ΚΑΣΤΑΝΟΧΩΡΙΟΥ, ΚΑΤΩ ΚΑΡΥΕΣ, ΛΥΚΟΣΟΥΡΑΣ, ΛΥΚΟΧΙΩΝ, ΜΑΚΡΥΣΙΟΥ, ΜΑΛΛΩΤΩΝ, ΜΑΡΑΘΟΥΣΣΗΣ, ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΟΥΛΑΣ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΛΥΚΟΣΟΥΡΑ, ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΩΝ, ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΝ, ΠΛΑΚΑΣ, ΡΑΨΟΜΜΑΤΗ, ΣΟΥΛΙΟΥ, ΣΟΥΛΟΥ, ΤΡΙΛΟΦΟΥ, ΤΡΙΠΟΤΑΜΟΥ, ΧΙΡΑΔΩΝ, ΧΡΑΝΩΝ του Δήμου Μεγαλόπολης

Δ.Δ. ΒΛΑΧΟΚΕΡΑΣΕΑΣ, ΚΕΡΑΣΕΑΣ του Δήμου Σκυρίτιδας

Δ.Δ. ΒΟΥΝΟΥ, ΚΑΝΔΑΛΟΥ, ΜΑΝΘΥΡΕΑΣ, ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ του Δήμου Τεγέας

Δ.Δ. ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ, ΠΑΛΑΜΑΡΙΟΥ του Δήμου Τρικολώνων**Δ.Δ. ΤΡΙΠΟΛΗΣ του Δήμου Τρίπολης**

Δ.Δ. ΑΚΟΒΟΥ, ΑΝΑΒΡΥΤΟΣ, ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΙ, ΒΕΛΙΓΟΣΤΗΣ, ΒΟΥΤΣΑΡΑ, ΓΙΑΝΝΑΙΩΝ, ΓΡΑΙΚΟΥ, ΕΛΛΗΝΙΤΣΗΣ, ΚΑΜΑΡΑΣ, ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ, ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ, ΠΕΤΡΙΝΑΣ, ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΡΟΥΤΣΙΟΥ, ΣΚΟΡΤΣΙΝΟΥ, ΣΟΥΛΑΡΙΟΥ, ΤΟΥΡΚΟΛΕΚΑ, ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ του Δήμου Φαλαισίας

Η συνολική έκταση των πυρόπληκτων Δ.Δ. είναι 1.169 km² (26,5% της συνολικής έκτασης του νομού). Ο πληθυσμός τους αποτελεί το 19,3% του νομού¹⁷ και παρουσιάζει αύξηση, αν και τα ποσοστά των νέων είναι περιορισμένα αντίθετα με αυτά των ατόμων που βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση.

Η απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στα πυρόπληκτα Δ.Δ. του νομού χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του τομέα των υπηρεσιών (49%), την υψηλή παρουσία του δευτερογενούς τομέα (31%), ενώ ο πρωτογενής τομέας απασχολεί το 1/5 της συνολικής απασχόλησης (20%). Το υψηλό ποσοστό του δευτερογενή τομέα οφείλεται κυρίως στο σταθμό της ΔΕΗ στην περιοχή της Μεγαλόπολης.

Η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε **245,3** χιλιάδες στρέμματα δηλαδή το 25,3% της συνολικής ΧΓΕ του νομού.

Στον Ν. Αρκαδίας οι αιτήσεις για καταστροφή από πυρκαγιά ανήλθαν στις 3.744 κυρίως από τους Δήμους Μεγαλόπολης και Φαλαισίας. Οι αιτήσεις αφορούσαν καταστροφές στο φυτικό κεφάλαιο έκτασης 19.845 στρεμμάτων δηλαδή ποσοστό **2,04%** της συνολικής ΧΓΕ. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καταστροφής στην φυτική παραγωγή είναι μεγαλύτερο από ότι εμφανίζεται λόγω του ότι οι κοινοτικοί βοσκότοποι που καλύπτουν όπως είδαμε και στην παραπάνω ενότητα σημαντική έκταση της ΧΓΕ, και έχουν υποστεί καταστροφές από τις πυρκαγιές, δεν έχουν δηλωθεί στον ΕΛΓΑ για αποζημίωση.

Από το σύνολο των στρεμμάτων που κάηκαν και αφορούσαν την φυτική παραγωγή, η καλλιέργεια της *ελιάς* έχει υποστεί την μεγαλύτερη σε έκταση καταστροφή (13.991 στρέμματα) δηλαδή ποσοστό **70,5%** του συνόλου των κατεστραμμένων εκτάσεων. Το ποσοστό καταστροφής για την καλλιέργεια ελιάς στο σύνολο του νομού ανέρχεται στο **8%**. Οι μεγαλύτερες καταστροφές εντοπίζονται στους Δήμους Φαλαισίας (ΔΔ Αναβρυτού, Ανεμοδουρίου, Καμάρας, Λεονταρίου, Τουρκολέλα και Σκορτσίνου), Μεγαλόπολης (ΔΔ Μακρυσίου, Μαλλώτων, Σουλίου και Χρανών) και Ηραίας (ΔΔ Κουκουραϊκών και Κόκορα).

¹⁷ Δεν συμπεριλαμβάνεται το Δ.Δ. Τριπόλεως

Οι υπόλοιπες καλλιέργειες που έχουν υποστεί ζημιά είναι αυτές των καρυδιών και αμυγδαλιών (2.973 στρ. και ποσοστό **15%**) των σύκων (1.126,9 και ποσοστό **5,7%**) και των οινοποιήσιμων αμπέλων (689 στρ. και ποσοστό **3,5%** των συνολικών κατεστραμμένων εκτάσεων).

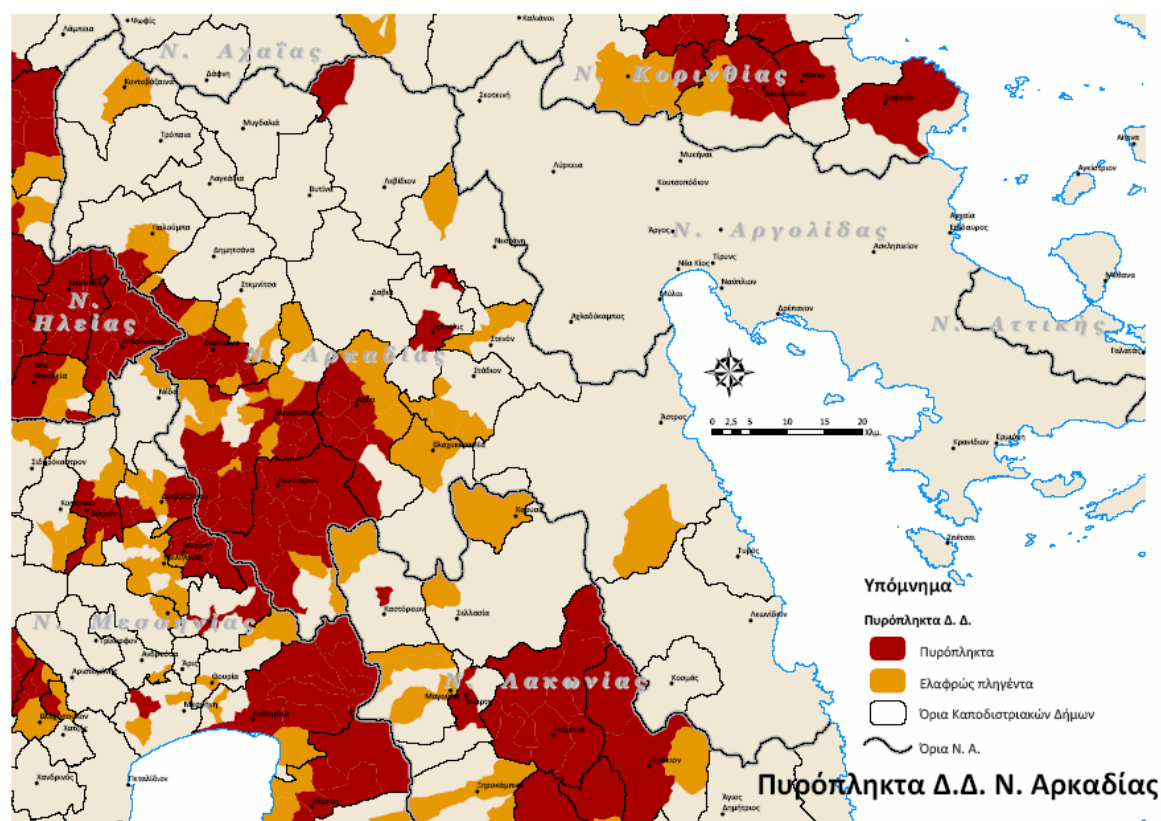
Όσον αφορά τις ποικιλίες οινοποιίας το ποσοστό καταστροφής ανέρχεται στο **7,5%** και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Φαλαισίας (ΔΔ Τουρκολέκα, Λεονταρίου, Βελιγόστη, Ανεμοδούρι και Ακάβου) και Δήμο Μεγαλόπολης (ΔΔ Χιράδων, Σουλίου, Παραδείσιων και Ίσαρη). Αμαλιάδος (ΔΔ Περιστερίου), Ιάρδανου (ΔΔ Βροχίτσας και Κορυφής) και Πύργου (ΔΔ Πύργου και Αμπελώνος).

Τέλος η καλλιέργεια Σύκων που εντάσσεται στην κατηγορία των Λοιπών καλλιεργειών, εμφανίζεται με ποσοστό ζημιάς περίπου **5,6%**.

Το ποσοστό καταστροφής στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ανέρχεται περίπου σε **1,1%** και εντοπίζεται κυρίως στο Δημοτικό Διαμέρισμα Τουρκολέκα του Δήμου Φαλαισίας και δευτερευόντως στους Δήμους Μεγαλόπολης (ΔΔ Παραδείσιων και Χιράδων) και τον Δήμο Βαλτετσίου (ΔΔ Κεραστάρη και Παπάρη).

Τέλος, η δασική έκταση που κάηκε ήταν 502.000 στρέμματα και αποτελεί το **20,5%** των δασικών εκτάσεων του νομού (2.449.580 στρέμματα).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο χάρτης των «πυρόπληκτων» και «ελαφρώς πληγέντων» Δ.Δ. του Νομού Αρκαδίας.

Για την ερμηνεία του παραπάνω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από την μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν την μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου

(αιγοπρόβατα, μελίссια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρέμματα, είτε
- ο αριθμός των ζώων που κήηκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίссια.

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Το πρόγραμμα που ακολουθεί, χωρίζεται στις προτεραιότητες *περιβάλλον, παραγωγικό σύστημα, μεταποίηση και υπηρεσίες, απασχόληση και υποδομές*.

Ακολουθεί η περιγραφή του προγράμματος με μορφή κειμένου και στη συνέχεια περιγράφεται συνοπτικά με τη μορφή πινάκων.

Μετά την παρουσίαση όλων των Νομών ακολουθούν οι οριζόντιες δράσεις (κοινές και για τους επτά εξεταζόμενους Νομούς).

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα

Τα εδάφη των πυρόπληκτων περιοχών αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης και ερημοποίησης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση και την ερημοποίηση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος εδάφους, (δ) η αργιλλώδη κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή του εδάφους ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη, (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές και (η) το ξηροθερμικό κλίμα της περιοχής.

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 496.200 στρέμματα. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α) σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β) στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ) σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις γεωργικές περιοχές προτείνονται:

1. Αποφυγή άροσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θεική αμμωνία, νιτρική αμμωνία για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι ενωρίς την άνοιξη για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και την μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για την σπορά αγροστωδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Κατασκευή μικρών αναβαθμών γύρω από τον κορμό των δένδρων σε κεκλιμένο έδαφος μόνον όταν τούτο είναι τελείως απαραίτητο και με την ελάχιστη διαταραχή του εδάφους.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις δασικές περιοχές προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.

2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και την μείωση της διαβρωτικής ενέργειας των.
3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.
4. Εφαρμογή αναχλοάσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφανείας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για την δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με τη ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δενδροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στην ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφανείας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους βοσκότοπους προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοϊκανότητα του βοσκοτόπου

Τέλος προτείνονται μέτρα ελέγχου της διάβρωσης:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας.
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δενδροφύτευση ή αναχλοάση με αγρωστώδη ή ψυχανθή.
3. Εγκατάσταση 2 αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών ανέρχεται σε **23.738.520€** , και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδασώσεων, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>	
Δράση 1. Αποκατάσταση εδαφών	α) Διάβρωση των εδαφών: Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	1. Αναχλόαση των αγρών 2. Δενδροφύτευση των φυσικών περιοχών (περιλαμβανομένων και των αναδασώσεων) 3. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα 4. Παρακολούθηση των μέτρων προστασίας	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	12.812.670
			Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	10.898.550
			2 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	19.500
			Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	7.800
			Σύνολο	23.738.520
			Κίνδυνος διάβρωσης	Συνολική Έκταση (στρ.)
				Μεγαλόπολη
			Κανένας	17.070,0
			Μικρός	11.800,0
			Μέτριος	328.530,0
Μεγάλος	167.670,0			
Πολύ μεγάλος	-			
Εξορύξεις	43.930,0			
ΣΥΝΟΛΟ	569.000,0			

ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών Πόρων**Κύριες Επιπτώσεις από τις Πυρκαγιές**

Η πυρόπληκτη περιοχή, εξαιτίας της γεωμορφολογικής της θέσης έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τα επιφανειακά νερά με κυρίαρχη την υδρολογική λεκάνη του Αλφειού, αλλά και αυτές του Πάμισου και του Ευρώτα. Ειδικότερα, τον άνω και μέσο ρου του Αλφειού, σε έκταση που φθάνει τα 25km, τον άνω ρου του Πάμισου που εκβάλλει στο Μεσσηνιακό κόλπο, και τον άνω ρου του Ευρώτα που εκβάλλει στο Λακωνικό κόλπο. Συνοπτικά, παρατηρείται ή πρόκειται να παρατηρηθεί:

- Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 10% και μείωση της ικανότητας κατείδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.
- Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα και ένταση. Η πυκνότητα και η συχνότητά τους χαρακτηρίζεται ως μεγάλη. Άμεσα προβλήματα αστοχιών απαντώνται σε έκταση 55 km² (δηλ. στο 10% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής, με ποσοστό καταστροφής >70%). Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επιδεινωθεί άμεσα. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης περιοχής περιοχή, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλιωνα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους.
- Η μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης του μεγαλύτερου μέρους των πηγών (>30%) εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.
- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης και μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου, σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμυρών - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει σημαντικά και τις κατάντη περιοχές (Αλφειού και λιγότερο Πάμισου και Ευρώτα). Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Ο συνολικός συντελεστής κατείδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές αναμένεται να μειωθεί, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ

αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.

- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρύπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Έργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των **απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων**, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές.

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)

Το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, χωρίς εξαιρέσεις (στο 100%) και η κατάσταση προβλέπεται να επιδεινωθεί.. Προτείνεται:

- ο *Προμήθεια αποθήκης νερού*, σε όγκο ανάλογου με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Ο χρόνος ανάγκης προμήθειας νερού υπολογίζεται σε 6 μήνες. Το κόστος πρέπει να προϋπολογιστεί ανάλογα με το πλήθος των ζώων στην πυρόπληκτη περιοχή. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 5.000m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατ'εκτίμηση **100.000 €**.

Για την αντιμετώπιση της μείωσης & υποβάθμισης νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις

(εξαιτίας της αισθητής μείωσης της παροχής των πηγών -μέχρι και 40%- κοντά στα μαντριά και της καταστροφής υδρομαστεύσεων στους βοσκότοπους, το νερό που χρησιμοποιείται για την καθαριότητα και λοιπές χρήσεις στη κτηνοτροφία παρουσιάζει δυσκολία αναπλήρωσης), απαιτείται αναπλήρωση του νερού αυτού, αλλά και η ανάγκη κάλυψης της κτηνοτροφίας στο σύνολο των αναγκών σε νερό (αιγοπρόβατα 15L/ημέρα). Είναι απαραίτητα:

- ο *Έργα αποκατάστασης 30 υδρομαστεύσεων πηγών* στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **1.500.000€**.
- ο *Κατασκευή 15 συνολικά μικρών φραγμάτων συγκράτησης νερού* σε ρέματα, υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 100.000€, ήτοι συνολικό κόστος **1.500.000**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων (που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

- ❖ Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων¹⁸ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 23km² (ήτοι το 4,6% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ., και συνολικά **2.760.000€**.

Για την αντιμετώπιση έλλειψης νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά (όπου η ύδρευση είναι αδύνατη εξαιτίας της μειωμένης παροχής των πηγών και της κακής ποιότητας του νερού εξαιτίας των πυρκαγιών), προτείνεται άμεσα:

- ❖ Παροχή πόσιμου νερού στα μικρά ορεινά χωριά με μεταφορά και αποθήκευση στις δεξαμενές τους, αφού πρώτα καθαριστούν. Το κόστος, συνολικά για το νομό και για τους επόμενους 6 μήνες, ανέρχεται σε **200.000€**.

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης, επιβάλλονται¹⁹:

- Αποκατάσταση 30 υδρομαστευτικών έργων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200m, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **1.500.000€**.
- Διάνοιξη 10 υδρογεωτρήσεων (μέσο βάθος διάτρησης 200m) σε υψόμετρα <300m, (κόστους 40.000€/γεώτρ.), συνολικού κόστους **400.000€**.
- Κατασκευή 15 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **900.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

- ❖ Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων²⁰ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 18km² (ήτοι το 3,6% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 120€/στρ., και συνολικά **2.160.000€**.

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

- ❖ Έργα²¹ (μελέτη και κατασκευή) για 15 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€, ήτοι συνολικά **2.250.000€**.

Το συνολικό κόστος προτεινόμενων παρεμβάσεων – έργων ανέρχεται σε: 13.270.000€

¹⁸ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

¹⁹ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

²⁰ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

²¹ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις προκαταγίες</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός (€)</i>
Δράση 2: Προστασία Υδατικών Πόρων	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)	Προμήθεια αποθήκης νερού ποτίσματος ζώων, για κάλυψη 5.000m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες	100.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις	7. Αποκατάσταση 30 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία. 8. Κατασκευή 15 χαμηλών φραγμάτων (υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) συγκράτησης νερού στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή.	1.500.000 1.500.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων	16. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 17. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 18. Έργα αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 23 km ² (ήτοι το 4,6% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ	2.760.000
	Έλλειψη νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά	Μεταφορά & αποθήκευση νερού σε δεξαμενές για 6 μήνες	200.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης	13. Έργα αποκατάστασης 30 υδρομαστευτικών έργων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή (περιοχές με υψόμετρο > 200 m), με κόστος μονάδας 50.000 €. 14. Διάνοιξη 10 υδρογεωτρήσεων μέσου βάθους 200m (40.000€/γεώτρ.), σε περιοχές με υψόμετρα < 300m. 15. Κατασκευή 15 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000 €	1.500.000 400.000 900.000
	Υποστήριξη γεωργικής γης από αστοχίες	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 18 km ² (ήτοι το 3,6% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ.	2.160.000
	Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων. Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 15 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€	2.250.000
	ΣΥΝΟΛΟ		13.270.000

* Το 30% των προτεινόμενων έργων, ανά κατηγορία, θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 μ.). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 μ. υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκόμενες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων αειφύλλων πλατυφύλλων ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αείφυλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Στο νομό Αρκαδίας οι δασικές εκτάσεις, στις οποίες κυριαρχούν κυρίως τα τυπικά αείφυλλα πλατύφυλλα και οι πρινώνες, αποτελούσαν το μεγαλύτερο ποσοστό εκτάσεων (42,6% της συνολικής έκτασης της παραπάνω κατηγορίας που κάηκε σε όλους τους πυρόπληκτους νομούς). Οι παραπάνω εκτάσεις ήταν ο κύριος τόπος βόσκησης για τα αγροτικά ζώα της περιοχής. Επίσης, από τα ψυχρόβια κωνοφόρα (ελάτης και μαύρης πεύκης) το μεγαλύτερο ποσοστό κάηκε στο νομό Αρκαδίας και αποτελούσε το 51,3% της συνολικής έκτασης της παραπάνω κατηγορίας που κάηκε και στους επτά πυρόπληκτους νομούς.

Οι άμεσες ενέργειες σε **Δάση και Δασικές Εκτάσεις** περιλαμβάνουν:

- (α) κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδημητα ή λιθόδημητα φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων.

Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπειροκλείουν τα παρακάτω μέτρα.

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,

- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),
- (δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)
- (ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκότοπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας.

Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωϊκού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουρναριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Οι προυπολογιζόμενες δαπάνες για κορμοφράγματα/ κορμοδέματα έχουν περιληφθεί στον προυπολογισμό της Δράσης «Αντιδιαβρωτικά Έργα» αλλά θα πραγματοποιηθούν από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων σε στρέμματα που κάηκαν (στρ.):	- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	5.000.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)		2.000.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	10.000.000
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	- Αναδασώσεις	10.000.000
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	
	Σύνολο	502.000 στρ	

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγέντες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργειας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **13.991** στρέμματα (ή **8,3%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **37,2%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιόδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιόδεντρων:

A. Ελαφριές ζημιές: Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,

B. Μέτριου βαθμού ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,

Γ. Σοβαρές ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 10% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (A) όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (B) χαρακτηρίστηκε το 8,4% όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 81,6% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (77,5% των πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Μαστοειδής κλπ)(4,1 % των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιόδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **8.141.078 €**.

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες

περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
<p>Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας</p>	<p><i>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν:</i> 13.991 στρέμματα (το 8,3% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 37,2% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> στο 10% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), στο 8,4% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), στο 77,5% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν – καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) και στο 4,1 % των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ) 	<p>Α. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης,</p> <p>Β. Στα ελαιόδεντρα με μέτριου βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό,</p> <p>Γ . Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ εκ): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε</p> <p>(Γ εμ): η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιοδέντρων: <u>2.826.340 €</u> Κόστος ενισχύσεων για την απόλεια παραγωγής: <u>5.314.738 €</u> <p>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: <u>8.141.078 €</u></p>

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελοργίας

Στον Νομό Αρκαδίας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 15.981,9 στρέμματα. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 711,6 στρέμματα (4,45%). Πιο αναλυτικά 22,6 στρέμματα καλλιεργούνται με επιτραπέζιες ποικιλίες και 689 στρέμματα καταλαμβάνουν άλλες ποικιλίες οινοποιίας. Το 22,5% των αμπελώνων (160 στρέμματα) υπέστησαν σοβαρές ζημιές και επιβάλλεται αντικατάσταση (μερική ή ολική), στο 57,5% οι ζημιές είναι μικρότερες και δεν απαιτείται πλήρης αντικατάσταση (409 στρέμματα), ενώ τέλος, στο υπόλοιπο 20% οι ζημιές είναι σημαντικά μικρότερες (142,6 στρέμματα).

Ζημιά τύπου Α Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμνων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμνων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπέλωση των αμπελώνων.
- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμνων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπέλωση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμνων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

- ÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διαφόρου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμνων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμνων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ. Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμνων κατά το χειμωνιάτικο κλάδεμα καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών

παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης ανέρχεται σε 1.813.303€.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός																			
<p>Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας</p>	<p>α) Εκτάσεις αμπελώνων κατά κατηγορία ζημιάς</p> <table border="1" data-bbox="464 551 812 853"> <thead> <tr> <th>Κατηγορία ζημιάς</th> <th>Έκταση (στρέμματα)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>160</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>409</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>142,6</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>711,6</td> </tr> </tbody> </table>	Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)	Ζημιά τύπου Α	160	Ζημιά τύπου Β	409	Ζημιά τύπου Γ	142,6	Σύνολο	711,6	<p>Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν</p> <p>Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμων εξαρχής</p> <p>Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες</p>	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>272.187</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>202.539</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>29.233</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>503.959</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	272.187	Ζημιά τύπου Β	202.539	Ζημιά τύπου Γ	29.233	Σύνολο	503.959	
Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)																					
Ζημιά τύπου Α	160																					
Ζημιά τύπου Β	409																					
Ζημιά τύπου Γ	142,6																					
Σύνολο	711,6																					
Ζημιά τύπου Α	272.187																					
Ζημιά τύπου Β	202.539																					
Ζημιά τύπου Γ	29.233																					
Σύνολο	503.959																					
<p>Δράση 2. Ενίσχυση αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων για απώλεια παραγωγής</p>	<p>Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελουργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.</p>	<p>Η αποζημίωση των αμπελουργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.</p>	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>512.352</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>654.672</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>142.320</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>1.309.344</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	512.352	Ζημιά τύπου Β	654.672	Ζημιά τύπου Γ	142.320	Σύνολο	1.309.344											
Ζημιά τύπου Α	512.352																					
Ζημιά τύπου Β	654.672																					
Ζημιά τύπου Γ	142.320																					
Σύνολο	1.309.344																					
		Γενικό Σύνολο	1.813.303																			

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιέργειών

Το σύνολο των ζημιωθέντων εκτάσεων στο Νομό Αρκαδίας ανέρχεται στα 4401 στρέμματα περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρτημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%). Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι τα ακρόδρυα που αποτελούν το 64.1% περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερη από πλευράς έκτασης πληγείσα καλλιέργεια τις συκιές (25.5%)

Παρόμοια εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Στην περίπτωση αυτή το ποσοστό των ακροδρύων επί του συνόλου είναι σχετικά μικρότερο (40.4%) από αυτό της έκτασης, γιατί τα ακρόδρυα έχουν μεγάλες αποστάσεις φύτευσης μεταξύ τους σε σχέση με τα άλλα δέντρα. Υψηλό στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται στην περίπτωση του Νομού Αρκαδίας το ποσοστό των συκιών (46.4%) που προηγείται αισθητά των ακροδρύων. Επίσης το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (άνω του 74%) ανήκει στην κατηγορία (Γ), ενώ μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες (Α και Β).

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση.

Στην περίπτωση της ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων εμπίπτει μια σειρά περιπτώσεων, όπως: (α) η περίπτωση των δένδρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β), κατά την οποία συνιστάται κλάδευμα, εκτιμώντας κατά περίπτωση το χρόνο εφαρμογής του και τον τρόπο κλαδέματος, (β) η διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης. Στην περίπτωση καμένου κορμού συνιστάται καρατόμηση κοντά στο έδαφος ή εναλλακτικά επαναφύτευση μεταξύ των γραμμών των δένδρων, (γ) η αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων, όπως είναι η περίπτωση των δέντρων νεαρής ηλικίας (<3 ετών), των δέντρων μεγάλης ηλικίας (γέρικα δέντρα), των δέντρων που δύσκολα ανανεώνονται από τους βραχίονες (π.χ. κερασιά) ή και δέντρων που εμφανίζουν δυσκολίες εμβολιασμού (π.χ. καρυδιά), ενώ ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην περίπτωση των τομών κλαδέματος, (δ) η μέριμνα για τη λίπανση των δέντρων που θα πρέπει να γίνει προς το τέλος χειμώνα-αρχές άνοιξης και πάντοτε ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών και (ε) οι προφυλάξεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την κατεργασία του εδάφους. Οι παραγωγοί δεν πρέπει να εφαρμόσουν οργώματα ή άλλης μορφής κατεργασίας εδάφους μέχρι τα μέσα-τέλη χειμώνα οπότε θα έχει αναπτυχθεί ετήσια βλάστηση.

Η επαναφύτευση (εγκατάσταση νέων δέντρων) στο ίδιο κτήμα προϋποθέτει την εκτίμηση μιας σειράς παραμέτρων που αφορούν την εγκατάσταση ενός σύγχρονου οπωρώνα (τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες, ιστορικό καλλιέργειας κ.λ.π.), προβλήματα σχετικά με την επαναφύτευση του ίδιου είδους (αξιοποίηση κατάλληλων υποκειμένων), θέματα σχετικά με την εκρίζωση των δέντρων, το χρόνο εκρίζωσης – επαναφύτευσης και την ιδιαίτερη μέριμνα που θα πρέπει να ληφθεί στην περίπτωση των φυλλοβόλων, των αιθαλών δέντρων και της συκιάς. Τέλος ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί για τη μελέτη μιας σειράς παραγόντων πριν την επαναφύτευση που έχουν σχέση κυρίως με το κλίμα (θερμοκρασία, ύψος βροχοπτώσεων και διαθεσιμότητα νερού, χαλαζόπτωση-άνεμοι), το έδαφος (βάθος εδάφους, κλίση και προσανατολισμός κ.λ.π.) αλλά και άλλες

παραμέτρους που σχετίζονται με την επαναφύτευση (υψόμετρο, επιλογή ποικιλίας, επιλογή υποκειμένου, σχήματα μόρφωσης, σύστημα και πυκνότητα φύτευσης κ.λ.π.).

Η περίπτωση ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών στις πυρόπληκτες περιοχές χρήζει μελέτης, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση των ορεινών περιοχών όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της καρυδιάς και της καστανιάς. Η προώθηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειάς τους στις περιοχές αυτές μπορεί να αποβεί πολλαπλά ωφέλιμη (αύξηση εισοδημάτων, προώθηση αειφορίας και δυνατότητες συνδυασμού με αγροτουριστικές δραστηριότητες).

Τέλος σημειώνεται ότι στο συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων δεν περιλαμβάνεται η ανηρτημένη εσοδεία των δέντρων παρά μόνο η ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου. Αναλυτικότερα το κόστος κατά είδος δέντρου και κατηγορία ζημιάς εμφανίζεται στο σχετικό παράρτημα για τις Λοιπές Δενδρώδεις Καλλιέργειες που περιλαμβάνεται στην ευρύτερη μελέτη που εκπονήθηκε για τη φυτική παραγωγή στους πυρόπληκτους νομούς.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
<p>Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών</p>	<p>Έκταση λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών που πλήγηκαν: 4401 στρέμματα.</p> <p>I. Τα δύο κύρια είδη δέντρων που πλήγηκαν με βάση την έκτασή τους ήταν: (α) τα ακρόδρυα (64.1% της συνολικά πληγείσας έκτασης και (β) οι συκιές (25.5% της συνολικά πληγείσας έκτασης.</p> <p>II. Ο συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά στις λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 84069 δέντρα. Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως πλήγηκαν οι συκιές που αντιπροσωπεύουν το 46.4% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δένδρων ακολουθούμενες από τα ακρόδρυα (40.5% αντίστοιχα). Από τις συκιές ένα ποσοστό 10% εμφάνιζε μικρό ποσοστό ζημιάς (κατηγορία Α), ένα άλλο ποσοστό (20%) παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο(κατηγορία Β) και το μεγαλύτερο ποσοστό τους (70%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (κατηγορία Γ). Για τα ακρόδρυα η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 10% (Α), 10% (Β) και 80% (Γ)</p>	<p>I. Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων</p> <p>α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β).</p> <p>β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης</p> <p>γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων.</p> <p>δ. Λίπανση δέντρων</p> <p>ε. Κατεργασία εδάφους</p> <p>II. Προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.)</p> <p>III. Προοπτικές ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών</p>	<p>Το συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερθεί ανέρχεται για το Νομό Αρκαδίας στο ποσό των 1.201.650 Ευρώ.</p>

ΔΡΑΣΗ 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των 27.064 μελισσιών του νομού, κάηκαν από τις πυρκαγιές τα 7.079 (26% του συνόλου), από τα οποία τα 4.719 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 2.360 διώροφα. Επίσης, 4.000 μελίτσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους. Τα μελίτσια που δεν υπέστησαν ζημιές είναι 15.985.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίτσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίτσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1. Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες επίπεδες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέκταρ και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.
2. Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρανή των αγροτικών δρόμων.
3. Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.
4. Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.

Τέλος, το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε 1.045.735 €.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία			ΣΥΝΟΛΟ: 1.045.735 €
4.1. Αποκατάσταση καμένων Μελισσοσμηνών	7.079 καμμένα Μελισσοσμήνη (26% του συνόλου)	Αγορά νέων Μελισσοσμηνών	Μονώροφα μελίτσια: 4.719*100 € = 471.900 € Διώροφα μελίτσια: 2.360*150 € = 354.000 €
4.2. Ενδυνάμωση – Διατροφή Μελισσοσμηνών	Περιορισμός των δυνατοτήτων διατροφής των μελισσιών από τη φυσική χλωρίδα	Χορήγηση τροφής στα ζημιωθέντα & εναπομείναντα μελίτσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους	Πρωτεϊνική τροφή: 1 κιλό/μελίτσι * 3 €/κιλό = 59.955 € Υδατανθρακούχα τροφή: 10 κιλά/μελίτσι * 0,8 €/κιλό = 159.880 €

ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 2.487 κεφαλές αιγοπροβάτων, 4 κεφαλές βοοειδών, 37 κεφαλές μονόπλων, 126 στάβλους (συνολικής επιφάνειας 9.492 τ.μ.), 177 σταβλο-υπόστεγα (συνολικής επιφάνειας 9.071 τ.μ.) και 16 αιγοπροβατοστάσια (συνολικής επιφάνειας 722 τ.μ.). Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 403.500 στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απολεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 340.032 € ετησίως. Τέλος η απώλεια των βοσκήσιμων εκτάσεων ανέρχεται σε 27% των υπάρχουσών στο Νομό πριν τις πυρκαγιές, δηλαδή θα έχουν αναλογικό πρόβλημα βόσκησης 57.804 αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Συνεπώς οι αναλογικές ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνας ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκοτόπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απολεσθέντων αιγοπροβάτων συστήνεται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποίμνια της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οποσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποίμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα έκαστος). Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές. Τέλος προτείνεται όπως σε κάθε Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση των ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχεται σε 9.209.209 €.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός	
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	-Καταστροφές (με βάση τις δηλώσεις ΕΛ.ΓΑ.): 2.487 κεφαλές αιγοπροβάτων 4 κεφαλές βοοειδών 37 κεφαλές μονόπλων 126 στάβλοι (9.492 τ.μ.) 177 σταβλο-υπόστεγα (9.071 τ.μ.) 16 αιγοπροβατοστάσια (722 τ.μ.) 403.500 στρ. βοσκοτόπων (Από στοιχεία υπηρεσιών του Νομού)	- Αντικατάσταση ζώων με εγχώριες φυλές (πρόβατα-Καραγκούνικη και Μυτιλήνης, αίγες-Σκοπέλου) -Ανακατασκευή (και αναβάθμιση) σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών -Διανομή ζωοτροφών λόγω απαγόρευσης της βοσκής -Εγκατάσταση καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών	Αντικατάσταση απωλεσθέντων ζώων	286.005 €
	-Απώλεια Ακαθάρτησης Αξίας Παραγωγής (γάλακτος και κρέατος) ετησίως: 340.032 €		Ανακατασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	4.467.714 €
	-Απαγόρευση βοσκής σε 57.804 αιγοπρόβατα τουλάχιστον για 2 χρόνια, για το 27% των βοσκήσιμων εκτάσεών τους		Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)	3.050.853 €
			Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (**)	1.404.637 €
			Σύνολο	9.209.209 €

(*) Το ποσό αυτό μετά από την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 75% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 79% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα.

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης*: Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, αυτοί ανέρχονται σε 1.600 περίπου άτομα στο σύνολο του νομού και 350 περίπου στις πυρόπληκτες περιοχές.
- *Νέοι Γεωργοί*: Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων. Ο πληθυσμός αυτός, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2001, για το σύνολο του νομού ανέρχεται σε 32.402 άτομα, από τα οποία τα 15.417 βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 59.698 € για το σύνολο του νομού και 56.354 € για τις πυρόπληκτες περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 43.693 €.
- *Νέοι Γεωργοί:* Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 18.663 € για το σύνολο του νομού και στα 18.200 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προυπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχοστις πυρόπληκτες περιοχές στοσύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	105.660	56.354	114.267	59.698
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			80.013	43.693
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	350		1.600	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		18.200		18.663

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση**

Ο αριθμός των τυροκομείων στο Νομό Αρκαδίας ανέρχεται σε 20 και κανένα από αυτά δεν υπέστη κάποια άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα τυροκομεία του Νομού ανέρχονται στα 479.184 Ευρώ εξαιτίας της μείωσης της γαλακτοπαραγωγής κατά 4.791,84 τόνους αιγοπρόβειου γάλακτος και 10 τόνους αγελαδινού λόγω καταστροφής του ζωικού κεφαλαίου και μείωσης της βοσκήσιμης ύλης. Δεδομένου ότι αρκετά από τα τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.

Στα 6 ελαιουργεία του Νομού Αρκαδίας επίσης δεν κατεγράφη καμία άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα ελαιουργεία του Νομού ανέρχονται στα 84.200 Ευρώ. Λόγω των έμμεσων αυτών απωλειών προτείνεται η οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές προτείνεται η προώθηση: α) της μετακίνησης των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών, β) του εκσυγχρονισμού των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης και γ) της εφαρμογής από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων

Τέλος δεν αναφέρονται απώλειες ως προς τα οινοποιεία του Νομού.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την ενίσχυση της μεταποίησης στο Νομό Αρκαδίας ανέρχεται σε 563.384 Ευρώ

<i>Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή Γενικών Προτάσεων</i>	<i>Προϋπολο γισμός (€)</i>												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="424 495 799 562"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>4791,84 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>10 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="424 651 979 842"> <thead> <tr> <th>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</th> <th>Αριθμός τυροκομείων ν</th> <th>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>479184</td> <td>20</td> <td>23959</td> </tr> </tbody> </table>	Αιγοπρόβατα	4791,84 τόνοι	Βοοειδή	10 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	479184	20	23959	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p>	479.184		
Αιγοπρόβατα	4791,84 τόνοι														
Βοοειδή	10 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
479184	20	23959													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="424 1010 863 1200"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>173</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>10,4</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>5,6</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε ευρώ</p> <table border="1" data-bbox="424 1323 863 1447"> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)</td> <td>84.200</td> </tr> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)</td> <td>14.000</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	6	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	173	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	10,4	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	5,6	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	84.200	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	14.000	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	84.200
Αριθμός ελαιουργείων	6														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	173														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	10,4														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	5,6														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	84.200														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	14.000														
Σύνολο			563.384												

* Δεν αναφέρονται απώλειες σε οινοποιεία στο Νομό Αρκαδίας

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό

Στο νομό Αρκαδίας δεν έχουν καταγραφεί άμεσες επιπτώσεις στο πλαίσιο των επενδύσεων αγροτουρισμού. Παρά ταύτα είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι στην περιοχή έχει πραγματοποιηθεί ή βρίσκεται στη φάση της υλοποίησης σημαντικός αριθμός επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο του αγροτουριστικού προϊόντος.

Συγκεκριμένα στην Γ΄ Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 49 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 4 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ. του Ε.Π.Α.Α.Υ. (άξονας 7), τα 20 στην Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader + και τα 25 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Το αγροτουριστικό προϊόν, κατανοούμενο ως πακέτο προσφοράς υπηρεσιών και αγαθών, συντίθεται από υποδομές και υπηρεσίες ιδιωτικού χαρακτήρα αλλά και δημόσιου, όπως τα δίκτυα προσπέλασης /διακίνησης προς και εντός του ευρύτερου τόπου παραμονής των επισκεπτών-αγροτουριστών, συντίθεται επίσης από υλικής αλλά και άυλης μορφής στοιχεία, όπως η αισθητική αξία του τοπίου η οποία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες διαστάσεις του αγροτουριστικού προϊόντος μιας περιοχής. Για τους λόγους αυτούς το προϊόν του αγροτουρισμού είναι εξαιρετικά ευαίσθητο σε μορφές κρίσης, όπως η εν λόγω φυσική καταστροφή, η οποία εκτός από πιθανές καταστροφές στις ιδιωτικού χαρακτήρα επενδύσεις παροχής αγαθών και υπηρεσιών προκαλεί φθορά στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα από τις οποίες ο αγροτουρισμός επωφελείται αλλά και μεγάλου βαθμού υποβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου των υποδομών αυτών και, το σημαντικότερο, υποβάθμιση της αισθητικής εικόνας του ευρύτερου φυσικού τοπίου. Στην αισθητική αξία του φυσικού τοπίου πρέπει να συνυπολογιστούν καταστροφές μνημειακού, θρησκευτικού, ιστορικού χαρακτήρα δημόσιων αγαθών (όπως παλαιά γεφύρια, νερόμυλοι, μονές κλπ) που ενδεχομένως έχουν καταστραφεί ή υποστεί ζημιές, υποβαθμίζοντας ακόμη περισσότερο την ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα της περιοχής.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν οι επιπτώσεις στο προϊόν του αγροτουρισμού στην εν λόγω περιοχή χαρακτηρίζονται έμμεσες και οδηγούν ως εκ τούτου με τη σειρά τους σε μία αναμφισβήτητη απώλεια εισοδήματος των εμπλεκόμενων επενδυτών και όλων των απασχολούμενων στις σχετικές επιχειρήσεις.

Συνεπώς, σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις περιοχές που επλήγησαν σημαντικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού τους ιστού είναι:

- ◊ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◊ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◊ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ, τα οποία μπορούν

να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.

- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).
- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.
- ◇ Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως την πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδασώσεων και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών

Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μονίμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 Ευρώ (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 Ευρώ).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 1. Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεδειγμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να emπίπτουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να emπίπτουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214 αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 Ευρώ.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε

73.440.000 Ευρώ. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού επιμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Αρκαδίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων που προκαλούνται από την πυρκαγιά και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Δύο αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής των καμένων περιοχών του Νομού Αρκαδίας, δαπάνης 150.000 €.

β) Διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής του Νομού Αρκαδίας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 7.465.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Αρκαδίας (148.800 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσόν αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσόν αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσόν για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσόν των 315.000.000 €. Από το ποσόν αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Αρκαδίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε εγγαιοβελτιωτικά έργα.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*

Το ποσό 1.100.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Αρκαδίας (654 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδας για την Εύβοια). Η Γεν. Δ/ση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠΑΝ.

***Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης**

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 550.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Αρκαδίας (148.800 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 3.000.000 €.

Οι συνολικές ζημιές στο αγροτικό οδικό δίκτυο των επτά πυρόπληκτων νομών έχουν εκτιμηθεί κατά προσέγγιση στα 3.000.000 €. Το ποσό 3.000.000 € εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν συνολικές ζημιές ύψους 1.750.000 €. Από το ποσό αυτό οι άμεσες από την πυρκαγιά ζημιές αφορούν δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνειάς με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και οι έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνειάς και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Αρκαδίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Αρκαδίας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος των έργων της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 8.215.000 €

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές. Υποδομές παρακολούθησης	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολο- γισμός (€)
ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση δύο σταθμών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων. Εκπόνηση Μελέτης διαχείρισης επιφανειακών υδατικών πόρων	200.000
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ	7.465.000
ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγγειοβελτιωτικά έργα στο Νομό	---	0.00
ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 654 στήλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠΙΑΝ	(1.100.000)
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ **	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιία	Αποκατάσταση ζημιών	550.000
ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00
Σύνολο			8.215.000

* Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης/στοιχεία ΔΕΗ

** Στοιχεία από Νομαρχίες και Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων.

*** Στοιχεία από ΕΛΓΑ.

ΔΡΑΣΗ 2: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Όπως είναι γνωστό οι μετεωρολογικές παράμετροι υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου που καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Αυτές πρέπει να είναι αξιόπιστες και να προέρχονται από ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων μπορούν να αξιολογηθούν για την εκτίμηση και χαρτογράφηση του κινδύνου και σε ημερήσια βάση με τρέχουσες τιμές (real time). Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. Επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Γενικής και Γεωργικής Μετεωρολογίας) εξετάζονται τα σημερινά λειτουργικά προβλήματα του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων, που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και σε περιοχές για αντιπλημμυρική προστασία. Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι οι διαδικασίες προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

Στο νομό Αρκαδίας δεν παρατηρήθηκαν καταστροφές στους υπάρχοντες Μετεωρολογικούς Σταθμούς. Ειδικότερα, για τη συντήρηση και την αναβάθμιση τριών (3) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) απαιτούνται συνολικά 24.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά (ΜΣ) = 8.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση έξι (6) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Στάθμης Υδάτων (ΑΤΜΣ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά ΑΤΜΣ = 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση τεσσάρων (4) Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Μέτρησης (ΑΤΣΜΥ) απαιτούνται συνολικά 80.000 € (μοναδιαίο κόστος 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση τριάντα (30) Ψηφιακών Βροχογράφων (ΨΒ) απαιτούνται συνολικά 90.000 € (μοναδιαίο κόστος 3.000 €) και για τα σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων 50.000 €.

Το συνολικό κόστος για το νομό Αρκαδίας ανέρχεται στα 364.000 €.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός
Δράση 2: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)		1. Προμήθεια και εγκατάσταση (6) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.)	6 Α.Τ.Μ.Σ. x 20.000€ = 120.000 €
		2. Συντήρηση και αναβάθμιση (13) υπαρχόντων Μετεωρολογικών Σταθμών (Μ.Σ.)	3 Μ.Σ. x 8.000 € = 24.000 €
		3. Προμήθεια και εγκατάσταση (4) Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)	4 Α.Τ.Σ.Μ.Υ. x 20.000 € = 80.000 €
		4. Προμήθεια και εγκατάσταση (30) ψηφιακών βροχογράφων (Ψ.Β.)	30 Ψ.Β. x 3.000 € = 90.000 €
		5. Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού	= 50.000 €
ΣΥΝΟΛΟ			364.000 €

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Αρκαδίας

Δράσεις	Προϋπολογισμός (€)
Προτεραιότητα Περιβάλλον	
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	23.738.520
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	13.270.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	27.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	64.008.520
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	8.141.078
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	1.813.303
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιιεργειών	1.201.650
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	1.045.735
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	9.209.209
Δράση 6. Αποκατάσταση και βελτίωση διαρθρωτικών χαρακτηριστικών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	-
ΣΥΝΟΛΟ	21.410.975
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	563.384
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	-
ΣΥΝΟΛΟ	563.384
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	8.215.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	364.000
ΣΥΝΟΛΟ	8.579.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	94.561.879

ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Η φυσιολογία του Νομού Λακωνίας

Ο Νομός Λακωνίας έχει έκταση 3.639 km², με τα 3/4 της συνολικής του έκτασης να καταλαμβάνονται από ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και αποτελείται από τέσσερις επαρχίες, 20 δήμους και οι 2 κοινότητες.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 9,3% (σε τρέχουσες τιμές) την περίοδο 1995-2004, έναντι 11,5% στο σύνολο της χώρας, με συνέπεια το 1995 το μέσο κατά κεφαλή προϊόν στην Αρκαδία να αντιστοιχούσε στο 71,3% του μέσου όρου της χώρας, ενώ το 2004 να αντιστοιχεί στο 60,4%.

Το 2004 η συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα διαμορφώνεται στο 15,5%, έναντι 12,3% του προϊόντος στη μεταποίηση και 72,2% του προϊόντος στις υπηρεσίες. Διαχρονικά παρατηρείται μια σημαντική υποχώρηση της μεταποίησης έναντι των υπηρεσιών. Πάντως, η παραπάνω συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα είναι τριπλάσια από την αντίστοιχη συμμετοχή στο σύνολο της χώρας που είναι για το 2004 (4,4%).

Στο Νομό Λακωνίας ο πραγματικός πληθυσμός ήταν 99.637 κάτοικοι και ενώ ο πραγματικός πληθυσμός στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε, μεταξύ 1991 και 2001, κατά 6,86%, στο Νομό Λακωνίας η αύξηση ήταν μικρότερη (4,21%) ενώ αυτή είναι ακόμα πιο περιορισμένη (2,53%), αν εξετάσουμε τον μόνιμο πληθυσμό.

Η κατανομή της απασχόλησης στο Νομό Λακωνίας σε σχέση με την αντίστοιχη στο σύνολο της χώρας φαίνεται να διαφέρει σημαντικά, με το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων να απασχολείται στη γεωργία (47,3%).

Τα τελευταία χρόνια (2004-2006) το ποσοστό των ανέργων στο Νομό Λακωνίας έχουν σημειώσει σημαντική μείωση. Το 2004 ήταν 8,3% και το 2006 έφθασε το 4,9%.

Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα

Στο Νομό Λακωνίας χαρακτηρίστηκαν πυρόπληκτα 62 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Δ.Δ. ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ του Δήμου Σπάρτης

Δ.Δ. ΚΟΤΡΩΝΑ, ΔΡΥΜΟΥ, ΕΞΩ ΝΥΜΦΙΟΥ, ΚΟΚΚΑΛΑΣ, ΛΑΓΙΑΣ, ΠΥΡΡΙΧΙΟΥ του Δήμου Ανατολικής Μάνης

Δ.Δ. ΦΟΙΝΙΚΙΟΥ του Δήμου Ασωπού

Δ.Δ. ΓΕΡΑΚΙΟΥ, ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, ΚΑΡΙΤΣΗΣ του Δήμου Γερονθρών

Δ.Δ. ΓΥΘΕΙΟΥ, ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ, ΚΑΡΥΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΣΚΟΥΤΑΡΙΟΥ, ΧΩΣΙΑΡΙΟΥ του Δήμου Γυθείου

Δ.Δ. ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ, ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ, ΑΓΡΙΑΝΩΝ, ΚΑΛΛΟΝΗΣ, ΚΕΦΑΛΑ, ΠΛΑΤΑΝΑΣ, ΣΚΟΥΡΑΣ, ΧΡΥΣΑΦΩΝ του Δήμου Θεραπνών

Δ.Δ. ΚΡΟΚΕΩΝ, ΔΑΦΝΙΟΥ του Δήμου Κροκεών

Δ.Δ. ΜΑΓΟΥΛΑΣ, ΛΟΓΓΑΣΤΡΑΣ, ΜΥΣΤΡΑ, ΣΟΥΣΤΙΑΝΩΝ του Δήμου Μυστρά

Δ.Δ. ΚΟΝΙΔΙΤΣΗΣ του Δήμου Οινούντος

Δ.Δ. ΑΡΕΟΠΟΛΕΩΣ, ΑΛΙΚΕΣ, ΑΝΩ ΜΠΟΥΛΑΡΙΩΝ, ΒΑΘΕΙΑΣ, ΒΑΧΟΣ, ΓΕΡΜΑΣ, ΓΕΡΟΛΙΜΕΝΟΣ, ΔΡΥΑΛΟΥ, ΚΑΡΕΑ, ΚΕΛΕΦΑ, ΚΟΙΤΑΣ, ΚΟΥΝΟΥ, ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΜΙΝΑΣ, ΝΕΟΥ ΟΙΤΥΛΟΥ, ΟΙΤΥΛΟΥ, ΠΥΡΓΟΥ ΔΙΡΟΥ, ΤΣΙΚΚΑΛΙΩΝ του Δήμου Οιτύλου

Δ.Δ. ΛΟΓΚΑΝΙΚΟΥ, ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΝ του Δήμου Πελλάνας

Δ.Δ. ΒΡΟΝΤΑΜΑ, ΓΡΑΜΜΟΥΣΑ, ΛΕΗΜΟΝΑ, ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ, ΣΚΑΛΑΣ, ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ του Δήμου Σκάλας

Δ.Δ. ΜΕΛΙΤΙΝΗΣ του Δήμου Σμύνους

Δ.Δ. ΞΗΡΟΚΑΜΠΙΟΥ, ΛΕΥΚΟΧΩΜΑΤΟΣ, ΠΟΤΑΜΙΑΣ του Δήμου Φάριδος

Δ.Δ. ΚΑΡΥΩΝ του Δήμου Καρυών

Η συνολική έκταση των πυρόπληκτων Δ.Δ. είναι 1.425,7 km² (39,2% της συνολικής έκτασης του νομού). Ο πληθυσμός τους αποτελεί το 54% του νομού²² και παρουσιάζει αύξηση, ενώ αυξημένα είναι τα ποσοστά των νέων και αυτών που βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση. Σημαντικό ποσοστό ατόμων απασχολούνται ως αγρότες (31%), αξιόλογο ποσοστό είναι ανειδίκευτοι εργάτες (13,8%), ενώ ένα 30% μοιράζεται ισόποσα ανάμεσα στους ειδικευμένους τεχνίτες, τους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών και τους υπαλλήλους γραφείου

Η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε 585,6 χιλιάδες στρέμματα δηλαδή το 43,5% της συνολικής ΧΓΕ του νομού.

Στον Ν. Λακωνίας οι αιτήσεις για καταστροφή από πυρκαγιά ανήλθαν στις 1.847. Οι αιτήσεις αφορούσαν καταστροφές στο φυτικό κεφάλαιο έκτασης 17.640 στρεμμάτων δηλαδή ποσοστό 1,3%. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καταστροφής στην φυτική παραγωγή πιθανότατα να είναι μεγαλύτερο από ότι εμφανίζεται. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στις δηλώσεις που υποβλήθηκαν στον ΕΛΓΑ για προσωρινή αποζημίωση οι εκτάσεις των βοσκοτόπων είχαν παραληφθεί ακόμα και αν οι βοσκότοποι είχαν υποστεί ζημιά από τις πυρκαγιές.

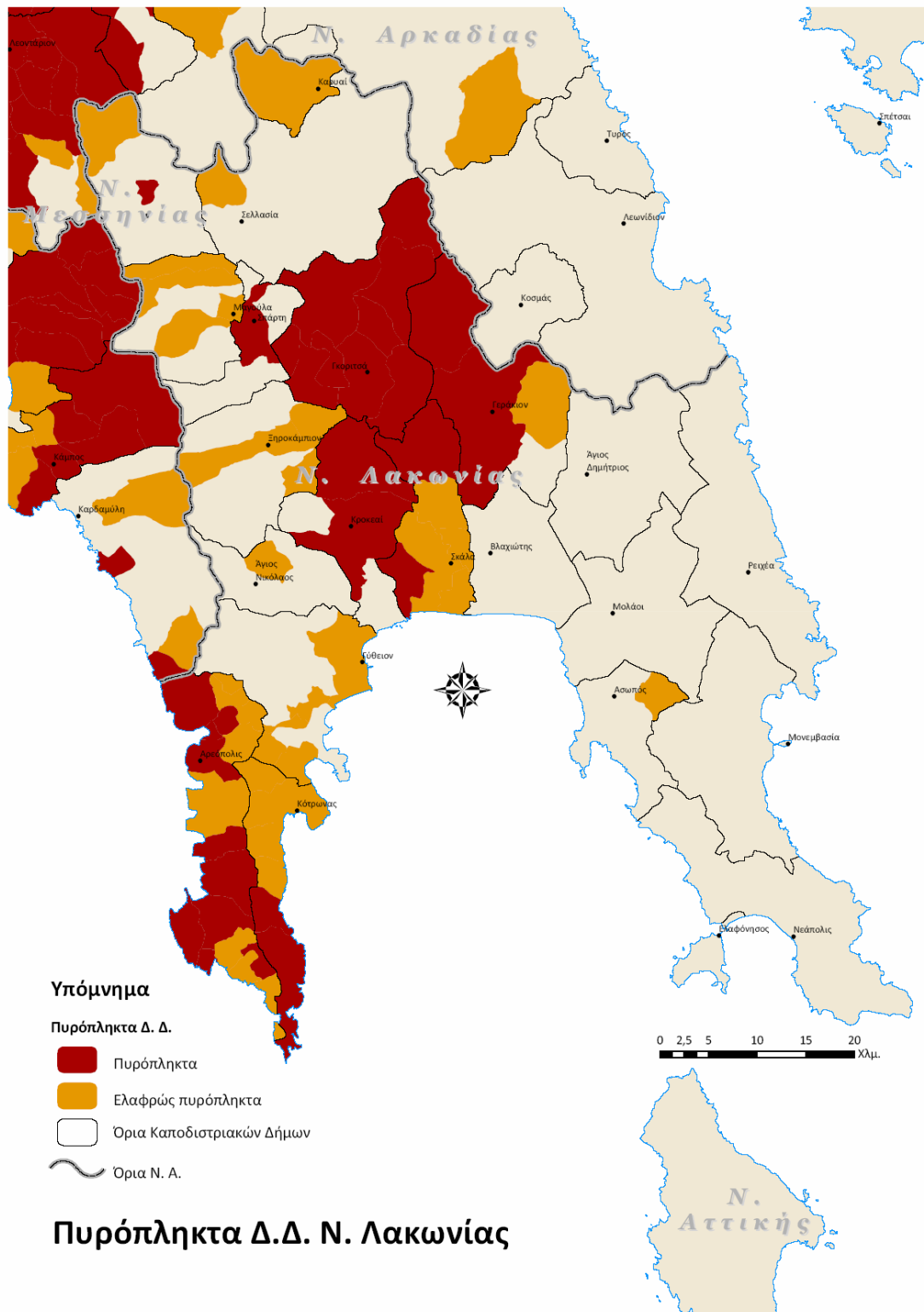
Από το σύνολο των στρεμμάτων που κάηκαν και αφορούσαν την φυτική παραγωγή μόνο η καλλιέργεια της ελιάς φαίνεται να έχει υποστεί ζημιά αφού το 98,4% (17.354 στρέμματα) των εκτάσεων που κάηκαν αφορούν την συγκεκριμένη καλλιέργεια. Οι μεγαλύτερες καταστροφές εντοπίζονται του Δήμους Θεράπνων (ΔΔ Αγ. Αναργύρων, Χρυσαφών, Γκορίτσας και Χρυσαφών), Κροκέων (ΔΔ. Δαφνίου και Κροκέων), Οιτύλου (ΔΔ Αερόπολης), και Γορονθρών (ΔΔ. Καλλιθέας).

Το ποσοστό καταστροφής στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ανέρχεται σε 0.6% ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στον βοοτροφικό τομέα ανέρχεται σε 5.6% και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Ανατολικής Μάνης (ΔΔ Κοκκαλά), και Οιτύλου (ΔΔ Αερόπολης).

Τέλος, η δασική έκταση που κάηκε ήταν 170.000 στρέμματα και αποτελεί το 9,7% των δασικών εκτάσεων του νομού (1.750.420 στρέμματα).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο χάρτης των «πυρόπληκτων» και «ελαφρώς πληγέντων» Δ.Δ. του Νομού Λακωνίας.

²² Συμπεριλαμβάνεται το Δ.Δ. Σπαρτιατών

Για την ερμηνεία του παραπάνω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από την μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν την μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα, μελίσσια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρέμματα, είτε
- ο αριθμός των ζώων που κάηκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίссια

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Το πρόγραμμα που ακολουθεί, χωρίζεται στις προτεραιότητες περιβάλλον, παραγωγικό σύστημα, μεταποίηση και υπηρεσίες, απασχόληση και υποδομές.

Ακολουθεί η περιγραφή του προγράμματος με μορφή κειμένου και στη συνέχεια περιγράφεται συνοπτικά με τη μορφή πινάκων.

Μετά την παρουσίαση όλων των Νομών ακολουθούν οι οριζόντιες δράσεις (κοινές και για τους επτά εξεταζόμενους Νομούς).

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

ΔΡΑΣΗ 1. Αντιδιαβρωτικά έργα

Τα εδάφη των πυρόπληκτων περιοχών του Ν. Λακωνίας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης και ερημοποίησης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση και υποβάθμιση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος εδάφους, (δ) η αργιλλώδη κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή του εδάφους ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη, (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές και (η) το ξηροθερμικό κλίμα της περιοχής.

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 232.677 στρέμματα. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α)σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β)στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ)σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις γεωργικές περιοχές προτείνονται:

1. Αποφυγή άροσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θειική αμμωνία, νιτρική αμμωνία για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι ενωρίς την άνοιξη για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και την μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για την σπορά αγροστοδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Κατασκευή μικρών αναβαθμών γύρω από τον κορμό των δένδρων σε κεκλιμένο έδαφος μόνον όταν τούτο είναι τελειώς απαραίτητο και με την ελάχιστη διαταραχή του εδάφους.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις δασικές περιοχές προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από την διάβρωση.

2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και την μείωση της διαβρωτικής ενέργειας των.
3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.
4. Εφαρμογή αναχλώσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφάνειας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για την δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με τη ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δενδροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στην ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφάνειας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους βοσκοτόπους προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοικανότητα του βοσκοτόπου

Τέλος προτείνονται μέτρα ελέγχου της διάβρωσης:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας.
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δενδροφύτευση ή αναχλώση με αγρωστώδη ή ψυχανθή.
3. Εγκατάσταση 2 αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών ανέρχεται σε **9.503.455€**, και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδασώσεων, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός		
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά Έργα	α) Διάβρωση των εδαφών: Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	1. Αναχλόαση των αγρών 2. Δενδροφύτευση των φυσικών περιοχών (περιλαμβανομένων και των αναδασώσεων) 3. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα 4. Παρακολούθηση των μέτρων προστασίας	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	8.473.725	
	Κίνδυνος διάβρωσης		Συνολική Έκταση (στρ.)	Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	1.002.430
	Κανένας		-	2 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	19.500
	Ασθενής		9.230,0	Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	7.800
	Μέτριος		217.275,0	Συνολο	9.503.455
	Μεγάλος		15.402,5		
	ΣΥΝΟΛΟ		241.907,5		

ΔΡΑΣΗ 2: Προστασία υδατικών πόρων**Κύριες Επιπτώσεις από τις Πυρκαγιές**

Η πυρόπληκτη περιοχή έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τα επιφανειακά νερά της υδρολογικής λεκάνης του Ευρώτα. Συνοπτικά, παρατηρείται ή πρόκειται να παρατηρηθεί:

- Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 10% και μείωση της ικανότητας κατείδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.
- Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα και ένταση. Η πυκνότητα και η συχνότητά τους χαρακτηρίζεται ως μεγάλη. Άμεσα προβλήματα αστοχιών απαντώνται σε έκταση 28 km² (δηλ. στο 15% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής, με ποσοστό καταστροφής >70%). Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επιδεινωθεί άμεσα. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης περιοχής περιοχή, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλινα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους.
- Η μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης του μεγαλύτερου μέρους των πηγών (>30%) εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του νερού τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.
- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης και μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου και σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμυρών - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει σημαντικά και τις κατάντη περιοχές. Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Ο συνολικός συντελεστής κατείδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές αναμένεται να μειωθεί, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.
- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρόπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Έργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των **απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων**, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές.

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων)

Το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, χωρίς εξαιρέσεις (στο 100%) και η κατάσταση προβλέπεται να επιδεινωθεί. Προτείνεται:

- *Προμήθεια αποθήκης νερού*, σε όγκο ανάλογου με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Ο χρόνος ανάγκης προμήθειας νερού υπολογίζεται σε 6 μήνες. Το κόστος πρέπει να προϋπολογιστεί ανάλογα με το πλήθος των ζώων στην πυρόπληκτη περιοχή. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 1.000m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατ'εκτίμηση **15.000 €**.

Για την αντιμετώπιση της μείωσης & υποβάθμισης νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις

(εξαιτίας της αισθητής μείωσης της παροχής των πηγών -μέχρι και 40%- κοντά στα μαντριά και της καταστροφής υδρομαστεύσεων στους βοσκότοπους, το νερό που χρησιμοποιείται για την καθαριότητα και λοιπές χρήσεις στη κτηνοτροφία παρουσιάζει δυσκολία αναπλήρωσης), απαιτείται αναπλήρωση του νερού αυτού, αλλά και η ανάγκη κάλυψης της κτηνοτροφίας στο σύνολο των αναγκών σε νερό (αιγοπρόβατα 15L/ημέρα). Είναι απαραίτητα:

- *Έργα αποκατάστασης 30 υδρομαστεύσεων πηγών* στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **1.500.000€**.
- *Κατασκευή 10 συνολικά μικρών φραγμάτων συγκράτησης νερού* σε ρέματα, υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **600.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων (που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

- ❖ *Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης*. Ο αριθμός των έργων²³ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 8km² (ήτοι το 4% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρ., και συνολικά **960.000€**.

²³ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

Για την αντιμετώπιση έλλειψης νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά (όπου η ύδρευση είναι αδύνατη εξαιτίας της μειωμένης παροχής των πηγών και της κακής ποιότητας του νερού εξαιτίας των πυρκαγιών), προτείνεται άμεσα:

- ❖ *Παροχή πόσιμου νερού στα μικρά ορεινά χωριά με μεταφορά και αποθήκευση στις δεξαμενές τους, αφού πρώτα καθαριστούν. Το κόστος, συνολικά για το νομό και για τους επόμενους 6 μήνες, ανέρχεται σε **50.000€**.*

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης, επιβάλλονται²⁴:

- *Αποκατάσταση 10 υδρομαστευτικών έργων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200m, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **500.000€**.*
- *Διάνοιξη 8 γεωτρήσεων (μέσο βάθος διάτρησης 200m) σε υψόμετρα <300m, (κόστους 40.000€/γεώτρ.), συνολικού κόστους **320.000€**.*
- *Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **600.000€**.*

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

- ❖ *Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων²⁵ αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 6km² (ήτοι το 3,1% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 120€/στρ., και συνολικά **720.000€**.*

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

- ❖ *Έργα²⁶ (μελέτη και κατασκευή) για 6 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€, ήτοι συνολικά **900.000€**.*

Το συνολικό κόστος των προτεινόμενων παρεμβάσεων– έργων ανέρχονται σε **6.165.000€**

²⁴ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

²⁵ Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

²⁶ Όπως προηγούμενη υποσημείωση.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων*</i>	<i>Προϋπολογισμός (€)</i>
Δράση 2: Προστασία Υδατικών πόρων *Το 30% των προτεινόμενων έργων ανά κατηγορία, θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων).	Προμήθεια δεξαμενών αποθήκευσης νερού ποτίσματος ζώων για κάλυψη 1.000m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες	15.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις.	9. Αποκατάσταση 30 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία, με κόστος μονάδας 50.000€ 10. Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού, χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³ , στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 60.000€.	1.500.000 600.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων	19. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 20. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 21. Έργα αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 8 km ² (ήτοι το 4% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Τιμή μονάδας 120 €/στρ.	960.000
	Έλλειψη νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά	Μεταφορά & αποθήκευση νερού σε δεξαμενές για 6 μήνες	50.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης.	16. Έργα αποκατάστασης 10 υδρομαστευτικών έργων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με υψόμετρο > 200 m, με κόστος μονάδας 50.000 €. 17. Διάνοιξη 8 υδρογεωτρήσεων, μέσου βάθους 200m, σε περιοχές με υψόμετρα < 300m (40.000€/γεώτρ.). 18. Κατασκευή 10 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητας τουλάχιστον 1500m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000 €	500.000 320.000 600.000
	Ολισθήσεις γεωργικής γης	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 6 km ² (ήτοι το 3,1% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120 €/στρ	720.000
	Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων. Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 6 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής (194 km ²). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€	900.000
	ΣΥΝΟΛΟ		6.165.000

*Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 μ.). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 μ. υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκομένες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων αειφύλλων πλατυφύλλων ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αειφύλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Οι άμεσες ενέργειες σε **Δάση και Δασικές Εκτάσεις** περιλαμβάνουν:

- (α) κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδημητα ή λιθόδημητα φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων.

Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπερικλείουν τα παρακάτω μέτρα.

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,
- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),
- (δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)
- (ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκότοπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας. Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωϊκού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουρναριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Οι προυπολογιζόμενες δαπάνες για κορμοφράγματα/ κορμοδέματα έχουν περιληφθεί στον προϋπολογισμό της Δράσης «Αντιδιαβρωτικά Έργα» αλλά θα πραγματοποιηθούν από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€) *
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων σε στρέμματα που κάηκαν (στρ.):	- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	4.000.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	2.200.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	- Αναδασώσεις	
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	12.000.000
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)		5.000.000
	Σύνολο	170.000 στρ	

* Δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για κατασκευή κορμοφραγμάτων – κορμοδεμάτων, οι οποίες έχουν περιληφθεί στη δράση ‘Αντιδιαβρωτικά έργα’

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγέντες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργιας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **17.354** στρέμματα (ή **2,2%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **5,4%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιοδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιόδεντρων:

Α. Ελαφριές ζημιές: Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,

Β. Μέτριου βαθμού ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,

Γ. Σοβαρές ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 16% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (Α) όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (Β) χαρακτηρίστηκε το 21,4% όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 62,6% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (59,5 % των πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Μαστοειδής κλπ) (3,1 % των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιοδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **8.619.235 €**.

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός
<p>Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας</p>	<p>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν: 17.354 στρέμματα (το 2,2% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 5,4% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> • στο 16% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), • στο 21,4% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), • στο 59,5% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν – καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) • και στο 3,1% των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ) 	<p>Α. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης,</p> <p>Β. Στα ελαιόδεντρα με μέτριου βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό,</p> <p>Γ . Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ εκ.): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε</p> <p>(Γ εμ): η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιοδέντρων: 2.951.300 € • Κόστος ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής: 5.667.935 € <p>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: 8.619.235 €</p>

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας

Στον Νομό Λακωνίας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 7.413,4 στρέμματα. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 65,6 στρέμματα (0,88%) και είναι αμπελώνες με διάφορες ποικιλίες οινοποιίας.

Ζημιά τύπου Α Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά. Προυπόθεση μιας ορθής και ολοκληρωμένης αναμπέλωσης είναι η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμνων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμνων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπέλωση των αμπελώνων.
- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμνων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπέλωση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμνων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

- ÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διαφόρου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμνων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμνων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμνων κατά το χειμωνιάτικο κλάδεμα καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών

παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης ανέρχεται σε 167.162€.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός																		
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	α) Εκτάσεις αμπελώνων κατά κατηγορία ζημιάς <table border="1" data-bbox="472 524 804 837"> <thead> <tr> <th>Κατηγορία ζημιάς</th> <th>Έκταση (στρέμματα)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>14,6</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>65,6</td> </tr> </tbody> </table>	Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)	Ζημιά τύπου Α	14,6	Ζημιά τύπου Β	38	Ζημιά τύπου Γ	13	Σύνολο	65,6	Επιβάλλεται είτε αναμπέλωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμων εξαρχής Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες	<table border="1" data-bbox="1075 439 1430 651"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>25.092</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>18.671</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>2.695</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>46.458</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	25.092	Ζημιά τύπου Β	18.671	Ζημιά τύπου Γ	2.695	Σύνολο	46.458
	Κατηγορία ζημιάς	Έκταση (στρέμματα)																			
	Ζημιά τύπου Α	14,6																			
	Ζημιά τύπου Β	38																			
	Ζημιά τύπου Γ	13																			
	Σύνολο	65,6																			
Ζημιά τύπου Α	25.092																				
Ζημιά τύπου Β	18.671																				
Ζημιά τύπου Γ	2.695																				
Σύνολο	46.458																				
Δράση 2. Ενίσχυση αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων για απώλεια παραγωγής	Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελουργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.	Η αποζημίωση των αμπελουργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.	<table border="1" data-bbox="1075 1173 1430 1391"> <tbody> <tr> <td>Ζημιά τύπου Α</td> <td>47.232</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Β</td> <td>60.352</td> </tr> <tr> <td>Ζημιά τύπου Γ</td> <td>13.120</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>120.704</td> </tr> </tbody> </table>	Ζημιά τύπου Α	47.232	Ζημιά τύπου Β	60.352	Ζημιά τύπου Γ	13.120	Σύνολο	120.704										
Ζημιά τύπου Α	47.232																				
Ζημιά τύπου Β	60.352																				
Ζημιά τύπου Γ	13.120																				
Σύνολο	120.704																				
		Γενικό Σύνολο	167.162																		

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρώδων καλλιιεργειών

Το σύνολο των ζημιωθέντων εκτάσεων στο Νομό Λακωνίας ανέρχεται στα 184 στρέμματα περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρητημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%).

Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι οι πορτοκαλιές που αποτελούν το 37% περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερη από πλευράς έκτασης είδος δενδρώδους καλλιιεργείας που επλήγη τις συκιές (35.7%).

Παρόμοια εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Αρκετά υψηλό στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται στην περίπτωση του Νομού Λακωνίας το ποσοστό των συκιών (45.2%) που στην περίπτωση αυτή είναι κάπως ψηλότερο του αντίστοιχου των δέντρων της πορτοκαλιάς (40.2%). Το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (57%) ανήκει στην κατηγορία (Γ), ενώ κάπως μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες (Α και Β).

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δενδρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δενδρώνων με επαναφύτευση.

Στην περίπτωση της ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δενδρώνων εμπίπτει μια σειρά περιπτώσεων, όπως: (α) η περίπτωση των δένδρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β), κατά την οποία συνιστάται κλάδευμα, εκτιμώντας κατά περίπτωση το χρόνο εφαρμογής του και τον τρόπο κλαδέματος, (β) η διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης. Στην περίπτωση καμένου κορμού συνιστάται καρατόμηση κοντά στο έδαφος ή εναλλακτικά επαναφύτευση μεταξύ των γραμμών των δένδρων, (γ) η αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων, όπως είναι η περίπτωση των δέντρων νεαρής ηλικίας (<3 ετών), των δέντρων μεγάλης ηλικίας (γέρικα δέντρα), των δέντρων που δύσκολα ανανεώνονται από τους βραχίονες (π.χ. κερασιά) ή και δέντρων που εμφανίζουν δυσκολίες εμβολιασμού (π.χ. καρυδιά), ενώ ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην περίπτωση των τομών κλαδέματος, (δ) η μέριμνα για τη λίπανση των δέντρων που θα πρέπει να γίνει προς το τέλος χειμώνα-αρχές άνοιξης και πάντοτε ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών και (ε) οι προφυλάξεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την κατεργασία του εδάφους. Οι παραγωγοί δεν πρέπει να εφαρμόσουν οργώματα ή άλλης μορφής κατεργασίας εδάφους μέχρι τα μέσα-τέλη χειμώνα οπότε θα έχει αναπτυχθεί ετήσια βλάστηση.

Η επαναφύτευση (εγκατάσταση νέων δέντρων) στο ίδιο κτήμα προϋποθέτει τη θεώρηση μιας σειράς παραμέτρων που αφορούν την εγκατάσταση ενός σύγχρονου οπωρώνα (τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες, ιστορικό καλλιιεργείας κ.λ.π.), προβλήματα σχετικά με την επαναφύτευση του ίδιου είδους (αξιοποίηση κατάλληλων υποκειμένων), θέματα σχετικά με την εκρίζωση των δέντρων, το χρόνο εκρίζωσης – επαναφύτευσης και πλευρές της ειδικής φροντίδας που θα πρέπει να καταβληθεί στην περίπτωση των φυλλοβόλων, των αιθαλών δέντρων και της συκιάς. Ακόμη, ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί για τη μελέτη μιας σειράς παραγόντων πριν την επαναφύτευση που έχουν σχέση κυρίως με το κλίμα (θερμοκρασία, ύψος βροχοπτώσεων κ.λ.π.), το έδαφος (βάθος εδάφους, κλίση και προσανατολισμός κ.λ.π.) αλλά και άλλες παραμέτρους της επαναφύτευσης (υψόμετρο, επιλογή ποικιλίας, επιλογή υποκειμένου κ.λ.π.)

Η περίπτωση ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών στις πυρόπληκτες περιοχές χρήζει μελέτης, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση των ορεινών περιοχών όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της καρυδιάς και της καστανιάς. Η υιοθέτηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειάς τους στις περιοχές αυτές μπορεί να αποβεί πολλαπλά οφέλιμη (αύξηση εισοδημάτων, προώθηση αειφορίας και δυνατότητες συνδυασμού με αγροτουριστικές δραστηριότητες).

Τέλος σημειώνεται ότι στο συνολικό κόστος ανασύστασης των δενδρώνων δεν περιλαμβάνεται η ανηρτημένη εσοδεία των δέντρων παρά μόνο η ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου. Αναλυτικότερα το κόστος κατά είδος δέντρου και κατηγορία ζημιάς εμφανίζεται στο σχετικό παράρτημα για τις Λοιπές Δενδρώδεις Καλλιέργειες που περιλαμβάνεται στην ευρύτερη μελέτη που εκπονήθηκε για τη φυτική παραγωγή στους πυρόπληκτους νομούς.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
<p>Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών</p>	<p>Έκταση λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών που επλήγησαν : 184 στρέμματα.</p> <p>I. Τα δύο κύρια είδη δέντρων που επλήγησαν <u>με βάση την έκτασή τους</u> ήταν: (α) οι πορτοκαλιές (37.1% της συνολικά πληγείσας έκτασης) και (β) οι συκιές (35.7% της συνολικά πληγείσας έκτασης).</p> <p>II. Ο <u>συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά</u> στις λοιπές δεντρώδεις καλλιέργειες εκτιμάται στα 5.083 δέντρα. Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως επλήγησαν οι συκιές που αντιπροσωπεύουν το 45.2% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δένδρων ακολουθούμενες από τις πορτοκαλιές (40.2% αντίστοιχα). Από τις συκιές ένα ποσοστό 10% εμφάνιζε μικρό ποσοστό ζημιάς (<u>κατηγορία Α</u>), ένα άλλο ποσοστό (30%) παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο(<u>κατηγορία Β</u>) και το μεγαλύτερο ποσοστό τους (60%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (<u>κατηγορία Γ</u>). Για τις πορτοκαλιές η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 30% (Α), 20%(Β) και 50% (Γ)</p>	<p>I. Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων</p> <p>α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β).</p> <p>β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης</p> <p>γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων.</p> <p>δ. Λίπανση δέντρων</p> <p>ε. Κατεργασία εδάφους</p> <p>II. Προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.)</p> <p>III. Προοπτικές ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών</p>	<p>Το συνολικό κόστος ανασύστασης των δενδρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερθεί ανέρχεται για το Νομό Λακωνίας ανέρχεται στο ποσό των 58.240 Ευρώ.</p>

ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των 24.197 μελισσιών του νομού, κήκαν από τις πυρκαγιές τα 2.292 (9,5% του συνόλου), από τα οποία τα 1.528 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 764 διώροφα. Επίσης, 2.300 μελίτσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους. Τα μελίτσια που δεν υπέστησαν ζημιές είναι 21.905.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίτσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίτσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1. Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες επίπεδες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέκταρ και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.
2. Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρανή των αγροτικών δρόμων.
3. Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.
4. Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.

Τέλος, το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε 533.655 €.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία			ΣΥΝΟΛΟ: 533.655 €
4.1. Αποκατάσταση καμένων Μελισσοσμηνών	2.292 καμμένα Μελισσοσμήνη (9,5% του συνόλου)	Αγορά νέων Μελισσοσμηνών	Μονώροφα μελίτσια: 1.528*100 € = 152.800 € Διώροφα μελίτσια: 764*150 € = 114.600 €
4.2. Ενδυνάμωση – Διατροφή Μελισσοσμηνών	Περιορισμός των δυνατοτήτων διατροφής των μελισσιών από τη φυσική χλωρίδα	Χορήγηση τροφής στα ζημιωθέντα & εναπομείναντα μελίτσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους	Πρωτεϊνική τροφή: 1 κιλό/μελίτσι * 3 €/κιλό = 72.615 € Υδατανθρακούχα τροφή: 10 κιλά/μελίτσι * 0,8 €/κιλό = 193.640 €

ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 1.279 κεφαλές αιγοπροβάτων, 296 κεφαλές βοοειδών, 4 κεφαλές μονόπλων, 88 στάβλους (συνολικής επιφάνειας 8.429 τ.μ.), 90 σταβλο-υπόστεγα (συνολικής επιφάνειας 3.731 τ.μ.), 3 αιγοπροβατοστάσια (συνολικής επιφάνειας 102 τ.μ.).

Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 129.000 στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απολεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 306.736 €

ετησίως. Τέλος η απώλεια των βοσκήσιμων εκτάσεων ανέρχεται σε 10% των υπαρχουσών στο Νομό πριν τις πυρκαγιές, δηλαδή θα έχουν αναλογικό πρόβλημα πλήρους βόσκησης 79.243 αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Συνεπώς οι αναλογικές ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνας ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκοτόπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απολεσθέντων αιγοπροβάτων συστήνεται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποιίμνια της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οποσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποιίμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε

χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα έκαστος). Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές.

Τέλος προτείνεται όπως σε κάθε Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση των ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχονται σε 5.513.671 €.

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός	
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	-Καταστροφές (με βάση τις δηλώσεις ΕΛ.Γ.Α.): 1.279 κεφαλές αιγοπροβάτων 296 κεφαλές βοοειδών 4 κεφαλές μονόπλων 88 στάβλοι (8.429 τ.μ.) 90 σταβλο-υπόστεγα (3.731 τ.μ.) 3 αιγοπροβατοστάσια (102 τ.μ.) 129.000 στρ. βοσκοτόπων (Από στοιχεία υπηρεσιών του Νομού) -Απώλεια Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (γάλακτος και κρέατος) ετησίως: 306.736 € -Απαγόρευση βοσκής σε 79.243 αιγοπρόβατα τουλάχιστον για 2 χρόνια, για το 10% των βοσκήσιμων εκτάσεων τους	- Αντικατάσταση ζώων με εγχώριες φυλές (πρόβατα-Καραγκούνικη και Μυτιλήνης, αίγες-Σκοπέλου) -Ανακατασκευή (και αναβάθμιση) σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών -Διανομή ζωοτροφών λόγω απαγόρευσης της βοσκής -Εγκατάσταση καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών	Αντικατάσταση απωλεσθέντων ζώων	191.400 €
			Ανακατασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	3.060.206 €
			Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)	1.548.878 €
			Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (**)	713.187 €
			Σύνολο	5.513.671 €

(*) Το ποσό αυτό μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 68% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 67% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα.

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, αυτοί ανέρχονται σε 6.100 περίπου άτομα στο σύνολο του νομού και 2.400 περίπου στις πυρόπληκτες περιοχές.
- *Νέοι Γεωργοί:* Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων. Ο πληθυσμός αυτός, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2001, για το σύνολο του νομού ανέρχεται σε 33.109 άτομα, από τα οποία τα 17.277 βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 51.645 € για το σύνολο του νομού και 58.195 € για τις πυρόπληκτες περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 30.345 €.
- *Νέοι Γεωργοί:* Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 15.456 € για το σύνολο του νομού και στα 15.776 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προυπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχοστις πυρόπληκτες περιοχές στοσύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	110.398	58.195	99.291	51.645
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			59.063	30.345
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	2.400		6.100	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		15.776		15.456

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση

Ο αριθμός των τυροκομείων στο Νομό Λακωνίας ανέρχεται σε 11 και κανένα από αυτά δεν υπέστη κάποια άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα τυροκομεία του Νομού ανέρχονται στα 406.240 Ευρώ εξαιτίας της μείωσης της γαλακτοπαραγωγής κατά 4.062,4 τόνους αιγοπρόβειου γάλακτος και 740 τόνους αγελαδινού λόγω καταστροφής του ζωικού κεφαλαίου και μείωσης της βοσκήσιμης ύλης. Δεδομένου ότι αρκετά από τα τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.

Στα 7 ελαιουργεία του Νομού Λακωνίας επίσης δεν κατεγράφη καμία άμεση απώλεια. Οι εκτιμώμενες έμμεσες απώλειες στα ελαιουργεία του Νομού ανέρχονται στα 104.000 Ευρώ. Λόγω των έμμεσων αυτών απωλειών προτείνεται η οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγησών περιοχών προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές προτείνεται η προώθηση: α) της μετακίνησης των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών, β) του εκσυγχρονισμού των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης και γ) της εφαρμογής από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων

Τέλος δεν αναφέρονται απώλειες ως προς τα οινοποιεία του Νομού.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την ενίσχυση της μεταποίησης στο Νομό Λακωνίας ανέρχεται σε 510.240 Ευρώ.

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Γενικών Προτάσεων	Προϋπολο- γισμός (€)												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) Μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="435 521 863 589"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>4.062,4 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>740 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="435 678 938 898"> <thead> <tr> <th>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</th> <th>Αριθμός τυροκομείων ν</th> <th>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>406.240</td> <td>11</td> <td>36931</td> </tr> </tbody> </table>	Αιγοπρόβατα	4.062,4 τόνοι	Βοοειδή	740 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	406.240	11	36931	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p>	406.240		
Αιγοπρόβατα	4.062,4 τόνοι														
Βοοειδή	740 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
406.240	11	36931													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="435 1037 874 1234"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>183</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>5,9</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε €</p> <table border="1" data-bbox="435 1384 874 1514"> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)</td> <td>104.000</td> </tr> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)</td> <td>14.800</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	7	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	183	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	11	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	5,9	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	104.000	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	14.800	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγυσών περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	104.000
Αριθμός ελαιουργείων	7														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	183														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	11														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	5,9														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (€)	104.000														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (€)	14.800														
Σύνολο			510.240												

*Δεν αναφέρονται ζημιές σε οινοποιεία του Νομού Λακωνίας

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό

Στο νομό Λακωνίας δεν έχουν καταγραφεί άμεσες επιπτώσεις στο πλαίσιο των επενδύσεων αγροτουρισμού. Παρά ταύτα είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι στην περιοχή έχει πραγματοποιηθεί ή βρίσκεται στη φάση της υλοποίησης σημαντικός αριθμός επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο του αγροτουριστικού προϊόντος.

Συγκεκριμένα στη Γ' Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 93 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 32 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ του Ε.Π.Α.Α.Υ. (Άξονας 7), τα 4 στην Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader + και τα 57 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Το αγροτουριστικό προϊόν, κατανοούμενο ως πακέτο προσφοράς υπηρεσιών και αγαθών, συντίθεται από υποδομές και υπηρεσίες ιδιωτικού χαρακτήρα αλλά και δημόσιου, όπως τα δίκτυα προσπέλασης /διακίνησης προς και εντός του ευρύτερου τόπου παραμονής των επισκεπτών-αγροτουριστών, συντίθεται επίσης από υλικής αλλά και άυλης μορφής στοιχεία, όπως η αισθητική αξία του τοπίου η οποία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες διαστάσεις του αγροτουριστικού προϊόντος μιας περιοχής. Για τους λόγους αυτούς το προϊόν του αγροτουρισμού είναι εξαιρετικά ευαίσθητο σε μορφές κρίσης, όπως η εν λόγω φυσική καταστροφή, η οποία εκτός από πιθανές καταστροφές στις ιδιωτικού χαρακτήρα επενδύσεις παροχής αγαθών και υπηρεσιών προκαλεί φθορά στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα από τις οποίες ο αγροτουρισμός επωφελείται αλλά και μεγάλου βαθμού υποβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου των υποδομών αυτών και, το σημαντικότερο, υποβάθμιση της αισθητικής εικόνας του ευρύτερου φυσικού τοπίου. Στην αισθητική αξία του φυσικού τοπίου πρέπει να συνυπολογιστούν καταστροφές μνημειακού, θρησκευτικού, ιστορικού χαρακτήρα δημόσιων αγαθών (όπως παλαιά γεφύρια, νερόμυλοι, μονές κλπ) που ενδεχομένως έχουν καταστραφεί ή υποστεί ζημιές, υποβαθμίζοντας ακόμη περισσότερο την ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα της περιοχής.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν οι επιπτώσεις στο προϊόν του αγροτουρισμού στην εν λόγω περιοχή χαρακτηρίζονται έμμεσες και οδηγούν ως εκ τούτου με τη σειρά τους σε μία αναμφισβήτητη απώλεια εισοδήματος των εμπλεκόμενων επενδυτών και όλων των απασχολούμενων στις σχετικές επιχειρήσεις.

Συνεπώς, σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις περιοχές που επλήγησαν σημαντικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού τους ιστού είναι:

- ◇ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◇ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◇ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ τα οποία μπορούν

να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.

- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).
- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.
- ◇ Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως την πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδασώσεων και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μονίμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 Ευρώ (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 Ευρώ).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 1. Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεδειγμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαιούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να emπίπτουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να emπίπτουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214 αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 Ευρώ.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε 73.440.000 Ευρώ. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού επιμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/νση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Λακωνίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων που προκαλούνται από την πυρκαγιά και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Δύο αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής των καμένων περιοχών του Νομού Λακωνίας, δαπάνης 150.000 €.

β) Διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής του Νομού Λακωνίας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 1.460.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Λακωνίας (29.100 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσόν αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσόν αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσόν για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσόν των 315.000.000 €. Από το ποσόν αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Λακωνίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε εγχειοβελτιωτικά έργα.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*

Το ποσό 200.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Λακωνίας (124 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδας για την Εύβοια). Η Γεν. Δ/ση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠΑΝ.

*Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 100.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Λακωνίας (29.100 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 3.000.000 €.

Οι συνολικές ζημιές στο αγροτικό οδικό δίκτυο των επτά πυρόπληκτων νομών έχουν εκτιμηθεί κατά προσέγγιση στα 3.000.000 €. Το ποσό 3.000.000 € εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν συνολικές ζημιές ύψους 1.750.000 €. Από το ποσό αυτό οι άμεσες από την πυρκαγιά ζημιές αφορούν δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνειάς με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και οι έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνειάς και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Λακωνίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Λακωνίας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος των έργων της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 1.760.000 €

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιάς	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
1.1: ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση δύο σταθμών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων. Εκπόνηση Μελέτης διαχείρισης επιφανειακών υδατικών πόρων	200.000
1.2: ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ	1.460.000
1.3: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγχειοβελτιωτικά έργα στο Νομό	---	0.00
1.4: ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 124 στύλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠΑΝ	(200.000*)
1.5: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ **	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιία	Αποκατάσταση ζημιών	100.000
1.6: ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00
		Σύνολο	1.760.000

* Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης/στοιχεία ΔΕΗ

** Στοιχεία από Νομαρχίες και Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων.

*** Στοιχεία από ΕΛΓΑ.

ΔΡΑΣΗ 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων– Μετεωρολογικοί Σταθμοί

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Όπως είναι γνωστό οι μετεωρολογικές παράμετροι υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου που καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Αυτές πρέπει να είναι αξιόπιστες και να προέρχονται από ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων μπορούν να αξιολογηθούν για την εκτίμηση και χαρτογράφηση του κινδύνου και σε ημερήσια βάση με τρέχουσες τιμές (real time). Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. Επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Γενικής και Γεωργικής Μετεωρολογίας) εξετάζονται τα σημερινά λειτουργικά προβλήματα του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων, που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και σε περιοχές για αντιπλημμυρική προστασία. Γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι οι διαδικασίες προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

Στο νομό Λακωνίας δεν παρατηρήθηκαν καταστροφές στους υπάρχοντες Μετεωρολογικούς Σταθμούς. Ειδικότερα, για τη συντήρηση και την αναβάθμιση δυο (2) υπάρχοντων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) απαιτούνται συνολικά 16.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά (ΜΣ) = 8.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση έξι (6) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (ΑΤΜΣ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος ανά ΑΤΜΣ =20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση δυο (2) Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (ΑΤΣΜΥ) απαιτούνται συνολικά 40.000 € (μοναδιαίο κόστος 20.000 €), για την προμήθεια και εγκατάσταση σαράντα (40) Ψηφιακών Βροχογράφων (ΨΒ) απαιτούνται συνολικά 120.000 € (μοναδιαίο κόστος 3.000 €) και για τα σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων 50.000 €.

Το συνολικό κόστος για το νομό Λακωνίας ανέρχεται στα **346.000 €**.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)		<p>1. Προμήθεια και εγκατάσταση (6) νέων Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.)</p> <p>2. Συντήρηση και αναβάθμιση (2) υπαρχόντων Μετεωρολογικών Σταθμών (Μ.Σ.)</p> <p>3. Προμήθεια και εγκατάσταση (2) Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)</p> <p>4. Προμήθεια και εγκατάσταση (40) ψηφιακών βροχογράφων (Ψ.Β.)</p> <p>5. Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού</p>	<p>6 Α.Τ.Μ.Σ. x 20.000€ = 120.000 €</p> <p>2 Μ.Σ. x 8.000 € = 16.000 €</p> <p>2 Α.Τ.Σ.Μ.Υ. x 20.000 € = 40.000 €</p> <p>40 Ψ.Β. x 3.000 € = 120.000 €</p> <p>= 50.000 €</p>
ΣΥΝΟΛΟ			346.000 €

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για το Νομό Λακωνίας

Δράσεις	Προϋπολογισμός (€)
Προτεραιότητα Περιβάλλον	
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	9.503.455
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	6.165.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	23.200.000
ΣΥΝΟΛΟ	38.868.455
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	8.619.235
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	167.162
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιιεργειών	58.240
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	533.655
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	5.513.580
Δράση 6. Αποκατάσταση και βελτίωση διαρθρωτικών χαρακτηριστικών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	-
ΣΥΝΟΛΟ	14.891.872
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	510.240
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	-
ΣΥΝΟΛΟ	510.240
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω τυρκαγιάς	1.760.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης τυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	346.000
ΣΥΝΟΛΟ	2.106.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	56.376.567

NOMOS EYBOIAS

Η φυσιογνωμία του Νομού Εύβοιας

Ο νομός Εύβοιας ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Στερεάς Ελλάδας. Περιλαμβάνει το ομώνυμο νησί, το νότιο σύμπλεγμα των Β. Σποράδων, με κέντρο τη Σκύρο, και μια ηπειρωτική περιοχή από την Αυλίδα μέχρι την Παραλίμνη. Εκτείνεται κατά μήκος των ανατολικών παραλίων της Στερεάς Ελλάδας και έχει έκταση 4.168 km² κάτι που καθιστά το νησί της Εύβοιας το δεύτερο μεγαλύτερο Ελληνικό νησί σε έκταση μετά την Κρήτη και το τρίτο της Ανατολικής Μεσογείου.

Ως νομός αποτελείται από 27 Δήμους και έχει πρωτεύουσα τη Χαλκίδα. Διοικητικά διαιρείται σε τρεις επαρχίες. Αυτές είναι της Ιστιαίας με πρωτεύουσα την Αιδηψό, της Καρυστίας με πρωτεύουσα την Κάρυστο και της Χαλκίδας με πρωτεύουσα τη Χαλκίδα.

Η Εύβοια μπορεί να χαρακτηριστεί ως ορεινή περιοχή, αφού το 39% της επιφάνειάς της μπορεί να χαρακτηριστεί ως ορεινό και το 36% ημιορεινό, ενώ το 25% είναι πεδινό. Το κεντρικό τμήμα του νησιού είναι κυρίως ορεινό, ενώ το βόρειο και νότιο τμήμα του είναι ομαλά και λοφώδη. Στην Εύβοια δεν υπάρχουν μεγάλοι ποταμοί, υπάρχουν όμως πολλά όρη. Τα κυριότερα όρη του νομού είναι η Δίρφος (1.745 m), ο Όλυμπος Ευβοίας (1.398 m), το Κανδήλι (1.225 m), η Όχη (1.398 m) και το Τελέθριο (970 m). Άλλα όρη στον νομό είναι το Ξεροβούνι (1.417 m), ο Πυξαριάς (1.343 m), η Σκοτεινή (1.367 m), το Μαυροβούνι (1.189 m), η Αλοκτέρη (1.096 m) και το Ξηρό (991 m). Όσον αφορά στις πεδιάδες του νομού, οι κυριότερες είναι της Ιστιαίας, των Ψαχνών, της Χαλκίδας, του Μαντουδιού, της Κύμης, του Αλιβερίου και της Καρύστου.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΣΥΕ (2001), η Εύβοια έχει πληθυσμό 215.136 κατοίκους. Ο πληθυσμός της είναι κατά το 41,6% αγροτικός (89.465 κάτοικοι) και κατά το υπόλοιπο 58,4% είναι ημιαστικός. Οι απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα αποτελούν την πλειοψηφία εφόσον στον τομέα αυτό εργάζονται 34.632 άτομα. Ακολουθούν ο δευτερογενής και τριτογενής τομέας, με 20.707 και 11.437 απασχολούμενους αντιστοίχως.

Οι πυρόπληκτες περιοχές του Νομού

Οι πυρόπληκτες περιοχές για το Νομό Εύβοιας οριοθετήθηκαν, με κοινή υπουργική απόφαση (αρ. Φ11321/23873/1513/2007), ως εξής:

- Δήμος Διρφύων: Δ.Δ. Θεολόγου, Μίστρου, Πούρνου.

Ο Δήμος Διρφύων έχει έκταση 344.160 στρ. και τοποθετείται στο κεντρικό τμήμα του νησιού. Η έδρα του Δήμου είναι η Στενή Δίρφους.

- Δήμος Μαρμαρίου: Δ.Δ. Μαρμαρίου και Στουπαίων.

Ο Δήμος Μαρμαρίου έχει έκταση 241.332 στρ. Έδρα του Δήμου είναι το Μαρμάρι που βρίσκεται 24 χλμ. νοτιοανατολικά των Στύρων.

- Δήμος Αυλώνος: Δ.Δ. Ωρολόγιου και Αγ. Γεώργιου.

Ο Δήμος Αυλώνος έχει έκταση 143.406 στρ. και έδρα το Αυλωνάρι. Ο πληθυσμός του δήμου είναι 5.335 κάτοικοι.

- Δήμος Ερέτριας: Περιοχή Γέροντα.

Ο Δήμος Ερέτριας έχει έκταση 58.648 στρ. και πληθυσμό 5.969 κατοίκους. Έδρα του Δήμου είναι η Ερέτρια.

- Όλα τα Δ.Δ. του Δήμου Στυρέων.

Ο Δήμος Στυρέων έχει έδρα τη Στύρα, που τοποθετείται 97 km νοτιοδυτικά της Χαλκίδας, και έκταση 188.583 στρ. Ο πληθυσμός του, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ (2001), είναι 3.346 κάτοικοι.

- Όλα τα Δ.Δ. του Δήμου Αμαρυνθίων.

Ο Δήμος Αμαρυνθίων έχει έδρα την Αμάρυνθο και έκταση 109.909 στρ. Ο πληθυσμός του είναι 7.356 κάτοικοι. Η Αμάρυνθος βρίσκεται 32 km νοτιοανατολικά της Χαλκίδας.

- Όλα τα Δ.Δ. του Δήμου Κονιστρών.

Ο Δήμος Κονιστρών είναι ο μόνος Δήμος της Εύβοιας που δε βρέχεται από θάλασσα. Βρίσκεται στο κέντρο του ανατολικού τμήματος του Νομού και η έδρα του, οι Κονίστρες, βρίσκεται περίπου 77 km μακριά από τη Χαλκίδα. Έχει συνολικά 4.077 κατοίκους και έκταση 127.559 στρ.

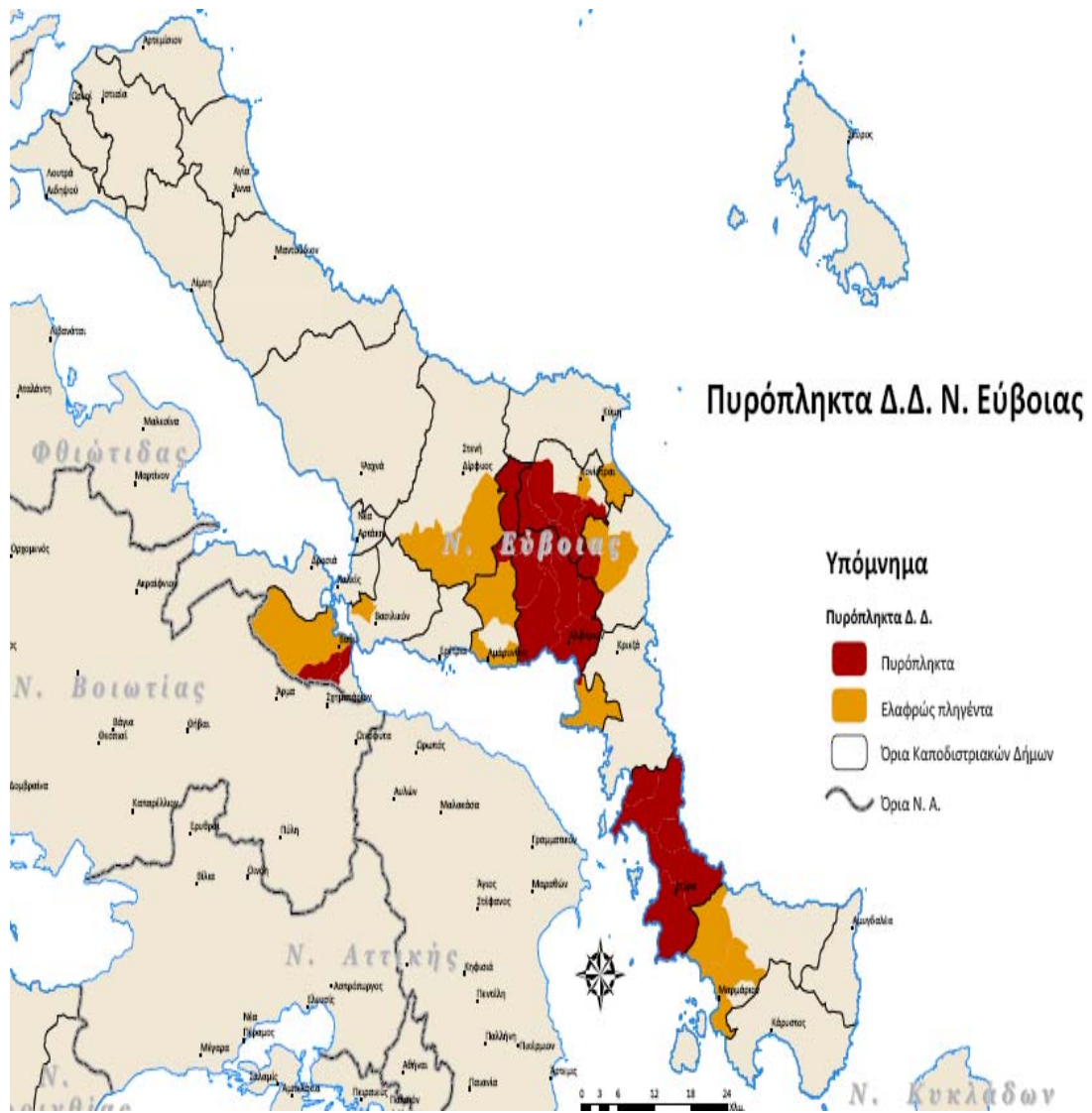
- Όλα τα Δ.Δ. του Δήμου Ταμυνέων.

Ο Δήμος Ταμυνέων έχει έκταση 203.971 στρ. και έχει έδρα το Αλιβέρι. Στον Δήμο αυτό βρίσκονται οι εγκαταστάσεις της ΔΕΗ και της ΑΓΕΤ και γι' αυτό ο Δήμος αποτελεί το βιομηχανικό κέντρο του νομού.

Τέλος, στην οριοθετημένη περιοχή για την αποκατάσταση των ζημιών σε κτίρια από τις πυρκαγιές του Νομού Ευβοίας εντάσσεται και το Δ.Δ. Καλοχωρίου – Παντειχίου του Δήμου Αυλίδας-Κοινότητα Λιχάδας. Για την ερμηνεία του παρακάτω χάρτη, ο περαιτέρω διαχωρισμός των εξεταζόμενων Δ.Δ. σε «πυρόπληκτα» (κόκκινο χρώμα στον χάρτη) προέκυψε από τη μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν τη μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα, μελίσσια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρ., είτε
- ο αριθμός των ζώων που κήκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίσσια.

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Γενικά στοιχεία για τον πληθυσμό του Νομού Εύβοιας και των πυρόπληκτων περιοχών

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ο πραγματικός πληθυσμός στο Νομό Εύβοιας είναι 215.136 κάτοικοι. Αν και ο πραγματικός πληθυσμός στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε, μεταξύ 1991 και 2001, κατά 6,86%, στο Νομό σημειώθηκε αύξηση κατά 3,23%. Η παραπάνω αύξηση, αν εξετάσουμε το μόνιμο πληθυσμό, είναι ακόμα μικρότερη (2,56% έναντι 6,95% για το σύνολο της χώρας). Επίσης, με βάση τα στοιχεία της απογραφής, ο δείκτης γήρανσης είναι λίγο υψηλότερος από το δείκτη στο σύνολο της χώρας. Το ίδιο καταγράφεται και για το δείκτη εξάρτησης.

Το ποσοστό ανεργίας στο Νομό Εύβοιας είναι 11,64%, σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Αν και έχει σημειωθεί σημαντική μείωση της ανεργίας στο Νομό τα τελευταία χρόνια, το ποσοστό παραμένει ακόμα πάνω από το εθνικό επίπεδο. Επίσης, στην Εύβοια το μέσο εκπαιδευτικό επίπεδο είναι ελαφρώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο επίπεδο της χώρας. Σύμφωνα επίσης με την απογραφή του 2001, οι γεωργοί στο Νομό της Εύβοιας εμφανίζουν υστέρηση ως προς το επίπεδο γεωργικής εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση του πληθυσμού των πυρόπληκτων Δ.Δ. του νομού είναι ελαφρά χαμηλότερη σε σχέση με το σύνολο των Δ.Δ.

Στα δημοτικά διαμερίσματα που θεωρήθηκαν ως πυρόπληκτα στο Νομό Εύβοιας, κατοικούν 36.677 άτομα. Από αυτούς οι 13.490 κατοικούν σε αστικές περιοχές (36,8% του συνόλου), μεταξύ των οποίων είναι τα Δ.Δ. Αλιβερίου, Αμαρύνθου και Βαθέος, και 23.187 σε αγροτικές περιοχές (63,2% του συνόλου). Ο πληθυσμός των πυρόπληκτων Δ.Δ. αποτελεί το 17% του συνολικού πληθυσμού του Νομού. Σε αρκετά από τα πυρόπληκτα Δ.Δ. η δημογραφική γήρανση είναι ιδιαίτερα σημαντική. Ο Δείκτης Εξάρτησης (Δ.Ε.) που αποτυπώνει τη σχέση ενεργού και μη-ενεργού πληθυσμού είναι ιδιαίτερα αυξημένος σε αρκετά πυρόπληκτα Δ.Δ. Τα μισά από τα πυρόπληκτα Δ.Δ. έχουν Δ.Ε. πάνω από 0,60, ενώ ο Δ.Ε. του συνόλου των πυρόπληκτων Δ.Δ. στο νομό είναι 0,55.

Η απασχόληση κατά κλάδο στα πυρόπληκτα Δ.Δ. χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των υπηρεσιών και του δευτερογενούς τομέα αλλά η διαφοροποίηση στα Δ.Δ. δημιουργεί σε ορισμένα από αυτά σημαντική εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα. Μόλις 4 από τα 17 πιο σοβαρά πληγέντα Δ.Δ. έχουν ποσοστό αγροτών πάνω από 20%, γεγονός που δείχνει και το βαθμό εξάρτησης των πυρόπληκτων αυτών περιοχών από τον αγροτικό τομέα. Επτά Δ.Δ. (Δ.Δ. Αγίου Γεωργίου, Δ.Δ. Βρύσης, Δ.Δ. Μανικίων, Δ.Δ. Πολυποτάμου, Δ.Δ. Αγίου Ιωάννου, Δ.Δ. Αγίου Ιωάννου και Δ.Δ. Γαβαλά) έχουν αυξημένο ποσοστό ειδικευμένων τεχνιτών όπως και άλλων ειδικευμένων σε άλλα επαγγέλματα.

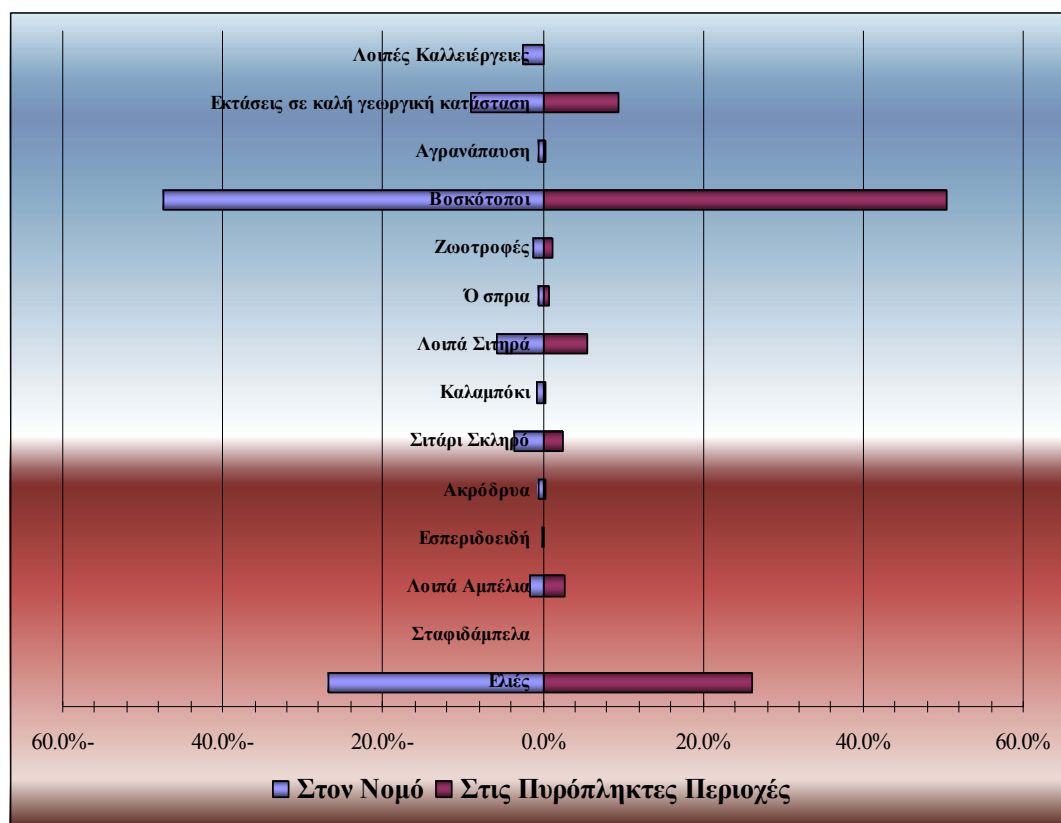
Στη Εύβοια η απογραφή πληθυσμού κατέγραψε 11.639 μετανάστες. Από αυτούς 7.113 (55,67%) είχαν Αλβανική υπηκοότητα. Το 54% των αλλοδαπών κατοίκων στα πυρόπληκτα Δ.Δ. είναι εργαζόμενοι. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων στο σύνολο του πληθυσμού. Το ποσοστό

των μεταναστών στο σύνολο των απασχολούμενων στις πυρόπληκτες περιοχές είναι 11,6%.

Τη δεκαετία 1995-2004, ο μέσος ετήσιος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης σε τρέχουσες τιμές στο σύνολο της χώρας ανήλθε στο 11,5% έναντι του 7,3% για το Νομό Εύβοιας. Η συμμετοχή του προϊόντος του Νομού Εύβοιας στο συνολικό προϊόν της χώρας συνεχώς περιορίζεται. Από 2,21% το 1995 έχει περιοριστεί στο 1,56% το 2004. Το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε την ίδια περίοδο κατά 11%, έναντι αύξησης 7,2% στο Νομό Εύβοιας (σε τρέχουσες τιμές). Αν και το 1995 το μέσο κατά κεφαλή προϊόν στην Εύβοια αντιστοιχούσε στο 114% του μέσου όρου, το 2004 έχει μειωθεί και αντιστοιχεί στο 83,3%, μετά από μια ακόμα μεγαλύτερη πτώση στο 79,4% το 2000, δηλαδή περιορίστηκε κατά 30 ποσοστιαίες μονάδες.

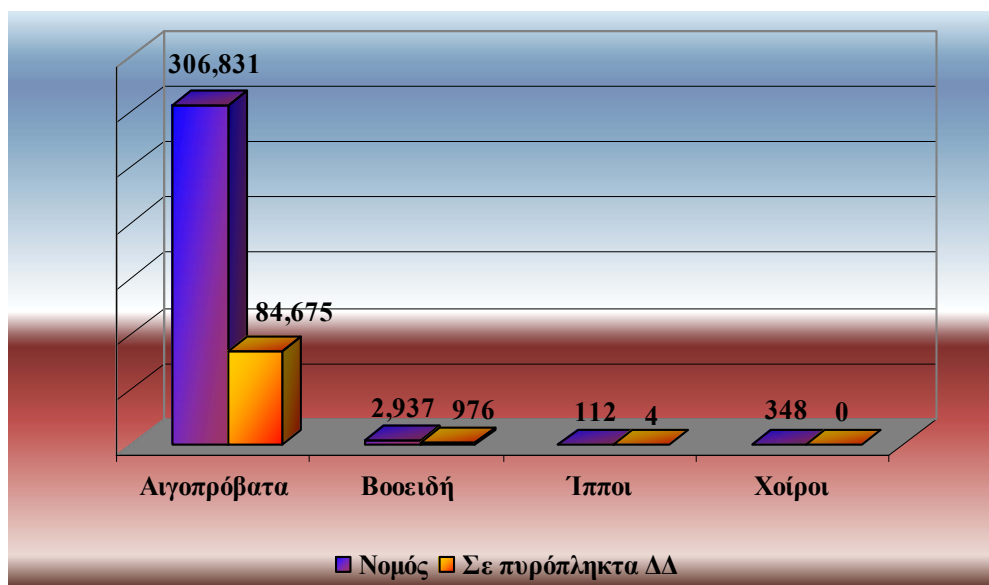
Ο πρωτογενής τομέας

Σύμφωνα με τα δεδομένα του ΟΣΔΕ η Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση (ΧΓΕ) στον Ν. Ευβοίας ανέρχεται σε 1.056 χιλιάδες στρέμματα. Η αντίστοιχη ΧΓΕ στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού ανέρχεται σε 303,5 χιλιάδες στρέμματα, αντιστοιχεί δηλαδή στο 28,7% της συνολικής ΧΓΕ του νομού. Το μεγαλύτερο μέρος της ΧΓΕ των πυρόπληκτων περιοχών καλύπτεται από ιδιωτικούς και κοινοτικούς βοσκότοπους (26,1%) και την καλλιέργεια της ελιάς (50,5%). Ανάλογη είναι και η εικόνα στις πυρόπληκτες περιοχές, αφού η καλλιέργεια της ελιάς και οι βοσκότοποι καλύπτουν το 26,1% και 50,5% αντίστοιχα της συνολικής ΧΓΕ των πυρόπληκτων περιοχών. Επίσης, σημαντική έκταση χρησιμοποιείται για την καλλιέργεια σιτηρών (πλην σκληρού σιταριού και αραβοσίτου) που προορίζονται για ζωοτροφές τόσο σε ολόκληρο το Νομό όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές. Αυξημένο είναι το ποσοστό της ΧΓΕ των πυρόπληκτων περιοχών όσον αφορά στην καλλιέργεια οινοποιήσιμων σταφυλιών (2,8% και 8.533 στρ.), ενώ το αντίθετο συμβαίνει για την καλλιέργεια του σκληρού σιταριού (2,5% και 7.637 στρ.). Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται η ποσοστιαία συμμετοχή παραγωγής ανά προϊόν στις πυρόπληκτες περιοχές σε σχέση με το Νομό.

Στον Ν. Ευβοίας η αιγοπροβατοτροφία είναι ο κυρίαρχος τομέας μεταξύ των τομέων της ζωικής παραγωγής. Σε ολόκληρο το νομό, από τα 310.916 ζώα που δηλώθηκαν στο πλαίσιο της ενιαίας ενίσχυσης, τα 306.831 είναι αιγοπρόβατα και τα 2.937 βοοειδή. Ενώ ο πληθυσμός των αιγοπροβάτων (με εξαίρεση το νησί της Σκύρου που

παρουσιάζει ένα αξιόλογο πληθυσμό αιγοπροβάτων) βρίσκεται διάσπαρτος σε όλο το νομό, κάτι ανάλογο δε συμβαίνει με τα βοοειδή όπου οι βοοτροφικές μονάδες συγκεντρώνονται σε κάποια Δημοτικά Διαμερίσματα όπως το ΔΔ. Δροσιάς, Ωρολογίου, Βασιλικού και Αγ. Λουκά. Στις πυρόπληκτες περιοχές, ο αιγοπροβατοτροφικός τομέας αντιπροσωπεύει το 99% του ζωικού πληθυσμού (84.675 κεφάλια) ενώ ο βοοτροφικός τομέας αντιπροσωπεύει το 1% περίπου του ζωικού πληθυσμού (976 κεφαλές). Το γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζει τον αριθμό ζώων κατά είδος στο Νομό Εύβοιας και στις πυρόπληκτες περιοχές.

Στην Εύβοια εφαρμόζεται και βιολογική γεωργία σε ένα σύνολο 32.468,9 στρεμμάτων. Οι κύριες βιολογικές καλλιέργειες του Νομού είναι οι βοσκότοποι, οι ελαιώνες και τα λοιπά σιτηρά. Επίσης, η Εύβοια παρουσιάζει συνολικά 5.270,75 αιγοπρόβατα και βοοειδή ενταγμένα στη βιολογική κτηνοτροφία. Οι πυρόπληκτες περιοχές συμμετέχουν στην παραγωγή βιολογικής καλλιέργειας και κτηνοτροφίας του Νομού με ποσοστά 33% και 38,51% αντίστοιχα.

Ζημιές στον πρωτογενή τομέα

Από το σύνολο των στρεμμάτων που κάηκαν και αφορούσαν τη φυτική παραγωγή, η καλλιέργεια της ελιάς έχει υποστεί τη μεγαλύτερη σε έκταση καταστροφή με 14.797 στρέμματα. Οι υπόλοιπες καλλιέργειες που έχουν υποστεί ζημιά είναι αυτές των αμπελιών 794,6 στρ., και των λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών με 1.127,3 στρέμματα. Οι μεγαλύτερες καταστροφές στην καλλιέργεια της ελιάς εντοπίζονται στους Δήμους Στυραίων (ΔΔ Στύρων, Ν. Στύρων Πολυποτάμου), Ταμυναίων (ΔΔ. Αγ. Λουκά, Αγ. Ιωάννου, Γαβαλά και Τραχηλίου), και Κονιστρών (ΔΔ. Κρεμαστού). Όσον αφορά τα οινοποιήσιμα σταφύλια, οι καταστροφές εντοπίζονται κυρίως στους Δήμους

Στυραίων (ΔΔ Στύρων, Ν. Στύρων Πολυποτάμου), Ταμυναίων (ΔΔ. Αγ. Λουκά και Τραχηλίου). Τέλος, οι ζημιές στην καλλιέργεια ακροδρύων εντοπίζονται κυρίως στους Δήμους Ταμυναίων (ΔΔ Αγ. Λουκά) και Κονίστρων (ΔΔ. Κρεμαστού).

Το ποσοστό καταστροφής στον αιγοπροβατοτροφικό τομέα ανέρχεται σε 0.56% και εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους Στυραίων (ΔΔ Στύρων) και Ταμυναίων (ΔΔ Ταχυλίου, Αγ. Ιωάννου και Παρθενίου).

Επίσης, 924 μελίτσια υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, χωρίς ωστόσο οι μελισσοπαραγωγοί να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα.

Τα περισσότερα προβλήματα που προέκυψαν από τις πυρκαγιές και αφορούν τον πρωτογενή τομέα σχετίζονται κυρίως με τον κλάδο της κτηνοτροφίας. Συγκεκριμένα, στις πυρόπληκτες περιοχές του νομού εθίγισαν 67.000 αιγοπρόβατα εξαιτίας καταστροφής των βοσκοτόπων. Ο ενσταβλισμός των ζώων κρίνεται ως μέτρο ανέφικτο και ασύμφορο οικονομικά εξαιτίας του υψηλού κόστους εκτροφής και εισροών. *Κατά συνέπεια δημιουργείται το θέμα μετεγκατάστασης των ζώων σε περιοχές του νομού όπου υπάρχουν διαθέσιμοι βοσκότοποι.*

Σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τους τοπικούς φορείς, αναμένεται να υπάρξουν απώλειες περίπου 20% σε ζωικό κεφάλαιο, λόγω αδυναμίας εκτροφής στους τόπους όπου είναι ήδη εγκατεστημένες οι κτηνοτροφικές μονάδες. Από το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου περίπου το 30% αναμένεται να μετεγκατασταθεί (κυρίως οι μεγάλοι μεγέθους κτηνοτροφικές μονάδες), ενώ το υπόλοιπο 50% να παραμείνει στους τόπους εκτροφής του. Συγκεκριμένα, ανάγκη μετεγκατάστασης υπάρχει για τις μεγάλοι μεγέθους μονάδες (άνω των 100 ζώων) λόγω αδυναμίας εκτροφής τους στις πυρόπληκτες περιοχές. Αντίθετα οι μικρού μεγέθους κτηνοτροφικές μονάδες μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν στους πυρόπληκτους δήμους, αφού οι απαιτήσεις βόσκησης είναι μικρότερες και εναλλακτικά μπορούν να μετακινούνται σε όμορες περιοχές για βόσκηση.

Προτάσεις

Η όλη παράθεση της υφιστάμενης κατάστασης και των προβλημάτων που προέκυψαν από τις πυρκαγιές στο νομό Εύβοιας δε θα ωφελούσε αν δε γίνει και μια προσπάθεια να συντονιστούν οι κύριες δράσεις για την ανασυγκρότηση των περιοχών του νομού που επλήγησαν. Κύριος στόχος των προτάσεων είναι αφενός η αποκατάσταση των ζημιών και η προστασία του περιβάλλοντος, αλλά παράλληλα η συνέχιση άσκησης της γεωργικής δραστηριότητας στο νομό και μάλιστα η εξασφάλιση πιθανώς ενός υψηλού και σταθερού εισοδήματος των αγροτών, ώστε να παραμείνουν στις πυρόπληκτες περιοχές.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κύρια σημεία στα οποία πρέπει να εστιαστεί η προσπάθεια ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών του νομού Εύβοιας και η περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής. Η περιγραφή των μέτρων και των δράσεων παρουσιάζεται κατά τομέα και κλάδο.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

Οι πυρκαγιές έχουν προκαλέσει αυξημένο κίνδυνο διάβρωσης σε ορισμένες εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Ο κίνδυνος αυτός κρίνεται πολύ μεγάλος για 5.881,6 στρ., μεγάλος για 98.250 στρ., μέτριος για 125.358 στρ. και ασθενής για 17.029 στρ. Για την αποκατάσταση των ζημιών προτείνονται τα παρακάτω μέτρα ανάλογα το είδος των περιοχών στις οποίες εμφανίζεται ο κίνδυνος (γεωργικές περιοχές/δασικές περιοχές/βοσκότοποι) καθώς και μέτρα ελέγχου της διάβρωσης

ΔΡΑΣΗ 1: Αντιδιαβρωτικά έργα

Οι εκτιμώμενες εκτάσεις με κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους (με βαθμό κινδύνου μέτριο, μεγάλο και πολύ μεγάλο) ανέρχονται συνολικά σε 229.490 στρ. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διάβρωσης και υποβάθμισης των εδαφών αναφέρονται α) σε επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχείρισης της χλωρίδας στις γεωργικές και δασικές εκτάσεις, αλλά και στους βοσκοτόπους, β) στην κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων και γ) σε μέτρα ελέγχου της διάβρωσης.

Ειδικότερα στις γεωργικές περιοχές προτείνονται:

1. Αποφυγή άροσης ή άλλης καλλιεργητικής φροντίδας των γεωργικών εδαφών μέχρι το τέλος της χειμερινής περιόδου.
2. Αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης, η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από τη διάβρωση.
3. Εφαρμογή ελαφράς αζωτούχου λίπανσης (10-15 κιλά στο στρέμμα) με λιπάσματα όπως θειική αμμωνία, νιτρική αμμωνία για την διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης ή των μερικώς καταστραφέντων ελαιώνων ή άλλων οπωροφόρων δένδρων.
4. Διατήρηση της κόμης των καμένων δένδρων μέχρι αρχές ανοίξεως για μερική προστασία του εδάφους από την ενέργεια της βροχής και τη μείωση της διάβρωσης.
5. Σε περιοχές με ήπιες κλίσεις (κλίση μικρότερη του 12%) επιτρέπεται μικρή παρέμβαση για τη σπορά αγρωστωδών ή ψυχανθών με ελαφρά αναμόχλευση του εδάφους (χρήση εδαφοκαλλιεργητή).
6. Κατασκευή μικρών αναβαθμών γύρω από τον κορμό των δένδρων σε κεκλιμένο έδαφος μόνον όταν τούτο είναι τελείως απαραίτητο και με την ελάχιστη διαταραχή του εδάφους.
7. Διατήρηση και ανάπτυξη των ελαιώνων στις γεωργικές περιοχές διότι: (α) παρουσιάζουν μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία, (β) εξασφαλίζουν επαρκή φυτοκάλυψη στο έδαφος, (γ) έχουν χαμηλή ευαισθησία στις πυρκαγιές, (δ) δημιουργούν ιδιαίτερα μεγάλη βιοποικιλότητα.

Στις δασικές περιοχές προτείνονται:

1. Αυστηρός έλεγχος και αποκλεισμός κάθε είδους βόσκησης για τη διευκόλυνση ανάπτυξης της αυτοφυούς βλάστησης η οποία θα προστατεύσει το έδαφος από τη διάβρωση.

2. Κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων στις χαράδρες και στα ρέματα των ευαίσθητων περιοχών για την επιβράδυνση της ροής των πλημμυρικών υδάτων και τη μείωση της διαβρωτικής ενέργειάς των.
3. Διατήρηση της θέσης τουλάχιστον του 50% των καμένων δένδρων του πευκοδάσους για δύο χρόνια.
4. Εφαρμογή αναχλοάσεων όπου η αναγεννώμενη φυσική βλάστηση δεν καλύπτει το ελάχιστο όριο του 45% της επιφάνειας του καμένου εδάφους, παράλληλα με φυτεύσεις δένδρων για τη δημιουργία ανθεκτικών στη φωτιά συστάδων. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να γίνουν με την ελάχιστη δυνατή διατάραξη του επιφανειακού εδάφους. Όπου στα καμένα πευκοδάση υπάρχει αρκετό βάθος εδάφους, η δειροφύτευση πρέπει να αναβληθεί μέχρι να κριθεί αν η φυσική αναγέννηση είναι ικανοποιητική ή όχι. Στη ζώνη της ελάτης θα πρέπει να φυτευθούν αμέσως πρόδρομα δασικά είδη ανθεκτικά στις δυσμενείς συνθήκες, που θα ακολουθήσουν την πυρκαγιά.
5. Τοποθέτηση κορμό-πλεγμάτων και κλάδο-πλεγμάτων με ελάχιστη διατάραξη της επιφάνειας του εδάφους, μόνο όπου η μορφολογία του εδάφους και η γεωλογία τα καθιστούν ικανά να περιορίσουν την επιφανειακή ροή του νερού της βροχής.

Στους **βοσκοτόπους** προτείνονται:

1. Απαγόρευση της βόσκησης των καμένων βοσκοτόπων μέχρι να αναπτυχθεί ικανοποιητική βλάστηση.
2. Ενίσχυση της φυσικής βλάστησης με σπορά καταλλήλων μειγμάτων φυτών που να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη βιοποικιλότητα. Όπου είναι δυνατό θα πρέπει να υποστηρίζεται η βλάστηση με τις κατάλληλες λιπάνσεις.
3. Καθορισμός του αριθμού των ζώων με αυστηρότητα και ανάλογα με την εκάστοτε βοσκοϊκανότητα του βοσκοτόπου.

Τέλος προτείνονται **μέτρα ελέγχου της διάβρωσης**:

1. Συνεχής παρακολούθηση των διαβρώσεων και άμεση εφαρμογή κατά περίπτωση μέτρων προστασίας.
2. Καθορισμός των γεωργικών ή δασικών περιοχών με μικρό βαθμό αναγέννησης της βλάστησης στο τέλος χειμώνα και άμεση δειροφύτευση ή αναχλοάση με αγρωστώδη ή ψυχανθή.
3. Εγκατάσταση πέντε (5) αυτόματων σταθμών παρακολούθησης της διάβρωσης των εδαφών σε επιλεγμένες αντιπροσωπευτικές λεκάνες απορροής.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε **11.774.935 €**, και δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες αναδασώσεων, οι οποίες υπολογίστηκαν στη δράση 'Προστασία και αποκατάσταση δασών'.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός													
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	Εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές με βάση τον κίνδυνο διάβρωσης:	<u>Γεωργικές περιοχές:</u> αποφυγή άροσης, εφαρμογή ελαφριάς αζωτούχου λίπανσης, διατήρηση της κόμης των καμένων δέντρων, αναμόχλευση εδάφους, διατήρηση ελαιώνων <u>Δασικές περιοχές:</u> αποκλεισμός βόσκησης, αντιδιαβρωτικά έργα, αναχλοάσεις, κορμοπλέγματα <u>Βοσκότοποι:</u> απαγόρευση βόσκησης, ενίσχυση φυσικής βλάστησης <u>Μέτρα ελέγχου διάβρωσης</u> <u>Έργα αντιπυρικής προστασίας</u>	Εκτάσεις με μέτριο κίνδυνο διάβρωσης	4.888.970												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Κίνδυνος Διάβρωσης</th> <th>Εκτάσεις (στρέμματα)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Πολύ μεγάλος</td> <td>5.881,6</td> </tr> <tr> <td>Μεγάλος</td> <td>98.250,0</td> </tr> <tr> <td>Μέτριος</td> <td>125.358,2</td> </tr> <tr> <td>Ασθενής</td> <td>17.029,4</td> </tr> <tr> <td>Κανένας</td> <td>683,8</td> </tr> </tbody> </table>		Κίνδυνος Διάβρωσης	Εκτάσεις (στρέμματα)	Πολύ μεγάλος	5.881,6	Μεγάλος	98.250,0	Μέτριος	125.358,2	Ασθενής	17.029,4	Κανένας	683,8	Εκτάσεις με μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	6.386.250
	Κίνδυνος Διάβρωσης		Εκτάσεις (στρέμματα)													
	Πολύ μεγάλος		5.881,6													
	Μεγάλος		98.250,0													
	Μέτριος		125.358,2													
	Ασθενής		17.029,4													
Κανένας	683,8															
	Εκτάσεις με πολύ μεγάλο κίνδυνο διάβρωσης	458.765														
	3 σταθμοί παρακολούθησης της διάβρωσης	29.250														
	Συντήρηση και παρακολούθηση σταθμών	11.700														
	Σύνολο	11.774.935														

ΔΡΑΣΗ 2. Προστασία Υδατικών Πόρων

Κύριες Επιπτώσεις από τις Πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές αναμένεται να υποβαθμίσουν την ποιότητα των υδάτων και να προκαλέσουν τα παρακάτω προβλήματα:

- Αύξηση της επιφανειακής απορροής κατά 10% και μείωση της ικανότητας κατείσδυσης στους τομείς των πυρόπληκτων περιοχών, επηρεάζοντας όμως το σύνολο σχεδόν των επιφανειακών νερών του νομού και σημαντικό μέρος του υπόγειου νερού, έξω και μακριά από την πυρόπληκτη περιοχή.
- Αρκετά διαδεδομένες κατολισθήσεις και γενικά αστοχίες γαιών σε οποιαδήποτε κλίμακα και ένταση. Η αύξηση της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές στη κατάντη της καμένης περιοχής.
- Η μερική ή και ολική καταστροφή της υδρομάστευσης του μεγαλύτερου μέρους των πηγών εξαιτίας της πυρκαγιάς, με έντονη επιφανειακή ρύπανση, προκαλεί μείωση της παροχής κάτω του 50% και ακαταλληλότητά του νερού τουλάχιστον για ύδρευση ή και πότισμα ζώων.
- Αύξηση της διαβρωτικής ικανότητας του νερού, αύξηση της κατά βάθος διάβρωσης και μεταβολή της μορφής του υδρογραφικού δικτύου και σημαντική αύξηση της επικινδυνότητας για φαινόμενα εντατικής διάβρωσης, υψηλών στερεοπαροχών και πλημμυρών - λασπορροών. Η συνολική αύξηση της στερεοπαροχής θα επηρεάσει σημαντικά και τις κατάντη περιοχές. Τα υλικά της διάβρωσης, είναι σίγουρο ότι θα αποτεθούν στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων, μειώνοντας τον όγκο των ενεργών κοιτών των μεγάλης τάξεως υδρορεμάτων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων κοντά στους τομείς μικρών μορφολογικών κλίσεων επηρεάζοντας τις αρδευόμενες και καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Ο συνολικός συντελεστής κατείσδυσης στις πυρόπληκτες περιοχές αναμένεται να μειωθεί, μειώνοντας ταυτόχρονα και τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν.
- Σημαντικές μεταβολές στα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών νερών λόγω μεταφοράς σημαντικών ποσοτήτων υπολειμμάτων της καύσης σε περιοχές κατάντη. Είναι σίγουρο ότι αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη θολότητα, στο σύνολο των διαλυμένων και αιωρούμενων στερεών, στην οσμή και στο χρώμα. Μεταβολές αναμένονται και στα χημικά χαρακτηριστικά του νερού, κυρίως σε ότι αφορά τη συγκέντρωση κύριων ιόντων (Ca, K, Mg, Na και SO₄) και μετάλλων, ενώ αναμένονται και αυξημένες ποσότητες διοξινών από την καύση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων.
- Σημαντικές μεταβολές των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, παρόμοιες με τις αντίστοιχες των επιφανειακών, με μικρότερες όμως τιμές εξαιτίας των μηχανισμών «απορρύπανσης» από τα πετρώματα.

Προτάσεις Παρεμβάσεων-Έργων

Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια γίνεται παράθεση των **απαραίτητων παρεμβάσεων και νέων έργων**, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να είναι δυνατή η βιώσιμη ανάκτηση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου που καταστράφηκε με τις πυρκαγιές.

Για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση

Το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα των ζώων, ήταν κυρίως νερό πηγών που σήμερα κρίνονται ακατάλληλα για το πότισμα των ζώων. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζεται από την υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων και προβλέπεται να επιδεινωθεί. Προτείνεται:

- *Προμήθεια αποθήκης νερού*, σε όγκο ανάλογου με τις ανάγκες του αριθμού των ζώων (2L/ημ.) και τη δυσκολία μεταφοράς νερού. Συνολικά εκτιμάται για τους 6 μήνες σε 1.000m³ πόσιμου νερού, ήτοι κατά εκτίμηση **20.000€**.
- *Έργα αποκατάστασης 10 υδρομαστεύσεων πηγών* στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **500.000€**.
- *Κατασκευή 5 μικρών φραγμάτων συγκράτησης νερού* σε ρέματα, υδατοχωρητικότητας τουλάχιστον 150 m³, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, κόστος μονάδας 60.000€, ήτοι συνολικό κόστος **300.000€**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γαιών βοσκοτόπων και κτηνοτροφικών μονάδων (που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αφού αναμένεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της εντατικής αποψίλωσης της περιοχής από την πυρκαγιά) αλλά και για την αποκατάσταση από παρόμοια φαινόμενα στα ανάντη των πηγών που θα υδρομαστευτούν, αλλά και στις περιοχές των προτεινόμενων νέων έργων, χρειάζονται:

- ❖ *Έργα διαμόρφωσης των πρανών, έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων και έργα αποστράγγισης*. Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 10km², ήτοι το 5,3% στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 10km², ήτοι το 5,3% στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδος σε 120 €/ στρ. και συνολικά 1.200.000 €.

Για την αντιμετώπιση έλλειψης νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά (όπου η ύδρευση είναι αδύνατη εξαιτίας της μειωμένης παροχής των πηγών και της κακής ποιότητας του νερού εξαιτίας των πυρκαγιών), προτείνεται άμεσα:

Παροχή πόσιμου νερού στα μικρά ορεινά χωριά με μεταφορά και αποθήκευση στις δεξαμενές τους, αφού πρώτα καθαριστούν. Το κόστος αυτής της πρότασης ανέρχεται συνολικά για το Νομό και για τους επόμενους 6 μήνες σε **80.000€**.

Για την αντιμετώπιση μείωσης παροχής νερού άρδευσης:

- *Αποκατάσταση 10 υδρομαστευτικών έργων πηγών*, στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, με κόστος μονάδας 50.000€, ήτοι συνολικό κόστος **500.000€**..

- Διάνοιξη 4 γεωτρήσεων, (μέσο βάθος διάτρησης 200m) και το άμεσο κόστος λειτουργίας της, για μέσο βάθος τα 200m, ανέρχεται σε 40.000€, ήτοι συνολικό κόστος **160.000€**.
- Κατασκευή 5 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (μέσης χωρητικότητας 150 m³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή, τα οποία θα κατανεμηθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Κόστος μονάδας 60.000 €, ήτοι συνολικό κόστος **300.000 €**.

Για την αντιμετώπιση ολισθήσεων γεωργικής γης, προτείνονται:

*Έργα διαμόρφωσης και υποστήριξης πρανών και ρεμάτων και έργα καλής αποστράγγισης. Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 13km², ήτοι το 6,9% στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, αφού οι ανάγκες σε νερό είναι υπαρκτές, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120€/στρέμμα, και συνολικά **1.560.000€**.*

Για την αντιμετώπιση εμφάνισης μεγάλων κατολισθήσεων, προτείνονται:

*Έργα (μελέτη και κατασκευή) για θέσεις κατολισθήσεων. Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 7 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, αφού οι ανάγκες σε νερό είναι υπαρκτές, ενώ το υπόλοιπό 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000, ήτοι συνολικά **1.050.000€**.*

Το συνολικό κόστος προτεινόμενων παρεμβάσεων- έργων ανέρχεται σε **5.670.000€**

Δράσεις	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων*	Προϋπολογισμός (€)
Δράση 2. Προστασία Υδατικών Πόρων	Υποβάθμιση ποιότητας νερού για κτηνοτροφική χρήση (πότισμα ζώων).	Προμήθεια δεξαμενών αποθήκευσης νερού ποτίσματος ζώων, για κάλυψη 1.000m ³ πόσιμου νερού για 6 μήνες	20.000
	Μείωση & υποβάθμιση νερού για λοιπές κτηνοτροφικές χρήσεις.	1. Αποκατάσταση 10 υδρομαστεύσεων πηγών στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή για χρήση στη κτηνοτροφία.	500.000
		2. Κατασκευή 5 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητα τουλάχιστον 1500 m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000€	300.000
	Ολισθήσεις γαιών βοσκοτόπων & κτηνοτροφικών μονάδων	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών 2. Έργα προστασίας πρανών και ρεμάτων 3. Έργα αποστράγγισης 4. Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 10 km ² ήτοι το 5,3% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Τιμή μονάδας 120 €/στρ.	1.200.000
	Έλλειψη νερού ύδρευσης σε μικρά ορεινά χωριά	Μεταφορά & αποθήκευση νερού σε δεξαμενές για 6 μήνες	80.000
	Μείωση παροχής νερού άρδευσης.	1. Έργα αποκατάστασης 10 υδρομαστεύσεων πηγών στις περιοχές με υψόμετρο > 200 m, με κόστος μονάδας 50.000 €	500.000
		2. Διάνοιξη 4 γεωτρήσεων σε περιοχές με υψόμετρα < 300 m, μέσου βάθους 200 m, με 40.000 €/γεωτρ.	160.000
		3. Κατασκευή 5 χαμηλών φραγμάτων συγκράτησης νερού (χωρητικότητα τουλάχιστον 1500 m ³) στην ορεινή και ημιορεινή περιοχή. Κόστος μονάδας 60.000 €	300.000
	Ολισθήσεις γεωργικής γης	1. Έργα διαμόρφωσης των πρανών & ρεμάτων 2. Έργα υποστήριξης πρανών & ρεμάτων 3. Έργα καλής αποστράγγισης Ο αριθμός των έργων αυτών αφορά εξυγίανση και υποστήριξη έκτασης 13km ² (ήτοι το 6,9% περίπου της πυρόπληκτης περιοχής). Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας σε 120 €/στρ.	1.560.000
Εμφάνιση μεγάλων κατολισθήσεων	Έργα αντιμετώπισης μεγάλων κατολισθήσεων Ο αριθμός των έργων (μελέτη και κατασκευή) που προτείνονται αφορά 7 θέσεις κατολισθήσεων στο σύνολο της πυρόπληκτης περιοχής. Το κόστος των έργων εκτιμάται σε τιμή μονάδας 150.000€	1.050.000	
ΣΥΝΟΛΟ			5.670.000

*Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης

ΔΡΑΣΗ 3: Αποκατάσταση και Προστασία Δασών

Τα θερμόβια κωνοφόρα αποτελούνται από φυσικά πευκοδάση και από αναδασώσεις, που κατά κύριο λόγο φύονται σε χαμηλά υψόμετρα (από την επιφάνεια της θάλασσας έως 800 m). Τα ψυχρόβια κωνοφόρα αποτελούνται από παραγωγικά φυσικά δάση μαύρης πεύκης και ελάτης κατά κύριο λόγο και από αναδασώσεις. Τα δάση αυτά φύονται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από τα θερμόβια κωνοφόρα (από 800 έως 1.500 m υψόμετρο). Τα δάση των φυλλοβόλων πλατυφύλλων αποτελούνται από πλατύφυλλα φυλλοβόλα είδη, όπως καστανιάς, δρυός και πλατάνια. Τα δάση αυτά είναι φυσικά δάση κατά κύριο λόγο και μόνο κατά θέσεις είχαν γίνει συμπληρωματικές αναδασώσεις, και καλύπτουν σημαντικές εκτάσεις των πυρόπληκτων περιοχών. Οι βοσκόμενες δασικές εκτάσεις ανήκουν στην κατηγορία του λιβαδικού τύπου των θαμνολίβαδων αειφύλλων πλατυφύλλων ειδών. Τα τελευταία έχουν προέλθει από επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές ή υπερβόσκηση και αποτελούν τον κύριο λιβαδικό τύπο των καμένων δασικών εκτάσεων για απευθείας βόσκηση των αγροτικών ζώων.

Τα αειφύλλα πλατύφυλλα έχουν προσαρμοσθεί σε επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές και αναβλαστάνουν σε γρήγορο χρονικό διάστημα μετά την πυρκαγιά, ώστε σε δύο έως πέντε έτη μετά από αυτή να μπορούν να βοσκηθούν. Όμως, αυτό εξαρτάται από την περιοχή, το κλίμα, το έδαφος και το τοπογραφικό ανάγλυφο.

Οι άμεσες ενέργειες σε **Δάση και Δασικές Εκτάσεις** περιλαμβάνουν:

- (α) κατασκευή αντιδιαβρωτικών έργων (κλαδοπλέγματα, κορμοδέματα, κορμοπλέγματα) μετά την εφαρμογή υλοτομικών εργασιών και σύμφωνα με μελέτες που πρέπει να συντάσσονται άμεσα και με πρόβλεψη των λεπτομερειών για την κατασκευή των έργων και κατά περίπτωση των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων,
- (β) σύνταξη μελετών προσωρινών αντιπλημμυρικών έργων (ξύλινα φράγματα στις δευτερεύουσες κοίτες των χειμάρρων και άμεση κατασκευή των παραπάνω έργων με τη διαδικασία του κατεπείγοντος),
- (γ) σύνταξη μελετών μονίμων αντιπλημμυρικών έργων (σκυρόδμητα ή λιθόδμητα φράγματα) και στη συνέχεια η κατασκευή των παραπάνω προβλεπόμενων έργων.

Ορισμένες πρόσθετες παρεμβάσεις αφορούν την προστασία της φυσικής αναγέννησης, τη σύνταξη μελετών αναδασωτικών έργων, ιδιαίτερα για περιοχές υποβαθμισμένες, κοντά σε οικισμούς και υλοποίηση των προβλεπόμενων από τις παραπάνω μελέτες έργων.

Οι **παρεμβάσεις** για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμπερικλείουν τα παρακάτω μέτρα.

- (α) οριοθέτηση που έχει σχέση με την προστασία των καμένων φυσικών εκτάσεων από καταπατήσεις (Κτηματολόγιο-Δασολόγιο),
- (β) μελέτη και οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας κατά νομό,
- (γ) προστασία της φυσικής αναγέννησης από τη βόσκηση ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης και των ζώων που βόσκουν (κυρίως των αιγών),
- (δ) αναδασώσεις σε συνδυασμό με τους παράγοντες κάθε φορά που πρέπει να ληφθούν υπόψη (δασικό είδος υπό αναδάσωση, φυτευτικό υλικό κ.λ.π.)

(ε) έρευνα του ρυθμού αποκατάστασης των διαφόρων δασικών καμένων οικοσυστημάτων, με περιοδικές καταγραφές (monitoring).

Ενδείκνυται επίσης διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση των βοσκότοπων των πυρόπληκτων περιοχών και στη διαχείριση των άκαυτων βοσκοτόπων. Στην πρώτη περίπτωση ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί σχετικά με τη λήψη μέτρων για απαγόρευση της βόσκησης για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο, την καθιέρωση συστήματος βόσκησης στα καμένα λιβάδια όταν αρθούν οι απαγορευτικές διατάξεις καθώς και λήψη μέτρων σχετικά με τη βελτίωση των καμένων λιβαδιών με σπορά ή φύτευση λιβαδικών φυτών και λίπανση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαχείριση των διασωθέντων λιβαδιών στηρίζεται σε συστήματα βόσκησης με την εφαρμογή ενδεδειγμένης βοσκοφόρτωσης που δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ένα μικρό μηρυκαστικό (πρόβατο-αίγα) ανά στρέμμα και μήνα, τη βελτίωση των λιβαδιών αυτών με αύξηση της βοσκοϊκανότητάς τους και την παραγωγή βοσκήσιμης ύλης υψηλής ποιότητας.

Παράλληλα η πολιτεία θα πρέπει να λάβει και μέτρα για τους κτηνοτρόφους προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα διατροφής των ζώων από την απαγόρευση βόσκησης στους καμένους βοσκοτόπους, όπως η επιδότηση ή δωρεάν χορήγηση χονδροειδών ζωοτροφών και άλλων συμπληρωμάτων και η ενθάρρυνση μείωσης του ζωικού κεφαλαίου κάνοντας χρήση επιδοτήσεων ή προσφέροντας εναλλακτικές εργασιακές ευκαιρίες. Μέτρα επίσης θα πρέπει να ληφθούν και από πλευράς των ιδίων των κτηνοτρόφων για την εύρεση εναλλακτικών πηγών διατροφής των ζώων τους μέσα από την εγκατάσταση λειμώνων με ετήσια κτηνοτροφικά φυτά σε ιδιόκτητους αγρούς ή και αξιοποίηση όλων των πιθανών υλικών φυτικής προέλευσης που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα άλλων αγροτικών και δασικών δραστηριοτήτων (κλάδεμα καρποφόρων δένδρων, κοπή και αραίωση πυκνών θαμνώνων πουρναριού ή φυλλοβόλων δρυών).

Οι προυπολογιζόμενες δαπάνες για κορμοφράγματα/ κορμοδέματα έχουν περιληφθεί στον προυπολογισμό της Δράσης «Αντιδιαβρωτικά Έργα» αλλά θα πραγματοποιηθούν από τους υπεύθυνους του δασικού τομέα.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές		Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)*
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	Εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων σε στρέμματα που κήκαν (στρ.):		- Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	3.200.000
	Δάση θερμόβιων κωνοφόρων (δάση χαλεπίου και κουκουναριάς)	13.300	- Αντιπυρικές ζώνες, καθαρισμοί αντιπυρικών ζωνών κτλ.	2.000.000
	Δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (μαύρης πεύκης και ελάτης)	1.000	- Αναδασώσεις	2.000.000
	Δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιά, δρυς, πλατάνια)	66.700	- Αποκατάσταση και βελτίωση βοσκοτόπων	3.000.000
	Δασικές εκτάσεις (αείφυλλα, πλατύφυλλα και φρυγανικά οικοσυστήματα)	81.000		
	Σύνολο			10.200.000

*Δεν περιλαμβάνονται οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για κατασκευή κορμοφραγμάτων – κορμοδεμάτων , οι οποίες έχουν περιληφθεί στη δράση ‘Αντιδιαβρωτικά έργα’

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παραγωγικό Σύστημα

Φυτική παραγωγή

Για τις ζημιές στη φυτική παραγωγή προτείνονται ολοκληρωμένα προγράμματα αποκατάστασης της ελαιουργίας και της αμπελουργίας

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας

Ο βαθμός ζημιάς των ελαιόδεντρων αλλά και το ποσοστό καταστροφής στις πληγείσες εκτάσεις χαρακτηρίζονται από σημαντική παραλλακτικότητα μεταξύ περιοχών και πυρκαγιών ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου πολυσύνθετης αλληλεπίδρασης και συνέργειας μιας πληθώρας παραγόντων που καθιστά και την εκτίμηση της ζημιάς ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία σε εργασία, χρόνο και πάνω από όλα σε εμπειρία και γνώση σε θέματα φυσιολογίας του ελαιόδεντρου και ανταπόκρισης σε τέτοιας μορφής συνθήκες καταπόνησης.

Για την ακριβή εκτίμηση του βαθμού ζημιάς θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι την Άνοιξη για να διαπιστωθεί αν η αναβλάστηση που εμφανίζεται είναι παροδική ή όχι.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε μια προκαταρκτική εκτίμηση του ποσοστού και του βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και μια προεκτίμηση του κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ, η έκταση των ελαιώνων που επλήγησαν ανέρχεται σε **14.797** στρέμματα (ή **5,2%** της έκτασης των ελαιώνων του νομού ή **18,7%** των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών). Με βάση την εμπειρία του συντονιστή για την ελαιοκομία, από την εκτίμηση ζημιών σε πυρόπληκτες περιοχές της Κρήτης στο παρελθόν και την οπτική παρατήρηση των καμένων ελαιοδέντρων, καθορίστηκαν τρία επίπεδα για το χαρακτηρισμό του βαθμού ζημιάς των ελαιοδέντρων:

Α. Ελαφριές ζημιές: Ελαιόδεντρα με εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού,

Β. Μέτριου βαθμού ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχίονες και στον κορμό <25%,

Γ. Σοβαρές ζημιές: Ελαιόδεντρα με καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχίονες και κορμός) >25%.

Ως ελαιώνες με ελαφριά ζημιά χαρακτηρίστηκε το 35,9% της συνολικής έκτασης των πληγέντων ελαιώνων (Α), όπου η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης, ενώ με μέτριου βαθμού ζημιές (Β) χαρακτηρίστηκε το 20%, όπου η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχίονες ή στον κορμό. Τέλος, με σοβαρές ζημιές (Γ) χαρακτηρίζεται το 44,1% των πληγέντων ελαιώνων, στους οποίους είναι απαραίτητη είτε η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές) (40,6% των

πληγέντων ελαιώνων), είτε η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση όπου η επαναφύτευση θα πρέπει να γίνεται με τις ποικιλίες της περιοχής (π.χ. Κορωνέικη, Κουτσουρελιά, κ.λπ.), (3,5% των πληγέντων ελαιώνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός για την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου των ελαιοδέντρων και το συνολικό κόστος των ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής υπολογίζεται σε **6.068.670**

Πέραν όμως του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων ελαιώνων, επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας στις πληγείσες περιοχές με την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα βασίζεται στις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον της πρωτογενούς παραγωγής, στην προώθηση και εμπορία ελαιοκομικών προϊόντων και στις σύγχρονες καλλιεργητικές τεχνικές για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με μειωμένο κόστος παραγωγής.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	<p>Έκταση ελαιώνων που επλήγησαν: 14.797 στρέμματα (το 5,2% της έκτασης των ελαιώνων του νομού και το 18,7% των ελαιώνων των πυρόπληκτων περιοχών).</p> <ul style="list-style-type: none"> στο 35,9% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν εμφανή σημεία και πράσινης κόμης χωρίς την καταστροφή των βραχιόνων και του κορμού (Κατηγορία Α), στο 20% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και εγκαύματα στο κάμβιο, στο ξύλο, στους βραχιόνες και στον κορμό <25%, (Κατηγορία Β), στο 40,6% των ελαιώνων που επλήγησαν τα ελαιόδεντρα παρουσίαζαν καθολικό κάψιμο της κόμης και των σκελετικών μερών (βραχιόνες και κορμός) >25%, οπότε και πρέπει να αναγεννηθούν – καρατόμηση (Κατηγορία Γ'εμ) και στο 3,5% των ελαιώνων η ζημιά είναι σοβαρή και πρέπει να αντικατασταθούν (Κατηγορία Γ'εκ) 	<p>Α. Στα ελαιόδεντρα με ελαφριές ζημιές η κατάσταση μπορεί να διορθωθεί με ένα μέτριο κλάδεμα της κόμης,</p> <p>Β. Στα ελαιόδεντρα με μέτριου βαθμού ζημιές η κατάσταση μπορεί να αναστραφεί με κλάδεμα ανανέωσης στους βραχιόνες ή στον κορμό,</p> <p>Γ. Στα ελαιόδεντρα με σοβαρές ζημιές προτείνεται είτε:</p> <p>(Γ εκ): δηλαδή η αντικατάσταση των δέντρων με επαναφύτευση, είτε</p> <p>(Γ εμ): η αναγέννηση με καρατόμηση στο ύψος του λαιμού και εμβολιασμό (για τα εμβολιασμένα σε αγριελιές).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Κόστος αποκατάστασης φυτικού κεφαλαίου ελαιοδέντρων: 1.957.290 € Κόστος ενισχύσεων για την απώλεια παραγωγής: 4.111.380 € <p>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ: <u>6.068.670 €</u></p>

ΔΡΑΣΗ 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας

Στον Νομό Ευβοίας οι καλλιεργούμενες με την άμπελο εκτάσεις ανέρχονται σε 30.215,7 στρέμματα. Από τις παραπάνω εκτάσεις αμπελώνων ζημιές υπέστησαν 794,6 στρέμματα (2,63%). Πιο αναλυτικά, 789,2 στρέμματα καταλαμβάνουν οι ποικιλίες οινοποιίας, ενώ 5,4 στρέμματα οι επιτραπέζιες ποικιλίες. Το 22,5% των αμπελώνων (179 στρέμματα) υπέστησαν σοβαρές ζημιές και επιβάλλεται αντικατάσταση (μερική ή ολική), στο 57,5% οι ζημιές είναι μικρότερες και δεν απαιτείται πλήρης αντικατάσταση (456,6 στρέμματα), ενώ τέλος, στο υπόλοιπο 20% οι ζημιές είναι σημαντικά μικρότερες (158 στρέμματα).

Ζημιά τύπου Α Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής με ελαφρές διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό ανέρχεται **20% ± 5%** των αμπελώνων που πλήγηκαν από τις πυρκαγιές θα πρέπει να αναμπελωθεί ολικά ή μερικά. Προϋποθέσεις μιας ορθής και ολοκληρωμένης αναμπέλωσης είναι α) η χρησιμοποίηση ταυτοποιημένου, γνήσιου και υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού β) η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου και γ) η εφαρμογή των νέων συστημάτων μόρφωσης των πρέμων και δομής των αμπελώνων (όπου αυτό είναι εφικτό)

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν με ανομοιόμορφο τρόπο και σε μεγάλο ποσοστό του συνολικού αριθμού των πρέμων (άνω του 40%), ζημιές στο υπέργειο τμήμα των πρέμων (κορμός, βραχίονες, παραγωγικές μονάδες) και στους οποίους η όποια αναβλάστηση δεν αρκεί για την αποκατάσταση ενός παραγωγικού αμπελώνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται αναμπέλωση των αμπελώνων.
- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν ομοιόμορφη καταστροφή των πρέμων σε διαδοχικές σειρές και ελαφρές ζημιές στα υπόλοιπα πρέμνα. Στις περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η αναμπέλωση των σειρών που καταστράφηκαν και η διαχείριση των υπόλοιπων πρέμων ανάλογα με το βαθμό ζημιάς (αναβλάστηση μετά από κορμοτόμηση ή από βραχίονες ή από παραγωγικές μονάδες). Επιβάλλεται η παρακολούθηση και πιθανόν η επανεκτίμηση των ζημιών και της μεθοδολογίας αποκατάστασης ενωρίς την άνοιξη 2008.

Ζημιά τύπου Β. Το ποσοστό της κατηγορίας αυτής ανέρχεται περίπου σε **55% ± 5%** των αμπελώνων που θα αναδιαμορφωθούν με κορμοτόμηση χαμηλά στο κορμό ή στο «σταύρωμα» ή ακόμη και στους βραχίονες.

- ÷ Αμπελώνες στους οποίους τα πρέμνα υπέστησαν διαφόρου βαθμού ζημιάς (βραχιόνων ή /και του κορμού πάνω από το σημείο του εμβολιασμού ή λίγο πάνω από το έδαφος προκειμένου περί αυτόρριζων πρέμων). Στις περιπτώσεις αυτές η διαχείριση του αμπελώνα αναφέρεται κατά κανόνα στην κορμοτόμηση (σε σημείο πάνω από εκείνο που θα βλαστήσουν οι οφθαλμοί παλαιού ξύλου) και στην μόρφωση των πρέμων εξαρχής.

Ζημιά τύπου Γ Το ποσοστό της κατηγορίας Γ ανέρχεται στο **20% ± 5%**, ίσως και περισσότερο των αμπελώνων.

- ÷ Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες. Η διαχείριση των πρέμνων κατά το χειμωιάτικο κλάδεμα καρποφορίας αφορά την ανανέωση βραχιόνων με την επισήμανση ότι απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης των λανθανόντων οφθαλμών για πιθανές επιπτώσεις των υψηλών θερμοκρασιών και της παρατεταμένης ξηρασίας στις φυσιολογικές και παραγωγικές ιδιότητες.

Το συνολικό κόστος για την αποκατάσταση όλων των μορφών ζημιάς που υπέστησαν οι αμπελώνες, μέχρις ότου επανέλθουν στην πλήρη παραγωγική τους κατάσταση, ήτοι κόστος εγκατάστασης νέων αμπελώνων, κόστος αναμόρφωσης αμπελώνων και κόστος απωλειών παραγωγής για 4 χρόνια από την έναρξη του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμείωσης ανέρχεται σε **2.024.804€**.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>	
Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	Κατηγ. ζημιάς	Επιβάλλεται είτε αναμείωση των αμπελώνων είτε των σειρών που καταστράφηκαν Επιβάλλεται κορμοτόμηση και μόρφωση των πρέμνων εξαρχής Αμπελώνες που υπέστησαν βλάβη διαφόρου βαθμού στις παραγωγικές μονάδες και τους βραχίονες	Κόστος εγκατάστασης	562.740€
	Ζημιά τύπου A 179 στρ.		Κόστος απώλειας παραγωγής	1.462.064€
	Ζημιά τύπου B 457 στρ.		Σύνολο	2.024.804€
	Ζημιά τύπου Γ 158 στρ.			
Ενίσχυση αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων για απώλεια παραγωγής	Εκτός από την αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου θα προκύψει και κόστος από την αποζημίωση των αμπελουργών εξαιτίας της απώλειας της παραγωγής για τα επόμενα 4 χρόνια.	Η αποζημίωση των αμπελουργών θα εξαρτηθεί από το μέγεθος της ζημιάς.		
Σύνολο				2.024.804€

ΔΡΑΣΗ 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών

Το σύνολο των ζημιωθεισών εκτάσεων στο Νομό Εύβοιας ανέρχεται στα 1.127,3 στρέμματα περίπου. Σημειώνεται ότι για τους βαθμούς ζημιάς Β και Γ η ανηρτημένη εσοδεία καταστράφηκε ολοσχερώς, ενώ για τη ζημιά Α η καταστροφή αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της εσοδείας (συνήθως πάνω από 80%). Από τα ζημιωθέντα είδη δέντρων τα πιο σημαντικά είναι τα ακρόδρυα που αποτελούν το 82,5% περίπου των εκτάσεων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές με δεύτερο από πλευράς έκτασης είδος δενδρώδους καλλιέργειας που επλήγη τις συκιές (12,8%).

Παρόμοια εικόνα με τις εκτάσεις δείχνει και η εκτίμηση των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Στην περίπτωση αυτή το ποσοστό των ακροδρύων επί του συνόλου είναι σχετικά μικρότερο (66,2%) από αυτό της έκτασης, γιατί τα ακρόδρυα έχουν μεγάλες αποστάσεις φύτευσης μεταξύ τους σε σχέση με τα άλλα δέντρα. Υψηλό στην περίπτωση εκτίμησης των ζημιών με βάση τον αριθμό των δένδρων εμφανίζεται στην περίπτωση του Νομού Ευβοίας το ποσοστό των συκιών (26,4%) που διαμορφώνεται σε υψηλότερα επίπεδα από αυτό των ακροδρύων. Ακόμη, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ζημιωθέντων δέντρων (53,6%) ανήκει στην κατηγορία (Β), ενώ μικρότερα ποσοστά ανήκουν στις δύο άλλες κατηγορίες (Α και Γ).

Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζημιών διαμορφώνονται ανάλογα με το επίπεδο της ζημιάς που προκλήθηκε και εξειδικεύονται κυρίως σε προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων και σε προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση.

Στην περίπτωση της ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων εμπίπτει μια σειρά περιπτώσεων, όπως: (α) η περίπτωση των δένδρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περιπτώσεις Α και Β), κατά την οποία συνιστάται κλάδευμα, εκτιμώντας κατά περίπτωση το χρόνο εφαρμογής του και τον τρόπο κλαδέματος, (β) η διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης. Στην περίπτωση καμένου κορμού συνιστάται παρατόμηση κοντά στο έδαφος ή εναλλακτικά επαναφύτευση μεταξύ των γραμμών των δένδρων, ενώ στην περίπτωση ολικής καταστροφής του δέντρου συνιστάται εκρίζωση και φύτευση νέων δέντρων ή φύτευση μεταξύ των γραμμών των καμένων δέντρων χωρίς την εκρίζωση των παλιών, (γ) η αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων, όπως είναι η περίπτωση των δέντρων νεαρής ηλικίας (<3 ετών), των δέντρων μεγάλης ηλικίας (γέρικά δέντρα), των δέντρων που δύσκολα ανανεώνονται από τους βραχίονες (π.χ. κερασιά) ή και δέντρων που εμφανίζουν δυσκολίες εμβολιασμού (π.χ. καρυδιά), ενώ ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην περίπτωση των τομών κλαδέματος, (δ) η μέριμνα για τη λίπανση των δέντρων που θα πρέπει να γίνει προς το τέλος χειμώνα-αρχές άνοιξης και πάντοτε ανάλογα με το μέγεθος των ζημιών και (ε) οι προφυλάξεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την κατεργασία του εδάφους. Οι παραγωγοί δεν πρέπει να εφαρμόσουν οργώματα ή άλλης μορφής κατεργασίας εδάφους μέχρι τα μέσα-τέλη χειμώνα οπότε θα έχει αναπτυχθεί ετήσια βλάστηση.

Η επαναφύτευση (εγκατάσταση νέων δέντρων) στο ίδιο κτήμα προϋποθέτει τη θεώρηση μιας σειράς παραμέτρων που αφορούν την εγκατάσταση ενός σύγχρονου οπωρώνα (τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες, ιστορικό καλλιέργειας κ.λ.π.), προβλήματα σχετικά με την επαναφύτευση του ίδιου είδους (αξιοποίηση κατάλληλων

υποκειμένων), θέματα σχετικά με την εκρίζωση των δέντρων , το χρόνο εκρίζωσης – επαναφύτευσης και πλευρές της ειδικής φροντίδας που θα πρέπει να καταβληθεί στην περίπτωση των φυλλοβόλων, των αειθαλών δέντρων και της συκιάς. Ακόμη, ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί για τη μελέτη μιας σειράς παραγόντων πριν την επαναφύτευση που έχουν σχέση κυρίως με το κλίμα (θερμοκρασία, ύψος βροχοπτώσεων κ.λ.π.), το έδαφος (βάθος εδάφους, κλίση και προσανατολισμός κ.λ.π.).αλλά και άλλες παραμέτρους της επαναφύτευσης (υψόμετρο, επιλογή ποικιλίας, επιλογή υποκειμένου κ.λ.π.)

Η περίπτωση ανάπτυξης βιολογικών καλλιέργειών στις πυρόπληκτες περιοχές χρήζει μελέτης, ιδιαίτερα δε για την περίπτωση των ορεινών περιοχών όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της καρυδιάς και της καστανιάς. Η υιοθέτηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειάς τους στις περιοχές αυτές μπορεί να αποβεί πολλαπλά επωφελής (αύξηση εισοδημάτων, προώθηση αειφορίας και δυνατότητες συνδυασμού με αγροτουριστικές δραστηριότητες).

Τέλος σημειώνεται ότι στο συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων δεν περιλαμβάνεται η ηρτημένη εσοδεία των δέντρων παρά μόνο η ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου. Αναλυτικότερα το κόστος κατά είδος δέντρου και κατηγορία ζημιάς εμφανίζεται στο σχετικό παράρτημα για τις Λοιπές Δενδρώδεις Καλλιέργειες που περιλαμβάνεται στην ευρύτερη μελέτη που εκπονήθηκε για τη φυτική παραγωγή στους πυρόπληκτους νομούς.

	<i>Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές</i>	<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>
<p>Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών</p>	<p>Έκταση λοιπών δενδρωδών καλλιεργειών που επλήγησαν: 1.127,3 στρέμματα.</p> <p>I. Τα δύο κύρια είδη δέντρων που επλήγησαν <u>με βάση την έκτασή τους</u> ήταν: (α) τα ακρόδρυα (82,5% της συνολικά πληγείσας έκτασης) και (β) οι Συκιές (12,8% της συνολικά πληγείσας έκτασης).</p> <p>II. Ο συνολικός αριθμός δέντρων με ζημιά στις λοιπές δεντρώδεις καλλιέργειες εκτιμάται στα 19.100 δέντρα. Με βάση τον αριθμό των πληγέντων δέντρων, κυρίως επλήγησαν τα ακρόδρυα που αντιπροσωπεύουν το 66,2% του συνολικού αριθμού των πληγέντων δένδρων ακολουθούμενες από οι συκιές (26,4% αντίστοιχα). Από τα ακρόδρυα ένα ποσοστό 5,4% εμφάνιζε μικρό ποσοστό ζημιάς (<u>κατηγορία Α</u>), ένα άλλο ποσοστό (28,6%) είχε ολόκληρο το υπέργειο μέρος του δένδρου καμένο (<u>κατηγορία Γ</u>) και το μεγαλύτερο ποσοστό παρουσίαζε σημαντικό μέρος της κόμης καμένο (<u>κατηγορία Β</u>) (66%). Για τις συκιές η αντίστοιχη κατανομή κατά κατηγορία ζημιάς ήταν 10.% (Α), 30.% (Β) και 60% (Γ)</p>	<p>I Προτάσεις ανασυγκρότησης των ζημιωθέντων δεντρώνων</p> <p>α. Διαχείριση των δέντρων που δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτώσεις Α και Β).</p> <p>β. Διαχείριση των δέντρων που έχουν καταστραφεί ολοσχερώς (περίπτωση Γ) ανάλογα με την εξειδίκευση κάθε περίπτωσης</p> <p>γ. Αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων.</p> <p>δ. Λίπανση δέντρων</p> <p>ε. Κατεργασία εδάφους</p> <p>II. Προτάσεις ανασύστασης δεντρώνων με επαναφύτευση σε συνδυασμό με σχετικούς παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν πριν την επαναφύτευση (κλιματικοί, εδαφικοί κ.λ.π.)</p> <p>III. Προοπτικές ανάπτυξης βιολογικών καλλιεργειών</p>	<p>Το συνολικό κόστος ανασύστασης των δεντρώνων και για τις τρεις κατηγορίες ζημιάς που έχουν αναφερθεί ανέρχεται στο ποσό των 193.066 €.</p>

ΔΡΑΣΗ 4: Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία

Από το σύνολο των μελισσιών του νομού, κάηκαν από τις πυρκαγιές **924**, από τα οποία τα 616 είναι μονώροφα και τα υπόλοιπα 318 διώροφα. Επίσης, **950** μελίσσια έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους.

Με την καταστροφή της χλωρίδας οι δυνατότητες διατροφής των μελισσιών περιορίζονται, οπότε πρέπει να δοθεί τροφή (πρωτεϊνική και με υδατάνθρακες) στα ζημιωθέντα και εναπομείναντα μελίσσια μέχρι να μπορέσουν να συλλέξουν τροφή μόνα τους. Ειδικά την περίοδο αυτή, τα μελίσσια έχουν μεγάλη ανάγκη πρωτεϊνικής τροφής γιατί πρέπει να ανανεώσουν τον πληθυσμό τους και να μπορέσουν να ξεχειμωνιάσουν με καλές συνθήκες.

Εκτός από τις προτάσεις που έχουν ποσοτικοποιηθεί, προτείνονται επίσης, για την αποκατάσταση της μελισσοκομικής χλωρίδας:

1. *Σπορά μελισσοκομικών φυτών σε ιδιόκτητες επίπεδες εκτάσεις, τα οποία θα προσφέρουν νωρίς την άνοιξη τροφή για τις μέλισσες (νέκταρ και γύρη) αλλά και σανό για τα άλλα ζώα. Τέτοια φυτά είναι: συγκαλλιέργεια βίκου και κριθαριού, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό κουκί και φακελωτή.*
2. *Φύτευση μελισσοκομικών θάμνων και δένδρων, τα οποία υπήρχαν στις καμένες περιοχές και δεν μπορούν να αναβλαστήσουν μόνα τους, όπως κουμαριά, κουτσουπιά, ερείκη, λαδανιά, κ.ά. Προτείνεται να φυτευθούν στα πρηνή των αγροτικών δρόμων.*
3. *Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων όπου αυτό είναι δυνατόν, δηλ. εκτάσεων με μελισσοκομικά φυτά και θέσεις τοποθέτησης μελισσιών, που μπορούν να δημιουργηθούν σε καμένες εκτάσεις ή σε υπάρχουσες κενές θέσεις.*
4. *Κατασκευή ομβροδεξαμενών, οι οποίες να είναι ανοιχτές σε μελισσοκομικά πάρκα ή αλλού.*

Το **συνολικό κόστος** για την αποκατάσταση των ζημιών στη μελισσοκομία του νομού εκτιμάται σε **465.586 €**.

<i>Δράσεις</i>	<i>Επιπτώσεις από πυρκαγιές</i>		<i>Περιγραφή προτάσεων</i>	<i>Προϋπολογισμός</i>	
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	Σύνολο καμένων μελισσιών	924	Ενδυνάμωση-διατροφή, σπορά μελισσοκομικών φυτών, φύτευση μελισσοκομικών θάμνων/δέντρων, δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων.	Αποζημιώσεις:	
	Αριθμός καμένων μονώροφων μελισσιών	616		Καμένα μονώροφα μελίσσια (X 100 €/ μελίτσι)	61.600€
	Αριθμός καμένων διώροφων μελισσιών	318		Καμένα διώροφα μελίσσια (X 150 €/ μελίτσι)	46.200€
	Αριθμός μελισσιών που έχουν υποστεί ζημιά στο 20-80% του πληθυσμού και του γόνου τους	950		Πρωτεϊνική τροφή (1 κιλό/ μελίτσι X 3 €/κιλό)	97.578€
				Υδατανθρακούχα τροφή (10 κιλά/ μελίτσι X 0,8 €/κιλό)	260.208€
			Σύνολο	465.586€	

ΔΡΑΣΗ 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία

Οι καταστροφές στην κτηνοτροφία ανέρχονται σύμφωνα με τις δηλώσεις στον ΕΛ.ΓΑ. σε 1.730 κεφαλές αιγοπροβάτων, 6 κεφαλές βοοειδών, 11 κεφαλές μονόπλων, 253 στάβλους και 12 σταβλο-υπόστεγα.

Ακόμη με βάση στοιχεία υπηρεσιών του Νομού υπάρχει απώλεια βοσκήσιμων εκτάσεων 66.700 στρεμμάτων.

Η μείωση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής στο Νομό, που αντιστοιχεί στην αξία γάλακτος και κρέατος που θα παραγόταν από τα απωλεσθέντα ζώα ανέρχεται σε 190.000 €

Ετησίως, ενώ η απώλεια των βοσκήσιμων εκτάσεων ανέρχεται σε 100% των υπαρχουσών πριν τις πυρκαγιές, δηλαδή θα απαγορευτεί πλήρως η βόσκηση 66.700 στρ. σε αιγοπρόβατα των πυρόπληκτων περιοχών, για τουλάχιστον 2 χρόνια.

Συνεπώς οι ανάγκες διατροφής των ζώων που πριν τις πυρκαγιές καλύπτονταν από την βοσκή, πρέπει πλέον να καλυφθούν από συμπυκνωμένες και χονδροειδείς ζωοτροφές, που είναι αναγκαίο να διανεμηθούν στους κτηνοτρόφους. Εναλλακτική λύση από την χορήγηση χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών θεωρείται η ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Να σημειωθεί ότι 1,5 στρέμμα αρκεί να καλύψει το 60%-70% των ετήσιων αναγκών μιας παραγωγικής προβατίνας ή αίγας, δηλαδή τις ανάγκες που υπό φυσιολογικές συνθήκες κάλυπτε η βοσκή. Το κόστος εγκατάστασης της φυτείας ανέρχεται σε 50-60 €/ στρέμμα, που μπορεί να καλυφθεί από την πολιτεία, αλλά η ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών θα συμβάλλει θετικά, μετά ένα εξάμηνο τουλάχιστον, στη μείωση των διανεμόμενων ζωοτροφών. Βέβαια η εγκατάσταση ανάλογων φυτειών προϋποθέτει την εξεύρεση καλλιεργήσιμων εκτάσεων εκ μέρους των κτηνοτρόφων και για το λόγο

αυτό το ποσό που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για δαπάνες εγκατάστασης καλλιεργειών χορτοδοτικών φυτών, δεν είναι εξασφαλισμένο ότι θα δαπανηθούν (μη εγγυημένη δαπάνη). Ακόμη θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα μετεγκαταστάσεων κτηνοτροφικών μονάδων, ώστε να υποστηριχθούν όσες μονάδες επιθυμούν να μετακινηθούν σε περιοχές που διαθέτουν βοσκότοπους σε περίσσεια (εφόσον υπάρχουν). Τα ζητήματα εξεύρεσης εδαφών για καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών ή εκτάσεων βοσκότοπων σε περίσσεια δεν ήταν δυνατόν να μελετηθούν σε βάθος ώστε να υπάρχουν προτάσεις συγκεκριμένες και χωροθετημένες εξαιτίας της πολύ περιορισμένης διάρκειας της μελέτης και προτείνονται για το άμεσο μέλλον.

Όσον αφορά την αντικατάσταση των απωλεσθέντων αιγοπροβάτων συνιστάται η εισαγωγή ζώων υψηλών αποδόσεων (προερχόμενα από τα καλύτερα ποιμνία της ίδιας περιοχής ή από άλλες περιοχές) και ειδικότερα ζώα φυλών Καραγκούνικης και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και Σκοπέλου για τις αίγες. Οποσδήποτε πρέπει να αποφεύγεται η προμήθεια ζώων ξένων φυλών αιγοπροβάτων.

Οι σταβλικές εγκαταστάσεις των αιγοπροβάτων που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν κυρίως παλαιού τύπου μαντριά από πέτρα ή τσιμεντόλιθους, με στέγη από λαμαρίνα στερεωμένη σε ξύλινους δοκούς. Οι εγκαταστάσεις στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε δασικές ημιορεινές ή και ορεινές περιοχές και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας. Για καλύτερη οργάνωση και λειτουργία, τουλάχιστον σε κτηνοτροφικές μονάδες αιγοπροβάτων που το ποιμνιό τους είναι μεγαλύτερο των 100 ζώων, θα πρέπει να αναζητηθεί τρόπος αδειοδότησης, είτε με μετεγκατάστασή τους σε χώρους που να επιτρέπεται, είτε με μακροχρόνια παραχώρηση ενδεδειγμένου χώρου σε χαρακτηρισμένες ως δασικές περιοχές.

Επίσης θα μπορούσε, και πρέπει, να διερευνηθεί η περίπτωση δημιουργίας κτηνοτροφικών πάρκων, μικρής σχετικά δυναμικότητας (10-15 κτηνοτρόφων με 100-200 αιγοπρόβατα). Η διερεύνηση αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια αυτής της μελέτης λόγω περιορισμένου χρόνου και προτείνεται για το άμεσο μέλλον.

Η ανακατασκευή των στάβλων και των λοιπών βοηθητικών χώρων θα πρέπει να γίνει ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες προδιαγραφές.

Τέλος προτείνεται στη Νομαρχία να συσταθεί γραφείο με το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό, για έκδοση των σχετικών αδειών στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα, που θα ζητηθούν με απλή αίτηση του κάθε ενδιαφερόμενου κτηνοτρόφου.

Κατανομή δράσεων και κόστους για την οργάνωση της κτηνοτροφίας:

1. Οργάνωση εκμεταλλεύσεων με νέο ζωικό κεφάλαιο, σε νέες οργανωμένες σταβλικές εγκαταστάσεις, σύγχρονες και λειτουργικές. Τα ζώα αυτά μπορούν να αναζητηθούν είτε από τα καλύτερα ποιμνία της ίδιας περιοχής είτε από άλλες περιοχές (προτείνονται οι φυλές Καραγκούνικη και Μυτιλήνης).
2. Για τα απωλεσθέντα ζώα υπολογίζεται κόστος αντικατάστασης ύψους 190.300€.
3. Αναζήτηση τρόπου αδειοδότησης σταβλικών εγκαταστάσεων για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία τους με κόστος 400.000€.

4. Η κατασκευή οργανωμένων στάβλων σε αντικατάσταση των πληγέντων υπολογίζεται κόστος 692.530€, ενώ το κόστος κατασκευής των αποθηκών υπολογίζεται σε 16.650€.
5. Ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών τα οποία μπορούν είτε να βόσκονται επιτόπου είτε να θερίζονται για παραγωγή χόρτου ή ενσιρώματος για την εξασφάλιση της απαραίτητης χορτοβοσκής στα ζώα των πυρόπληκτων περιοχών.
6. Το κόστος εγκατάστασης τέτοιων καλλιεργειών για αναπλήρωση των αναλογικών ζημιών των βοσκότοπων υπολογίζεται στο 1.828.980€, με την προϋπόθεση της ανεύρεσης των απαραίτητων καλλιεργήσιμων εκτάσεων.
7. Χρηματοδότηση ζωοτροφών με δεδομένο ότι οι απώλειες βοσκότοπων ανέρχονται σε 24 % επί του συνόλου του Νομού, οι αναλογικές ανάγκες των ζώων που πρέπει να καλυφθούν με αγοραζόμενες χονδροειδείς και συμπυκνωμένες ζωοτροφές απαιτούν κόστος που ανέρχεται στα 46,9 € ετησίως για κάθε πρόβατο ή αίγα. Επομένως για τη διατροφή 84.675 αιγοπροβάτων, οι ετήσιες δαπάνες που απαιτούνται είναι 3.971.565€.
8. Το κόστος υποδομών χειρισμού αποβλήτων υπολογίζεται σε 138.506€.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της Δράσης 5: Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία ανέρχεται σε **7.238.531€**.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός																														
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	<table border="1"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>1730</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Μόνοπλα</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>Στάβλοι</td> <td>253</td> </tr> <tr> <td>Αιγοπροβατοστάσια</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>Σταβλουπόστεγα</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>Βοσκήσιμες εκτάσεις (στρ.)</td> <td>66.700</td> </tr> </table>	Αιγοπρόβατα	1730	Βοοειδή	6	Μόνοπλα	11	Στάβλοι	253	Αιγοπροβατοστάσια	29	Σταβλουπόστεγα	12	Βοσκήσιμες εκτάσεις (στρ.)	66.700	Ανασύσταση απολεσθέντων ποιμνίων με αποφυγή αγοράς ξένων φυλών, αδειοδότηση σταβλικών εγκαταστάσεων, κτηνοτροφικά πάρκα, ξηρική καλλιέργεια χορτοδοτικών φυτών.	Κόστος ανασυγκρότησης αιγοπροβατοτροφίας <table border="1"> <tr> <td>Κόστος απολεσθέντων ζώων</td> <td>190.300€</td> </tr> <tr> <td>Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)</td> <td>3.971.565€</td> </tr> <tr> <td>Κόστος κατασκευής στάβλων</td> <td>692.530€</td> </tr> <tr> <td>Κόστος υποδομών χειρισμού αποβλήτων, κ.ά.</td> <td>138.506€</td> </tr> <tr> <td>Κόστος αδειοδότησης</td> <td>400.000€</td> </tr> <tr> <td>Κόστος εγκατάστασης καλλιέργειών κτηνοτροφικών χορτοδοτικών φυτών(**)</td> <td>1.828.980€ *</td> </tr> <tr> <td>Κόστος κατασκευής αποθηκών</td> <td>16.650 €</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>7.238.531 €</td> </tr> </table>	Κόστος απολεσθέντων ζώων	190.300€	Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)	3.971.565€	Κόστος κατασκευής στάβλων	692.530€	Κόστος υποδομών χειρισμού αποβλήτων, κ.ά.	138.506€	Κόστος αδειοδότησης	400.000€	Κόστος εγκατάστασης καλλιέργειών κτηνοτροφικών χορτοδοτικών φυτών(**)	1.828.980€ *	Κόστος κατασκευής αποθηκών	16.650 €	Σύνολο	7.238.531 €
	Αιγοπρόβατα	1730																															
	Βοοειδή	6																															
	Μόνοπλα	11																															
	Στάβλοι	253																															
	Αιγοπροβατοστάσια	29																															
	Σταβλουπόστεγα	12																															
	Βοσκήσιμες εκτάσεις (στρ.)	66.700																															
	Κόστος απολεσθέντων ζώων	190.300€																															
	Αξία διανεμόμενων ζωοτροφών ετησίως (*)	3.971.565€																															
Κόστος κατασκευής στάβλων	692.530€																																
Κόστος υποδομών χειρισμού αποβλήτων, κ.ά.	138.506€																																
Κόστος αδειοδότησης	400.000€																																
Κόστος εγκατάστασης καλλιέργειών κτηνοτροφικών χορτοδοτικών φυτών(**)	1.828.980€ *																																
Κόστος κατασκευής αποθηκών	16.650 €																																
Σύνολο	7.238.531 €																																
ΣΥΝΟΛΟ			7.238.531 €																														

(*) Το ποσό αυτό μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται η βοσκή των ζώων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται.

(**)Μη εγγυημένη δαπάνη, αφού θα καταβληθεί εφόσον οι κτηνοτρόφοι βρουν τις απαραίτητες εκτάσεις για καλλιέργεια.

ΔΡΑΣΗ 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)

Για τις εκμεταλλεύσεις των πυρόπληκτων περιοχών που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές και οι οποίες πραγματοποιούν *Σχέδιο Βελτίωσης*, το οποίο μέχρι και τον Αύγουστο του 2007 δεν είχε ολοκληρωθεί, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση (πενταετία) για την ολοκλήρωση του επενδυτικού τους σχεδίου. Κρίνεται σκόπιμη η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων για την ευχερέστερη εξασφάλιση της ίδιας συμμετοχής στα νέα Σχ. Β. των πυρόπληκτων περιοχών. Προτείνεται επίσης η αύξηση του ποσοστού επιδότησης των Σχ. Β. στις πυρόπληκτες περιοχές. Τέλος, πρέπει να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση των Σχ. Β. ως μέσου για την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές σε εκμεταλλεύσεις, των οποίων ο αρχηγός δεν θα πραγματοποιούσε Σχ. Β. εάν δεν είχαν προκληθεί οι ζημιές αυτές.

Για τις εκμεταλλεύσεις των *Νέων Γεωργών* που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές και υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές, πρέπει να προβλεφθεί μια εύλογη χρονική παράταση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των δικαιούχων. Η παράταση όμως αυτή πρέπει να δοθεί κατόπιν προσεκτικής εξέτασης όλων των δεδομένων και όχι αδιακρίτως, διότι το πρόβλημα της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δικαιούχων μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια ήταν ήδη πολύ έντονο και εκτεταμένο και πριν τις πρόσφατες πυρκαγιές. Έτσι, το 68% των ενταγμένων στο πρόγραμμα στις πυρόπληκτες περιοχές και το 67% στο σύνολο του νομού παρουσιάζουν διάφορες εκκρεμότητες ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Στο πλαίσιο του μεσομακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού για τις πυρόπληκτες περιοχές του νομού, ιδιαίτερη σημασία έχει: α) Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου για την εφαρμογή του κάθε μέτρου, δηλαδή τα πρόσωπα στα οποία κατά προτεραιότητα θα έπρεπε να στοχεύουν τα μέτρα, β) Το ακριβές ποσό που θα απαιτηθεί από δημόσιους πόρους – Εθνικούς και Κοινοτικούς – για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των μέτρων στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Έτσι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τη δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο, το έργο του προγραμματισμού μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά, έχοντας ως δεδομένα κάθε φορά τους διαθέσιμους πόρους και το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα.

Πληθυσμός – Στόχος:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες ηλικίας κάτω των 50 ετών, από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί οι αγρότες με εγκεκριμένο ή εν δυνάμει επιλέξιμο Σχ.Β. την περίοδο 2000-2007.
- *Νέοι Γεωργοί:* Τμήμα του πληθυσμού ηλικίας 15-39 ετών και των δύο φύλων.
- Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό του πληθυσμού-στόχου κάθε μέτρου απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί το πραγματικό ενδιαφέρον που υπάρχει για ένταξη στα εν λόγω μέτρα, τόσο στο σύνολο του νομού, όσο και στις πυρόπληκτες περιοχές του.

Δημόσια Δαπάνη:

- *Σχέδια Βελτίωσης:* Η δημόσια δαπάνη για κάθε κτηνοτροφικό Σχ. Β. της περιόδου 2000-2007 είναι κατά μέσο όρο 66.776 € για το σύνολο του νομού και 63.811 € για τις πυρόπληκτες περιοχές. Η αντίστοιχη δημόσια δαπάνη για τα Σχ. Β. φυτικής παραγωγής διαμορφώθηκε στα 40.076 €.
- *Νέοι Γεωργοί:* Η δημόσια δαπάνη ανά δικαιούχο για την περίοδο 2000-2006 ανήλθε στα 14.856 € για το σύνολο του νομού και στα 15.317 € για τις πυρόπληκτες περιοχές.

Πίνακας: Προϋπολογισμός Σ.Β. ανά δικαιούχους πυρόπληκτες περιοχές στο σύνολο του Νομού

	Πυρόπληκτες Περιοχές		Σύνολο Νομού	
	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)	Επιλέξιμος Προϋπολογισμός ανά Δικαιούχο (€)	Δημόσια Δαπάνη ανά Δικαιούχο (€)
Κτηνοτροφικά Σχ. Β. (2000-2007)	130.840	63.811	143.747	66.776
Σχ. Β. Φυτικής Παραγωγής (2000-2006)			87.282	40.076
Πληθυσμός - Στόχος για τα Σχ. Β. (Αγρότες)	4.300		6.000	
Νέοι Γεωργοί (2000-2006)		15.317		14.856

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μεταποίηση και Υπηρεσίες

ΔΡΑΣΗ 1: Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση

Από τις πυρκαγιές και την καταστροφή σημαντικού μέρους της πρωτογενούς παραγωγής, θίγονται συνολικά 20 ελαιοτριβεία που λειτουργούν στις πυρόπληκτες περιοχές και 14 τυροκομεία. Από την εκτίμηση της πλασματικής ζημιάς (δηλαδή αυτής που οφείλεται στη μη πλήρη λειτουργία μονάδων από μείωση πρώτης ύλης λόγω της καταστροφής των ζώων, αλλά και στη μείωση της παραγωγής) των τυροκομείων και ελαιουργείων του νομού προέκυψε ότι υπήρξε μια απώλεια εισοδήματος ίση με 627.502€ για τα τυροκομεία και 90.000€ για τα ελαιοτριβεία.

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Γενικών Προτάσεων	Προϋπολο- γισμός (€)												
Τυροκομεία	<p>Έμμεση απώλεια τυροκομείων λόγω:</p> <p>α) μείωσης γαλακτοπαραγωγής λόγω καταστροφής ζωικού κεφαλαίου και μείωσης βοσκήσιμης ύλης</p> <table border="1" data-bbox="424 517 799 584"> <tr> <td>Αιγοπρόβατα</td> <td>6.275,02 τόνοι</td> </tr> <tr> <td>Βοοειδή</td> <td>15 τόνοι</td> </tr> </table> <p>β) Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος τυροκομείων του Νομού</p> <table border="1" data-bbox="424 678 975 864"> <thead> <tr> <th>Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)</th> <th>Αριθμός τυροκομείων ν</th> <th>Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>627.502</td> <td>14</td> <td>44.822</td> </tr> </tbody> </table>	Αιγοπρόβατα	6.275,02 τόνοι	Βοοειδή	15 τόνοι	Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)	627.502	14	44.822	<p>Δεδομένου ότι αρκετά τυροκομεία των πυρόπληκτων περιοχών έχουν ανακαινιστεί ή ανακατασκευαστεί σε μεγάλο ποσοστό με επιδότηση και δανειοδότηση, προτείνεται η οικονομική ενίσχυση τους λόγω των έμμεσων απωλειών εισοδήματος που υπέστησαν και προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p>	627.502		
Αιγοπρόβατα	6.275,02 τόνοι														
Βοοειδή	15 τόνοι														
Απώλεια συνολικού καθαρού εισοδήματος (€)	Αριθμός τυροκομείων ν	Μείωση καθαρού εισοδήματος ανά τυροκομείο (€)													
627.502	14	44.822													
Ελαιουργεία	<p>Έμμεση απώλεια ελαιουργείων:</p> <p>α) Ζημιές ανά ελαιουργείο σε τόνους ελαίου</p> <table border="1" data-bbox="424 1039 863 1234"> <tr> <td>Αριθμός ελαιουργείων</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>3,3</td> </tr> <tr> <td>Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)</td> <td>1,8</td> </tr> </table> <p>* Αναφέρεται ανά έτος, για τα δυο πρώτα χρόνια</p> <p>β) Απώλεια εισοδήματος-κέρδους ανά Νομό και ελαιουργείο σε χιλιάδες ευρώ</p> <table border="1" data-bbox="424 1352 863 1480"> <tr> <td>Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (ευρώ)</td> <td>4.500</td> </tr> <tr> <td>Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (ευρώ)</td> <td>90.000</td> </tr> </table>	Αριθμός ελαιουργείων	20	Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	55	Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	3,3	Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	1,8	Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (ευρώ)	4.500	Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (ευρώ)	90.000	<p>1. Λόγω των έμμεσων απωλειών προτείνεται οικονομική ενίσχυση των ελαιουργείων των πληγμένων περιοχών (αποζημιώσεις) προκειμένου να ανταποκριθούν στις δανειακές υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Παράλληλα με τις ενισχύσεις αυτές να προωθηθεί:</p> <p>α) Η μετακίνηση των ενισχυόμενων μονάδων εκτός πόλεων και οικισμών</p> <p>β) Ο εκσυγχρονισμός των μονάδων με την εφαρμογή τεχνολογιών ψυχρής έκθλιψης</p> <p>γ) Η εφαρμογή από τις μονάδες που θα εκσυγχρονιστούν, συστήματος έκθλιψης δύο φάσεων</p>	90.000
Αριθμός ελαιουργείων	20														
Παρ/γή ανά Ε/γείο (τον.)	55														
Δικαιώματα ανά Ε/γείου (τον.)	3,3														
Ετήσιο Κέρδος* ανά Ε/γείου (τον.)	1,8														
Μέση απώλεια ανά ελαιουργείο (ευρώ)	4.500														
Απώλεια εισοδ/τος ελαιουργείων (ευρώ)	90.000														
Σύνολο			717.502												

Ο συνολικός προϋπολογισμός της συγκεκριμένης δράσης (Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση) ανέρχεται σε 717.502€.

ΔΡΑΣΗ 2: Αποκατάσταση ζημιών στον Αγροτουρισμό

Στον Νομό Εύβοιας έχει καταγραφεί μία περίπτωση επένδυσης στο πλαίσιο του Αγροτουρισμού. Πρόκειται για τουριστική μονάδα επιπλωμένων διαμερισμάτων κατηγορίας τριών αστέρων. Η επένδυση βρίσκεται υπό κατασκευή και αναφέρθηκαν ζημιές μόνο στον περιβάλλοντα χώρο. Δεν αναφέρθηκαν στοιχεία οικονομικής αποτίμησης του συνολικού ύψους καταστροφής.

Συγκεκριμένα στη Γ' Προγραμματική Περίοδο (2000-2006) έχουν ενταχθεί 21 επενδυτικά σχέδια που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε φάση υλοποίησης σε πυρόπληκτες περιοχές του νομού, από τα οποία τα 6 αφορούν στα Ο.Π.Α.Α.Χ (Ε.Π.Α.Α.Υ.- Άξονας 7), και τα 13 στα Ο.Π.Α.Α.Χ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Το αγροτουριστικό προϊόν, κατανοούμενο ως πακέτο προσφοράς υπηρεσιών και αγαθών, συντίθεται από υποδομές και υπηρεσίες ιδιωτικού χαρακτήρα αλλά και δημόσιου, όπως τα δίκτυα προσπέλασης /διακίνησης προς και εντός του ευρύτερου τόπου παραμονής των επισκεπτών-αγροτουριστών, συντίθεται επίσης από υλικής αλλά και άυλης μορφής στοιχεία, όπως η αισθητική αξία του τοπίου η οποία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες διαστάσεις του αγροτουριστικού προϊόντος μιας περιοχής. Για τους λόγους αυτούς το προϊόν του αγροτουρισμού είναι εξαιρετικά ευαίσθητο σε μορφές κρίσης, όπως η εν λόγω φυσική καταστροφή, η οποία εκτός από πιθανές καταστροφές στις ιδιωτικού χαρακτήρα επενδύσεις παροχής αγαθών και υπηρεσιών προκαλεί φθορά στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα από τις οποίες ο αγροτουρισμός επωφελείται αλλά και μεγάλου βαθμού υποβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου των υποδομών αυτών και, το σημαντικότερο, υποβάθμιση της αισθητικής εικόνας του ευρύτερου φυσικού τοπίου. Στην αισθητική αξία του φυσικού τοπίου πρέπει να συνυπολογιστούν καταστροφές μνημειακού, θρησκευτικού, ιστορικού χαρακτήρα δημόσιων αγαθών (όπως παλαιά γεφύρια, νερόμυλοι, μονές κλπ) που ενδεχομένως έχουν καταστραφεί ή υποστεί ζημιές, υποβαθμίζοντας ακόμη περισσότερο την ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα της περιοχής.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν οι επιπτώσεις στο προϊόν του αγροτουρισμού στην εν λόγω περιοχή χαρακτηρίζονται έμμεσες και οδηγούν ως εκ τούτου με τη σειρά τους σε μία αναμφισβήτητη απώλεια εισοδήματος των εμπλεκόμενων επενδυτών και όλων των απασχολούμενων στις σχετικές επιχειρήσεις.

Συνεπώς, σχετικά με την ανασυγκρότηση του αγροτουρισμού στις περιοχές που επλήγησαν σημαντικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν και εμπίπτουν στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής ανασυγκρότησης και διατήρησης του κοινωνικού τους ιστού είναι:

- ◇ Η φροντίδα για την κατά το δυνατόν συντομότερη αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ◇ Η αποτροπή του ενδεχομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού από τις περιοχές.

Ειδικότερες ενέργειες - δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη των επενδύσεων που λειτουργούν ήδη στην περιοχή ενώ συντελούν και στην περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι:

- ◇ Άμεση προκήρυξη κύκλου επενδυτικών σχεδίων, με στόχευση των δράσεων σε επενδύσεις αποκατάστασης του τοπίου, αποκατάστασης /εξωραϊσμού δημόσιων χώρων, πλατειών των χωριών, δημιουργίας πολιτιστικών κέντρων για αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκτέλεσης μικρών δημόσιων έργων κλπ, τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην τόνωση της τουριστικής κίνησης και στη συγκράτηση πληθυσμού στις περιοχές.
- ◇ Συγκρότηση ενός φορέα που θα αναλάβει το έργο της εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του αειφόρου τουρισμού στις πληγείσες περιοχές σε επίπεδο περιφέρειας ή και όλων των νομών, με την προώθηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε λειτουργική διασύνδεση με τις υποδομές τουρισμού στις μη πληγείσες γειτονικές περιοχές του κάθε νομού και την ποιοτική αναβάθμιση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής (προϊόντα ποιότητας κλπ). Στη βάση της συνεργασίας και διαβούλευσης των αναπτυξιακών φορέων των περιοχών, ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός θα πρέπει να συμπεριλάβει την αξιοποίηση πόρων πέρα από τα όρια ενός νομού, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας της συνεισφοράς των πόρων στη δημιουργία αγροτουριστικών προϊόντων.
- ◇ Αξιοποίηση των αναπτυξιακών μελετών που είχαν εκπονηθεί στις περιοχές παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Ο.Π.Α.Α.Χ., των Π.Ε.Π. και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, για τη συγκρότηση της εικόνας των τοπικών πόρων και εκπόνηση πρόσθετων μελετών αποτύπωσης της μετά την καταστροφή εικόνας των τοπικών πόρων για την καταγραφή των δυνατοτήτων αποκατάστασης και αναβάθμισής τους.
- ◇ Σχεδιασμός της διασύνδεσης του παράκτιου τουρισμού με εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ενδοχώρα των περιοχών, όπως με τη δημιουργία μονοπατιών τα οποία θα διασυνδέουν τη γεωργική παραγωγική φυσιογνωμία της περιοχής με τον τουρισμό και γενικότερα σχεδιασμός της διασύνδεσης τουριστικών προορισμών μεταξύ τους στην ευρύτερη περιοχή της Στερεάς Ελλάδας (θεματικές διαδρομές, δημιουργία δικτύων αγροτουριστικών επιχειρήσεων, όπως επισκέψιμα αγροκτήματα, οικολογικές κατασκηνώσεις κ.ά.).
- ◇ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας με στοχευμένη επαγγελματική κατάρτιση στην αξιοποίηση/μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την προβολή στοιχείων της πολιτισμικής κληρονομιάς της περιοχής και υποστήριξη της γυναικείας συνεταιριστικής οργάνωσης.
- ◇ Συστηματική και σχεδιασμένη προβολή και διαφήμιση των περιοχών με στόχευση στα επί μέρους συστατικά που συνθέτουν το αγροτουριστικό προϊόν, όπως την πολιτισμική κληρονομιά, τα τοπικά προϊόντα ποιότητας και το στοιχείο της φιλοξενίας του έμψυχου δυναμικού που παραμένει αναλλοίωτο και μετά την καταστροφή.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Απασχόληση

Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές στις πυρόπληκτες περιοχές έπληξαν άμεσα το εισόδημα και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού των περιοχών αυτών. Ιδιαίτερα επλήγη το εισόδημα και η απασχόληση μεγάλου αριθμού γεωργών/ κτηνοτρόφων, που οι εκμεταλλεύσεις τους υπέστησαν ζημιές καθώς και το εισόδημα των μεταναστών που απασχολούνταν μόνιμα ή εποχιακά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών αυτών. Παράλληλα η μείωση της γεωργικής παραγωγής αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και την απασχόληση των μονάδων μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων που λειτουργούν στις περιοχές αυτές (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία). Επιπλέον αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση του πληθυσμού των πυρόπληκτων περιοχών από την γενικότερη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Εκτιμήσεις για την μείωση της απασχόλησης δεν είναι δυνατό να υπάρξουν, αφού απαιτείται γνώση των διασυνδέσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στις τοπικές πυρόπληκτες οικονομίες.

Με βάση τα παραπάνω κύρια προτεραιότητα στις πυρόπληκτες περιοχές πρέπει να είναι η στήριξη της απασχόλησης του αγροτικού πληθυσμού. Επομένως η ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και η αποκατάσταση των ζημιών στο παραγωγικό σύστημα και στο φυσικό περιβάλλον (αντιπλημμυρικά έργα, δασικά κλπ) πρέπει να διασυνδεθούν με την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των γεωργών/ κτηνοτρόφων που υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Προτάσεις για την απασχόληση

ΔΡΑΣΗ 1: Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία

Απασχόληση μόνιμων κατοίκων πυρόπληκτων περιοχών, ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης που υπέστη ζημιές (άνω του 50% της εκμετάλλευσης με βάση βεβαίωση Δήμου και τις Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης).

Η υλοποίηση της πρότασης αυτής είναι δυνατή στα πλαίσια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ Επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για την απασχόληση 6000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με τίτλο «Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Αντιπλημμυρικών Έργων» (ΦΕΚ 1717/3/28-8-2007, Απόφαση υπ. Αρ. 31641/27-08-2007 του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας).

Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει την τροποποίηση της παραπάνω απόφασης ώστε το παραπάνω Πρόγραμμα να συμπεριλάβει και τους πυρόπληκτους γεωργούς/ κτηνοτρόφους και να εφαρμοσθεί για δύο χρόνια. Η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα, παράλληλα με την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αναδάσωσης και αποκατάστασης των καμένων δασών, την άμεση εισροή εισοδήματος στους γεωργούς/ κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών και την στήριξη της απασχόλησης τους. Φορέας υλοποίησης του Προγράμματος είναι ο

ΟΑΕΔ και οι τελικοί δικαιούχοι προτείνεται να ορισθούν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των πυρόπληκτων περιοχών. Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Προγραμματικών Συμβάσεων για τις πυρόπληκτες περιοχές των Νομών με την συνεργασία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, των Δασικών Υπηρεσιών και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Προϋπολογισμός

Προϋπολογισμός της πρότασης για την απασχόληση μονίμων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών ηλικίας 18-65 ετών ασφαλιζομένων στον ΟΓΑ και κατόχων γεωργικών/ κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν πληγεί.

Με βάση το ισχύον Πρόγραμμα ΟΑΕΔ για την απασχόληση ανέργων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών στα αντιπλημμυρικά έργα και στις αναδασώσεις των περιοχών αυτών, είναι διάρκειας δυο ετών, αφορά την απασχόληση 6000 ατόμων και έχει συνολικό κόστος 64.800.000 Ευρώ (μέσο κόστος ανά θέση εργασίας στη διετία 10.800 Ευρώ).

Στις πυρόπληκτες περιοχές οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ) ηλικίας μέχρι 65 ετών (δικαιούχοι της ενιαίας ενίσχυσης) ανέρχονται σε 20.428 όπως προκύπτει από τον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας: Κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, δικαιούχοι της ενιαίας αποδεδειγμένης ενίσχυσης (<65 ετών) στις πυρόπληκτες και στο σύνολο των περιοχών

	Πυρόπληκτες περιοχές	Σύνολο περιοχών
Νομός Αρκαδίας	709	2.999
Νομός Αχαΐας	904	7.475
Νομός Ηλείας	7.498	10.364
Νομός Κορινθίας	2.593	7.079
Νομός Λακωνίας	3.887	10.272
Νομός Μεσσηνίας	3.704	10.103
Νομός Εύβοιας	1.133	5.005
Σύνολο	20.428	53.297

Πηγή: Στοιχεία ΟΣΔΕ όπως αναφέρονται στην εισήγηση του Π. Καρανικόλα, Λέκτορα Γ.Π.Α. για τις ανάγκες της μελέτης των πυρόπληκτων περιοχών.

Αν και είναι γνωστός ο αριθμός των δικαιούχων που δήλωσαν ζημιές στις γεωργικές τους εκμεταλλεύσεις (42.990 δηλώσεις με βάση τα στοιχεία του ΕΛΓΑ για τους 7 Νομούς) δεν υπάρχουν δεδομένα πόσοι από αυτούς είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ηλικίας 18-65 ετών. Επομένως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στη φάση αυτή πόσοι από τους 20.428 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες στις πυρόπληκτες περιοχές έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές και μπορεί να εμπίπτουν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι σχεδόν το ήμισυ (50%) των αγροτών αυτών έχει υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο μέγιστος αριθμός των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών που θα μπορούσαν να εμπίπτουν στο Πρόγραμμα εκτιμάται σε 10.214

αγρότες και συνεπώς το κόστος του προγράμματος εκτιμάται αναλογικά στα 110.311.200 Ευρώ.

Αν γίνει δεκτή η υπόθεση ότι το 1/3 (33%) των αγροτών αυτών έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές, τότε ο αριθμός των αγροτών που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα εκτιμάται στις 6.800 αγρότες και αντίστοιχα το κόστος του Προγράμματος σε 73.440.000 Ευρώ. Ο προσδιορισμός του κόστους του Προγράμματος σε επίπεδο Νομού επιμερίζεται αναλογικά με βάση τον αριθμό των παραγωγών που παρουσιάζονται στον παραπάνω Πίνακα.

ΔΡΑΣΗ 2: Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση θέσεων εργασίας

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου 3522/2006 (ΦΕΚ 276 Τεύχος Α, 22-12-2006) προτείνεται η επιδότηση θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις επενδύσεις στις πυρόπληκτες περιοχές.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις που επενδύουν στις πυρόπληκτες περιοχές να έχουν υψηλότερη επιχορήγηση και να επιδοτούνται οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για δυο χρόνια. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πρότασης προβλέπεται να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα στις πυρόπληκτες περιοχές. Στην φάση αυτή δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση της πρότασης και η εκτίμηση του κόστους της δεδομένου ότι απαιτείται συνεργασία με την Δ/ση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υποδομές

ΔΡΑΣΗ 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του πρωτογενούς τομέα. Υποδομές παρακολούθησης / διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς

1. ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ)

Στο Νομό Ευβοίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε μέτριας ή μεγάλης χωρητικότητας ταμιευτήρες και λιμνοδεξαμενές. Εν τούτοις οι ανάγκες του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής επιβάλλουν αντίστοιχα έργα, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας η ανάγκη δημιουργίας υποδομών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων που προκαλούνται από την πυρκαγιά και εκπόνησης των ακόλουθων μελετών/ερευνών:

α) Υποδομές παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών φαινομένων. Δύο αυτόματοι σταθμοί υδρομέτρησης (με κατασκευή επιτόπου εκχειλιστών υδρομέτρησης) καταγραφής και τηλεμετάδοσης δεδομένων στις λεκάνες απορροής των καμένων περιοχών του Νομού Ευβοίας, δαπάνης 150.000 €.

β) Διαχείριση των επιφανειακών υδατικών πόρων των λεκανών απορροής του Νομού Ευβοίας, με ειδικότερα αντικείμενα τη διερεύνηση των ακραίων υδρολογικών συμβάντων (πλημμύρες, λειψυδρία), δαπάνης 50.000 €.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί –γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες)

Το ποσό 3.284.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Ευβοίας (65.450 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 40.000.000 €.

Η συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς (40.000.000 €) έγινε με βάση το συνολικό ποσό των ζημιών από τον ΕΛΓΑ σε φυτικό και ζωικό κεφάλαιο καθώς και σε πάγιο εξοπλισμό(γεωργικό και κτηνοτροφικό). Το ποσό αυτό κατά τον ΕΛΓΑ για όλες τις εφετινές πυρκαγιές στην Ελλάδα εκτιμάται στα 350.000.000 €. Από το ποσό αυτό και με βάση την έκταση των καμένων περιοχών κατά νομό προκύπτει ότι στους επτά εξεταζόμενους πυρόπληκτους νομούς το αντίστοιχο ποσό για όλες τις ζημιές ανέρχεται στο συνολικό ποσό των 315.000.000 €. Από το ποσό αυτό εκτιμάται ότι 40.000.000 € αντιστοιχούν στους εξοπλισμούς του πρωτογενούς τομέα για αρδευτικό εξοπλισμό για καλλιεργητικούς-γεωργικούς εξοπλισμούς και για γεωργικές αποθήκες. Η εκτίμηση αυτή έχει γίνει σε συνεργασία με στελέχη του ΕΛΓΑ, βάσει στοιχείων από ζημιές προηγούμενων πυρκαγιών

3. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Ευβοίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε εγγαιοβελτιωτικά έργα.

4. ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*

Το ποσό 900.000 € προέκυψε με βάση τον αριθμό των καμένων στύλων στο Νομό Ευβοίας (527 τεμ.) προς το σύνολο των καμένων στύλων στους επτά νομούς (3.073 τεμ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 6.100.000 €.

Οι ζημιές στο δίκτυο της ΔΕΗ που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά στους επτά νομούς έχουν ήδη αποκατασταθεί. Συνολικά οι στύλοι που κάηκαν ανέρχονται σε περίπου 3.100 τεμ. συνολικής δαπάνης 6.100.000 € (πληροφορίες από ΔΕΗ Πατρών για την Πελοπόννησο και ΔΕΗ Αλιβερίου-Χαλκίδας για την Εύβοια). Η Γεν. Δ/ση Διανομής της ΔΕΗ έχει στείλει σχετικό αίτημα στο ΥΠΑΝ.

*** Το ποσό των έργων εξηλεκτρισμού δεν περιλαμβάνεται στους προϋπολογισμούς της παρούσας μελέτης**

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ

Το ποσό 250.000 € προέκυψε αναλογικά με βάση την έκταση των καμένων αγροτικών εκτάσεων στο Νομό Ευβοίας (65.450 στρ.) προς το σύνολο των καμένων αγροτικών εκτάσεων στους επτά νομούς (797.200 στρ.) και τη συνολική εκτίμηση των ζημιών στους επτά πυρόπληκτους νομούς που εκτιμήθηκε σε 3.000.000 €.

Οι συνολικές ζημιές στο αγροτικό οδικό δίκτυο των επτά πυρόπληκτων νομών έχουν εκτιμηθεί κατά προσέγγιση στα 3.000.000 €. Το ποσό 3.000.000 € εκτιμήθηκε με βάση τα ακόλουθα: Για τον νομό Ηλείας υπάρχουν συνολικές ζημιές ύψους 1.750.000 €. Από το ποσό αυτό οι άμεσες από την πυρκαγιά ζημιές αφορούν δύο δρόμους υπό κατασκευή στο Δήμο Πηνειάς με δαπάνη αποκατάστασης 400.000 € και οι έμμεσες σε τρία έργα αγροτικής οδοποιίας δαπάνης 1.350.000 € (δύο δρόμοι στο Δήμο Πηνειάς και ένας στο Δήμο Ωλένης).

6. ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Στο Νομό Ευβοίας δεν σημειώθηκαν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα. Εν τούτοις ο Νομός Ευβοίας έχει ανάγκη αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εντάσσονται στα έργα ανασυγκρότησης (Β' Φάση).

Το συνολικό κόστος της συγκεκριμένης Δράσης για το Ν. Εύβοιας ανέρχεται σε 3.734.000 €.

Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή Προτάσεων	Προϋπολογισμός (€)
1.1: ΕΡΓΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ / ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ). ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ **	Δεν υπάρχουν ζημιές σε ταμιευτήρες / λιμνοδεξαμενές στο Νομό	Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση δύο σταθμών παρακολούθησης ακραίων υδρολογικών δεδομένων. Εκπόνηση Μελέτης διαχείρισης επιφανειακών υδατικών πόρων	200.000
1.2: ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Αρδευτικός εξοπλισμός- σωλήνες- αντλίες, καλλιεργητικοί – γεωργικοί εξοπλισμοί, γεωργικές αποθήκες) ***	Υπάρχουν άμεσες ζημιές στους εξοπλισμούς του Γεωργικού Τομέα.	Αποζημίωση μέσω ΕΛΓΑ	3.284.000
1.3: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε εγγειοβελτιωτικά έργα στο Νομό	---	0.00
1.4: ΕΡΓΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ*	Έχουν καταστραφεί 527 στύλοι ΔΕΗ και εξοπλισμοί ηλεκτροδότησης	Αποκατάσταση από ΔΕΗ. Χρηματοδότηση ΥΠΑΝ	(900.000*)
1.5: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ**	Υπάρχουν άμεσες και έμμεσες ζημιές στην αγροτική οδοποιία	Αποκατάσταση ζημιών	250.000
1.6: ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ**	Δεν υπάρχουν ζημιές σε αντιπλημμυρικά έργα στο Νομό	---	0.00
Σύνολο Δράσης			3.734.000

ΔΡΑΣΗ 2: Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία που αποδίδει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.) στη διαμόρφωση μιας προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Στο πλαίσιο αυτό, η πρόβλεψη των μεταβολών των κλιματικών συνθηκών και του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος είναι ιδιαίτερα σημαντική. Στην ανάλυση της υφισταμένης κατάστασης που γίνεται στο ειδικό με το θέμα κεφάλαιο (βλ. Επισυναπτόμενη μελέτη Εργαστηρίου Γενικής και Γεωργικής Μετεωρολογίας) εξετάζονται τα σημερινά λειτουργικά προβλήματα του υπάρχοντος δικτύου μετεωρολογικών σταθμών, οι ελλείψεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και επισημαίνεται η ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των φορέων, που θα αναλάβει την επίβλεψη των μετεωρολογικών σταθμών σε τοπικό επίπεδο, με την παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων. Βάσει καταλλήλων κριτηρίων επιχειρείται η ορθολογική επιλογή και κατανομή του αναγκαίου αριθμού μετεωρολογικών σταθμών σε φυσικές περιοχές, σε περιοχές με γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα κ.λ.π. και γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου δεν αναφέρεται κατά νομό, διότι η διαδικασία προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας του δικτύου προτείνεται ν' αντιμετωπιστούν ενιαία.

- Εγκατάσταση εξοπλισμού πρόβλεψης εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων. Ο εξοπλισμός που προτείνεται αφορά ένα ορθολογικά σχεδιασμένο δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών, τα δεδομένα των οποίων υπεισέρχονται στους δείκτες κινδύνου οι οποίοι καθορίζουν την έναρξη, εξάπλωση και τη δυνατότητα ελέγχου της φωτιάς. Οι σταθμοί που προτείνονται στις λεκάνες απορροής για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων δίνουν τη δυνατότητα προσδιορισμού τόσο της Στάθμης όσο και της Ποιότητας των Υδάτων πρόβλημα ιδιαίτερα σοβαρό στις πυρόπληκτες περιοχές. Συγκεκριμένα προτείνεται η εγκατάσταση 8 Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.), η συντήρηση και αναβάθμιση ενός Α.Τ.Μ.Σ., η εγκατάσταση 30 Ψηφιακών Βροχογράφων (Ψ.Β.), 4 Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.). ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 338.000€.

Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού για το χειρισμό και τη συντήρηση του παραπάνω εξοπλισμού πρόβλεψης εκδήλωσης πυρκαγιάς και πλημμυρικών φαινομένων, με προϋπολογισμό 50.000€.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της συγκεκριμένης δράσης ανέρχεται σε 388.000€.

	Επιπτώσεις από τις πυρκαγιές	Περιγραφή προτάσεων	Προϋπολογισμός	
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	-	Εγκατάσταση εξοπλισμού: Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών (Α.Τ.Μ.Σ.), Ψηφιακών Βροχογράφων (Ψ.Β.), Αυτόνομων Τηλεμετρικών Σταθμών Μέτρησης Στάθμης Υδάτων (Α.Τ.Σ.Μ.Υ.)	Προμήθεια και εγκατάσταση 8 Α.Τ.Μ.Σ.	160.000
			Συντήρηση και αναβάθμιση 1 Α.Τ.Μ.Σ.	8.000
			Προμήθεια και εγκατάσταση 4 Α.Τ.Σ.Μ.Υ.	80.000
			Προμήθεια και εγκατάσταση 30 Ψ.Β.	90.000
			Σεμινάρια εκπαίδευσης προσωπικού	50.000
			Σύνολο	388.000 €
Σύνολο Δράσης 2			388.000	

Συγκεντρωτικός Πίνακας Προϋπολογισμού κατά Προτεραιότητα και Δράση για τον Νομό Ευβοίας

Δράσεις	Προϋπολογισμός (€)
Προτεραιότητα Περιβάλλον	
Δράση . Αντιδιαβρωτικά έργα	11.774.935
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων	5.670.000
Δράση 3. Αποκατάσταση και προστασία Δασών	10.200.000
ΣΥΝΟΛΟ	27.644.935
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	6.068.670
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	2.024.804
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιιεργειών	193.066
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	465.586
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	7.238.531
Δράση 6. Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης-Νέοι Γεωργοί)	-
ΣΥΝΟΛΟ	15.990.657
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	717.502
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό	-
ΣΥΝΟΛΟ	717.502
Προτεραιότητα Απασχόληση	
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων και επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-
ΣΥΝΟΛΟ	-
Προτεραιότητα Υποδομές	
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης/ διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	3.734.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	388.000
ΣΥΝΟΛΟ	4.122.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	48.475.094

ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Οι δράσεις που ακολουθούν είναι κοινές για τις πυρόπληκτες περιοχές και των 7 εξεταζόμενων νομών και αφορούν το *Περιβάλλον-Προστατευόμενες περιοχές*, την *Αποκατάσταση των μη μόνιμων κατοίκων*, την *Εκπαίδευση των πληγέντων*, το *Άμεσο επιχειρησιακό σχέδιο ελαιοκαλλιέργειας* και το *ολοκληρωμένο πρόγραμμα αναμπέλωσης και αποκατάστασης πληγέντων αμπελώνων*.

ΔΡΑΣΗ 1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ -ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

1. Πρώτη εκτίμηση των ζημιών στις καμένες περιοχές

1.1. Εκτίμηση των ζημιών από τις πυρκαγιές στα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα

Στους υπό εξέταση νομούς, εφαρμόζονται 9 αγροπεριβαλλοντικές δράσεις, με πιο σημαντικές τις δράσεις της βιολογικής γεωργίας, βιολογικής κτηνοτροφίας και ανακατασκευής αναβαθμίδων σε επικλινείς εκτάσεις για την προστασία των εδαφών από τη διάβρωση.

Βιολογική γεωργία

Με βάση τα στοιχεία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ) του ΥΠΑΑΤ, εκτιμήθηκε, αρχικά, τα σύνολο των βιολογικών καλλιεργειών που ενδέχεται να επλήγησαν από τις πυρκαγιές. Προέκυψε ότι το μισό περίπου των βιολογικών εκτάσεων που ενισχύονται βρισκόταν σε πυρόπληκτα δημοτικά διαμερίσματα (ΔΔ). Προέκυψε, επίσης, ότι οι βιοκαλλιεργητές του νομού Ηλείας επλήγησαν σε μεγαλύτερο βαθμό, αφού 80% των βιοκαλλιεργειών βρίσκονταν σε πυρόπληκτα ΔΔ. Σε μικρότερο αλλά σημαντικό βαθμό φαίνεται να επηρεάστηκαν οι βιοκαλλιεργητές των άλλων νομών. Η Κορινθία αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση, γιατί ενώ η γεωργία της επλήγη λιγότερο από τους άλλους νομούς, φαίνεται ότι μεγάλο ποσοστό των βιολογικών καλλιεργειών συνέπεσε να βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές. Εξετάζοντας τις επί μέρους βιολογικές καλλιέργειες, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο τμήμα των εκτάσεων με βιολογική γεωργία στα πυρόπληκτα ΔΔ ήταν βοσκότοποι (42%) ενώ εξίσου σημαντικό (40%) ήταν το ποσοστό των βιολογικών ελαιώνων. Οι αμπελώνες, τα σιτηρά, τα εσπεριδοειδή και η καλλιέργεια βιολογικών ζωοτροφών ήταν οι άλλες σημαντικές βιολογικές καλλιέργειες. Εξετάστηκαν, επίσης, οι βιολογικές καλλιέργειες στις πυρόπληκτες περιοχές των επιμέρους νομών χωριστά. Παρά το γεγονός ότι η γενική εικόνα, η κυρίαρχη παρουσία των βιολογικών βοσκοτόπων και ελαιώνων στα πυρόπληκτα, παραμένει αμετάβλητη, παρουσιάζονται κάποιες διαφοροποιήσεις. Έτσι, στην Αρκαδία, φαίνεται ότι το πλήγμα το δέχτηκε κυρίως η βιολογική κτηνοτροφία αφού το 72% των πυρόπληκτων βιολογικών εκτάσεων είναι βοσκότοποι και το 6% ζωοτροφές, ενώ μόνο 5% των εκτάσεων είναι ελαιώνες. Οι βιολογικοί αμπελώνες στα πυρόπληκτα αποτελούν σημαντική καλλιέργεια στην Κορινθία (21%) και στην Αχαΐα (18%) ενώ στην Ηλεία εκτιμάται

ότι, λόγω της έκτασης των πυρκαγιών, επλήγησαν περισσότεροι κλάδοι της βιολογικής γεωργίας

Βιολογική Κτηνοτροφία

Από το συνδυασμό των στοιχείων των Διευθύνσεων Αγροτικής Ανάπτυξης προκύπτει ότι το 42% του ζωικού κεφαλαίου και αντίστοιχο ποσοστό των βοσκοτόπων που χρησιμοποιούνταν για τους σκοπούς της βιολογικής κτηνοτροφίας βρίσκονταν σε πυρόπληκτα ΔΔ. Ο νομός Ηλείας φαίνεται να είναι ο νομός που το σύνολο των εκμεταλλεύσεων της βιολογικής κτηνοτροφίας βρίσκονταν σε πυρόπληκτα διαμερίσματα, ενώ στη Λακωνία τόσο οι βοσκότοποι όσο και το ζωικό κεφάλαιο στα πυρόπληκτα δεν είναι πάνω από 30%. Στην Εύβοια, το 40% του ζωικού κεφαλαίου και των βοσκοτόπων και στην Αρκαδία ανάλογο ποσοστό του ζωικού κεφαλαίου αλλά μεγαλύτερο (46%) της έκτασης των βοσκοτόπων βρίσκονταν στις πυρόπληκτες περιοχές. Αν εξεταστεί ο κάθε κλάδος ξεχωριστά, και με δεδομένο ότι η αιγοπροβατοτροφία αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα σε απόλυτα μεγέθη αφού σχεδόν 24.000 αιγοπρόβατα εκτρέφονταν βιολογικά στα πυρόπληκτα, προκύπτει ότι, ποσοστιαία, η χοιριοτροφία αντιμετωπίζει συγκριτικά μεγαλύτερο πρόβλημα αφού πάνω από το 80% του ζωικού κεφαλαίου που εκτρέφονταν βιολογικά βρισκόταν σε πυρόπληκτα ΔΔ και συγκεντρωνόταν μάλιστα σε τρεις νομούς (Μεσσηνία, Ηλεία, Αρκαδία).

Ανακατασκευή αναβαθμίδων στις επικλινείς εκτάσεις

Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι σημαντικότερο μέρος των αναβαθμίδων που είτε κατασκευάστηκαν είτε ανακατασκευάστηκαν στους νομούς της Αρκαδίας και της Μεσσηνίας βρισκόταν σε πυρόπληκτα ΔΔ.

1.2. Εκτίμηση ζημιών από τις πυρκαγιές στις περιοχές NATURA

Δάσος και λίμνη Καϊάφα: Συνολικά, εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 7.577 στρέμματα, ήτοι το 22,5% του συνόλου της.

Ολυμπία: Συνολικά, εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 670 στρέμματα, ήτοι το 21,3 % του συνόλου της.

Οροπέδιο Φολόης: Συνολικά, εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 29.943 στρέμματα, ήτοι το 30,7% του συνόλου της.

Όρος Ταΰγετος: Συνολικά, εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 86.542 στρέμματα, ήτοι το 16,3% του συνόλου της.

Όρος Πάρνωνας: Συνολικά, εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 45.066 στρέμματα, ήτοι το 8,1% του συνόλου της.

Όρη Μπαρμπάς και Κλωκός, Φαράγγι Σελινούντα: Συνολικά, εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 30.476_στρέμματα, ήτοι το 50,4% του συνόλου της.

Φαράγγι Βουραϊκού: Συνολικά εντός της προστατευόμενης περιοχής κάηκαν 6.362 στρέμματα, ήτοι το 29,2% του συνόλου της.

2. Προτάσεις

Με βάση τα προηγούμενα στοιχεία επιχειρήσαμε να ορίσουμε τη φύση και να δώσουμε περιεχόμενο σε ένα **πρόγραμμα οικολογικής ανασυγκρότησης**. Η ανασυγκρότηση δεν πρέπει να περιοριστεί στην αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων, θα πρέπει να οδηγήσει στην ανασυγκρότηση της δυναμικής και λογικής διαχείρισης των αγροτικών και δασικών περιοχών. Η οικολογική ανασυγκρότηση πρέπει να έχει προσανατολισμό την πραγματική αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών, συμβάλλοντας στη διατήρηση και ανάπτυξη αγροτικών δραστηριοτήτων συμβατών με τη διατήρηση των φυσικών πόρων και των τοπίων και οι οποίες θα εγγυώνται τις τοπικές κοινωνικοοικονομικές ισορροπίες.

Το παράδειγμα των συμβάσεων που συνάπτουν οι αγρότες με τις δημόσιες αρχές στο πλαίσιο των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων, θα μπορούσε να αποτελέσει το πρότυπο για ανταμειφθούν οι περιβαλλοντικές υπηρεσίες που θα προσφέρουν οι αγρότες στο πλαίσιο της οικολογικής ανασυγκρότησης.

2.1. Μέτρο: Δημιουργία φυσικού πάρκου

Θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα τοπικό Φυσικό Πάρκο, στο πλαίσιο νομοθετικών ρυθμίσεων για την προστασία των τοπίων, που θα έχει ως στόχο, εκτός από την προστασία του αγροτικού τοπίου, την προστασία των δασών από τις πυρκαγιές, την αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων και την ενίσχυση της γεωργικής και τουριστικής οικονομίας της περιοχής.

Ως ιδιαίτερο κοινό χαρακτηριστικό των καμένων περιοχών θα πρέπει να σημειώσουμε τη διείδυση εντός των γεωργικών εκτάσεων, εκτάσεων φυσικής βλάστησης από συστάδες πεύκων, κυπαρισσιών και αυτοφυή θαμνώδη και φρυγανώδη βλάστηση (πυρναριών και άλλα φυτά). Η διατήρηση του μωσαϊκού των οικοτόπων που απαρτίζουν το αγροτικό τοπίο και το οποίο διατηρεί μια μεγάλη ποικιλία ειδών έχει μεγάλη σημασία για την οικολογική συνοχή και προστασία της περιοχής. Το πάρκο αυτό θα πρέπει να έχει πιλοτικό χαρακτήρα ως προς την πρόληψη των πυρκαγιών.

2.2. Μέτρο: Ανασύσταση καλλιεργειών με νέες μορφές

Η διείδυση των πυρκαγιών στους δασικούς χώρους είναι πιο εύκολη όταν δεν υπάρχουν γεωργικές εκτάσεις που διατηρούν τους διάμεσους χώρους καθαρούς. Κατά συνέπεια, η ανασύσταση των καλλιεργειών είναι απαραίτητη όχι μόνο για τον παραγωγικό και οικονομικό τους ρόλο αλλά και για τη περιβαλλοντική λειτουργία τους στην αντιμετώπιση του κινδύνου των πυρκαγιών.

Ο σεβασμός των Κωδίκων Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και της κανόνων της Πολλαπλής Συμμόρφωσης θέτει πλήθος αυστηρών κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος και τους οποίους θα πρέπει να σεβαστούν οι παραγωγοί. Κατά συνέπεια, η ανασύσταση των καλλιεργειών θα πρέπει να γίνει με μορφές λιγότερο εντατικής παραγωγής ώστε να περιοριστούν τα προβλήματα που δημιουργεί η εντατική γεωργία στο περιβάλλον.

Παράλληλα, θα μπορούσε να ξεκινήσει μια προσπάθεια αλλαγής κατεύθυνσης με την υιοθέτηση καλλιεργειών που θα προστατεύουν το περιβάλλον και θα στοχεύουν στην

ποιότητα. Θα πρέπει να δοθεί ώθηση σε εναλλακτικές και πιστοποιημένες μορφές γεωργίας όπως η ολοκληρωμένη παραγωγή και τα βιολογικά προϊόντα.

2.3. Μέτρο: Αναβαθμίδες στις ανασυστάσεις ελαιώνων, αμπελώνων

Οι αναβαθμίδες εξυπηρετούν πολύ σημαντικούς οικολογικούς στόχους (πρωταρχικά τον περιορισμό της διάβρωσης) και, κατά συνέπεια, θα πρέπει να ενισχυθεί η ανακατασκευή ή εξαρχής κατασκευή τους στους προς ανασύσταση δενδρώνες, αξιοποιώντας και διευρύνοντας τις προσφερόμενες δυνατότητες του σχετικού αγροπεριβαλλοντικού μέτρου.

2.4. Μέτρο: Αποκατάσταση καμένων φυτοφραχτών

Οι φυτοφράχτες εκπληρώνουν διάφορες λειτουργίες, όπως λειτουργίες προστασίας καλλιεργειών, κοπαδιών, ποιότητας του νερού, πανίδας και χλωρίδας, αντιδιαβρωτικής, λειτουργίες παραγωγής ξύλου, τοπίων κ.ά. Καταλαμβάνουν συνήθως ιδιαίτερη θέση, μεταξύ των αγροτεμαχίων, στην άκρη των δρόμων, στα όρια των κτισμάτων, στις όχθες των ποταμών και των ρεμάτων. Για αυτό το λόγο θα πρέπει να ληφθούν μέτρα που θα αποκαθιστούν τους καμένους φυτοφράχτες.

2.5. Μέτρο: Προστασία της όχθης των ποταμών και των ρεμάτων

Κατά μήκος των ποταμών και των ρεμάτων θα πρέπει να οριστεί μια λωρίδα εδάφους, παράλληλη στις όχθες των ποταμών και ρεμάτων, με το κατάλληλο φυτικό κάλυμμα. Η λωρίδα αυτή, που εκπληρώνει τις ίδιες λειτουργίες με τους φυτοφράχτες.

2.6. Μέτρο: Προστασία των σημείων άντλησης πόσιμου νερού

Να εφαρμοστούν ως ελάχιστη βάση τα προβλεπόμενα από του Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής σχετικά με την προστασία των σημείων άντλησης πόσιμου νερού.

2.7. Μέτρο: Διατήρηση ή ανασύσταση νησίδων εμπλουτισμού

Οι πυρκαγιές του καλοκαιριού 2007 ήταν εξαιρετικά εκτεταμένες και καταστροφικές, και μόνο σχετικά λίγες άκαυτες εκτάσεις διασώθηκαν, που απέχουν σημαντικά από άλλες περιοχές που δεν κάηκαν. Η βασική και προφανής αξία των άκαυτων νησίδων είναι η δυνατότητά τους να λειτουργήσουν ως «αποθήκες» βιοποικιλότητας. Τόσο οι άκαυτες νησίδες, θύλακες και καταφύγια της άγριας ζωής, όσο και οι άκαυτες περιοχές περιμετρικά των καμένων αποτελούν τα μέρη από τα οποία θα ξεκινήσει εκ νέου ο εποίκισμός των καμένων περιοχών τόσο από είδη πανίδας όσο και χλωρίδας.

2.8. Μέτρο: Αντιμετώπιση του προβλήματος των καμένων βοσκοτόπων

Με δεδομένη την καταστροφή εκτεταμένων εκτάσεων βοσκοτόπων, των απαγορευτικών διατάξεων για τη βόσκηση των καμένων εκτάσεων, τίθεται θέμα εξεύρεσης εκτάσεων βοσκής για τα αγροτικά ζώα. Στο πρόβλημα της αναζήτησης

εναλλακτικών λύσεων θα πρέπει να αντιμετωπισθεί η μεταφορά ζώων για βόσκηση από καμένες περιοχές σε άκαφτες, λαμβάνοντας, ασφαλώς, υπόψη την υπάρχουσα βοσκοφόρτωση και υπολογίζοντας την ικανότητα των βοσκοτόπων να δεχτούν επιπλέον ζώα. Έτσι, θα μπορούσε να επιδοτηθεί η μεταφορά παραγωγικών ζώων και οι δημόσιες αρχές να κατασκευάσουν σχετικά πρόχειρα κτηνοτροφικά πάρκα σε αυτές. Ενδεχομένως, αν οι άκαφτες εκτάσεις δεν επαρκούν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, κατά προτεραιότητα, για τα ζώα που είναι ενταγμένα σε προγράμματα βιολογικής κτηνοτροφίας. Επίσης, σε αρδευόμενους ελαιώνες θα μπορούσαν να φυτευτούν ψυχανθή για να βοσκούνται και έτσι να μην υπάρχει πίεση στις καμένες εκτάσεις.

2.9. Μέτρο: Ανασυγκρότηση της κτηνοτροφίας

Η αναδιάρθρωση της κτηνοτροφίας μετά τις καταστροφές θα πρέπει να λάβει υπόψη της εκτός από την παραγωγική και την οικονομική σημασία του κλάδου και τη σημαντική συνεισφορά της στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ο περιορισμός της βόσκησης σε συγκεκριμένες περιοχές, η ενθάρρυνση και ενίσχυση της μετακίνησης των κοπαδιών και της ποιμενικής κτηνοτροφίας θα μπορούσαν να αποτελέσουν εργαλεία σε αυτή την κατεύθυνση. Θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν οι ντόπιες φυλών ζώων, ιδιαίτερα εντός των προστατευόμενων περιοχών.

2.10. Μέτρο: Ελεγχόμενη βόσκηση σε ζώνες πυροπροστασίας

Η διατήρηση ενός δικτύου αντιπυρικών ζωνών εξασφαλίζεται με μηχανική αποθάμνωση ή με εναλλακτικά συστήματα όπως η ελεγχόμενη βόσκηση. Η κτηνοτροφία θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στο έργο των αιτιολογημένων απαθαμνώσεων για τον έλεγχο της βιομάζας της καύσιμης ύλης στις αντιπυρικές ζώνες.

2.11. Μέτρο: Δημιουργία κέντρου πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης

Κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία κέντρου(ων) πληροφόρησης για να ευαισθητοποιηθεί το κοινό στα θέματα του πλούτου του δάσους, της προστασία του από τη φωτιά, και της αποκατάστασής του μετά από τη φωτιά.

2.12. Μέτρο: έρευνες προς αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων

Οι επόμενες απαραίτητες μελέτες θα πρέπει να εστιάσουν στην επιλογή των δράσεων που πρέπει να πραγματοποιηθούν σε δεύτερο χρόνο και στα έργα αποκατάστασης και αξιοποίησης των καμένων ζωνών. Οι προσεγγίσεις αποκατάστασης των καμένων εκτάσεων θα πρέπει να είναι πολυεπιστημονικές, με ορισμό αξόνων μελέτης, την εφαρμογή διαβούλευσης και την έρευνα για αναζήτηση χρηματοδότησης.

ΔΡΑΣΗ 2. ΟΙ ΜΗ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΩΣ ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ

Όπως είναι γνωστό, οι πληγέντες από τις πυρκαγιές αποζημιώνονται τόσο για το κατεστραμμένο φυτικό και ζωικό κεφάλαιο, όσο και για το εισόδημα που χάνουν για ορισμένα χρόνια λόγω της καταστροφής. Εάν όμως ο τόπος μόνιμης κατοικίας του δικαιούχου, απέχει από την έδρα της εκμετάλλευσής του τουλάχιστον 150 χιλιόμετρα, τότε δεν δικαιούται συμπληρωματικής ενίσχυσης για τις ζημιές που έχει υποστεί, δηλαδή ειδικής ενίσχυσης για 4 ή 5 χρόνια με σκοπό την αναπλήρωση του διαφυγόντος εισοδήματός του. Εάν στους πληγέντες νομούς οι καλλιεργητές αυτής της κατηγορίας είναι πολλοί, τότε ένα σημαντικό ποσό διαφυγόντος εισοδήματος δεν θα καταβληθεί σ' αυτούς που το έχασαν.

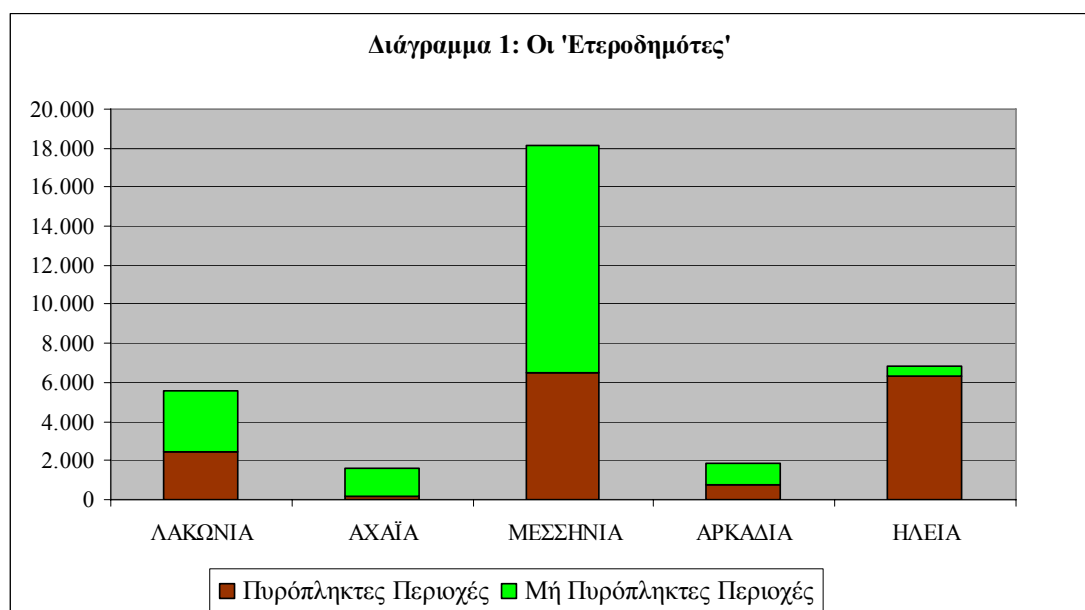
Η ερευνητική ομάδα προσδιόρισε την κατηγορία αυτή καλλιεργητών ως εξής: από το σύνολο των δηλώσεων ΟΣΔΕ του έτους 2007 για τους επτά εξεταζόμενους νομούς, καταμετρήθηκαν όσοι δήλωσαν ως τόπο μόνιμης κατοικίας την Αθήνα. Στη συνέχεια, απομονώθηκαν όσοι από αυτούς έχουν γεωργική εκμετάλλευση, της οποίας η έδρα απέχει τουλάχιστον 150 χιλιόμετρα από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους. Έτσι, οι νομοί Εύβοιας και Κορινθίας εξαιρέθηκαν στο σύνολό τους, καθώς σε όλες τις περιπτώσεις η προαναφερθείσα απόσταση είναι μικρότερη των 150 χιλιομέτρων.

Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας εμφανίζονται στο διάγραμμα και στους δύο πίνακες που ακολουθούν. Πρόκειται για μια ευάριθμη ομάδα πολιτών – 34.000 άτομα ή το 15,4% του συνόλου των δηλώσεων και καλλιεργούν γεωργικές εκτάσεις σε πέντε από τους εξεταζόμενους νομούς. Η κατανομή των εν λόγω καλλιεργητών (στο εξής: 'ετεροδημότες') είναι εξαιρετικά άνιση μεταξύ των επιμέρους νομών (πιν. 1). Περισσότεροι από τους μισούς καλλιεργούν εκτάσεις στη Μεσσηνία, το 20% στην Ηλεία και το 16% στη Λακωνία. Στην Αρκαδία και η Αχαΐα τα ποσοστά είναι πολύ χαμηλότερα, 6% και 5%, αντίστοιχα. Πολύ ενδιαφέρουσα είναι και η διαπίστωση ότι περίπου οι μισοί καλλιεργούν εκτάσεις στις πυρόπληκτες περιοχές, με μεγάλη και πάλι διασπορά γύρω από τον μέσο όρο. Στην Ηλεία, όλες σχεδόν (το 93%) οι εκμεταλλεύσεις των 'ετεροδημοτών' βρίσκονται στις πυρόπληκτες περιοχές, στη Λακωνία το 44%, στην Αρκαδία το 39%, στη Μεσσηνία το 36% και στην Αχαΐα το 11%.

Πίνακας 1: Οι 'Ετεροδημότες'(*) κατά νομό

		Πλήθος	Κατανομή κατά Νομό	Πυρόπληκτες Περιοχές / Σύνολο Νομού
ΛΑΚΩΝΙΑ	Πυρόπληκτες Περιοχές	2.469		44%
	Σύνολο Νομού	5.591	16%	100%
ΑΧΑΪΑ	Πυρόπληκτες Περιοχές	170		11%
	Σύνολο Νομού	1.582	5%	100%
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	Πυρόπληκτες Περιοχές	6.475		36%
	Σύνολο Νομού	18.136	53%	100%
ΑΡΚΑΔΙΑ	Πυρόπληκτες Περιοχές	732		39%
	Σύνολο Νομού	1.880	6%	100%
ΗΛΕΙΑ	Πυρόπληκτες Περιοχές	6.335		93%
	Σύνολο Νομού	6.842	20%	100%
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΩΝ	Πυρόπληκτες Περιοχές	16.181		48%
	Σύνολο Περιοχών	34.031	100%	100%

(*) Μόνιμοι κάτοικοι Αθηνών με εκμ/σεις στην Πελοπόννησο

Όπως φαίνεται στον πίνακα 2, οι εν λόγω 'ετεροδημότες' καλλιεργούν συνολικά 354.771 στρέμματα, από τα οποία το 95% αφορά την ελαιοκαλλιέργεια (92% για παραγωγή ελαιολάδου και 3% για ελαιολάδο και επιτραπέζιες ελιές). Από την καλλιεργούμενη αυτή έκταση, το 46% βρίσκεται στη Μεσσηνία, το 26% στη Λακωνία και το 16% στην Ηλεία. Επίσης, οι εκτάσεις αυτές αντιστοιχούν κατά μέσο όρο στο 8% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης κάθε νομού, ποσοστό που διαφοροποιείται μεταξύ των νομών: 19% στη Μεσσηνία, 11% στη Λακωνία, 6% στην Ηλεία, 4% στην Αρκαδία και 1% στην Αχαΐα.

Πίνακας 2: Καλλιέργειες 'Ετεροδημοτών' με τόπο μόνιμης κατοικίας την Αθήνα
(εκτάσεις σε στρέμματα)

Νομός	Ελαιώνες για παραγωγή ελαιολάδου	Ελαιώνες διπλής κατεύθυνσης	Εσπεριδοειδ ή προς μεταποίηση	"Αγρονα παύσεις"	Λοιπά	Σύνολο [Α]	Ποσοστό	[Α] / ΧΓΕ κάθε Νομού
Αρκαδίας	20.688	1.714	5	889	3.772	27.067	8%	4%
Αχαΐας	9.347	1.751	203	220	1.333	12.853	4%	1%
Ηλείας	54.023	284	390	528	3.245	58.471	16%	6%
Λακωνίας	83.708	5.136	3.104	327	1.313	93.587	26%	11%
Μεσσηνίας	158.949	575	45	960	2.263	162.792	46%	19%
ΣΥΝΟΛΟ	326.714	9.460	3.746	2.924	11.926	354.771	100%	8%
Ποσοστό	92%	3%	1%	1%	3%	100%		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΟΣΔΕ

Προτάσεις

Όπως φαίνεται από τα προαναφερθέντα στοιχεία, οι 'ετεροδημότες' αντιπροσωπεύουν μια σημαντική κατηγορία, τόσο σε όρους αριθμητικούς (34.000 άτομα), όσο και σε γεωργικές εκτάσεις (354.771 στρέμματα) που κατέχουν και καλλιεργούν. Από αυτούς οι 16.181 καλλιεργούν στις πυρόπληκτες περιοχές και δε δικαιούνται συμπληρωματικής ενίσχυσης για το εισόδημα που θα χάσουν για 4 ή 5 χρόνια, εφόσον έχουν υποστεί καταστροφές. Για την κατηγορία αυτή θα μπορούσε να προβλεφθεί μια ειδική ρύθμιση που να τους απαλλάσσει από τη φορολογία του γεωργικού εισοδήματος. Βέβαια, σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 42 του Ν. 2238/1994 (για τη φορολογία του γεωργικού εισοδήματος):

‘Αν από τα στοιχεία που προσκομίζει ο φορολογούμενος, αποδεικνύεται ότι, εξαιτίας ζημιών από γεγονότα απρόβλεπτα ή οφειλόμενα σε ανώτερη βία, δεν αποκτήθηκε εισόδημα ή το αποκτηθέν είναι κατώτερο του προσδιοριζόμενου με την αντικειμενική μέθοδο, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας δεν λαμβάνει υπόψη ή μειώνει κατά περίπτωση το προκύπτον με την αντικειμενική μέθοδο καθαρό γεωργικό εισόδημα’.

Αυτή όμως η απαλλαγή ισχύει για ένα χρόνο, επομένως πρέπει να υπάρξει ειδική μέριμνα για την απαλλαγή των ‘ετεροδημοτών’ από την υποχρέωση φορολόγησης του γεωργικού τους εισοδήματος για όσα χρόνια δεν θα έχουν εισόδημα από τι καλλιέργειες που καταστράφηκαν.

ΔΡΑΣΗ 3. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Οι άνευ προηγουμένου ανθρώπινες απώλειες και η συντελεσθεία καταστροφή στον οικιστικό ιστό, στο παραγωγικό σύστημα και στους φυσικούς πόρους, θέτουν επί τάπητος το ζήτημα της επανεξέτασης της διάρθρωσης και του τρόπου λειτουργίας των μηχανισμών μετάδοσης και διάχυσης της τεχνογνωσίας στις πληγείσες περιοχές. Η ήδη προβληματική κατάσταση που επικρατούσε πριν τις πυρκαγιές στις υπόψη περιοχές, οι οποίες εμφάνιζαν κατά κανόνα υψηλότερα ποσοστά γήρανσης και χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, με εξαίρεση το νομό Αχαΐας ως προς το πρώτο και το νομό Κορινθίας ως προς το δεύτερο, έχει αναμφίβολα επιδεινωθεί. Για το σκοπό αυτό απαιτείται άμεση αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των διαφόρων προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου του Γ' ΚΠΣ με φορείς τον ΟΓΕΕΚΑ «ΔΗΜΗΤΡΑ», τα ΚΕΚ και το ΥΠΕΠΘ (πρόγραμμα ΗΣΙΟΔΟΣ), κ.λ.π..

Στο ασφυκτικό χρονικό διάστημα του ενός μηνός κατά το οποίο εκπονήθηκαν οι επί μέρους μελέτες αποκατάστασης ήταν αδύνατη η συστηματική εξέταση της προγενέστερης αλλά και της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα αυτόν και η διαμόρφωση κοστολογημένων προτάσεων. Όμως, στο επόμενο εξάμηνο που προβλέπεται να ολοκληρωθούν οι μελέτες αποκατάστασης – ανασυγκρότησης, το ζήτημα της ενίσχυσης του μορφωτικού επιπέδου και της επαγγελματικής κατάρτισης με στόχο την ενίσχυση της αυτοδυναμίας των άμεσων παραγωγών στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων, θα τύχει ιδιαίτερης προσοχής. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών με τις Τοπικές Αρχές και τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ενδέχεται να αποβεί ιδιαίτερα σημαντική.

ΔΡΑΣΗ 4. ΑΜΕΣΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

Με την ολοκλήρωση των εργασιών προκαταρκτικής εκτίμησης ποσοστού και βαθμού ζημιάς των ελαιώνων και προεκτίμησης κόστους για την υλοποίηση του προγράμματος ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ζημιωθέντων αγροτεμαχίων επιβάλλεται η ενεργοποίηση έμπειρων στην ελαιοκομία επιστημονικών ομάδων για την υλοποίηση των παρακάτω δράσεων:

1. Σε πρώτη φάση Εκπαίδευση-κατάρτιση γεωτεχνικών, αγροτών και φορέων που σχετίζονται με την αγροτική παραγωγή για το σχέδιο διαχείρισης ζημιωμένων ελαιώνων, επιλογή κατάλληλου πολλαπλασιαστικού υλικού και για τις ενέργειες που απαιτούνται όπως και αυτές που πρέπει να αποφεύγονται στο χρονικό διάστημα αμέσως μετά την καταστροφή καθώς και σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Σε δεύτερη φάση, εκπαίδευση των γεωτεχνικών σε σύγχρονα συστήματα διαχείρισης (εντατικό, ολοκληρωμένη διαχείριση, βιολογική γεωργία), καλλιεργητικές τεχνικές (κλάδεμα, φυτοπροστασία, λίπανση, άρδευση, συγκομιδή, μετασυλλεκτική μεταχείριση κτλ.) και σε θέματα μείωσης του κόστους παραγωγής και βελτίωσης της ποιότητας και εμπορίας των ελαιοκομικών προϊόντων. Κρίνεται απαραίτητη η διεξαγωγή τουλάχιστον 4 εκπαιδευτικών διημερίδων (μια για κάθε πυρόπληκτη περιοχή ή ομάδα κοντινών περιοχών) που θα περιλαμβάνουν θεωρητική κατάρτιση και πρακτική εκπαίδευση στον αγρό.
 - Το κόστος για κάθε μια διημερίδα εκτιμάται σε 15.000 €. Συνολικό κόστος **60.000 €**.
2. Μεσοπρόθεσμο, δημιουργία πληροφοριακού υλικού για το χειρισμό των πυρόπληκτων ελαιοδέντρων και ανασυγκρότηση-αποκατάσταση πυρόπληκτων ελαιώνων, επιλογή κατάλληλου πολλαπλασιαστικού υλικού, σύγχρονα συστήματα διαχείρισης, μείωσης του κόστους παραγωγής και βελτίωσης της ποιότητας και εμπορίας των ελαιοκομικών προϊόντων και γενικότερα θέματα ελαιοκομίας.
 - Εκτιμάται το κόστος σε **30.000 €**.
3. Προμήθεια υγιούς και πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού (εμβολίων) από τη Συλλογή Μητρικών Φυτών Ελιάς του Ινστιτούτου Ελιάς και Υποτροπικών Φυτών Χανίων για την παραγωγή φυτών για την εγκατάσταση νέων ελαιώνων ή για τη συμπλήρωση δέντρων όπου απαιτείται.
4. Σχεδιασμός, συστηματική επίβλεψη και εκτέλεση διαχειριστικών σχεδίων ανασυγκρότησης και αποκατάστασης ζημιωθέντων ελαιώνων στις πυρόπληκτες περιοχές σε πilotικούς ελαιώνες με άμεση έναρξη εργασιών και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τουλάχιστον 3ετίας. Μπορούν να σχεδιαστούν υποπεριπτώσεις ανάλογα με το βαθμό της ζημιάς και να εφαρμοστούν διαφορετικά συστήματα φύτευσης-διαχείρισης (εντατικό, ολοκληρωμένη διαχείριση, βιολογική γεωργία).
 - Εκτιμάται κόστος **210.000 €** για 3 χρόνια.

5. Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε δίκτυο γεωπόνων των πληγέντων περιοχών με τη μορφή ερωταπαντήσεων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε θέματα αποκατάστασης πυρόπληκτων ελαιώνων, σύγχρονα συστήματα διαχείρισης και γενικότερα θέματα ελαιοκομίας.

Η πρόταση ανασυγκρότησης και αποκατάστασης των ελαιώνων περιληπτικά περιλαμβάνει:

A. Χειρισμούς για επαναβλάστηση των ζημιωθέντων Δέντρων

B. Χειρισμούς για επαναφύτευση ή αναδιάρθρωση με άλλο είδος

Πίνακας: Προϋπολογισμός Δράσης 4: «Άμεσο Επιχειρησιακό Σχέδιο Ελαιοκαλλιέργειας»

Κατηγορία	Προϋπολογισμός (€)
Εκπαίδευση-κατάρτιση γεωτεχνικών, αγροτών και φορέων για το σχέδιο διαχείρισης ζημιωμένων ελαιώνων	60.000
Εκπαίδευση των γεωτεχνικών σε σύγχρονα συστήματα διαχείρισης ελαιώνων	
Δημιουργία πληροφοριακού υλικού	30.000
Σχεδιασμός, συστηματική επίβλεψη και εκτέλεση διαχειριστικών σχεδίων ανασυγκρότησης και αποκατάστασης ζημιωθέντων ελαιώνων	210.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	300.000

ΔΡΑΣΗ 5. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ

Α. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗΣ

Με δεδομένες τις εκτάσεις των αμπελώνων που καταστράφηκαν ολοσχερώς, τα μεγάλα προβλήματα και τις δυσχέρειες που παρουσιάζει η αναμπέλωση σε τέτοια κλίμακα, οι τεχνικές, επιστημονικές και κοινωνικές διαστάσεις του θέματος και ο μακρύς χρόνος υλοποίησης, καθιστούν αναγκαίο και επιβεβλημένο το σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός **ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης**, όχι μόνο για την αποκατάσταση των ζημιών αλλά και την ορθολογική χρησιμοποίηση των πόρων.

Όπως ήδη αναφέρθηκε οι αμπελώνες που θα εκριζωθούν απαιτούν τουλάχιστον 4 έτη για να έλθουν σε παραγωγικό επίπεδο ενώ οι αμπελώνες που θα κορμοτομηθούν 2 έτη. Η επιστημονική μεθοδολογία και οι κατευθυντήριες αρχές όπως αναλύονται στη συνέχεια θα εξασφαλίσουν επί πλέον τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος, την αποφυγή σφαλμάτων του παρελθόντος, τη χρησιμοποίηση γνήσιου, υγιούς και ταυτοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού, την εφαρμογή ενιαίου συστήματος υποστύλωσης (όπου απαιτείται) και κυρίως τη μείωση του κόστους εγκατάστασης ανά στρέμμα. Η εξοικονόμηση των πόρων θα επιτρέψει την εφαρμογή και του προγράμματος κοινωνικής πολιτικής, αφού η διαδικασία αναμπέλωσης θα διαρκέσει περισσότερο από τρία ή και τέσσερα χρόνια, περίοδο κατά την οποία οι αμπελουργοί, των οποίων οι αμπελώνες καταστράφηκαν, δεν θα έχουν εισόδημα.

Β. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗΣ

1. Εξασφάλιση γνήσιου, υγιούς και ταυτοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού.

Πρωταρχικός στόχος κάθε ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης, στη σύγχρονη αμπελουργία, είναι α.) η εξασφάλιση γνήσιου και ταυτοποιημένου (Παράρτημα Ι «Γενετικής μελέτη των κυριότερων ποικιλιών των νομών που πλήγηκαν με αμπελογραφικές και μοριακές μεθόδους») πολλαπλασιαστικού υλικού, β) η επιλογή των πλέον επιθυμητών κλώνων μεταξύ των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων για κάθε αμπελουργικό διαμέρισμα και νομό ελληνικών ποικιλιών αμπέλου (Παράρτημα ΙΙ «Εφαρμογή Προγράμματος Κλωνικής Επιλογής στις κυριότερες ελληνικές ποικιλίες των πληγέντων νομών») και γ) η χρησιμοποίηση φυτωριακού υλικού άριστης κατάστασης από την πλευρά της φυτοϋγείας του, με την έννοια της απαλλαγής από εχθρούς και ασθένειες και ιδιαίτερα από τις ιώσεις (Παράρτημα ΙΙΙ «Υγειονομικός έλεγχος ποικιλιών και υποκειμένων αμπέλου»).

α. Επιλογή ποικιλιών.

Η επιλογή των ποικιλιών για την επικείμενη αναμπέλωση προφανώς υπόκειται στα πλαίσια του επίσημου κατάλογου ταξινόμησης των ποικιλιών του Υπ. Γεωργίας (συνιστώμενες, και επιτρεπόμενες ποικιλίες αμπέλου στα αμπελουργικά

διαμερίσματα που υπάγονται οι πληγέντες νομοί). Όμως η συμπεριφορά ορισμένων συνιστώμενων, επιτρεπόμενων ποικιλιών αμπέλου, ελληνικής ή ξενικής προέλευσης, στις ευρύτερες περιοχές, την τελευταία εικοσαετία, δίδει περιθώρια κάποιων τροποποιήσεων στις επιλογές, με την έννοια διορθωτικών παρεμβάσεων στη σύνθεση του αμπελώνα, των υπό αναμπέλωση περιοχών. Και όταν αναφερόμαστε στα δεδομένα συμπεριφοράς των ποικιλιών εννοούμε, τόσο τη δυνατότητα παραγωγής αμπελουργικών προϊόντων ποιότητας, όσο και την καλλιεργητική συμπεριφορά τους.,

Κορινθιακή Σταφίδα

Είναι προφανές ότι για ιστορικούς, παραδοσιακούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς λόγους θα πρέπει να διατηρηθούν ή ακόμη και να αυξηθούν οι εκτάσεις της Κορινθιακής Σταφίδας σε όλες τις πληγείσες περιοχές που καλλιεργείται. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να δοθούν επί πλέον κίνητρα για την προσέλκυση των νέων αγροτών/αμπελουργών πέραν των προβλεπόμενων από τις κείμενες διατάξεις ενόψει μάλιστα της νέας ΚΟΑ των Οπωροκηπευτικών, οι διατάξεις της οποίας θα προκαλέσουν με μαθηματική ακρίβεια μεγάλες ανακατατάξεις στην καλλιέργεια των ποικιλιών σταφιδοποιίας (Κορινθιακή και Σουλτανίνα) στην Πελοπόννησο και την Κρήτη.

Βασική όμως προϋπόθεση για την αναμπέλωση και επέκταση της καλλιέργειας της Κορινθιακής Σταφίδας αποτελεί η χρησιμοποίηση πολλαπλασιαστικού υλικού από τους κλώνους που έχουν επιλεγεί από την Ερευνητική Ομάδα του Εργαστηρίου Αμπελολογίας και διατηρούνται στις εκτάσεις της ΣΚΟΣ-ΑΣΕ, στο Κορακοχώρι Ηλείας (πβλ. Κεφάλαιο Κλωνικής Επιλογής).

Αν δε ληφθούν όλα τα συνιστώμενα μέτρα η πιθανότητα εγκατάλειψης μεγάλων εκτάσεων της Κορινθιακής Σταφίδας με την εφαρμογή της Νέας ΚΑΠ Οπωροκηπευτικών είναι πλέον περισσότερο από ορατή. Είναι απειλή.

Στο πλαίσιο αυτό είναι τελείως απαραίτητη η ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών καλλιέργειας στην Κορινθιακή Σταφίδα και στις ποικιλίες οινοποιίας (βιολογική καλλιέργεια, ολοκληρωμένη διαχείριση αμπελώνων) όπως παρουσιάζεται στο Παράρτημα IV.

Ποικιλίες Οινοποιίας

Από το σύνολο των συνιστώμενων και επιτρεπόμενων ποικιλιών οινοποιίας στους υπόψη νομούς (ελληνικών και ξένων) οι περισσότερες έχουν δείξει καλή συμπεριφορά. Όμως θα πρέπει υπό το φώς των νέων εξελίξεων στον αμπελο-οινοκότοπιο ενόψει της αναμπέλωσης ή ακόμη και της αναμόρφωσης των πρέμνων να επιχειρηθεί μία ποικιλιακή ανασύνθεση με τη χρησιμοποίηση κάποιων ξεχασμένων αλλά πολύτιμων ελληνικών ποικιλιών ή κλώνων αυτών (π.χ. Λαγόρθη, κλώνοι Ροδίτη, Μοσχοφίλερου, Ρεφόσκο κ.α.) ή ακόμη της αξιοποίησης ιστορικών αμπελότοπων που για διάφορους λόγους έχασαν τους αμπελότοπους (π.χ. Ληλάντιο Πεδίο). Και εδώ είναι απαραίτητη η εκπόνηση Προγράμματος Κλωνικής Επιλογής και η παραγωγή γνήσιου.

Σουλτανίνα και Επιτραπέζιες ποικιλίες

Η καλλιέργεια της Σουλτανίνας για επιτραπέζια κατανάλωση υπέστη από τη φωτιά αλλά και τον καύσωνα του Ιουλίου 2007 σημαντικές ζημιές που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε ένα πρόγραμμα αναμπέλωσης ή ποικιλιακής αναδιάρθρωσης. Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να ενταχθούν μελέτες που θα επιλύσουν τα χρόνια προβλήματα της ορθής επιλογής του υποκειμένου, των διαφόρων «φυσιολογικών» ασθενειών με έμφαση στη ξήρανση της ράχης αλλά και των ραγών. Παράλληλα θα πρέπει να γίνει και μια κλιμάκωση της παραγωγής των επιτραπέζιων σταφυλιών στο χρόνο με τη χρησιμοποίηση έγχρωμων αγίγαρτων ποικιλιών (π.χ. Crimson) που φαίνεται να προσαρμόζονται πολύ καλά στο εδαφοκλιματικό περιβάλλον της Κορινθίας.

β. Ανθεκτικά στη ριζόβια μορφή της φυλλοξήρας Υποκείμενα Αμπέλου.

Η αναμπέλωση των φυλλοξηριωσών περιοχών θα στηριχτεί στα γνωστά και ευρέως χρησιμοποιούμενα ανθεκτικά στη ριζόβια μορφή της φυλλοξήρας υποκείμενα αμπέλου (140 Ru., 110R, 1103 P, 41B κ.ά.). Για κάθε συγκεκριμένη περιοχή και αμπελώνα η επιλογή του υποκειμένου θα γίνει σε συνδυασμό με την επιθυμητή ποικιλία, τον προορισμό χρήσης των προϊόντων, την περιεκτικότητα του εδάφους σε ενεργό ανθρακικό ασβέστιο, την αλατότητα, την παρουσία των νηματωδών του γένους *Xiphinema* και των λοιπών περιοριστικών, για την αμπελοκαλλιέργεια παραγόντων. Παρά τη σχετικά μικρή περιεκτικότητα των εδαφών σε ολικό ασβέστιο, οι παρατηρηθείσες χλωρώσεις σιδήρου επιβάλουν τον προσδιορισμό του ενεργού ασβεστίου ως κριτηρίου επιλογής του καταλληλότερου υποκειμένου κατά περίπτωση και στη συνέχεια του προσδιορισμού του Δ.Χ.Ι. του εδάφους.

Στους αυτόρριζους αμπελώνες της Κορινθιακής Σταφίδας που θα χρειαστούν αναμπέλωση θα πρέπει να γίνει συστηματική μελέτη για την υλοποίηση του προγράμματος.

Ανακατανομή και χωροθέτηση αμπελώνων.

Κατά την υλοποίηση του ολοκληρωμένου προγράμματος αναμπέλωσης θα ανακύψουν σημαντικά προβλήματα μεταξύ των οποίων τα σημαντικότερα είναι, α) η αναγκαιότητα διατήρησης των υπό αναμπέλωση αμπελοτεμαχίων για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους σε αγρανάπαυση εξαιτίας της παρουσίας των μυκήτων που προκαλούν σηψιρριζίες όσο και της πιθανής παρουσίας νηματωδών σκωλήκων β) η αδυναμία χρησιμοποίησης χημικών μέσων απολύμανσης του εδάφους αμπελώνα εξαιτίας του υψηλού κόστους και των μεγάλων εκτάσεων γ) η αναγκαιότητα προστασίας των εδαφών από τις διαβρώσεις αφού οι περισσότερες από τις πληγείσες περιοχές βρίσκονται σε λοφώδεις, ημιορεινές και ορεινές περιοχές.

Έτσι, κρίνεται απαραίτητη η διερεύνηση των δυνατοτήτων για την εγκατάσταση των νέων αμπελώνων, αντίστοιχων εκτάσεων με εκείνους που καταστράφηκαν και σε άλλες περιοχές. Με τον τρόπο αυτό η αναμπέλωση μπορεί να εκκινήσει αμέσως και τα οφέλη θα είναι πολλαπλά.

Γ. ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Πριν από την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος αναμπέλωσης και αποκατάστασης των ζημιών των πυρόπληκτων περιοχών κρίνεται αναγκαία η

διοργάνωση σεμιναρίων που θα απευθύνονται τόσο στους γεωπόνους όσο και στους αμπελουργούς σε όλα τα σχετικά θέματα όπως είναι α) η εφαρμογή των νέων συστημάτων μόρφωσης, υποστύλωσης και κλαδέματος καρποφορίας των πρέμνων β) ο επιτόπιος εμβολιασμός των μοσχευμάτων αλλά και των πρέμνων για αλλαγή ποικιλίας γ) ο ρόλος των υποκειμένων στη σύγχρονη αμπελουργία και η σημασία επιλογής του κατάλληλου υποκειμένου για κάθε περιοχή και ποικιλία αμπέλου δ) η προώθηση των εναλλακτικών μορφών αμπελοκαλλιέργειας (ολοκληρωμένη διαχείριση και βιολογική αμπελουργία).

Δ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗΣ

1. Εκρίζωση

Με κριτήρια το ποσοστό και την κανονικότητα αναβλάστησης των πρέμνων εντός του αμπελώνα, την ποικιλία και την ηλικία του αμπελώνα καθορίζονται, με ευθύνη των υπηρεσιών του ΕΛΓΑ, οι προς εκρίζωση αμπελώνες. Ο συνδυασμός των παραπάνω κριτηρίων είναι επαρκής για την αντικειμενική εκτίμηση. Σε ιδιαίτερες περιπτώσεις, όπου το μεν ποσοστό αναβλάστησης είναι υψηλό, αλλά κρίνεται ότι η ποικιλία δεν συνιστάται πλέον τότε είναι δυνατή η εκρίζωση του αμπελώνα. Σε κάθε περίπτωση αμφιβολιών το θέμα παραπέμπεται στην επιστημονική ομάδα.

Η εκρίζωση των αμπελώνων θα γίνει με την ευθύνη των παραγωγών υπό την καθοδήγηση της επιστημονικής ομάδας εντός του θέρους 2008 και του 2009, αν χρειαστεί. Επιβάλλεται η αυστηρή τήρηση των διαδικασιών εκρίζωσης, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές συνέπειες στην υγεία και την παραγωγική ζωή των νέων φυτών αλλά κυρίως στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση. Ειδικά στην περίπτωση των πληγεισών περιοχών θα πρέπει πάση θυσία να αποφευχθούν επεμβάσεις που θα προκαλέσουν διαβρώσεις, κατολισθήσεις και απώλεια του παραγωγικού εδάφους. Για το σκοπό αυτό η εκρίζωση των μικρής ηλικίας αμπελώνων θα γίνει ατομικά (με άνοιγμα λάκκου γύρω από το πρέμνο) είτε με μηχανικά μέσα είτε χειρονακτικά χωρίς να γίνει βαθιά άροση. Στους μεγάλης ηλικίας αμπελώνες μπορεί να γίνει βαθιά άροση κατά το θέρος με τους περιορισμούς που αναφέρθηκαν.

Επειδή δεν υπάρχουν ακόμη στοιχεία για τις εκτάσεις των αμπελώνων που πιθανόν θα εγκατασταθούν σε νέα εδάφη, το πρόγραμμα αναμπέλωσης στις περιοχές που πλήγηκαν θα έχει να αντιμετωπίσει προβλήματα με καλλιεργητικό προηγούμενο την άμπελο. Τα κυριότερα από αυτά αναφέρονται α) στην «κόπωση του εδάφους του αμπελώνα» από την συνεχή εκμετάλλευση του εδαφικού ορίζοντα β) στην πιθανή μόλυνση των νεαρών φυτών από τους μύκητες, την ίσκα και τα βακτήρια με αποτέλεσμα την ανάπτυξη καχεκτικών και ασθενικών πρέμνων γ) στην παρουσία των νηματωδών σκωλήκων και ιδιαίτερα των ειδών του γένους *Xiphinema* δ) στις πιεστικές συνθήκες αναμπέλωσης των περιοχών που πλήγηκαν για τον περιορισμό των επιπτώσεων από την πιθανή ύπαρξη των νηματωδών σκωλήκων.

Ανάλυση εδάφους

Εφόσον δεν υπάρχουν στοιχεία θα γίνει ανάλυση εδάφους των υπό αναμπέλωση περιοχών. Το έργο θα ανατεθεί στις υπηρεσίες του ΠΕΓΕΑΛ οι οποίες θα έχουν την ευθύνη τόσο των δειγματοληψιών όσο και των αναλύσεων. Κι αυτό γιατί κρίνεται απολύτως αναγκαία η αξιοπιστία των αναλύσεων σε όλα τα στάδια, η ομοιομορφία των εργασιών και η αξιοποίηση τέλος των δεδομένων στις πιλοτικές ή κατευθυνόμενες καλλιέργειες ολοκληρωμένης ή βιολογικής μορφής.

Η ανάλυση του εδάφους θα πραγματοποιηθεί σε δύο κατά κύριο λόγο βάθη (30-60 εκατοστά), ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις εδαφών θα πραγματοποιείται και σε βάθος 90 εκατοστών και θα περιλαμβάνει

- * Μηχανική σύσταση (κατά Βουγιούκο)
- * pH σε αιώρημα χλωριούχου ασβεστίου ή χλωριούχου καλίου
- * Ηλεκτρική αγωγιμότητα (σε εδάφη με pH ανώτερο του 8)
- * Οργανική ουσία
- * Ολικό ανθρακικό ασβέστιο κατά Bernard,
- * Ενεργό ανθρακικό ασβέστιο (στις περιπτώσεις που το ολικό υπερβαίνει το 15%)
- * Αφομοιώσιμο φωσφόρο
- * Ανταλλάξιμο κάλιο
- * Ανταλλάξιμο μαγνήσιο
- * Σύνολο ανταλλαξιμών κατιόντων
- * Σίδηρος - ασβέστιο

Τα αποτελέσματα των εδαφικών αναλύσεων, κατά περιοχή και παραγωγό θα εισαχθούν σε κατάλληλη βάση δεδομένων Η/Υ.

2. Έλεγχος νηματωδών σκωλήκων του γένους *Xiphinema*

Εν όψει των σημαντικών προβλημάτων που προκαλούν οι ιώσεις στην άμπελο και η προοπτική χρησιμοποίησης υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού, είναι επιβεβλημένο να γίνει έλεγχος για την παρουσία των νηματωδών σκωλήκων του γένους *Xiphinema* που αποτελούν σημαντικό φορέα μετάδοσης ιώσεων.

Ο έλεγχος θα πραγματοποιηθεί από τα αρμόδια ερευνητικά κέντρα του ΕΘΙΑΓΕ και του ΓΠΑ, σε εκτεταμένο δίκτυο των υπό αναμπέλωση περιοχών, σε πυκνότητα ενός δείγματος ανά 10-15 στρεμμάτων. Προγραμματίζεται η εκτέλεση 300 περίπου δειγματοληψιών και η ταυτοποίηση των νηματωδών σκωλήκων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής θα συμβάλλουν στον καλύτερο σχεδιασμό του προγράμματος αναμπέλωσης (επιλογή υποκειμένων, μέθοδο αντιμετώπιση νηματωδών κ.ά.).

3. Εγκατάσταση αμπελώνα

Αν και τα υπό αναμπέλωση τεμάχια δεν αποτελούν ενιαίο αμπελώνα, εν τούτοις επιβάλλεται ο σχεδιασμός των νέων αμπελώνων να ακολουθήσει τη μεθοδολογία και

τις προδιαγραφές των σύγχρονων αμπελώνων ως προς τη δομή, οργάνωση και λειτουργία. Για κάθε ποικιλία και περιοχή οι νέοι αμπελώνες θα αποκτήσουν ομοιομορφία και ομοιογένεια ως προς τον προσανατολισμό του αμπελώνα, την πυκνότητα φύτευσης, το σύστημα μόρφωσης και καρποφορίας, τα επί μέρους σκελετικά χαρακτηριστικά και το σύστημα υποστύλωσης. Πέραν της αναγκαιότητας που επιβάλλει η σύγχρονη αμπελοκομική τεχνική και τεχνολογία, η παραπάνω μεθοδολογία θα επιτρέψει, την σημαντική μείωση τόσο του κόστους εγκατάστασης, όσο και των λειτουργικών δαπανών.

Βέβαια ο σχετικά μεγάλος βαθμός πολυτεμαχισμού του αμπελουργικού κλήρου (φυσιολογικός για τις παραδοσιακές αμπελουργικές περιοχές όπως η Πελοπόννησος) και η μικρή έκταση των αμπελοτεμαχίων στις περισσότερες των περιοχών, το ανάγλυφο του εδάφους, οι μεγάλες κλίσεις καθώς και οι λοιποί οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες δεν αφήνουν μεγάλα περιθώρια επιλογών. Κρίνεται όμως απαραίτητη η εξάντληση όλων των δυνατοτήτων με τελικό σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής προς όφελος των αμπελουργών. Με τον τρόπο αυτό στα όμορα αμπελοτεμάχια θα είναι δυνατή η εφαρμογή ενιαίας και κοινής αμπελοκομικής τεχνικής, ιδιαίτερα όσον αφορά την εφαρμογή της φυτοπροστασίας αλλά και των άλλων καλλιεργητικών φροντίδων, με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής αλλά και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης του αμπελώνα.

4. Σύστημα μόρφωσης των πρέμνων

Οι εξελίξεις των τελευταίων ετών στην οικοφυσιολογία της αμπέλου έχουν δώσει πειστικές απαντήσεις ως προς την μόρφωση των πρέμνων, τα φυσιολογικά και φυσικά χαρακτηριστικά του κάθε συστήματος, την επίδραση του ύψους του κορμού στην προστασία από τις χαμηλές θερμοκρασίες και τον ανοιξιάτικο παγετό αλλά και στην πορεία ωρίμανσης των σταφυλών, ιδιαίτερα στις όψιμες περιοχές.

Σε όλες σχεδόν τις πληγείσες περιοχές παρατηρούνται περιοχές με ενδιαφέροντα μικροκλίματα και οικοσυστήματα, τα οποία θα πρέπει να αξιοποιηθούν και στα οποία θα πρέπει να προσαρμοστούν οι προτάσεις της επικείμενης αναμπέλωσης. Επειδή δε στις υπόψη περιοχές και ιδιαίτερα των Ηλείας και Αχαΐας παρατηρείται μεγάλη ποικιλομορφία ως προς τη μόρφωση των πρέμνων και τα συστήματα υποστύλωσης είναι αναγκαία η επιλογή του καταλληλότερου συστήματος οι προδιαγραφές του οποίου (είτε πρόκειται για κυπελλοειδές είτε κυρίως για γραμμικά) θα πρέπει να τηρούνται πιστά. Στην κατεύθυνση αυτή κρίνονται απαραίτητα σχετικά επιμορφωτικά σεμινάρια αλλά και εφαρμογή στην πράξη σχετικά με τη μόρφωση και υποστύλωση των πρέμνων στα γραμμικά συστήματα.

Κατά την εκπόνηση και υλοποίηση του προγράμματος αναμπέλωσης, με ευθύνη της Επιστημονικής Ομάδας θα δίδονται οι απαραίτητες κατευθύνσεις στα επί μέρους θέματα με εξειδικευμένα υπομνήματα για τα σχήματα μόρφωσης των πρέμνων (π.χ. ύψος κατακόρυφου κορμού, διάταξη οριζοντίων κορμών, αριθμός βραχιόνων, σκελετικά χαρακτηριστικά, κλάδεμα καρποφορίας κ.ά.) και τα συστήματα υποστύλωσης (είδος και διαστάσεις υλικών υποστύλωσης).

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται όσον αφορά την κατεργασία του εδάφους. Και το θέμα αυτό θα αντιμετωπιστεί στις διάφορες αμπελουργικές περιοχές. Κρίνεται όμως από τώρα να επισημανθεί η ανάγκη της όσον το δυνατόν αποφυγής της αναμόχλευσης του εδάφους εξ αιτίας των κινδύνων διάβρωσης του εδάφους.

Στην ίδια κατεύθυνση θα κινηθούν και οι λοιπές αμπελοκομικές επεμβάσεις (βασική λίπανση κ.ά.) καθώς και η διάταξη και προσανατολισμός των αμπελώνων και των γραμμών φύτευσης για την ελαχιστοποίηση των απωλειών σε παραγωγικό έδαφος. Αν και οι προς αναμπέλωση εκτάσεις είναι πολύ μεγάλες (4.000-4.500 στρ.), εντούτοις στις περισσότερες των περιπτώσεων, τα αμπελοτεμάχια δεν θα βρίσκονται το ένα συνέχεια του άλλου. Παρόλα αυτά συνιστάται να εξαντληθούν όλα τα περιθώρια, ώστε κατά την αναμπέλωση τουλάχιστον στους όμορους αμπελώνες, να τηρηθεί ενιαία πορεία τόσο ως προς την κατεύθυνση των γραμμών, όσο και των αποστάσεων φύτευσης.

5. Πολλαπλασιαστικό υλικό

Στην επικείμενη αναμπέλωση είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν ανάλογα με την περιοχή και την ποικιλία είτε έρριζα εμβολιασμένα, με την επιθυμητή ποικιλία, μοσχεύματα είτε έρριζα απλά μοσχεύματα τα οποία θα εμβολιαστούν επί τόπου. Η επιλογή του ενός ή του άλλου τρόπου θα εξαρτηθεί από την επάρκεια των κατάλληλων εμβολιοφόρων κληματίδων των επιθυμητών ποικιλιών, τον χρόνο φύτευσης, το κόστος προμήθειας του πολλαπλασιαστικού υλικού και τις δυνατότητες ενσωμάτωσης εργατικών. Και οι δύο τρόποι έχουν τα σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, η συγκριτική δε αξιολόγηση κατά περίπτωση θα κατευθύνει και την τελική επιλογή του ενός ή του άλλου ή και των δύο.

Ανεξαρτήτως του είδους του πολλαπλασιαστικού υλικού που θα χρησιμοποιηθεί, κρίνεται αναγκαία η συμμετοχή των συνεταιριστικών οργανώσεων (ΣΚΟΣ-ΑΣΕ) αλλά και των επαγγελματικών οργανώσεων του αμπελο-οινικού τομέα.

Το πλέον σημαντικό πρόβλημα της αναμπέλωσης αποτελεί η εξεύρεση των εμβολιοφόρων κληματίδων των επιθυμητών ποικιλιών. Με δεδομένη την ύπαρξη των ιώσεων στους ελληνικούς αμπελώνες είναι αναγκαία η επισήμανση κατά το δυνατόν καθαρών αμπελώνων στην ευρύτερη περιοχή για την λήψη των εμβολίων. Εξίσου αναγκαία είναι η ταυτοποίηση της γνησιότητας των τυπικών πρέμων, με αμπελογραφικές και μοριακές μεθόδους και ο ιολογικός έλεγχος.

Τα εμβόλια από τους επιλεγμένους αμπελώνες θα χρησιμοποιηθούν είτε στους επί τόπου εμβολιασμούς, είτε στους επιτραπέζιους των φυτωρίων, με τα οποία θα γίνει ειδική συμφωνία.

Στην περίπτωση των επιτόπιων εμβολιασμών θα χρησιμοποιηθούν τόσο ο ημιμαγιόρκιος όσο και ο σχιστός με πλήρη σχισμή. Ο εμβολιασμός θα γίνει από τους ίδιους τους αμπελουργούς ή από ομάδα αμπελουργών. Και στις δύο περιπτώσεις θα προηγηθούν σεμινάρια πρακτικής άσκησης των αμπελουργών από τους αρμόδιους της επιστημονικής ομάδας, του Εργαστηρίου Αμπελολογίας.

Ασφαλώς στα προγράμματα επιμόρφωσης θα πραγματοποιηθούν σεμινάρια σχετικά με τους εμβολιασμούς των πρέμων με την επίβλεψη και ευθύνη της Επιστημονικής Ομάδας Αναμπέλωσης και του Εργαστηρίου Αμπελολογίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ε. ΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΕΜΝΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΑΒΛΑΣΤΗΣΟΥΝ

Όπως έχει ήδη εκτεθεί αναλυτικά, ποσοστό 50% και πλέον των πρέμνων των αμπελώνων που υπέστησαν ζημιές θα αναβλαστήσουν από λανθάνοντες οφθαλμούς του κατακόρυφου κορμού. Σε ένα ποσοστό 20% και πλέον η αναβλάστηση θα γίνει από λανθάνοντες οφθαλμούς των βραχιόνων ή της βάσης των παραγωγικών μονάδων.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι με βάση τα ποσοστά αναβλάστησης, την ηλικία των πρέμνων και την κανονικότητα αναβλάστησης, η μόρφωση των πρέμνων θα γίνει, με την τεχνική της κορμοτόμησης (καρατόμησης) στο ύψος των υγιών ιστών του κορμού της ποικιλίας. Η τεχνική βασίζεται στην ικανότητα των οφθαλμών παλαιού ξύλου του πρέμνου, να βλαστάνουν σε υψηλά ποσοστά.

1. Κορμοτόμηση

Η προστασία του πρέμνου μετά την κορμοτόμηση αποτελεί το κύριο μέλημα των επεμβάσεων. Εξαιτίας της μεγάλης τομής επιβάλλεται η κορμοτόμηση να γίνει με ξηρό καιρό η δε τομή να καλυφθεί με κατάλληλη πάστα. Η κάλυψη της τομής θα γίνει αμέσως μετά την εκροή του ανιόντος χυμού. Εφόσον η κορμοτόμηση γίνει λίγο πάνω από το σημείο αναβλάστησης κατά τη διάρκεια του θέρους (εποχή που συνιστάται) η τομή θα γίνει προσεκτικά και θα καλυφθεί ενώ πρέπει να προβλεφθεί η στήριξη και προστασία των βλαστών.

2. Μόρφωση πρέμνων

Τα πυρόπληκτα πρέμνα παρουσιάζουν έντονη αναβλάστηση με την έννοια της έκπτυξης πολλών οφθαλμών. Επιβάλλεται επομένως η εφαρμογή έγκαιρου βλαστολογήματος. Κατά το βλαστολόγημα, ανάλογα με τη μέθοδο μόρφωσης που θα επιλεγεί, επιλέγουμε ένα ή δύο βλαστούς, τους πιο εύρωστους και σε καλή θέση, οι οποίοι θα αποτελέσουν τα τμήματα του οριζοντίου κορμού (κορδόνια).

3. Φυτοπροστασία

Η ζωνρή βλάστηση που παρατηρείται στα πυρόπληκτα πρέμνα σε συνδυασμό με τις ευνοϊκές για την ανάπτυξη των κρυπτογαμικών ασθενειών, επιβάλουν τη συστηματική και έγκαιρη εφαρμογή ψεκασμών για την προστασία κυρίως από ωίδιο και περονόσπορο.

ΣΤ. ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ - ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

1. Επιστημονική και Τεχνική Επίβλεψη της Αναμπέλωσης

Για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των οικονομικών πόρων, τη δραστική μείωση του κόστους αναμπέλωσης, τη μεγιστοποίηση του κέρδους των αμπελουργών και της τοπικής κοινωνίας προτείνεται, όπως την μεν υλοποίηση του προγράμματος αναμπέλωσης, να αναλάβει Οργανισμός Αναμπέλωσης που θα συσταθεί στο πλαίσιο ενός Φορέα ή Οργανισμού Ανασυγκρότησης των πληγέντων Νομών σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, τη δε επιστημονική και τεχνική καθοδήγηση, να αναλάβει η Επιστημονική Ομάδα στην οποία θα συμμετάσχουν τα συναφή Πανεπιστημιακά

Εργαστήρια τα αρμόδια Ινστιτούτα του ΕΘΙΑΓΕ, οι ειδικοί γεωπόνοι των Νομαρχιακών Διευθύνσεων και των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Σε ένα Πρόγραμμα Αναμπέλωσης της κλίμακας των 4.000-5.000 στρεμμάτων που θα διαρκέσει τέσσερα τουλάχιστον έτη, η αναγκαιότητα ύπαρξης κεντρικού φορέα υλοποίησης του έργου είναι προφανής. Έργο του φορέα θα είναι η ανάληψη όλων των δραστηριοτήτων στους τομείς της προμήθειας του πολλαπλασιαστικού υλικού, των υλικών υποστύλωσης, των γεωργικών εφοδίων που πιθανόν θα απαιτηθούν και του συντονισμού των αμπελουργών ως προς την διάθεση των εφοδίων αυτών.

Με τον τρόπο αυτό και με την τεχνική και επιστημονική καθοδήγηση της Επιστημονικής Ομάδας Αναμπέλωσης, πέραν από τα οικονομικά οφέλη, από την κεντρική παρέμβαση, πολύ σημαντικότερα είναι τα οφέλη από τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων κατά περίπτωση υποκειμένων και ποικιλιών αμπέλου, των κατάλληλων και ανθεκτικών υλικών υποστύλωσης, τα οποία θα κατασκευαστούν με αυστηρές προδιαγραφές της Επιστημονικής Ομάδας, και της ορθής αμπελοκομικής πρακτικής που θα εφαρμοστεί. Τελικό αποτέλεσμα όλων αυτών των παρεμβάσεων θα είναι η δημιουργία σύγχρονων αμπελώνων, που στη συνέχεια θα επιτρέπουν τη με χαμηλότερο κόστος παραγωγή προϊόντων ποιότητας.

2. Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης έργου

Το έργο της Αναμπέλωσης και της αναμόρφωσης των πρέμων που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές είναι δυσχερές και χρονοβόρο. Ήδη για μεν την αναμόρφωση θα πρέπει να αρχίσουν οι σχετικές διαδικασίες, ώστε να επιταχυνθεί η αποκατάσταση του σχήματος των πρέμων. Η αναμπέλωση, με την εκρίζωση και επαναφύτευση των αμπελώνων, είναι πλέον σύνθετο έργο, η ολοκλήρωση του οποίου θα επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες, όπως είναι ο χρόνος εκρίζωσης, η εφαρμογή αμειψισποράς ή καλλιέργειας σιτηρών, η απαλλαγή του εδάφους από παθογόνα, η εξεύρεση του κατάλληλου πολλαπλασιαστικού υλικού κ.ά. Για κάθε προτεινόμενη δράση το χρονοδιάγραμμα έχει ως εξής.

3. Αναμπέλωση

Έναρξη εργασιών το θέρος ή το Φθινόπωρο 2008, με την εκρίζωση και τις λοιπές εργασίες. Πέρασ εργασιών Χειμώνας 2011 – Άνοιξη 2012 (ή και αργότερα). Η κλιμάκωση των εργασιών στην ερχόμενη τριετία και η επιτάχυνση της αναμπέλωσης αναφέρεται μέχρι τη μόρφωση των πρέμων του 2^{ου} έτους, αρχής γενομένης από το φθινόπωρο 2008. Είναι προφανές ότι εφόσον υπάρξει καθυστέρηση στην εκρίζωση των πρέμων ή την εξεύρεση πολλαπλασιαστικού υλικού, η ολοκλήρωση της αναμπέλωσης θα επιμηκύνεται κατά το χρόνο αυτόν.

4. Μόρφωση πρέμων που αναβλάστησαν.

Οι εργασίες θα πρέπει να αρχίσουν την άνοιξη και το θέρος του 2008, με προοπτική ολοκλήρωσης, για την πλειονότητα των αμπελώνων, το τέλος του 2010 ή αρχές του 2011. Ο χρόνος, οι διαδικασίες, οι τεχνικές και λοιπές αμπελοκομικές εργασίες διαχείρισης των πρέμων που θα πρέπει να κορμοτομηθούν θα δοθούν από την Επιστημονική Ομάδα Αναμπέλωσης σύμφωνα με τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε

στην αναμπέλωση του αμπελώνα Τυρνάβου που καταστράφηκε από τον καθολικό παγετό το 2001-02.

5. Ταυτοποίηση και έλεγχος γνησιότητας

Ο έλεγχος της γνησιότητας των καλλιεργούμενων ποικιλιών αμπέλου και των ανθεκτικών στη ριζόβια μορφή της φυλλοξήρας και η εφαρμογή προγράμματος κλωνικής επιλογής στις πλέον σημαντικές ποικιλίες θα αρχίσει την άνοιξη ή το θέρος του 2008 με την επισήμανση των αντιπροσωπευτικών πρέμων των διαφόρων ποικιλιών και θα διαρκέσει και πέραν των χρονικών ορίων ολοκλήρωσης του προγράμματος αναμπέλωσης.

6. Ιολογικός έλεγχος φυτικού υλικού

Θα διαρκέσει μέχρι την απόκτηση του κατάλληλου υλικού (2010-2011).

7. Επιστημονική και Τεχνική Επίβλεψη Αναμπέλωσης

Το έργο της Επιστημονικής Αναμπέλωσης έχει αρχίσει από τον Αύγουστο 2007 και θα διαρκέσει έως την λήξη της αναμπέλωσης

Η. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Στον παρατιθέμενο Πίνακα. παρουσιάζεται οι δαπάνες αναμπέλωσης ανά κατηγορία δράσεων όπως αναλύονται και στα Παραρτήματα. Είναι προφανές τα προτεινόμενα ερευνητικά έργα και προγράμματα είναι αναγκαία για την ολοκληρωμένη αναμπέλωση. Τα αποτελέσματα (παραδοτέα) των προτεινόμενων δράσεων θα αξιοποιούνται σε όλα τα επόμενα προγράμματα αναμπέλωσης των περιοχών των νομών Αχαΐας και Ηλείας πρωτεύοντως και δευτερευόντως στους νομούς Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Εύβοιας και Λακωνίας εξαιτίας της γήρανσης των αμπελώνων και της αναγκαίας ποικιλιακής αναδιάρθρωσης. Επιπρόσθετα τα νέα συστήματα μόρφωσης των αμπελώνων αλλά και οι εναλλακτικές μορφές παραγωγής η επέκταση και προώθηση των οποίων είναι παραπάνω από αναγκαία για τη βελτίωση της ποιότητας των αμπελουργικών προϊόντων και την αύξηση του εισοδήματος των αμπελουργών.

Πίνακας. Προϋπολογισμός Δράσης 5: «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα αναμπέλωσης και αποκατάστασης πληγέντων αμπελώνων»

Ερευνητικό Πρόγραμμα	Φορείς Υλοποίησης	Προϋπολογισμός (€)
Έλεγχος γνησιότητας του ποικιλιακού δυναμικού. Μελέτη της γενετικής ετερογένειας των κυριότερων ποικιλιών που καλλιεργούνται στις αμπελουργικές περιοχές των νομών Αχαΐας, Ηλείας, Κορινθίας, Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Λακωνίας και Εύβοιας.	Γ.Π.Α	140.000
Εφαρμογή Προγράμματος Κλωνικής Επιλογής στις κυριότερες ελληνικές ποικιλίες των πληγέντων νομών- Παραγωγή γνήσιου υλικού.	Γ.Π.Α., ΕΘΙΑΓΕ, Σ/Ο, Ν.Α.	240.000
Υγειονομικός έλεγχος ποικιλιών και υποκειμένων	Γ.Π.Α., ΕΘΙΑΓΕ	80.000
Πιλοτικά προγράμματα ολοκληρωμένης και βιολογικής καλλιέργειας αμπέλου στους νομούς που πλήγηκαν από πυρκαγιές	ΕΘΙΑΓΕ, ΓΠΑ., Σ/Ο, Ν.Α.	80.000
Επιμορφωτικά σεμινάρια σε θέματα μόρφωσης και υποστύλωσης των πρέμων, αμπελοκομικής τεχνικής, εμβολιασμών κ.α.	ΓΠΑ. ΕΘΙΑΓΕ, Σ/Ο., Ν.Α.	40.000
Σύνολο		580.000

ΔΡΑΣΗ 6. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΤΡΟΦΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΖΩΩΝ ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Ενότητα Εργασίας Νο 1: Οργάνωση απολογισμός

Α. Δημιουργία επιτροπής παρακολούθησης και συντονισμού: Σύσταση επιτροπής, κατάρτιση σχεδίου συντονισμού, καθορισμός σημείων ελέγχου της πορείας των εργασιών, καθορισμός ποιοτικών κριτηρίων αξιολόγησης της πορείας του έργου.

Ενότητα Εργασίας Νο 2: Διερεύνηση της παρούσας κατάστασης

Α. Πλήρης χωροταξικός προσδιορισμός του ζωικού κεφαλαίου στόχος.

Β. Δημιουργία δικτύου συλλογής δειγμάτων/στοιχείων: Μεθοδολογία και πρακτική για την περισυλλογή, κωδικοποίηση, αποθήκευση, και αποστολή των δειγμάτων/στοιχείων.

Γ. Καθορισμός παραμέτρων δειγματοληψίας (μέγεθος δείγματος, επιθυμητό επίπεδο εμπιστοσύνης, τυχαιοποιημένη δειγματοληψία, πλήρης μικροβιολογική ανάλυση των δειγμάτων για ανίχνευση: βρουκέλλας, βακίλλου της παραφυματίωσης και της φυματίωσης, χλαμύδιας, μυκοπλάσματος, καμπυλοβακτηρίου).

Δ. Επανάληψη του βήματος «Β» για τον πληθυσμό αντικατάστασης του ζωικού κεφαλαίου.

Ενότητα Εργασίας Νο 3: Προπαρασκευή εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου

Α. Καθορισμός πληθυσμού αντικατάστασης του ζωικού κεφαλαίου.

Β. Βελτίωση συνθηκών εκτροφής (εγκαταστάσεις, εξοπλισμός, πρακτική) του πληθυσμού στόχος.

Γ. Καθορισμός κανόνων υγειονομικού ελέγχου και δειγματοληψίας για τον πληθυσμό στόχο και τον πληθυσμό αντικατάστασης

Δ. Ενημέρωση /εκπαίδευση κτηνοτρόφων

Ε. Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις χωρών της ευρωπαϊκής Ένωσης (4 επισκέψεις, 10 κτηνοτρόφων σε κάθε επίσκεψη). Οι κτηνοτρόφοι αυτοί θα αποτελέσουν τον πυρήνα διάχυσης και διάδοσης της εμπειρίας τους.

Ενότητα Εργασίας Νο 4: Αντικατάσταση ζωικού κεφαλαίου

Α. Μετακίνηση του απαιτούμενου ζωικού κεφαλαίου από τον πληθυσμό αντικατάστασης στον πληθυσμό στόχος.

Β Έλεγχος των ζωικών πληθυσμών στόχος και αντικατάστασης, για χρονικό διάστημα που θα προσδιοριστεί.

Γ. Απομάκρυνση των ζώων και των δύο πληθυσμών, που θα αντιδρούν θετικά σε συνδυασμό μοριακών, μικροβιολογικών και ορολογικών διαγνωστικών δοκιμών.

Ενότητα Εργασίας Νο 5: Εφαρμογή μέτρων πρόληψης

Α. Εφαρμογή ή διερεύνηση της εφαρμογής (πιθανώς να απαιτούνται ειδικά πειράματα ελέγχου εμβολιασμού ή νέων εμβολίων) ειδικών υγειονομικών μέτρων ελέγχου για τις ασθένειες στόχος

Ενότητα Εργασίας Νο 6: Εφαρμογή μέτρων ορθής πρακτικής (Good Farm Practice) στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Οι σύγχρονες καταναλωτικές και διατροφικές συνήθειες χαρακτηρίζονται από την επιδίωξη για την εξασφάλιση «φυσικών» και «αυθεντικών» τροφίμων καθώς επίσης και την καλή μεταχείριση (ευζωία) των ζώων, ιδιαίτερα αυτών που εμπλέκονται στην τροφική αλυσίδα.

Η δημιουργία και διατήρηση ενός δυναμικού και ανταγωνιστικού αγροδιατροφικού τομέα

Η παραγωγή προϊόντων ποιότητας χρησιμοποιώντας ορθές γεωργικές πρακτικές

Η εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού εισοδήματος στις αγροτικές οικογένειες

Η εστίαση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην ικανοποίηση των απαιτήσεων και των προσδοκιών των καταναλωτών

Η στενή συνεργασία με τη συνεταιριστική και ιδιωτική βιομηχανία τροφίμων,

Καθώς επίσης και

Η εξασφάλιση των υψηλότερων προτύπων στην υγεία των ζώων

Η εξασφάλιση των υψηλότερων προτύπων στην ευζωία των ζώων

Η εξασφάλιση της Ασφάλειας των Τροφίμων και

Η Πιστοποίηση της Ποιότητας των Τροφίμων

Θα είναι το αποτέλεσμα της υλοποίησης του προτεινόμενου έργου.

Με την εφαρμογή των μέτρων ορθής πρακτικής (Good Farm Practice) στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις θα επιτευχθεί η αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της χώρας (ορεινοί όγκοι, εκτατική κτηνοτροφία) σε συνδυασμό με τη στήριξη ενός νέου προτύπου κτηνοτρόφου.

Πίνακας: Προϋπολογισμός Δράσης 6: «Κτηνιατρική Προστασία των εκτροφών παραγωγικών ζώων στις πυρόπληκτες περιοχές»

Κατηγορία	Προϋπολογισμός
Αμοιβές τρίτων	
Επιστημονικό Εργαστηριακό προσωπικό (5 άτομα)	130.000
Βοηθητικό Εργαστηριακό προσωπικό (2 άτομα)	80.000
Προσωπικό τεχνικής υποστήριξης σε επίπεδο εκτροφής (3 άτομα)	80.000
Αναλώσιμα	50.000
Μετακινήσεις	70.000
Εξοπλισμός (μικροεξοπλισμός και μηχανογραφικός)	40.000
Συντήρηση – αντικατάσταση εργαστηριακού εξοπλισμού	15.000
Διοικητικά - Λοιπά έξοδα	50.000
Εκπαίδευση κτηνοτρόφων	10.000
Επισκέψεις κτηνοτρόφων εκπαιδευτικού χαρακτήρα	15.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	530.000

Συνολικά επί 3 έτη = 530.000 x 3 = 1.590.000 ευρώ

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ

Δράσεις	ΑΧΑΪΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΑΡΚΑΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΕΥΒΟΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Προτεραιότητα Περιβάλλον								
Δράση 1. Αντιδιαβρωτικά έργα	12.342.313	1.952.423	45.622.806	23.738.520	9.503.455	8.726.433	11.774.935	113.660.885
Δράση 2. Προστασία Υδατικών πόρων ²⁷	4.350.000	2.539.000	30.060.000	13.270.000	6.165.000	6.040.000	5.670.000	68.094.000
Δράση 3. Αποκατάσταση & προστασία δασών	14.700.000	4.350.000	23.000.000	27.000.000	23.200.000	23.000.000	10.200.000	125.450.000
ΣΥΝΟΛΟ	31.392.313	8.841.423	98.682.806	64.008.520	38.868.455	37.766.433	27.644.935	307.204.885
Προτεραιότητα Παραγωγικό Σύστημα								
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	6.068.711	2.644.989	81.969.490	8.141.078	8.619.235	9.431.059	6.068.670	122.943.232
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	15.500.476	3.670.689	28.909.258	1.813.303	167.162	1.556.954	2.024.804	53.642.646
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιέργειών	197.229	17.830	1.481.567	1.201.650	58.240	669.337	193.066	3.818.919
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	278.548	158.999	1.419.683	1.045.735	533.655	457.407	465.586	4.359.613
Δράση 5. Αποκατάσταση ζημιών στην κτηνοτροφία	2.337.627	545.899	60.914.254	9.209.209	5.513.671	7.035.300	7.238.531	92.794.491

²⁷ *Το 30% των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, ενώ το υπόλοιπο 70% πρέπει να ολοκληρωθεί στη φάση της ανασυγκρότησης.

Δράσεις	ΑΧΑΙΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΑΡΚΑΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΕΥΒΟΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Δράση 6: Βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων (Σχέδια Βελτίωσης – Νέοι Γεωργοί)	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	24.382.591	7.038.406	174.694.252	21.410.975	14.891.963	19.150.057	15.990.657	277.558.901
Προτεραιότητα Μεταποίηση και Υπηρεσίες								
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στη μεταποίηση	2.975.426	298.472	1.687.080	563.384	510.240	445.846	717.502	7.197.950
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών στον αγροτουρισμό			1.742.077			58.273		1.800.350
ΣΥΝΟΛΟ	2.975.426	298.472	3.429.157	563.384	510.240	504.119	717.502	8.998.300
Προτεραιότητα Απασχόληση								
Δράση 1. Πρόγραμμα απασχόλησης προσωπικού στην αντιπυρική προστασία	-	-	-	-	-	-	-	-
Δράση 2. Προσέλκυση νέων επενδύσεων & επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	-	-	-	-	-	-	-	-

Δράσεις	ΑΧΑΪΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΑΡΚΑΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΕΥΒΟΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Προτεραιότητα Υποδομές				-				
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	2.346.000	1.018.000	29.937.000	8.215.000	1.760.000	1.990.000	3.734.000	49.000.000
Δράση 2. Υποδομές προβλέψεων εκδήλωσης πυρκαγιών και πλημμυρικών φαινομένων (μετεωρολογικοί σταθμοί)	550.000	362.000	454.000	364.000	346.000	466.000	388.000	2.930.000
ΣΥΝΟΛΟ	2.896.000	1.380.000	30.391.000	8.579.000	2.106.000	2.456.000	4.122.000	51.930.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΠΤΑ (7) ΝΟΜΩΝ	61.646.330	17.558.301	307.197.215	94.561.879	56.376.658	59.876.609	48.475.094	645.692.086
ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ								
Οριζόντια Δράση 4: Άμεσο Επιχειρησιακό Σχέδιο Ελαιοκαλλιέργειας								300.000
Οριζόντια Δράση 5: Ολοκληρωμένο πρόγραμμα αναμπέλωσης και αποκατάστασης πληγέντων αμπελώνων								580.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ								646.572.086

ΜΗ ΕΓΓΥΗΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

Δράσεις	ΑΧΑΙΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΑΡΚΑΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΕΥΒΟΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Κόστος εγκατάστασης καλλιεργειών χονδροειδών ζωοτροφών (*)	255.195	118.222	16.268.767	1.404.637	713.187	1.518.548	1.828.980	22.107.536

(*) Μη εγγυημένη δαπάνη με την προϋπόθεση εύρεσης των απαραίτητων εκτάσεων για καλλιέργεια

ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΕΛ.Γ.Α.

Δράσεις	ΑΧΑΪΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΑΡΚΑΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΕΥΒΟΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών ελαιοκαλλιέργειας	6.068.711	2.644.989	81.969.490	8.141.078	8.619.235	9.431.059	6.068.670	122.943.232
Δράση 2. Αποκατάσταση ζημιών αμπελουργίας	15.500.476	3.670.689	28.909.258	1.813.303	167.162	1.556.954	2.024.804	53.642.646
Δράση 3. Αποκατάσταση ζημιών λοιπών δενδρωδών καλλιιεργειών	197.229	17.830	1.481.567	1.201.650	58.240	669.337	193.066	3.818.919
Δράση 4. Αποκατάσταση ζημιών στη μελισσοκομία	278.548	158.999	1.419.683	1.045.735	533.655	457.407	465.586	4.359.613
Δραση 5.1. Αντικατάσταση απωλεσθέντων ζώων	196.350	28.930	1.564.690	286.005	191.400	305.025	190.300	2.762.700
Δράση 5.2. Ανακασκευή σταβλικών εγκαταστάσεων και λοιπών υποδομών	1.327.194	141.440	7.669.592	4.467.714	3.060.206	1.913.222	847.686	19.427.054
Δράση 1. Αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές παρακολούθησης /διαχείρισης ακραίων υδρολογικών φαινομένων λόγω πυρκαγιάς	1.996.000	768.000	23.387.000	7.465.000	1.460.000	1.640.000	3.284.000	40.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	25.564.508	7.430.877	146.401.280	24.420.485	14.089.898	15.973.004	13.074.112	246.954.164

ΑΞΙΑ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΩΝ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ ΕΤΗΣΙΩΣ*

ΑΧΑΪΑ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	ΗΛΕΙΑ	ΑΡΚΑΔΙΑ	ΛΑΚΩΝΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	ΕΥΒΟΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
558.888	257.307	35.411.205	3.050.853	1.548.878	3.298.505	3.971.565	48.097.110

(*) Τα ποσά αυτά μετά την πάροδο του πρώτου έτους θα μειώνεται σταδιακά όσο θα επιτρέπεται από τις Δασικές Υπηρεσίες η βοσκή των ζώων, με την αναβλαστηση των καμένων βοσκοτόπων και όσο περισσότερες εκτάσεις με χονδροειδείς ζωοτροφές θα καλλιεργούνται. Η κάλυψη της αξίας των ζωοτροφών που θα διανέμονται στους κτηνοτρόφους θα διαρκέσει έως τέσσερα έτη.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ‘ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ’

Δράσεις	Περίοδοι Εφαρμογής	Νομοί							Σύνολο
		Αρκαδίας	Αχαΐας	Ηλείας	Κορινθίας	Λακωνίας	Μεσσηνίας	Ευβοίας	
ΔΡΑΣΗ 1: ‘Αντιδιαβρωτικά Έργα’	2008	7.912.840	4.114.105	15.207.602	650.808	3.167.819	2.908.811	3.924.979	37.886.963
	2009-2013	15.825.680	8.228.209	30.415.204	1.301.616	6.335.637	5.817.623	7.849.957	75.773.927
	Σύνολο 2008-13	23.738.520	12.342.314	45.622.806	1.952.424	9.503.456	8.726.434	11.774.936	113.660.890
ΔΡΑΣΗ 2: ‘Προστασία Υδατικών Πόρων’	2008	3.981.000	1.305.000	9.018.000	761.700	1.849.500	1.812.000	1.701.000	20.428.200
	2009-2013	9.289.000	3.045.000	21.042.000	1.777.300	4.315.500	4.228.000	3.969.000	47.665.800
	Σύνολο 2008-13	13.270.000	4.350.000	30.060.000	2.539.000	6.165.000	6.040.000	5.670.000	68.094.000
ΔΡΑΣΗ 3: ‘Αποκατάσταση και Προστασία Δασών’	2008	15.000.000	5.200.000	10.000.000	2.550.000	9.000.000	9.000.000	6.200.000	56.950.000
	2009-2013	12.000.000	9.500.000	13.000.000	1.800.000	14.200.000	14.000.000	4.000.000	68.500.000
	Σύνολο 2008-13	27.000.000	14.700.000	23.000.000	4.350.000	23.200.000	23.000.000	10.200.000	125.450.000
Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου	2008	5.000.000	3.200.000	5.000.000	1.550.000	4.000.000	4.000.000	3.200.000	25.950
Αντιπυρικές/ καθαρισμοί κτλ.	2008	0	0	0	0	0	0	0	0
	2009-2013	2.000.000	1.500.000	3.000.000	1.000.000	2.200.000	2.000.000	2.000.000	13.700
Αναδασώσεις	2008	0	0	0	0	0	0	0	0
	2009-2013	10.000.000	8.000.000	10.000.000	800000	12.000.000	12.000.000	2.000.000	54.800
Βοσκότοποι	2008	10.000.000	2.000.000	5.000.000	1.000.000	5.000.000	5.000.000	3.000.000	31.000
Γενικό Σύνολο	2008	26.893.840	10.619.105	34.225.602	3.962.508	14.017.319	13.720.811	11.825.979	115.265.163
	2009-2013	37.114.680	20.773.209	64.457.204	4.878.916	24.851.137	24.045.623	15.818.957	191.939.727
	Σύνολο 2008-13	64.008.520	31.392.314	98.682.806	8.841.424	38.868.456	37.766.434	27.644.936	307.204.890

